

Školák Kája Mařík

5

Felix Háj

Praha

2016

e-kniha

Městská knihovna v Praze

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Zpřístupňujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Školák Kája Mařík

5

Felix Háj

Znění tohoto textu vychází z díla Školák Kája Mařík, jak bylo vydáno nakladatelstvím Občanská tiskárna v roce 1943 (HÁJ, Felix. *Školák Kája Mařík, díl V.* 8. vyd. Brno: Občanská tiskárna, 1943.).

Text byl získán v elektronické podobě z webových stránek skolakkajamarik.cz.

Autorkou ilustrace na obálce e-knihy je Eva Kotlandová.

Text díla (Felix Háj: Školák Kája Mařík 5) publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

HÁJ, Felix. *Školák Kája Mařík 5* [online]. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2016 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. ISBN 978-80-7532-383-5 (pdf).

Dostupné z:

http://web2.mlp.cz/koweb/00/04/29/11/03/skolak_kaja_marik_5.pdf.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 2. 12. 2016.

Upozornění pro čtenáře

Tato e-kniha obsahuje poznámky pod čarou, které nejsou hypertextově provázány.

Text poznámky pod čarou je umístěn na dolním okraji každé stránky, ve které je v textu zvýrazněno číslo poznámky pod čarou (např.: Text⁰).

⁰ Text poznámky pod čarou.

OBSAH

Upozornění pro čtenáře	5
1. Kája sextánem.....	7
2. Hned by šel do semináře	12
3. V Lážově bude studentská akademie	17
4. Chystá se k maturitě.....	27
5. Pojede do Paříže.....	35
6. V Paříži a na samotách.....	41
7. Kájovy úspěchy. Kovárka na výzvědách	51
8. Kájův návrat a smutek	58
9. Odjezd do Tábora	62
10. Setkání s Láďou.....	70
11. Zdeňka jede na Kájův koncert.....	76
12. Pan lesní odhazuje „bezinku“	81
13. Kájovo setkání se Zdeňkou o Vánocích	86
14. Zdeňka jede do kláštera	93
15. V klášteře	96
16. Výměna dopisů mezi klášteřem a Prahou	105
17. Paní lesní má pro Zdeňku nového ženicha	111
18. Kája pojede na umělecké turné do Německa a Holandska ...	121
19. Kájova návštěva ve Chvalíně	125
20. Paní lesní chytila ne lososa, ale doktora Kaprasa.....	136
21. Lesních návštěvou u profesorů Krátkých	144
22. Pan lesní zprostředkuje setkání Zdeni s Kájou, nastávajícím lesním inženýrem	149
23. Kája na praxi v Dražově.....	153
24. Zdeňka u prohlídky	159
25. Zdeňka stůně?!	169
26. Kája pod skaleckým křížem. Paní lesní na výzvědách.....	174
27. Nevítané návštěvy v lesovně	182
28. Paní lesní v rozpacích. Kája také	193
29. Pan lesní uvádí kovárku v úžas	206
30. Pro ohlášky. Přípravy k svatbě	214
31. Svatba	223

1. Kája sextánem

Prázdniny, které následovaly po prvním roce studií Káji a Zdeni v Praze, byly ty nejkrásnější, jež si lze pomyslet. A proto uběhly tak rychle. Když maminka hajná chystala Kájův košík a uplakávala stranou slzičky, zrovna tak jako vzácná paní v lesovně, spráskl Kája ruce: „Maminko, to snad ani není možno, že zase už pojedeme. Vždyť jsme tu chvíli!“ A přece to bylo pravda.

Druhým rokem byděl Kája u školníků a tam už zůstal do konce svých studií. Zdeňka byla v Praze ještě dva roky, pak už jezdil Kája sám – smutněji než kdy dříve. Říkal: „Nejhorší je to na začátku, maminko, než se zase zvykne. Nejsmutnější se jede z Vánoc, protože do Velikonoc je vždycky tak dlouho.“ Čím dál tím častěji maminka hajná o prázdninách vyhledávala chvíle, v nichž s Kájou mohla déle promluvit. Kája se těšil na ty chvíle. Bývalo to v podvečer, kdy už bylo po práci, kdy tatínek vycházel na poslední prohlídku lesa. S maminkou sedával na kamenné lavičce u hajnovny a myslil si: „Ta naše maminka mluví jako kniha, a přece nikde na školách nebyla. Srdce to z ní mluví, strach o mne, abych se v Praze nepokazil. Bojí se maminka o mne, z toho je vidět, jak mne má ráda.“

Hrálo v jeho duši, když maminka tvrdou dlaní hladívala jeho ruku a říkala: „Doposud tě Pán Bůh všeho zlého chránil, ale ty pořád máš ještě život před sebou. Přijdou svody, kterým mladý hoch těžko odolává, přijdou špatní kamarádi, zlákají tě do špatné společnosti a potom už není ani pomyšlení, že bys tak lehko z té špatné společnosti vyvázl, jak lehko jsi se do ní dostal. Chraň se, Kájo, prvního špatného kroku! Uděláš-li první, ty ostatní už jdou lehčeji. Ale přemůžeš-li se v mládí, zakřikneš-li touhu po tom, co se z dálky zdá krásné, ale zblízka je šeredné a hnusné jako hřích sám, zůstaneš vždycky hodným a ctnostným. Není jiné opory pro člověka ve světě než víra v Boha. Kdyby ti přišla chvíle pochyb a řekl jsi sám sobě: ‚Však pro jednu nebude zle, Bůh je shovívavý,‘ pak si, Kájo,

vzpomeň na mne a na tatínka! Bůh je nekonečně milosrdný právě proto, že je Bohem, ale my jsme jen lidé. Nečekáme od tebe, že nás budeš podporovat, vždyť máme tak málo potřeb, ale čekáme od tebe, že nám budeš ke cti. Čekáme, že se na tobě splní: ‚Dítě dobře vychované nesejde nikdy z cesty ctnosti.‘ Nechci ani pomyslit, že by ses zapomínal modlit, Kájo! Teď to nejvíce potřebuješ. Bude ti šestnáct let, o hlavu jsi už větší než já, ale nemysli si, že by to u nás dopadlo tak, jako u Deborů! Když jejich Jenda byl prvním rokem na právech a přišel domů s novinkou: ‚Maminko, vy jste tmáři! V Boha ještě věříte, jako byste ho někdy viděli. To už není v módě. Já nevěřím nic.‘ Deborka ho poslechla, spustila se Boha a jdi se tam dnes podívat! Jenda zběhl ze studií, týrá a mučí rodiče, a když se někdo z nich ozve, odsekne jim: ‚Vždyť taky nic nevěříte a v přikázání Boží nejmiň. Poslouchám jen sebe sama!‘ To bys mohl, Kájo, ještě víc vyrůst, tatínek by přece na tebe dosáhl. Kdyby nebylo té hudby, byla bych raději. Sám říkáš, že často někam jsi zván. Jen aby to všechno k tvému dobrému bylo! Nezpychni proto, že ti říkají: Umíte krásně hrát! To není, chlapče, tvou zásluhou. To Bůh ti ty schopnosti dal a věř mi, třeba že tě mám ráda nad všechno pomyslení na světě, raději bych viděla, abys měl o prst méně, než abys Boha se spustil. Život je plný svodů, Kájo, varuj se zlého!“

Z vysoka svítil měsíc, pořád ten starý, dobrý přítel Kájův. Při takové řeči maminky hajných zastavil se nad hajnovnou a potom vykládal starým borovicím: „Maminka hajných dobře Káju vede. Ale maminka hajných neví, že Kája má dušičku čistoučkou zrovna jako konvalinky květ na ‚Babce‘ u altánu. Taky neví, že když zrovna před letošními prázdninami lákali ho kamarádi do hostince, zavrtěl hlavou a řekl: ‚Ba ne, hoši! Pro nás ještě hospoda není. Co by tomu řekla naše maminka!‘ Jeden z nich se zasmál: ‚Což jí to musíš povídat?‘ A on odpověděl: ‚Já naší mamince vždycky všechno povím!‘ Povídal mi to bratr sluníčko, že zrovna přihřival na chodník před karlínskou reálkou a že to slyšel.“

Už dávno nerozkřikoval se Kája na svahu: „Zdeňo, vo co, kdo dřív u louže?“ Už nebyl víc v lesovně než doma. Vyběhl do výšky

jako prut, ale vyrůstala i Zdeňa. Už dávno nesmál se pan lesní:
„Kájo, máš hlásek jako konipásek.“

Kája už se smířil s tím, že má hlas, jak sám o sobě říkal, jako medvěd. A co se mu tatínek nasmál, když přeskakoval z dětského hlasu do jinošského.

I Zdeňa se změnila. Zůstávala sice pořád o hlavu menší než Kája, ale přece jen byla už tak veliká jako vzácná paní. Pan lesní říkal o ní:
„Samá noha, samá ruka a všechno jí z ruky padá.“

Staník už byl chlapec jen do školy. Marjánka šafářovic už dávno chodila do školy, ale Kája ji přece někdy pozlobil: „Já tem pitla!“

Kája svedl s maminkou těžký boj, když maminka řekla:
„Zdeničce už je šestnáct let a je pánovic. Kájo, ty už jí nesmíš tykat! Budeš jí říkat vy, Zdeničko!“ Marně vykládal, že by to říci ani nedovedl. Koneckonců řekla maminka: „Už jsem řekla!“

Kája šel s vysvědčením z kvinty, které jako všechna ostatní od první třídy bylo s vyznamenáním, do lesovny. V kuchyni byla jen Zdeňa. Otáčela se hbitě kolem plotny. Dva dlouhé, husté copy rusých vlasů visely jí po zádech. Kája si vzpomněl, když byl druhákem a vzácná paní začala plést Zdeně copánek, kolikrát víkem z penálu jí jej nadzdvihoval a říkal: „Taky jedna chudinka s kočičí zahrádkou.“

Pěkně pozdravil, a pamětliv maminčina příkazu, začal: „Nesu ukázat vysvědčení. Zdeničko, chcete se podívat?“

Zdeňa vyhrnula černé brvy nad tmavě modrýma očima a ukázala snad všechny bílé zoubky v smíchu: „Tož když na mne s ‚vy‘, já začnu onikat. Sednou si, Kájo, naši hnedle přijdou!“

Ale došel jí smích a Kájovi řeč. Seděl a nevěděl, co říci. Aspoň kdyby tu byl pan Pavel! Ale ten už dávno seděl v myslivně s černobrvou Líbou Štulcovic na konci panství. Kájovi se najednou zdálo, že má hrozně dlouhé ruce a krátké rukávy. Byl si najednou vědom toho, že nemá sedět jako kapusta na záhoně, ale co má povídat o Praze? Marně hledal začátek řeči. Koneckonců řekl podle pravdy: „A to je mi teď v Praze smutno, Zdeničko, když tam nejste.“

Zdeňa jen šklubla rty: „Mně je tady taky po nich smutno, Kájo! Nic do těch lesů není, když tu nejsou, Kájo!“

Tohle slyšet Kája, rozesmál se naplno. A Zdeňa mu sekundovala stejně srdečně.

Tak se stalo, že když paní lesní přišla z pole, zastihla Káju, jak dělá třísky u kamen na truhlíku a přikládá, a Zdeňa statečně zavaňuje hříbečky.

„Á, Kája, tos hodný, žes přišel. Křičely sojky v lese, že letos máš na vysvědčení samé pětky. Je to pravda?“ usmívala se vzácná paní a otvírala vysvědčení: „No, hodný jsi, chlapče, máme radost, jako bys byl náš. A jak jsi vyrostl! Panečku, jako vrba rosteš! To abych ti za chvíli říkala ‚mladý pane‘!“

„Asi na to Kája smejšlí, maminko, protože mi začíná říkat ‚vy‘.“

„Tááák! A to jsou mi noviny! Snad jsi, Kájo, nezpychl v Praze? Já myslím, že za chvíli poběžíte do hajnovny ‚kdo dřív‘. Ale ať jste tu k večeri! Máme kapustové karbanátky a mně se všecko zdá, že Týna zamordovala k tvojí cti a slávě to žluté kuře.“

Kája rozpaky jen hořel. Copak dřív! To na Zdeňu vyvalil oči a ona ani nepípla. Ale kdepak teď! Teď jí neujede, to je jisté.

„Viš, Zdeňo, taky jsi to hned nemusela povídat vzácné paní!“

„No, když tak přijdeš jako cizí!“

Rozzelenala se před nimi vysoká tráva, smály se z ní na ně polštářky hvězdičkovitého mechu, píseň ptáků rozezpívala se haluzemi stromů, pryskyřice zavoněla, jako v kostele kadidlo vonívá. Místo hlasů lidských ptačí zpěv, místo červených korouhví teplým vzduchem chvějí se jemné jehličky modřínů, místo kněze u oltáře bílý peň vysoké břízy v dálce svítil, místo světel na oltáři zlatově v trávě pryskyřník zakvétal.

„Kájo, loni, zrovna tomu rok, pamatuješ? Byl pohřeb našeho pana řídícího.“

„A hned tři týdny nato umřel náš pan farář. To byly dva smutné pohřby, Zdeňo, vid'? A jak jsme všichni plakali! Naše maminka povídala tenkrát: ‚Inu, je to už tak na světě, že jeden za druhým odcházíme. Víme to všichni, a přece pláčeme. Říkáme: Těm tam na

hřbitově je už dobře. Starostí je hlava nezabolí. A přece pláčeme, když od nich odcházíme.“

„Budeme chodit na hřbitov, Kájo. Vysázely jsme tam s paní řídící na oba hroby stejné kytky. Paní řídící jela do Písku k paní dceři, slíbila jsem jí, že budeme zalévat.“

Šli zvolna, krokem, Kája jen se v duchu divil, jak Zdeňa od Velikonoc vyrostla, jak jí plavé vlasy v slunci svítí, a Zdeňa zas pořád přemítala: ten vysoký chlapec, který s ní jde, že to není ani možno, že by to byl nejmilejší druh jejího mládí. Je přece jiný, než býval, jen ty sazové oči mu zůstaly a zuby snad má ještě bělejší, než míval.

Kája zachytl se posledních slov Zdeniných a najednou už mu bylo jasno, že to není možno, aby s ní chodil zalévat, že ona už je přece jen skoro slečinka. Až líto mu bylo najednou, že nejsou oba ještě malí, bosí, že Zdeňa nemá spravované zástěrky a vyrudlých šatiček, ale že, jak teď se dívá, má hezoučké zánovní šatky a zástěrku vůbec ne.

Zdeňa zachytila jeho pohled a podívala se na něj přímo. Rozesmála se hrdličím smíchem: „Propánakrále, Kájo! Snad ti už něco neroste pod nosem? Já myslila prve, žes třeba na puse od povidel umáznutý – ale teď, jak na tebe slunce svítí, dočista je to pravda. To z tebe bude brzo dědek, jéje! Což aby sis nechal růst plnovous jako pantáta Fichtlovic?“

„To není nic tak k smíchu, Zdeňo,“ odpovídal Kája v rozpacích. „Mne to dost mrzí, že už teď se musím holit. Jiní chlapani začínají později.“

„Taky tak při holení kroutíš pusou na všechny strany jako náš tatínek v neděli ráno? Já už se vždycky na to těším a moc se směju a náš tatínek mne už kolikrát prohnal a papírek, co o něj otírá břitvu, mi i s mydlinkami otřel o pusu a řekl: ‚Tak, teď dáš pokoj! Sazeničky se ti ujmou pod nosíkem a potom budeš hubičkou kroutit ty.‘“

Maminka hajná prostřela nedělní květovaný ubrus a hned nesla svačinu. Usmívala se šťastně a pobízela: „Ale tykat už by vám, Zdeničko, Kája neměl.“

„Naše maminka povídala, že bude Kájovi říkat ‚mladý pane‘ a já jemu ‚voni‘,“ povídala Zdeňa, majíc plnou pusou buchtu. A tak se hajná zas jen smála. Teď si teprve Zdeňa všimla, že má Kája pěkné šaty, a hned podotkla: „Ty už jsi skoro jako pán, Kájo! Ty asi stojíš peněz!“

„Moc ne, Zdeničko,“ vložila se do řeči hajná. „Musí se v Praze hodně ohánět, když chce být taky už slušně oblečený. Má plno hodin, učí mladé studenty. Kdepak bychom to všechno vydrželi! A vzácný pán a paní také pomáhají.“

Zdeňa se zamyslela. Vida, myslila pořád, že Kája chodí do školy a ze školy, a on zatím po hodinách. Chtělo se jí nahlédnout do toho světa Kájova.

„A koho učíš? Také holky?“

„Dvě z třetí třídy lycea, Zdeňo, Květu a Krétu Pospíšilových.“

„Hm,“ ohrnula Zdeňa červené rtíky, „já bych holky neučila za nic. A půjdeme k nám. Maminka řekla, abychom přišli brzo.“

2. Hned by šel do semináře

„To jsme, maminko, vyrostli, Zdeňa i já,“ začal večer Kája na lavičce.

„Ba, vyrostli, hochu, vyrostli. Ze Zdeni hnedle nevěsta bude. Myslím, že pánovic brzo ji budou koukat vdát. Říkala vzácná paní, pan továrník Rédl, bratr vzácného pána, že pro ni vyhlédl už partii a brzo že by sem s tím pánem přijel. Dej jí Pán Bůh štěstí! Je hodná a vzácná paní ke všemu dobrému ji vedla.“

Tak se Kájovi v tu chvíli zazdalo, že od Baby profoukl takový ledový vítr, jak by za chvíli v Lážově na půlnoční vyzvánět měli. Vítr plný byl zlého mrazu a ten mráz proběhl až duší Kájovou, takže pomrzly tam všechny běloučké květy.

Už dávno Kája věděl, že Zdeňa nepůjde k nim vyžínat trávu. Už dávno věděl, že by se teď už smála, kdyby jí sliboval, bude-li hodná, že maminka jí někdy půjčí ty svoje černé šaty, které nosovala, když na Svatou Horu za ženu chodila, i ten bílý hedvábný šátek s modrým pruhem. A přece teď po slovech maminčiných lítost mu

srdce zadrhla. Neví maminka, neví Zdeňa, nikdo neví, když přišla chvíle, v níž ostatní ho vábili: „Pojď s námi! Nebud' pořád jako poustevník!“ že on jen si pomyslí: „Co by tomu řekla naše maminka, co by tomu řekla Zdeňa!“ Maminka a Zdeňa, co on se na ně za ta léta navzpomínal! Tatínek? Na toho myslil zas docela jinak. Jen aby už brzičko byl hotov, jen aby už tatínek konečně řekl: „Jsi chlapík, Kájo!“ Ale maminka a Zdeňa, ty byly vždycky jeho záchranou. Byl v Praze už šest let a loni a letos i u Pospíšilů říkali: „Proč nikam nejdete? V sedmnácti letech už byste aspoň do tanečních hodin mohl chodit, do bia, na výlety, a vy nikam! Toť jako byste chtěl jít do semináře.“

„No, copak jsi tak ztichl, Kájo?“ ptá se maminka měkce, jak by zrovna tušila, co se v něm děje.

Kájovy ruce našly maminčiny: „Tak mne nějak oči pálí, maminko!“

„Bloudečku, to ne oči! To jsi asi prvně myslil na to, že snad už brzo bude konec tvému kamarádství se Zdeňou! Vždyť jsi ještě jen veliké dítě, hochu, a kdož ví, kde ti štěstí zakvete. Zdenička pro tebe nevyrostla, hochu, a i kdybys už něčím byl, nesměl bys smýšlet tak vysoko. Jsi pořád ještě jen studentem. Dá-li Pán Bůh, překonáš-li maturitu, teprve tě čeká technika. A do té doby Zdenička dávno bude vdaná. Půjdeme spát, Kájo. Buď rád, že Bůh nám všem zdraví dává a marné myšlenky pusť z hlavy!“

Otevřenými okny v pokojíku, teď už Kájově, dýchá dovnitř horký vzduch letní noci, plný vůně. Kája klečí pod křížem a do slov modlitby ustavičně plete se mu poznámka paní Pospíšilové: „Toť abyste zrovna do semináře chtěl jít!“ Proč by nemohl? Doplňovací zkoušky snad by udělal a bude mu tam lepší. Tam aspoň bude vědět, že na Zdeňu už nikdy nesmí pomyslit. Co by si takhle na tom světě počal? Pro něj už všecka radost umřela.

Snídá ráno Kája a po mamince se dívá: „Co byste, maminko, tomu řekla, kdybych šel do semináře?“

Mamince radostným leknutím až krev v žilách tuhne. Tohle! Propánakrále! Jakživa to ani proslovit nechtěla a on, Kája, sám začíná. Aby se tak dočkala jeho primice!¹ A už jí slzy v očích stojí.

„Hochu, to snad ani není možné! V celém rodě našem a tatínkovém bys byl prvním knězem. Snad bych ani té radosti nepřežila.“ Utírá si maminka oči zástěrou.

„Á, vida, tak se mi marně na dnešek o babičce nezдалo! To bývá déšť do tří dnů jistý. Naše maminka si pospíšila,“ vcházela hajný Mařík. „Kouří kamna, nebo se utopilo kuře, nebo Líza nechce pít, nebo Pěťa někde něco schlamstl?“ vypočítával zběžně obvyklé bolesti maminčiny.

„Anebo Kája chce k obědu paštiku a naše maminka neví, kudy do toho?“

Maminka vrtěla hlavou v slzách a v úsměvu: „Tatínku, považ! Kája chce být knězem! Chce jít do semináře!“

Hajný zdlouha hvízdal, usmál se a podal Kájovi peníze: „Heleď, nemám ani štipec tabáku, doběhni mi, Kájo, do Lážova!“

Jak odešel, na maminku se usmál. Ó, tatínek hajný byl prozíravý: „Mně se zdá, maminko, žeš včera vykládala chlapci o Zdeně, že jí strýček ženicha dohodí! Uhod' jsem, co?“

„No, řekla jsem mu to, ale považ, Kája mi řekl, že by šel do semináře.“

„No, maminko, nic se nezlob, ale dlouhé vlasy, krátký rozum. Když knězem, tož knězem, ale ne proto, že se Zdeňka snad za čas bude vdávat. A prach světa, to by byl pramalý důvod! To moh' přijít, když byl v tercii, ale ne teď. Milý Pán Bůh vyžaduje jinších sluhů, než by byl Kája. Kdyby byl přišel před dvěma třemi lety a řekl: Maminko, tatínku, rád bych šel na kněžství, ale jen proto, abych byl dobrým knězem, měl bych radost. Dnes však vidím, že Kájův nápad je chvilkový. Pokud si myslí, že mimo Zdeňku není jiného děvčete na světě (a také kam by si troufal!), a poznává, že ona jistě na něho čekat nebude, napadne ho seminář, ale za chvíli ho to

¹ První mše sloužená knězem po vysvěcení. *Pozn. red.*

přejde. A potom, Kája vůbec k tomu není! Mrkat po flintičce, hvízdát po ptácích a hlavně být v lese, to je pro něj. Ostatně, všechny takové řeči jsou předčasné. Chlapec ať smýšlí na maturitu, na další studia, dá-li Pán Bůh dočkat, a ne na děvče. Však mu to vyřídím.“

Maminka už ani nepípla. Její sen o Kájově primici rozptýlil se jako ranní mlha. Šla na trávu a hajný čekal na synka. Přišel za chvíli: „Povídala něco maminka, že bys do semináře. No, na to ani nesmejšlej! Za čtrnáct dní bys napsal: ‚Maminko, já bych přece radši do lesa.‘ A snad už bys taky neměl děvče v hlavě? Ju, milý Kájo, to až budeš jíst z vlastní mísy. Koukejme se, kam by se hajnejch chlapec nezakoukal! Rovně pánům do lesovny! No, ti by měli malou radost! To by byl pěkný vděk! Jen si hled’ knih a učení, na ostatní času dost!“

Kája hořel ve tváři, když vyšel do průseku. Myšlenky pořád stáčel na včerejší rozmluvu s maminkou: „Vida, vzácná paní! Honem by Zdeňu vdávala. Vzácný pán jistě o tom ani neví. Kam půjde? Ó, kdyby mu bylo 8 let a mohl se rozběhnout v prázdninové bundě a bos k lesovně podívat se, jak Týna zešíroka zívá a říká: ‚To se divím, že ještě nespíš!‘ A on by počkal v kuchyni, až přijde Zdeňa, a šli by třeba válet sudy. To už je všechno pryč. Tolik se na ty prázdniny těšil a teď se mu zdá, že ničeho z nich nebude mít. Div že v Praze už hodiny nepočítal, aby byl doma, a teď to tak špatně začíná!“

Kája, dnes už ve všedních, ale zcela čistých a slušných šatech, sedá na vysoký mech a přemýšlí: „V Praze někdy až hrůza do hlavy mu sedala. Ví, že vypadá starší, než je, ale u Pospíšilů věděli, že mu bylo sedmnáct. A přece ta slečinka, neteř panina, Lola jí říkali, takové divné řeči s ním začínala, až mu bylo horko ve tvářích a jen utéci hleděl. I lístek do bia mu dávala a řekla: ‚Půjdeme dnes večer spolu, ano?‘ A on štítivě ten lístek položil na stůl a řekl: ‚Nechodím večer nikam,‘ a honem pospíchal domů, protože až mdlo mu bylo z té nasládlé protivné vůně, kterou voněla slečinka Lola. I ty její slámově mdlé vlasy zdály se mu z dálky páchnout protivnou vůní,

zrovna tak jako líčené brvy a tváře. „Co by tomu řekla maminka a co by řekla Zdeňa?“ povídal si, když po schodech dolů běžel.

Zdeňa v takových chvílích zdá se mu čarovnou vílou z pohádky, vonící lesem a domovem. Zdála se mu andělem, který bílou perutí rozprostírá nad ním, když k němu až dorážejí svody velkoměsta.

Až dnes, dnes už je to všechno pryč. Už nesmí říkat: „Co by tomu řekla Zdeňa!“ Ta vdá se dávno dřív, než on bude hotov. Tatínek mu to také ráno dobře vyřídil. A pravdu měl! Co on by mohl smýšlet, jako by mu bylo čtyřicet let a mohl se ženit! Ničím ještě není, dlouho ještě učit se musí, ale líto, nesmírně je mu líto, že přijede pán z Vídně a Zdeňu si odveze.

Kája vytahuje bílý lísteček, vzpomíná a píše:

„Kytičko bílá z podbrdských lesů,
hvězdičko milá jemného vřesu,
písničko sladká krásného mládí,
vzpomínky na Tě k pláči mne svádí...“

Ale nedopsal dál. Sladkou kaskádou rozhlaholil se nad ním Zdenin smích.

„Kájo, co to píšeš, že se tak mračíš? Ukaž!“

Malá ručka vztáhla se po papíru. Kája však smáčkl jej v hrsti.

„Dáš?“

„Nedám, Zdeňo!“

„Nedej! Psal jsi verše, pravda? Snad na Květu nebo na Krétu?“

Bílým obláčkem uraženě kmitla se Zdeňa kolem pařezu. —

Hajný Mařík chodil lesem a vzpomínal. Vzpomínal svých mladých let. Přejel si rukou škrabatou tvář a zabručel: „Ěnu, bejval sem taky chasník k světu. Mně se všechno zdá, že mi o moc více nebylo než našemu Kájovi, když jsem si myslíval na Toničku Vitáčkovic. A taky se mi zdá, že tatínek tenkrát něco zpozoroval, protože mi taky řekl: ‚Na děvče smejšlej, až budeš jíst ze své mísy!‘ Nic za to nedám, že mi ňákou ‚nebernou‘ do zad strčil. Tenkrát ještě pro dvacetiletého chasníka došla si některá maminka do kola o muzice, vyčinila mu před celou hospodou a on ani necekl a šel

domů. Dnes už je to jinačí, ale náš Kája by taky ani nepípl, kdyby byl dostal víc. No, není toho třeba. Pozná sám, že pro Zdeňu si přijde jinší pán. On tenkrát už nikdy nesměl na Toničku počkat, ale přece se dočkali. A, bohudíky, dobré i zlé spolu snášeli trpělivě. Ale Tonička nebyla pánovic Zdeňka.“

3. V Lážově bude studentská akademie

Kája pochopil hned, že Zdeňka se hněvá. Ale jak jí mohl dát ten papírek? Aby se mu vysmála? To by přece jen moc bolelo. Snad i ona už ví, že jí strýček z Vídně ženicha přiveze. Jemu by se jen vysmála, ale ať těch ženichů přivezou Zdeňka třeba pět, ani jeden z nich nebude jí mít tak rád jako on, Kája! Vždycky! I když bude už třeba ve Vídni, pořád jí bude mít rád. Jen když ona nebude o tom vědět, aby se mu nevysmála!

Lesní pěšinou blížil se hlouček hochů a děvčat. Volali: „Kájo, kde jsi? Hledáme tě! Hledáme vás!“

Ukázal se jim na cestě s úsměvem ve tváři: „Pěkně vítám! Mne hledáte? Vida, spolužáci, spolužačky, co byste rádi? To jste hodní, že jste přišli!“

Děvčátka, skoro slečinky, se před ním natřásaly, pohazovaly ostríhanými hlavičkami, jedna přes druhou se vyptávaly, umí-li tančit „moderní“, zvláště charleston, a hrozně se divily, když řekl, že ne. Hned se mu nabízely, že ho všemu naučí, jen aby přišel do Lážova, že je tam zrovna kurs moderních tanců, že je to velká legrace a že ho jdou zvát, aby s nimi chodil na výlety, to že je také velká legrace. Několik párů dívčích nohou v punčoškách pleťové barvy, v sukničkách sotva ke kolenům, ustavičně zastavovalo a zase přebíhalo lesní cestu a barvené rty líbezně se usmívaly. I taková nepřijemná vůně od nich šla, zrovna jako od slečny Loly. Kája honem rozemnul v prstech větvičku jalovce a dýchal její vůni. Hned si vzpomněl, jaké že to Zdeňka měla dnes hezoučké černé střevičky i černé punčošky, když se kolem něho mihla, jak jí bílé šatečky do půl punčošek sahalo a jak se jí ty plavé copy v slunci zaleskly.

„Jdeme tě vlastně prosit, Kájo,“ řekl mladý Vojíš, „abys zahrál něco o naší studentské akademii, kterou pořádáme za čtrnáct dní. Slyšeli jsme, že hezky hraješ, třebaš něco moderního, něco z těch sešitů ‚Radio‘. Já bych třeba při tom klepal dřívky, to je moc hezké. Ostatně náš pan farář řekne prý ti také. On také hraje na piano, ale nic moderního. Hezký je jako obrázek, ale nic veselý. Přejde mezi nás, když ho pozveme, zahraje, ale nic to není, nic od podlahy to nejde. Tož, Kájo, nešli jsme marně?“

Kájovi v té chvíli ukázal se v myšlenkách hudební salon u Pospíšilů. Otevřené piano a na něm sešity moderních tanců. Když slečinka Lola začala je hrát, utíkal po schodech, div domovníci neporazil. Kréta a Květa tloukly při tom měchačkami do tempa. Usmál se maličko:

„Ty moderní, Jíro, ty nehraju.“

„Tak to je ještě neumíš?“ protáhl se obličej Vojířův.

„Asi ne, Jíro!“

„A to je škoda!“ repetila všechna dívčí ústa. „No, to je jedno, bude hrát Francina. Vy neznáte Francina? Pana stavitele Proška syn, zubař, panečku, ten zná do piana uhodit. Ale jen přijďte!“

Káju už trochu z těch řečí a smíchu hlava pobolívala. Raf, který ho neopouštěl ani na krok, jak by pořád měl chuť zakousnout se do některého toho sytějšího růžového lýtka či vlastně punčošky. Kája ho musil pevně držet. Trvalo ještě hezkou chvíli, než je vyprovodil cestou zpět a řekl jim, když mu bude trochu možno, že přijde, ale sám hned věděl, že mu to možno nebude. Co by tam dělal? Zdeňka tam nebude, a i kdyby – a Kája skoro beznadějně mávl rukou a zašel s Rafem hlouběji do lesa.

„Maminko,“ vcházel pan lesní Rédl do myslivny, „tos měla vidět! Lážovská omladina šla dnes vyjednávat s Kájou o něčem. Co měli, nevím, byl jsem daleko, ale viděl jsem. Ty holky jako vosy kolem Káji, Zdeňo!“

„Tak vidíte, tatínku, to vykřiknete a já jsem si ustrouhla kousek prstu,“ zajíkala se Zdeňka, držíc krvácející prstík ve vodě.

„Co vykřiknu? Povídám jako jindy. Ale měla jsi je vidět! Vojířova Fanka div před ním baletit nezačala,“ zašel pan lesní do jídelny a Zdeňa div neplakala.

„Vida, Fanka! A to tam jistě taky byla Fína a Terka, Sláva a ostatní, a ona aby tuhle dělala strouhanku. Může na ně Kája psát básničky jako ráno. To se ví, že to byly verše. Co má koupit v Lážově, to by si nepsal na papírek.“

Kája chodil za tatínka vydávat dříví do paseky a do lesovny vešel zřídkka kdy. Pan lesní s Maříkem měli plnou hlavu pytláků a paní lesní spřádala sny o blahobytném životě Zdenině vedle výborně situovaného pana Merfaita. Tak se jmenoval ten, kterého vídeňský strýček pro ni vybral. Připletl se jí často do rozpočtu miloučkový obličej Kájův se sazovýma očima a zuby nad snůh bělejšími. A v takových chvílích potřásala hlavou: „Co je to všechno platno, vzorný chlapec to je, ale mladý. Kdepak by Zdeňa mohla na něj čekat!“

A Zdeňa? Lesních Týna (u nich navždy říkalo se každé služce Týna) jen ruce spínala: „Zdenička bývalo děvče tak veselé a povídavé, ale teď kalého slova nepromluví. Jen kabouní, hubuje, mračí se.“

Týden před akademií vracel se Kája z paseky a mířil k lesovně. Má něco hlásit vzácnému pánu, ale pod tím vzkazem, který mohl tatínek vyřídit až zítra, chví se neujasněná touha vidět zas jednou Zdeňu. Kdyby doma nebyla, zahrál by si. Tolik se mu po pianu stýská, má duši plnou toho, co by vložit chtěl v bílé klávesy.

Jde, zastavuje se. Z otevřených oken slyší Zdenin hlas. Což o to! Zdeňa měla líbezný, příjemný hlásek, ale jak jen se to doprovází? Pořád vedle hraje. Zdeňa zpívá:

„Letí kůň jak vlaštovička, kéž mu spadla podkovička!“

Kája otvírá tiše dveře, ale průvan hne bílými záclonami a Zdeňa přestává zpívat.

„Já bych, Zdeničko, ti k zpěvu zahrál. Dovolíš?“

Zdeňa v rozpacích vstává od piana. „No, však beztoho ten doprovod neumím.“

Kája hned chytne akord a Zdeňa pokračuje:

„Letí kolem v jednom honě,
[: kěž jsi, hochu, spadl s koně!:]
Chytla – jak mi srdce tluče –
chytla bych tě do náruče, hlavičku ti vyhojila,
[: svoje srdce uzdravila.“:]

„Prosím tě, Kájo, ještě jednou celou!“

„Jede, jede koník vraný,
na něm hoch jak malovaný,
podkovy mu zvoní ruče,
[: jak to moje srdce tluče!“:]

Dozpívala Zdeňa poslední:

... svoje srdce uzdravila.“

Kája hledá její oči: „Hezká píseň, Zdeničko, vid’? A proč ji cvičíš?“

Zdeňa stála u okna a myslila si: „Kdyby mne Kája doprovázel!“
Dívajíc se oknem na růžové květy maminčina sadu, odpovídala:
„No, přece na akademii!“

Bílé štíhlé prsty Kájovy, lačny doteku kláves, rozběhly se po nich. Zdálo se, neví o tom, že je v lesovně, neví o tom, že u okna stojí Zdeňa. Co teď hrál, kdyby zachytl druhý do not, světem šly by Kájovy vzpomínky prvního mládí.

Zdeňa tajila dech. Odkudsi vyšel šafář, zahleděl se k otevřeným oknům, zaposlouchal, a tak mu bylo, jak by z Lážova zvon na klekání slyšel vyzvánět. Jen modlit se mu chtělo, a kdyby čepici na hlavě měl, jistě by ji smekl. I rozverné děti na dvoře ztichly, obrátily rozsuchané hlavičky k oknům a poslouchaly. I kosové žlutavé zobáčky naklonili, hvízdavé pěnkavy zapomněly svou písničku a vrtěly hlavičkami v podivu jistě nad tím, odkud že ty kouzelné tóny vycházejí?

Pan lesní se vracel z lesa se zlobnou vráskou mezi obočím. Pytláci zase tak šikovně ho obloudili. Ale jak první akordy Kájovy improvizace ho zachytly, vyhladila se vráska mezi obočím a on němě, jen velkým ruky kýváním přivolával paní lesní, která se opozdila.

Maminka hajná s nůši vrchovatou trávy spěšně nadbíhala si pěšinou k lesovně, ale i ona se zastavila, nůši na pařez postavila, a tak jí bylo, jak by babiččiny pohádky do sluchu jí zazvonily, jak by její mládí, kdy tatínek říkal: „Hajnému tě nedám za nic na světě!“ a když už ona přece slovo Karlovi Maříkovi dala, se vracelo.

„Bože můj,“ myslila si, „ta Zdenička se naučila krásně hrát!“ Ale dívá se k lesovně a u okna stojí Zdenička. To by snad tedy jejich Kája, to snad není ani možno. Naráz bylo ticho.

„Ty budeš, Zdeničko, o té akademii zpívat? A kdo tě bude doprovázet?“

Zamžené tmavě černavě modré oči obrátily se ke Kájovi: „A kdopak jiný než ty, Kájo? Říkali mi, abych něco zazpívala, a to se přece samo sebou rozumí, že hrát na piano k tomu budeš ty.“

„Myslím, Zdeničko, že bude lepší, když tě doprovodí Francina. Bolelo by mne, kdyby se někdo posmál, že se za tebou vtírám. To už není jako dřív, když si lidé nedovedli představit Zdeňu bez Káji a Káju bez Zdeni.“

„Máš pravdu,“ vcházela paní lesní. „Nač třeba zbytečných poznámek od lidí! Jen ať ji doprovází Francina! Ale s námi půjdeš, Kájo! Jsi přece pořád jako náš a musíš mezi omladinu. Studentské akademie v Lážově vždycky byly vydařené, a co hlavní, nikdy při nich nebylo nijakých výtržností. Dovedou tam být veselí, veselí až mnoho, ale všechno ve slušnosti. Loni nechtěl jsi s námi jít. Však víš, vrátili jsme se ve čtyři hodiny ráno, a tam zůstali všichni také tak dlouho a ani o jednom se nemohlo říci, že by nebyl zcela střízliv. Těším se už. Však jdeme jen jednou, dvakrát do roka. Brzo-li pak se Zdeňa nevdá, a potom zas budeme sedět s tatínkem doma. Mají letos zase pěkný program. Naše Zdeňa s tou písničkou to moc nevytrhne, ale když pořád chtěli! Lepší, ať zazpívá tohle dobře než

árii z „Dalibora“ hanebně. Jen se tu stav, Kájo! Ale měl bys tam něco zahrát. Hraješ krásně.“ Zavřela dveře.

Kája ještě stál u piana. „Opravdu, vzácná paní je velice rozumná dáma,“ říkal si v duchu trochu trpce. „Hned připomene, že se Zdeňa brzo bude vdávat.“

„Vidíš, Zdeňo, vzácná paní by se zlobila, kdybych s tebou hrál. Naše maminka také říkala, že se budeš brzo vdávat. Kdypak asi?“ zeptal se tiše.

Zdeňa pohodila hezkou hlavičkou. „Což já vím? Já bych nejradši...“

Ale Kája se nedozvěděl, co by nejradši, protože vešel pan lesní s hlučnou chválou: „Kájo, nech reálky a jdi do světa! Muzikant jsi náramný. Já hudbě moc nerozumím, to víš, ale jak jsi teď hrál, do rána bych tě poslouchal. Máš asi odposlouchané ptačí koncerty v brdských lesích. Za tvou hrou chodili by, myslím, lidé jako zmámení. A což, přece budeš také účinkovat na akademii, pravda? Musíš! Ať v Lážově slyší, jak se vyznáš. Zdeně zahraješ k té její písničce, toť jisto. S jiným než s tebou by zpěvu ani nesvedla. Maminko, pones večeři, máme hlad!“ zavolal do chodby.

Kája se omlouval, že musí domů. Zdeňa podmračeně stála u okna, paní lesní nesla talíře a hned řekla táhle: „Tož Kája tu zůstane k večeři?“

A pan lesní řekl trochu popuzeně: „Tož co se tu děje? Holka kouká jako mračno nad Babou, Kája se vymlouvá, že musí domů, a naše maminka se ptá: ‚Tož Kája tu zůstane?‘ Bodejť by ne! Copak není náš? Milá brachu, toho si budeš zakrátko předcházet jako velikého umělce a budeme na to hrdi, že je to také trošičku naše zásluha, že brzo s pianem začal. Jak vidím a pozoruji, nebude hnedle dbát o naši Zdeňu, kdepak! Bude mít otevřené dveře všech pražských salonů, to on si vybere tam a na tu naši laňku zapomene, pravda, Kájo?“

Marně paní lesní hledala oči pana lesního, aby mu dala najevo, že tahle řeč se jí rozhodně nelíbí. Pan lesní dokončil: „Škoda! Já si přece jen myslel, že Kája bude jednou doopravdy náš. Hlavu vzhůru, Kájo!“

Není nic zmeškáno. Jestli se ve světě nezakoukáš do jiné, však Zdeňa na tebe počká. A ke stolu a hezky jako jindy!“

Ale jako jindy to nebylo. Kája byl by nejraději šel políbit ruku panu lesnímu za jeho slova, Zdeňa ani oči nepozdvihla a vzácná paní jen sem tam slovo utrousila.

V následujících čtrnácti dnech bylo živo v lesovně. Přijela sestra paní lesní ze Smíchova, přijel pan továrník Pantaleon Rédl se svým, jak říkal, „mladým přítelem“ Merfaitem. (To paní lesní popohnala události, aby o té akademii už bylo vidět, že smýšlí Zdeňu brzo vdát.) Proto také den před tou nedělí přijel velmi dobrý známý pana doktora ze Smíchova, kterého zas sestra paní lesní vyhlídla pro Zdeňu. Byl to pan Čeněk Klíma, majitel velké železářské pražské firmy.

Paní lesní zmládlá. Už viděla Zdeňu výhodně provdanou. Byla pamětlivá sestřiných rad: „Čím dřív, tím líp. Čím starší zboží, tím se hůře odbývá.“ Proč by se Zdeňa nemohla za rok, půl druhého provdat? A Klíma je výborný člověk. Je trochu pomalý v řeči, trochu těžkopádný, ale obchodník báječný.

A zase přicházel v úvahu pan Merfait, spolumajitel továrny vídeňského strýčka. Ten zase byl až příliš hovorný a rychlý a strýček říkal: „Výborný člověk! Jen potřebuje, aby ho žena trochu držela zkrátka. A Zdeňa zdá se být tak energickou!“

Řekli konečně: „Ať se Zdeňa rozhodne, pro kterého chce. Pochodí vždycky dobře.“

O tom všem nevěděl ani pan lesní, ani Zdeňa. Kája to všecko tušil. Jediný, kterému o všem pověděl, byl mladý lážovský pan farář, který přišel za Kájou do hájovny: „Slyšel jsem, jak krásně hrajete. Zahrejte o akademii, neboť dobrých hudebníků pomálu!“

Kája s ním vyšel do průseku. Nejdřív ho poprosil, aby mu říkal „Kájo“, a potom hned řekl: „Co bych hrál, pane faráři? Indiánských tanců neznám a z klasiků, co bych hrál?“

Kája nikdy nevěděl, jak se stalo, panu faráři Hlouškovi že otevřel své srdce dokořán hned při první setkané. A pan farář Hloušek nevěděl, jak se stalo, že si hned napoprvé tak Káju oblíbil. Pozval ho

k sobě. Byl sám. Sám si vařil, jen uklidit a mýt přicházela Apolénka, kostelnice, stará už a docela bezzubá, s jedinou vášní tohoto světa: šňupnout si.

Kostelník už dávno nešňupal, už dávno dřímал svůj posmrtný sen u hřbitovní zdi. Nebožtík pan farář dal kostelnictví jeho synovci, při kterém se Apolénka přizivovala. Tak pan farář Hloušek to všecko zdědil.

Sladké vzpomínky dětství zadýchaly na Káju, když kuchyní šel do jídelny. Tenkrát, když stará paní vytrhla ho z úzkostí s rozinkami, tenkrát, kdy byla přímluvkyní, aby také „prvňák“ měl na Svaté hoře říkání – a pan farář, vždycky tak vlídný a shovívavý, jakou mívál radost z Kájových vysvědčení!

„Zkuste, Kájo,“ otvíral pan farář desku piana.

Štíhlé prsty zkoumavě přeběhly klaviaturou. Seděl pan farář u okna, dívaje se po květinových záhonech farské zahrady. Dovnitř pokoje neodbytně vtírala se vůně rezedy a karafiátů. Pan farář byl klatovským rodákem a jeho otec zahradníkem. Proto si uměl zahradu nalíčit a vyparádit. Ty nejvzácnější klatovské karafiáty v celých záhonech kořenně do dálky voněly. Kája hrál. Oči mladého kněze přesmykly se ze záhonů pestrobarevných květů k podlaze.

„To hraje duše Kájova,“ říkal si v duchu a znovu se zaposlouchal do Kájovy hry. „Hotový umělec! Může jít před fórum světa a dobude slávy!“

Z divokých melodií uherských Lisztových rapsodií přecházel Kája v motivy národních písní. Skončil je akordem trochu drsným a hned rozběhlo se farskou jídelnou tisíc zvonečků v starobylé písni, té nejmilejší Kájovy maminky „Zdravas, dcero!“ Klidným akordem Kájovy ruce odtáhly se z klavíru. Zadíval se otevřeným oknem. Vonělo do nich ze zahrady zrovna jako do oken v lesovně. Šel a natrhal by ty nejkrásnější květy, šel a dal by je Zdeničce: „Ani pan Merfait, ani pan Klíma nemají tě tak rádi jako já!“ A sazové oči velkého umělce zalévají se slzami, marně je štíhlé prsty zatlačují, marně je bílý šátek zachycuje. Prolamují se vzlykem a pan farář hojivě dotýká se dlaní jeho spánků: „Kájo, snad byste se nevzdával

bez boje? Vám patří svět a vy ho dobudete. A i kdyby to jinak dopadlo, než jak bych vám přál, pomyslete si vždycky, že Bůh tak chtěl. A proti jeho vůli přece revoltovat nemůžete. Já jsem také jinak myslel. Vábily mne šumavské lesy do svého klína, strýčkova flinta zdála se mi tou nejkrásnější věcí na světě, výmoly a strže na prahu pralesa lákaly mne neodolatelně. Ale Bůh mne předurčil k tomuhle životu a jemu díky, jsem spokojen se svým údělem. Chci být dobrým knězem a ostatní vše zůstává stranou. Ale vy, Kájo, kterému se otvírají brány světa dokořán, vy nesmíte poklesávat na mysl! Ukažte mi oči! Nesmějí být zaslzené! Koneckonců, mladý příteli, nikdo a nic na světě nestojí za to, aby člověk pro to plakal. Plakat má jen tenkrát, když i Boha zneprátelil.“

V lesovně bylo hlučno, v Lážově chystali se na akademii. Kája chodil s panem farářem lesními průseky, a Zdeň? Bylo jí jako lesnímu holubu, kterému křídélka zastříhli a do klece jej dali. Dorážela na ni maminka, teti ze Smíchova, dorážel i vídeňský strýček a ona jen pořád myslela, cože Kája dělá, proč se v lesovně neukáže, proč že to není, jak bývalo?

Tak přišla neděle, v níž na všech nárožích v Lážově i okolních obcích ohlašována byla studentská akademie. Velký sál „U hroznů“ svítil čerstvě vyleštěnými parketami. Stoly byly pokryty běloučkými ubrusy, část sálu upravena byla v jeviště na aktovku a v podium zároveň. Místní honorace plnila vyhrazené stoly, pan učitel Štulc, duše celé akce, nervózně přebíhal sálem a pokojíky, udílel stručné povely, napomínal, povzbuzoval, upravoval a rázem osmé hodiny před zcela přeplněným sálem sehráli studenti s velkým úspěchem aktovku. A potom už to šlo ráz na ráz. Po smíšeném sboru měla svoje číslo Zdeň z lesovny. Byla rozkošná. Oblékla i ji paní lesní v zelenavé polohedvábné šatky a její jednoduchá písnička, zpívaná sametovým, hebkým hlasem, zdála se všem písničkou kosa od lážovské lesovny. Po ní ještě vystřídal se melodram a zase smíšený sbor.

V Lážově bylo na letním bytě mnoho Pražanů. Z nich jeden takovou zvláštní náhodou slyšel v Praze o Kájovi. Slyšel o jeho

úžasném nadání, viděl a slyšel ho hrát, věděl, že je od Lážova. Než vystoupil lážovský komik Mikeš, ptal se: „Je tu také pan Mařík, Kája Mařík, virtuos na klavír, a proč že neúčinkuje?“

Tichounce rozšumělo se mezi stoly: „Mařík, Kája Mařík, pan profesor Martin z Prahy se po něm ptá, je tu?“

Byl tu. Kája stál v rohu sálu a díval se ke stolu, který měli vyhrazený Rédllovi. Viděl Zdeňu jako měsíční obláček, jak sedí mezi těma dvěma, z nichž jeden si ji odveze.

Mikeš, komik, který vždycky jindy sledován byl s ohromným zájmem, dnes nezachytil.

„Mařík, pan Mařík, Kája Mařík,“ pořád bylo slyšet šeptat.

Zatleskali mu jako jindy, ale hned pan profesor Martin vstal a zadíval se pátravě do pozadí sálu. Odtamtud již, vyprovokován stálým voláním, v ohromných rozpacích se blížil Kája. Zdaleka mu pan profesor Martin podával ruku.

„Jste příliš skromný, pane Maříku, ale já zase vím, že jste příliš velký umělec, než abyste se dnes nedal slyšet. Velectění,“ obrátil se k ostatním, „snad ani nevíte, jaký umělec zrodil se v lážovské hájovně. Ale já to vím a ví nás to v Praze mnoho, že pan Mařík má před sebou velikou budoucnost. Prosím,“ obrátil se ke Kájovi, „zahrejte nám! Nemusíte hrát ani Bacha, ani Haydna, ani Chopina, zahrejte jednu ze svých improvizací, pro které hudební Praha začala vám říkat ‚Král improvizací!‘“

Zdeňka nevěděla, že v koutě sálu stál Kája a oči z ní nespouštěl. Věděla jen, že všechny družky z Lážova i okolí s velikou závistí dívají se po jejich stole, kde ona sedí mezi dvěma, z nichž si může vybrat. Tak ji zmámila jejich závist, že i řekla: „Kdyby o mne Kája stál, však by tu byl!“

Ale teď, jak Kája v bezvadném společenském úboru, hezoučký jako žádný v celém sále, zdráhavě šel k podiu, roztetelila se jí dušička obavou, jak Kája pochodí. A Kája hrál: Jak ten potok „na struhách“ vesele pospíchal, když nad ním pokřivené jabloně stály v plném růžovém květu jako obrovské kytice v bizarních vázách, když přes něj skákal, jak voněly růže v sadě vzácné paní, když tam

směli vejít a dostali po kytce s příkazem: „Zčerstva doběhněte do Lážova, že prosím pana kostelníka, aby dal růže na oltář Panny Marie, a až půjde kolem, ať se tu staví!“ Taková a tisíc podobných vzpomínek letělo duši a myslí Kájovou a zastavovalo se v konečcích jeho prstů.

Už se zdálo, že skončí. Už mohutnými akordy sbíhaly se jeho ruce k sobě, ale znovu zase stříbrnými hlásky roztetelilo se sálem, rozletělo se jako droboučkým zlatým deštěm vysokých tónů a tiše, tichounce Kája skončil.

Mnohým zaleskly se slzy v očích, mnozí ani hlavy nezdvihli, pan farář Hloušek otíral si čelo, ale jen proto, aby slzu zakryl. Jen Zdeňa roztěkaně očima přebíhala celý sál a najednou, když viděla, jaké nadšení Kája svojí hrou způsobil, jasně si uvědomila, že v té improvizaci vzpomínal Kája jejich krásného dětství, že vlastně jí všemi tóny povídal: „Zdeňo, mám tě rád, tak rád!“

Nejraději byla by to vykřikla do celého sálu, všem těm lidem, že hrál pro ni, jen pro ni, a jemu nejraději by řekla: „Kájo, já tě mám také ráda!“

4. Chystá se k maturitě

„Ještě rok,“ říkal si Kája, „ještě rok a budu abiturientem².“ Jak se těšil, když byl ještě v kvartě, to že už potom bude hnedle pánem, maturitou že přeskočí nejhlubší propast v cestě života a potom že už půjde tak lehoučko, jako když na rohačkách o Vánocích sjížděl ze Skalky k lážovskému pivovaru.

Ten poslední rok v Praze byl zkušebním kamenem Kájova vyhraňujícího se charakteru a Kája to vyhrál. Svody cíhaly ze všech stran. Kamarádi vábili, ale jeho: „Co by tomu řekla naše maminka a co by tomu řekla Zdeňa?“ vždycky zvítězilo. Mohl by se podívat mamince do očí, kdyby nepřišel tak, jak odcházel? Cožpak maminka by nepoznala, že už se nemodlí, že chodí do špatné společnosti, že

² Absolvent školy. Pozn. red.

se potlouká po hospodách, kde jsou, jak říkají ostatní, takové krotké číšnice – brrr, uši si zacpával a nechtěl poslouchat –, a přece slyšel, jak se časem ti, kteří měli před maturitou, někde napili, a co potom tropili, a že nebyli sami, že i nějaké ženské se s nimi bavily.

Kája teprve teď z řeči ostatních poznával rub velkoměsta a Praha – najednou se mu zdálo, že v každé ulici je několik hlubokých, ohavných, páchnoucích stok, které ve dne jsou úzkostlivě zakryty, ale s večerem a nocí se otvírají a všechen ten smrdutý pach, přes den uzavřený, chrlí do ulic, vináren a krčem a navždycky jím otravují mladá srdce.

Nemohl nevidět, nemohl neslyšet nalíčených ženštin, když pospíchal časem pozdě večer z koncertu. I na něj volaly, k němu některá z nich se chtěla přidat a Kája utíkal, utíkal, jako by ho fúrie honily. Kolikrát až podezření u chodců i strážníků vzbudil, kteří ho zastavili: „Proč tak běžíte?“ A Kája řekl: „Protože nějaké ženské mne obtěžují.“

Nikdo se mu nezasmál, ba často slyšel: „Tož jen běžte! Před zlem se musí utíkat!“

Kolikrát udýchaně vrazil do kuchyně u školníků: „Teta, ty mne prohnaly!“

A teta už věděla kdo a říkala: „Já být tebou, dala bych jí ránu, kdyby za mnou šla, ale pošpinil by ses. Lepší, když utečeš. A dokud budeš před nimi utíkat, dobře ti bude.“

Kája za nic nedopustil, aby mu teta vykala. Byla jeho důvěrnicí a vážila si toho nesmírně. Mamince by s takovou věcí přijít nesměl. Ta by spráskla ruce a řekla by: „Už tě do Prahy nepustím!“ A on by se i hrozně styděl.

Když prvně přiběhl udýchaný domů a tetě povídal, cože vlastně ta jedna ženská na něm chtěla, proč ho vybízela, aby s ní šel, nastala tetě školníkovíc choulostivá úloha vysvětlit mu tak, aby ho nepoplašila a život naráz se mu nezhnusil, protože už dávno poznala, jak neporušené má srdce. A teta, ke cti jí budiž řečeno, zhostila se svého úkolu delikátně.

Po jejím stručném výkladu, který více nařekl, než dopověděl, zadívaly se sice sazové oči Kájovy na ni s ohromným úžasem, ale v téže vteřině smekly se na zem a horká vlna studu zalila jeho sličný obličej. Teprve po dlouhé chvíli řekl tiše: „Kdybych to byl věděl, teta, radši bych se nebyl ptal. Kdybych nevěděl až do smrti, že jsou takovéhle ženské, bylo by to lepší. Jéje, teta, já bych, já bych...“

Ale teta jakživa se nedozvěděla, co slovy „já bych“ myslil.

Kája si to řekl tichounce, když uléhal: „Já bych je nejraději bacil po hlavě kamenem jako zmije v našich lesích.“ Usmál se tomu výrazu „bacil“, když i vzpomněl, jak se mu teď v rozčilení na jazyk připletl, ale hned byl vzpomínkami v brdských lesích, jak přinesl tenkrát panu inspektorovi tu zmiji, co ji bacil kamenem po hlavě, a že se mu zdálo, že se pan inspektor tenkrát i té zabitě bál.

Vzpomínka na lesy u hajnovny přivábila mu z dálky snad i vůni čerstvých modřínů. Ale nebylo to z dálky, upamatoval se v polosnu – to na stole ve váze měl celou hrst těch světloučkozelených pozdravů brdských lesů, jak mu je tatínek dovezl, když před týdnem tu byl. Přijel s takovou těžko utajovanou úzkostí ve starostlivých očích, že maminka za jinou nedala, jen aby se za ním rozjel, protože má pořád takové těžké sny o něm, jako by snad stonal a snad aby se taky přeptal, jak ve škole to dopadá.

Kája chytl tatínka v mámivé radosti kolem krku, zatočil se s ním po kuchyni a tatínek řekl: „Propánakrále, Kájo, ty už jsi hnedle větší než já! A což, půjdu se přeptat, ne? Ať má maminka pokoj!“

Přeptal se všude zdvořile: „Ráčejí prominout, jdu se přeptat na toho našeho chlapce. Maminka má strach, těžké sny ji trápí, smejšlíme, jestli udělá tu maturitu,“ přepadal prvního profesora – třídního Kájova.

Tím byl teď pan Macner, tuze veselý pán, který rád ztropil si žert, aniž někdy pomyslel na důsledky.

„Na kterého studenta se ptáte?“ řekl vlídně.

„Na Maříka, Káju Maříka, prosím,“ ulpěl hajný ulekanýma očima na profesorovi.

„Hm,“ listoval v zápisníku, mezitím co mu veselé oči šelmovstvím hrály, a myslil si: Potřebuje se některý z profesorů dívat do zápisníku, jak se řekne ‚Kája‘. Kája je od primy premiantem a ozdobou reálky, a já sám mu říkám: ‚To je naše reálková hvězda.‘“

Hajný se mu líbil, ale jeho vždycky k žertu zladěnou náladou proběhl nápad: „Mařík, hm, učival se, učival, ale polevuje. Nevím, nevím, jak to bude s maturitou!“ Myslil skutečně, že hajný vyzporuje opak v jeho slovech, ale to neznal venkovských lidí. V téže chvíli přiběhl student: „Račte, prosím, hned do ředitelny, pane profesore!“

Hajný osaměl. Nohy se mu roztráslly a po zádech běžel mu mráz. „Vida, vida,“ div se mu slzy do očí nehrnuly, „takhle to je! Ne nadarmo byly maminciny těžké sny. Zmýlil se i pan farář Hloušek, když řekl: ‚Za Kájou ručím, třeba ho dlouho neznám.‘ Ale když už tu je, půjde přímo k panu řediteli, ať ví všechno.“

Zeptal se prvního studenta, kterého potkal, kde je ředitelna. Zaklepal a vešel. Jak se ptal po Kájovi Maříkovi, usmál se pan ředitel. „Vy jste otec našeho Káji? To vám gratuluji. Takového studenta jsme tu ještě neměli a mítí nebudeme. Věčná škoda, že už nám odejde. Udělá-li maturitu? Pantatínku,“ poklepal hajnému na rameno, „jestli ji neudělá ten, pak už ji po druhé neudělá ani pan profesor Macner.“

Hajný trnul: „Ale prosím, právě pan třídní profesor Kájův řekl, že neví.“

„Á,“ zasmál se pan ředitel. „To on pan kolega zažertoval. Vždyť Kája je jeho pravá ruka a miláček nás všech. Pozdravujte doma a řekněte, že po maturitách si k vám uděláme výlet. Buďte s Bohem!“

Hajný ani nevěděl, jak se dostal na ulici. To radostí. Kájovi ani všechno neřekl. Jen tak radostnými očima mu pověděl, že se potěšil ve škole.

Kája si uvědomil, jak že to voní ty modřínové větvičky a že maminka chudinka měla těžké sny. Nemohl usnout tak zlehka jako jindy, protože teď vzpomínal dál, že maminka neměla ty těžké sny

nadarmo, že snad cítila, že snad tušila, že na něj pokušení čeká. Vždyť on dobře ví, že maminka pořád na něj myslí, pořád se za něj modlí, a vždycky, když odjíždí, říká: „Vrať se takový, jaký odcházíš!“ A když přijíždí, dlouze se mu do očí dívá a teprve pak se radostně usmívá. Vidí Kája před sebou maminciny oči a říká si šeptem: „To bych vás všechny doma měl moc málo rád, abych zapomněl, že jste říkali: ‚Varuj se zlého!‘ A vás bych, maminko, nemohl ošidit za nic na světě! Vy byste hned na mně poznala, že už nejsem hodný!“

A světlá vzpomínka na maminku ukonejšila ho v tichý sen.

V tom roce sám pan ředitel doporučel často Káju do známých rodin, kde pořádali hudební večírky, a pan katecheta říkal: „To je moc dobře, Kájo! Musí se o vás vědět!“

Kája si jakživ nepomyslel, do jaké společnosti se dostane. Chodil do salonů, v nichž kroky měkce dusily se ve vysokých kobercích, sedal u stolů, na nichž jedly se nejvzácnější lahůdky, čtyři pět sklenek různých tvarů stávaly a leskly se u příborů, to na různá vína, ale Kája nikdy vína neokusil. Poděkoval uctivě, ale nepil. I lehce se někdy usmál při tom – to vzpomínkou, jak hluboko zapadla semínka maminciných rad do jeho duše: „To nejdřív kapičku, potom skleničku, potom lahvičku, a byla by z tebe stará Hromádková.“

Na stěnách pokojů visely nádherné, tisícové originály předních českých i cizích malířů. Na stole ve křišťálových vázách voněly mdlé vzácné květiny. Kája, prostý synek hajného, syn lesů a dítě přírody, lehounce vplul do toho nového, cizího ovzduší. Nikdy nezakopl o koberec, nikdy nepřevrhl sklenku, nikdy se nezakuckal vzácným soustem, nikdy se o něm nemohlo říci: „Umí hrát, ale je nemotorný.“

Vystupoval se zdvořilou jistotou, pro kterou rázem zjednával si přízeň velkých pánů. Mluvil se o něm jako o fenoménu a přední pražské rodiny se předstihovaly, jen aby už také u nich hrál ten mladý, nový, tak zajímavý umělec, který sice neabsolvoval

konzervatoř, jen soukromě hudbu studoval, ale všecko mu nahradilo přímo božské nadání.

Dcerky hostitelů, roztomilé i méně roztomilé, ve věku mezi šestnácti a třiceti roky, šmahem podléhaly jedinému jeho konvenčnímu pozdravu a pokládaly i za velikou čest, jestliže s některou promluvil, protože i při jeho mládí se o něm říkalo, že je zaujat proti ženám.

Lehce vplul do toho světa, ale nikdy tam nezdomácněl a nikdy nezpychl. A protože pořád zůstával tím milým, prostým Kájou, největší zážitky a požitky z takových večírků mívali u školníků.

Kája měl výborný pozorovací talent a úžasnou napodobovací schopnost. Vedle vyfintěných, ostříhaných, rafinovaně oblečených slečinek vždycky hned viděl Zdeňu. A třebaže kolikrát byl by vyprskl v hlučný smích při kňouravé nebo úmyslně klukovsky vedené řeči spolustolovnic, zachoval klid, ale zato doma! Nejdříve rozložil před školníkovíc to, co přinesl, neboť z každého takového večírku přivezlo ho auto a tam vždycky rukou milostivé hostitelky vložena byla nejdříve krabice různých dobrot, doprovázená slovy: „Pane Maříku, neračte se urazit, dovolila jsem si dáti vám něco s sebou!“

Což by je urazil! Teta školníkovíc ráda něco dobrého olízne. Jenomže teta školníkovíc vždycky musila to nechat až napotom, protože Kája nejdřív buď začal po někom ze společnosti mluvit, nebo chodit, a to tak zdařile, že se museli školníkovi smát. Věděl, že to není hezké, ale on se tím neposmíval nedostatkům lidí, nýbrž jejich přetvářce. A přetvářka hnusila se mu tolik, že říkal, že se jí musí doma vysmát, aby se nezalkl. Po slečně Lole uměl kroutit krkem i očima a celým tělem, po jiném vznešeně trousil vybraná slova, a konečně i předváděl, jak je okoukal, moderní tance, vždycky s dodatkem: „Já bych to, teta, netančil ani za nic. Ale k smíchu je to strašně. Naše maminka by mi dala!“

„A což Zdenička?“ doložila teta školníkovíc, divíc se, že na ni nevpomněl.

„Zdeňa?“ řekl váhavě. „Zdeňa mi poslala lístek, tady je.“ A teta četla: „Kájo, nauč se moderním tancům, budeme je o prázdninách tančit!“

Teta lístek odložila: „Čekal ji něco jiného, vid’?“ řekla.

„Čekal, aspoň že se zmíní o maturitě. No, máme každý jiné starosti.“

„Jen aby, hochu, Zdeňa nezačala jako ty ostatní. Hezká je jako obrázek, a podle tvých řečí její maminka uvádí ji do společnosti.“

„Naše maminka, teti,“ přerušil ji Kája tiše, „ta vždycky říká: Jak Pán Bůh dá! Musím to také říci. Teď musím mít na mysli maturitu, ne tanec, a taky Bůh ví, že mi ještě nenapadlo, že bych musil umět tancovat, aby mi snad nějaká radost ze života neunikla. Komu se to líbí,“ pokrčil rameny, „teti, tisíckrát lepší by bylo rozběhnout se ze Skalky a zastavit se až u ovčína.“

Kája měl mnoho hodin. Drobní studentíci jen se trásli touhou, aby je učil. Kája musil hodně hodin vyučovat, aby od rodičů nemusel mnoho požadovat. Rád se slušně oblékal i prádlo nové si už pořídil. Učil se stále ještě u mistra Netrefy. Učil se i řečem a němčinu, angličtinu a francouzštinu ovládal už teď skoro dokonale. Studoval pilně teorii hudby. Když mu nějaké korunky zbyly, koupil i ještě v antikvariátě tu či onu knihu, na kterou měl už dávno zálsk. Teta školníkovíc musila snést z půdy starý kufr a půjčit mu jej na knihy a noty.

V biografu byl jednou. Nesmírně se mu líbil přírodní snímek, ale drama, které po něm následovalo, ho rozrušilo. Neměl také času. Mistr Netrefa dával mu volné lístky do Rudolfinu nebo Mozarteu na koncerty. V „Národním“ byl na několika operách, ale přednost dal koncertu. A což když prvně slyšel zpívat „Sdružení pražských učitelů“! Což když slyšel „Polní cestou“! Dech se v něm zatajil a ruce div jako k modlitbě že se nesejaly.

Nepromeškal jediného jejich koncertu. Dlouho do noci psával potom do svého deníku, do sešitu, jak před lety radil mu pan profesor češtiny. V těch bílých listech byl celý jeho život.

Neuvědomělá ještě, ale přece už skutečná láska ke Zdeně protahovala se jím jako jemná lesní vůně.

Maturita už byla za dveřmi. Ukazovala se ve vážné tváři profesorů i úzkostlivé studentů. Pan třídní zavolal si Káju: „Tak co, Kájo, opakujete?“ usmíval se.

„Prosím, v pondělí začnu. Pořád jsem neměl kdy.“

„O to mi nejde. Maturitu uděláte, ale co potom? Už jste se rozhodl?“

„Prosím, nevím ještě určitě. Až co řekne naše maminka a tatínek!“

Pan třídní zadíval se na vzrostlého hezkého chlapce, o celou hlavu vyššího, než byl sám, který to „naše maminka“ řekl s takovým důrazem, že bylo zjevno: „Naše maminka je u mne nejvyšší autoritou na světě!“

„Ale po maturitě přece na večírek studentů půjdete? Říkají o vás, že nikdy s nimi nedržíte, že nikdy mezi ně nevejdete,“ podíval se na něj tázavě.

„Nepůjdu, pane profesore! Co bych tam dělal? Naše maminka se nebude moci dočkat a tatínek taky ne. Pojedu prvním vlakem domů. U nás v lesích, pane profesore, je tak krásně!“ – zahořely žárem sazové oči Kájovy a tváře zčervenaly. „Tak krásně, že na celém světě není krásněji. Budeme chodit s panem farářem Hlouškem k jezírku a po hřebenech, na ondatry k zadnímu rybníku, na čekání s tatínkem.“

Pan třídní zadíval se oknem do šedivé rozpálené ulice a pomyslí si, že se Kája vrátí k mamince po maturitě takový, jakým byl, když odcházel do primy...

„Po prázdninách se tu ale zastavíte, Kájo, a povíte nám, jak jste se rozhodl. A v pondělí přece jen začněte trochu opakovat! Člověk nikdy neví, co se může stát.“

A Kája opravdu v pondělí se začal co nejpilněji k maturitě připravovat. Kája věděl, že maturita je mostem, kterým se přechází do vysokých škol, a základem životního povolání.

Nezapomněl ani před maturitní zkouškou zajít si na mši svatou, aby si také od Všemohoucího dobrý výsledek zajistil. Třebas ostatní přistupovali k zelenému stolu před zkušební komisí se strachem i lehkomyšlností, Kája šel nebojácně a klidně. A tak maturoval s vyznamenáním.

5. Pojede do Paříže

Zdeňka toho roku, kdy byl Kája v septimě, zapracovala se doma úplně ve vedení domácnosti. Paní lesní ustavičně jí připomínala, že léta běží tak zčerstva jako podzimní vichry nad Babou a hnedle že se musí pomýšlet na její vdavky. Nejlepší ovšemže by bylo, kdyby strýc z Vídně nezapomněl a řádně situovaného ženicha přivezl anebo kdyby pražská teti jí řádného muže vynašla. Buď tak, nebo onak, do roka že by ji ráda viděla vdanou.

Chodila Zdeňka smutnými těmi průseky, jimiž s Kájou běhávala. Vzpomínala na něho a porovnávala. Pan učitel Štika z Lážova kolikrát už chtěl ji doprovodit, pan revident Skála, jak se v Lážově ukázala, hned se k ní přidal, pan lesní Tůma z daleka se k ní rozbíhal, ale ona ani jednomu nedovolila, aby s ní šel dál, než byl lážovský chodník.

„Kdybych k nim přidala ještě toho od strýčka z Vídně a toho od teti ze Smíchova, jéje, všichni dohromady nemají z Káji ničeho, praničeho!“ Ze všech by si dovedla tropit smích, jen z Káji ne. Ten by se na ni podíval svýma sazovýma očima a ona by musila svoje sklopit. „Kája,“ říkala si, „Kája je jediný, se kterým bych šla, ale maminka nedovolí, abych čekala. Což Kája! Ten by se jistě na žádnou jinou ani nepodíval! V Praze jistě nikam nejde, učit se musí. Jistě jen na mne vzpomíná!“ To však si Zdeňka mohla myslit jen chvíličku.

O posledních prázdninách, když v slunečním půldni stáli spolu v průseku, řekl Kája tiše:

„Rád bych ti, Zdeničko, časem psával. Ale jen tobě!“

„Piš!“ řekla. „Strejček poselák dá psaní jen mně.“

Tož Kája psal – psal všechno, kam chodí, kde hraje, kdo tam bývá, a tak v říjnu už i Zdeňa nebyla tak zcela jista, že Kája jen pořád sedí doma a učí se. Věděla z jeho listů, kam je zván, a neznámá úzkost sevřela jí hrdlo. Aby se tak do některé zakoukal! Aby tak na ni zapomněl! A když nepřicházel ve čtrnácti dnech Kájův lístek, netrpělivě vybíhala až k Lážovu čekajíc, rmoutíc se, div nehořekujíc.

A přece v listech Kájových nebylo jediného slova o lásce. Byl to spíše program jeho dní a vzpomínky na brdské lesy. Bála se o Káju. Žárlivě počítala, o kolik vět došlý list byl kratší předešlého. A dopisy úzkostlivě schovávala. Koncem dubna došel jí poslední, pak už jen sem tam lísteček.

To Zdeňa nevěděla, že maminka hajná psala svému synkovi:

Synáčku,

*vzpomínáme na Tebe dnem i nocí, jen abys tu maturitu udělal.
Nemysli na nic jiného než na učení! A na Zdeničku už docela ne!
Vzácná paní mi říkala, že nejdéle do roka Zdeničku vdá! Marně by
Tě pro ni hlava bolela.*

Tvoje upřímná maminka

Tož Kája zavřel svou bolest do bílých listů svého deníku a jen časem lísteček s pozdravem Zdeně poslal.

Teď si teprve Zdeňa uvědomila, že bude to přece jen asi láska, která ji nutila bez ustání na Káju vzpomínat. Poznala to dřív než Kája.

Když po maturitě Kája přijel, nejdřív myslila, že se musí smát, jak už byl dospělý, velký, mužný, vyholený. Hotovým mužem se jí zdál. Když však velice zdvořile, ale přece jen cize se ptal, jak se má, vytrhla ruku, kterou mu podávala, a vyběhla ven, do lesa, do samoty, vyplakat se, utiřit se.

Pan lesní vzal si Káju na paškál. Oči mu zářily uspokojením, když se ho v soukromí ptal: „Tož co? Neopustila tě chuť k lesnímu inženýrství?“

„Ba ne,“ usmál se radostně Kája.

„A tož jím budeš, Kájo! Kdyby naše maminka přivedla pro Zdeňu třeba deset ženichů, počká si Zdeňa na tebe, rozumíš?“

Příslib pana lesního byl nesmírně blaživý, ale což byl platen, když vzácná paní měla docela jiné plány!

U hajných bylo jako o velkém svátku. Tatínek si dokonce pohvizdoval „Kolíne, Kolíne“ a maminka, kudy chodila, tudy slzičky ronila. To radostí nad Kájovým maturitním vysvědčením.

Marjánka šafářovic byla už vytáhlá holčina a také se přišla podívat, když Kája přijel. Jak dveře otevřela, usmál se na ni Kája všemi bílými zuby: „Á, já tem pitla!“

Marjánka honem chytla si copánek Inově světlých vlásků a řekla kurážně: „Já už to dávno neříkám. Maminka pozdravuje, abyste k nám taky přišel.“

Zdeňa si poplakala v průseku, ale proč, snad ani nevěděla. Co myslila? Kája přece přišel zdvořile, ale nic to nebylo. Kale se na ni nepodíval, srdečně nepromluvil. Kdož ví, co se mu na zdech a dveřích líbilo, že je tak prohlížel, a ona si přece vzala ty zánovní růžové šatečky. A Zdeňa jako malé dítě se znova rozplakala.

Kája dobře viděl, jak Zdeňa zase vyrostla, jak je zase hezčí, než byla, a jak jí ty růžové šatečky roztomile sluší. Což je to platno, když paní lesní tak zkoumavě se po obou dívala, že se bál v oči se jí podívat. V tomhle asi vzácný pán rozhodovat nebude.

Paní lesní opravdu věděla teď o každém kroku Zdenině a Kája se nevtíral, nenadbíhal. Vykládal doma, co za celý rok v Praze zažil, chodil s panem farářem Hlouškem po lesích a kopcích a Zdeňu sotva v neděli že viděl v kostele na kůru a v lesovně při obědě, ke kterému vždycky byl zván. Viděl, že kolikeré mužské oči za Zdeňou se dívají, viděl, že ona neskrblí úsměvem. Ani z kostela nikdy nešli sami. Vždycky šly Zdeniny kamarádky a Kájovi druzi, najednou jaksi pyšní na něj. Slečinky vtipy dorážely na Kájů, ale ten jen sem tam slovíčko utrousil.

Po týdnu dostal psaní od pana profesora Ziky:

Kájo,

chtěli jsme se k Vám podívat, ale hodí se nám něco jiného. Borovička, Mistr Netrefa, pan katecheta Čermák a já máme namířeno na měsíc do Paříže. V poslední chvíli musil pan katecheta odříci, protože musí, nutně musí zastupovat churavého přítele kdesi u Prahy.

Nabízí Vám tu cestu a bude Vám ještě psát. Kájo, chyťte příležitost za pačesy a jeďte!

Nemusíte mít s sebou ničeho, jen do tlumoku trochu prádla, jarou mysl a hlavu otevřenou dojmům. Získáte mnoho! Nevíte, kdy toho budete potřebovat. Všichni se na Vás těšíme.

V případě, že přijedete, a Vy jistě přijedete, čekáme Vás v sobotu v Tůmově kavárně od 4 do 5 hodin.

Pozdravujte doma a neváhejte!

Váš
Zika

To byl čtvrtek. Kája chodil s psaním po lese. Jak to říci doma? Rád by jel. Ví, že tou cestou získá. Ale jak splatí panu katechetovi příliš mnoho dobrodiní?

Maminka si libovala: „Jsou to letos brambory jako maliny! A hříbečků jsem našla plný klín. To bude večere, Kájo! Nové brambory s houbami, co říkáš?“

Tatínek odkládal kabát: „Ju, maminko, aby už byla!“

Kája poposedl na lavici a přejel rukou kšticí černých vlasů: „Dostal jsem dopis, tatínku, z Prahy od pana profesora Ziky. Mohl bych s nimi – a nic by mne to nestálo – na měsíc do Paříže.“ Podával otcí list.

Maminka jen se zajíkla: „Do Paříže! Propánakrále! Co by tě, chlapče, napadlo? Co bys tam leda dělal? Do takového Babylonu!“

Tatínek dočetl list a podával jej mamince: „Hezky ti píše pan profesor! Važ si toho, že tobě, chlapci ještě nedozralému, takhle píše! A ovšem, pojedeš! Nepustíme tě s prázdnýma rukama. Však máme ještě pár krejcarů. Vždyť jsi nás poslední léta málo stál. S takovými

pány, s kterými měl jet pan katecheta, pustíme tě rádi. Vid', maminko?"

Mamince to nebylo jaksi vhod. Sotva přijel, a zase pryč? A k tomu až do takové tramtárie! Ale přece řekla: „No, jak myslí tatínek.“

Druhého dne zašel Kája do lesovny. Paní lesní jen tak tak se po něm otočila: „Copak nám neseš, Kájo?"

„Nenesu, vzácná paní, jen jdu povědět, že v sobotu jedu na měsíc pryč, s Pánem Bohem dát!"

„A kampak, kampak? Do Borotic k tetě? Anebo do Hořovic k příbuzným?"

„Do Paříže, vzácná paní.“ A podával jí list.

Paní lesní dělala lívance a plnou sběračku těsta vylila místo na lívanečník na lavici, jak byla překvapena, a honem četla.

„No vida, vida, máš štěstí. To by mne ani nebylo napadlo! Do Paříže, koukejme se! Tatínku!" volala do pokoje, „Kája pojede do Paříže!"

Pan lesní honem přispěchal: „Já to pořád říkám, Kájo, že se ti svět otvírá. No, škoda, moc veliká škoda! Bude se nám stýskat, ale dobré, tuze dobré ti to bude. Půjdu s tebou kousek lesem. Počkej, jen si vezmu kabát. Musíme někde najít tu naši kolčavu, abyste se rozloučili.“

Paní lesní mu podávala ruku, ke které se Kája uctivě sklonil: „Zaplať Pán Bůh za všechno, vzácná paní, a buďte tu zdraví!"

Jak srovnal krok s panem lesním a zmizeli z dosahu očí paní lesní, vytáhl pan lesní obálku: „Žádné výmluvy, Kájo! Tohle ti dávám na přilepšenou, jen vezmi! Mnoho v tebe, hochu, skládám. Vím, že mi to všechno jednou splatíš. Víš čím? Upřímnou láskou ke Zdeně. A teď už dost o tom!"

Obálka octla se v kapse Kájově, on sotva mohl poděkovati, když pan lesní táhle hvízdal. Netrvalo ani pět minut, odkudsi přiběhla Zdeňka.

„Rozluč se s Kájou, Zdeňo! Za chvíli se vrátím.“

Stáli proti sobě beze slova. Zdeňka othrávala cestou nalezený lesní květ, Kája opřel se o vysoký modřín.

„Pozitří odjedu, Zdeničko, do Paříže, na měsíc. Vzpomeneš si někdy? Anebo až se vrátím, ani už se ke mně hlásit nebudeš?“

Černavé brvy Zdeniných tmavomodrých očí se zdvihly: „Nejezdi, Kájo! Bude mi tu smutno.“

„Smutno? Nemyslím. Za ten týden sotva jsem tě zahlédl. Vzácná paní je jistě ráda. Já ti nemohu nic slíbovat. Ničím ještě nejsem. Myslíval jsem si, jen co bude po maturě, a zatím teď vidím – nová práce začíná. Buď s Bohem, Zdeničko!“ Podával jí ruku. „Mohu ti psát?“

Zdeňka tiše řekla: „Piš, Kájo, prosím tě, piš a nezapomeň, nezapomeň, Kájo, nezapomeň na naše lesy!“ Chtěla říci „na mne“, ale nemohla. Kája jemně stiskl její ruku a položil ji ke rtům. Cítili oba, že jim slzy v očích stojí.

Zabělely se v tmavé lesní stezce šatky Zdeniny. Kája přetřel zvlhlé oči a sebral Zdeninou rukou potrhaný květ. Vložil jej do obálky a odcházel. Když se pan lesní vracel, byli už oba pryč, jak domů přišel, viděl pláčem opuchlé Zdeniny oči a slyšel příkré výtky mamičiny: „Snad nepláčeš, že Kája odjede? Jsem věru ráda, že tě nemusím hlídat. Snad bys na něj ještě nemyslela? On dávno bude ještě studovat, kdy ty už budeš vdána.“

„Do těch vdavek,“ přerušil ji pan lesní, „nejdřív bude mluvit ona, rozumíš? A teprv potom my!“ A hlučně přirazil dveře jídelny. –

Maminka hajná upracovanými rukama skládala jemné prádlo Kájovo do tlumoku. Div že se jí na mozolné dlaně teničká látka nechytala a ona si pořád říkala: „To všecko ten náš chlapec si opatřil sám. A což ty kapesníky! Tak jsem počítala, že mu dám na cestu ty tatínkovy modré, velké, ale on se mnou jen po kuchyni se zatočil a řekl: „Kdepak, maminko, jen mi připravte ty moje bílé!“ Jen aby to nebylo k jeho zkáze! Dnes ještě za něj ručit může, ale což tam, v tom Babyloně! Však mu poví.

A pověděla při loučení: „Dej ti Pán Bůh zdraví, chlapče, ale kdybys jel až do Ameriky a vrátil se až za rok, já to hned na tobě poznám, jak se vracíš. Mne neošidíš! To ti řeknu hned: Než bych se

měla dočkat, že se někde spustíš a na Boha zapomeneš, to radši tam zůstaň!“

„Tááák,“ doložil k tomu tatínek, „já ti to, Kájo, povím jinak: Nezapomeň se modlit! Modlitba bude nejlepším štítem, který tě bude před zlem chránit. Buď zdrav, chlapče, a Bůh tě opatruj!“

6. V Paříži a na samotách

Kája nepromeškal v Paříži jediné chvílky, v níž mohl získat prohloubení svých poznatků. A měl s sebou dobré učitele. Zvlášť Mistr Netrefa měl tam celou kolonii známých kdysi Čechů, dnes už snad více Francouzů, kteří nesmírně rádi pohovořili si o své vlasti. Po čtrnácti dnech, věnovaných zcela prohlídkám muzeí a památností rozkošného města nad Seinou, překvapil Mistr Netrefa svoje společníky zprávou: „Zítra bude večírek u pana prefekta. Kájo, zahrajete tam. Vybraná společnost muzikální ráda by slyšela zas jednou nefalšovaného českého umělce. Nemusíte jim přehrávat koncerty světových Mistrů. Ty slyší oni často anebo si je sami přehrají, ale krásná paní prefektová sama mi řekla tím nejsladším pařížským přízvukem: ‚Mistře, tak něco kdyby váš mladý přítel zahrál, při čemž by se dalo vzpomínat na českou zemi.‘ Nuže, Kájo, co tomu říkáte?“

„Jen to, Mistře, že jsem si jakživ nepomyslel, že budu jednou v Paříži hrát, ale jen jako váš učedník. Riziko račte si vzít na sebe. Já sám nikdy bych se neodvážil. Pěkně prosím už napřed: Jestli to všechno pokazím, nebudete se zlobit? Kuráže nemám ani trochu, ale když Mistr si to přeje, poslechnu. Kdyby naše maminka o tom věděla, hned by řekla: Jen se, chlapče, neder tam, kde jsou povolanejší než ty!“

„No, no, Kája je vejřečnej,“ smál se Mistr, „já se toho nebojím.“

Toho večera psal Kája domů dlouhé psaní a ke konci napsal: „Budu hrát u pana prefekta nejspíš nějakou improvizaci, maminko. Skoro z toho mám strach, a prosím Vás, dejte Zdeničce přiložený lístek!“

Hajný Mařík chodil lesy a usmíval se. Na svého chlapce myslil, jak daleko se dostal. Pan farář Hloušek ukazoval mu od něho lístky, psané francouzsky. Oni také už doma měli. Musí mu říci a v lesovně taky, že tam Kája bude hrát.

Maminka hajná, jak psaní přečetla, jen ruce spínala a naříkala: „Co ten chlapec smejšlí! Hráť tam má před takovými pány, snad se měl přece raději držet řemesla, aspoň bych ho měla na očích.“

Nezalepený lísteček pro Zdeňu v dlani ji páčil. Četla:

Zdeničko, posílám Ti pravidelně každý druhý den lístek. Dostáváš je? Snad aspoň jediný mohla jsi mi poslat s pozdravem, byl bych měl velikou radost. Upřímně Tě zdraví

Kája

Pálí lísteček na dlani jako živý oheň. „Cože to toho chlapce napadá? Snad že by ona donášela Zdeně od Káji vzkazy? Aby snad pánovic nevěděli? Za nic na světě by tak učinit nemohla! To by od ní byl pěkný vděk! Zrovna včera vzácná paní povídala: Jen kdyby náš tatínek povolil, mohla by se Zdeňa do roka vdát. Já bych to moc ráda viděla. Posílá jí Kája lístky z Paříže. No, za mládence on jí jistě půjde. Kdo jiný?“

„A ten nešťastný chlapec snad si pořád bláhově myslí, že snad by Zdeňa na něj čekala!“

„Propánakrále,“ maminka hajná honem se rozhlédla kolem, jestli někdo neslyší jejích myšlenek. Vždyť ona hned k řeči vzácné paní přitakala: „A to by si, vzácná paní, ten náš chlapec za velikou čest pokládal.“

Bílý lísteček už se zdál řeřavým uhlíkem na dlani a maminka hajná zčerstva otevřela dvířka u kamen a bílý lísteček stočil se na žhavém uhlí, poposkočil, zhnědl, zatemnil se naposledy inkoust v drobných řádkách a z Kájova pozdravu nezbylo nic.

Zdeňa napsala už kolik lístků, ale starý poselák dal se koupit za láhev piva nebo odlivku jalovcové a ochotně Zdeniny lístky odevzdával vzácné paní.

Pan učitel Kala z Lážova vytrvale šlapal cestu k lesovně. Zdeňa se mu vyhýbala, jak mohla, ale zabránit nemohla, aby ho maminka k svačině nepozvala.

Pan učitel Kala byl už v letech. Marně sháněl zbytky sporých vlasů od temene vzhůru, marně kouznil nejsladší úsměvy v povadlé rty. Byl vdovcem s jistou nadějí na pětitřídku v Kačicích a paní lesní říkala: „Také by to nebylo špatné! Aspoň by ta kantorská krev u nás v rodě zůstala. Je trochu usedlý, ale to je zrovna dobře. Zdeňa je fanfár. Mně se pořád zdá, že má plnou hlavu Káji, no – to by se načekala! Mohla by přijít do teplého hnízdečka. Kala má po nebožce krásné zařízení, a což té výbavy! Byla přece jeho nebožka žena dcerou daleko široko známého pláteníka. Peněz měla dost, a což těch štůček plátna a všeho ostatního! Nemusili by tolik z hotového vydat a Zdeně by zůstalo víc na penězích.

Umřela mu rok po svatbě. Na výlet si vyjeli někam k Boroticům, ona v teničkách šatkách, bouřka je chytla, promokla na kůži, a v týdnu ji pochovali. Považoval si jí, jen co je pravda.

Když ho někdy k svačině pozvala, vykládal o tom, jak zvětšenou fotografii své ženy má ve všech pokojích, vypočetl navlas, kolik tuctů kapesníků a prostěradel, ručníků a převleků na peřiny i košil a všeho ostatního leží nedotčeno ve vysokých skříních jeho bytu.

Zdeňa musila být při těch svačinách. Musila to poslouchat. A když on dodával: „Vzácná paní, kterou si teď vyberu, šťastná bude, dvanáct tuctů šnuptychlíčků, růžovou stužkou převázaných, dvanáct tuctů ručníků a toho ostatního – darmo povídat! Do Kačic se dostanu, mám to hnedle jako na dlani,“ a při tom zširoka otvíral masité rty a ulizoval zavařeninu na koláči, musila Zdeňa vyběhnout, musila se rozběhnout až za „velkou louži“, tam k tomu svahu, odkud kdysi s Kájou „sudy válela“, a tam se rozplakala těžkým pláčem svých sedmnácti let.

„Kájo!“ skoro vykřikovala do vysokého mechu, „Kájo, naše maminka počítá tucty ručníků po nebožce paní Kalové a za chvíli bude chtít, abych si ho vzala. Kájo, proč tu nejsi? Proč mi nenapíšeš, žes dostal moje pozdravy? Proč mi vlastně nepíšeš?“

Kdykoli se potom vrátila, vždycky maminka hubovala.

Pan lesní se kolikrát podívil: „Copak že toho pana učitele Kalu naše maminka sem zve? Prach sec, snad by nesměšlela na ženicha pro Zdeňu? Týno, s pravdou ven! Říká něco paní?“ vykřikl na Týnu, když zase zahlédl Kalu, jak od nich odchází a paní jde ho ještě vyprovodit.

„Vzácný pane,“ lekala se Týna – (to už byla třetí „Týna“ v lesovně) – „já nic nevím, ale pan učitel je moc rozšafný, a kdyby věděli, kolik štůček damašku a kolik tuctů ručníků má po nebožce!“

Pan Rédl zlostně šlehl očima po Týně a luskl prsty: „Tudy na to! To máš od paní. No dobře.“ Práskl dveřmi, až příborník se zachvěl, a Týna se pokřižovala: „Propánakrále, takhle rozzlobeného jsem ještě pana lesního neviděla. Pomoz Pán Bůh!“

Pán přecházel jídelnou a jeho čelo bylo zle podmračeno. „Co to jen maminku napadá? Zašantročit by chtěla své dítě za pár hadrů po nebožce? Totě aby jí rozum zrovna z cesty šel. Kalovi snad by ji chtěla dát, tomu, o kterém věděl mnoho a nic dobrého, jehož dcerou by Zdeňa mohla být, Zdeňa, miloučká, sladká dcerka. A Kala – –“ Paní vcházela. „Kde je Zdeňa?“ vyhrkl.

„Utekla od svačiny. Je někde v lese. To od Káji se naučila takovým způsobům,“ urazila se paní lesní.

Pan Rédl smýkl kloboukem do rohu pohovky: „A teď už toho mám dost! Kam jsi dala rozum, maminko? Kam povážení? Snad bys nehнала Zdeňu do svatby s Kalou?“

„Ale tatínku,“ zjemněla hlas paní, „copak si nechám Zdeňu doma na památku?“ A nesla na stůl polévku.

Pan lesní si ani nesedl, jen prudce dveře přirazil, na chodbě zavolal hlasitě: „Zdeňo!“

Ta vyběhla ze dvora: „Přejete si, tatínku?“

„Pojď se mnou chvíli!“

Zdeňa se udiveně dívala po otci, ale šla. Šli mlčky až k průseku. Tam sedl Rédl na pařez a zadíval se do očí dceřiných: „Tak co je vlastně s tím Kalou?“ řekl příkře.

Zdeně zalily se oči slzami: „Tatínku, já ho nechci, já si ho nevezmu, prosím vás, ať ho maminka nezve! Jen povídá, kolik má po nebožce tuctů ručníků, nočních kabátků a – a – a všeho. Tatínku, pro Boha vás prosím, já ho nechci,“ rozplakala se Zdeňa doopravdy.

Pan lesní vstal a pohladil oba její dlouhé lesklé copy hustých vlasů: „Od toho jsem tu já, Zdeňo, a to ti povídám, že Kala už k nám prahu nepřekročí. A co Kája, píše ti?“

„Nepíše,“ tiše vzdychla Zdeňa. Pan lesní trhl hlavou. Kája je v Paříži, no, kdož ví, třeba se odtamtud nevrátí, jako tam jel, a on přece tolik toužil po tom, aby mohl po letech dát mu Zdeňu se slovy: „Žes zůstal takovým jako Zdeňa, chránil jsem ji pro tebe.“ Tohle by bylo prach sec, aby on tam na Zdeňu zapomněl! Ale neřekl nic o tom.

„Jen neplač, Zdeňo, na vdavky máš ještě času dost! Dojdi k Maříkovům, ať ti dají adresu, napíšeme mu lístek spolu. Anebo počkej, zastavím se tam sám! Běž domů a mamince řekni, že přijdu za chvíli!“

Paní lesní se Zdeni dočkat nemohla. Cože je to za pořádek? Tatínek ji odvolá v poledne do lesa, oběd nechá stát na stole. Jak Zdeňa vešla, hned se ptala: „Co chtěl tatínek?“

„Že přijde za chvíli, povídal, maminko! A pan Kala že, že když ho nechci, že sem už nesmí,“ vzlykala Zdeňa.

Paní lesní vytáhla obočí do výšky: „A táák! No, ještě jsem tu na štěstí já a rozumně uvažuji. Snad by tatínek nesmýšlel s Kájou pro tebe? To by zrovna tak bylo! Ze studií jistě zběhne a bude se držet muziky. Má milá panenka, takových už bylo a byli dál než v Paříži a prohráli život! Abych se na stará kolena dočkala, že bys měla bídu, a muže – světem jdoucího muzikanta!“

Zdeňa ani nemukala. Měla tatínka na své straně, Kala už k nim nepůjde a to je zatím to hlavní. Paní lesní toho dne podmračeně podala oběd a hned potom vyšla do lesa.

Pan lesní vybral ze zásuvky ten nejhezčí pohled na průseky u myslivny a psal:

Milý Kájo,

copak Tys na nás zapomněl? Pro Zdeňu jsi nenašel v Paříži ani jediného lístečku se vzpomínkou?

„Zdeňo, připiš pár slov!“

A Zdeňa honem nevěděla, co napsat. Kousala násadku, přelamovala drobné prstíky, až konečně napsala:

„Kájo, kdy už se vrátíš? Vzpomíná na Tebe stále Zdeňa.“

„Je to dobře, tatínku?“

„Dobře! A jdi po svém, děvenko!“

Kája dostal ten lísteček v den produkce u pana prefekta. Četl jej jednou, desetkrát, snad stokrát, a pak vložil do zápisníku. „Kája si bere talisman,“ smál se pan profesor Zika. A Kája kýval hezkou hlavou: „Ba věru, talisman.“

Přišel večer. Zahouklo auto před hotelem, Kája naposledy prohlédl se ve vysokém zrcadle. Bezvadný černý oblek ležel na něm jako ulitý. Černé vlasy poslušně trvaly ve formě, dané holičem, rozbíhaly se postranní cestičkou v dokonalý účes elegána. Jen obličej byl trochu pobledlý. Přepychové auto vzalo je v měkkou náruč a tiše se rozběhlo. Zastavilo se před palácem jásavě rozsvětleným, a jak oni vešli, červenobílé praporky roztetelily se nad jejich hlavami. Schodiště, do běla zalité září elektrických lamp, s vysokým kobercem vytyčilo se před nimi. Položili na stříbrný podnos sluhy svoje navštívenky a za chvíli byli uvedeni do přijímacího salonu.

Paní domu, koketní, rozkošná dáma, rozběhla se jim vstříc. Přeběhla očima příchozí a hned ukázala bílým prstíkem na Káju a lámaně řekla: „Toto maitre Maržik – buďte vítán!“ A podávala mu obě ruce a zároveň švitořila francouzsky na ostatní, vyznamenávajíc nejvíce Mistra Netrefu.

Profesor Zika hned by byl chtěl pošeptat Kájovi, aby políbil vzácné dámě ruku, ale ten právě lehce stiskl dlaň krásné Pařížanky a poodstoupil.

„Hochu,“ zašeptal mu Zika, „měl jste podanou ruku políbit.“

Kája zvedl černé brvy: „Nač? Já jen mamince ruku políbím, a –“ ale toho už nedořekl, že také jedinkrát jeho rty na Zdenině ruče ulpěly.

Nebylo to nic příjemného, když pan prefekt české hudebníky umělce představoval ostatním hostům. Hlučel sál, tvořily se skupiny, sloužící přebíhali hbitě mezi nimi, uvádějící stále další hosty.

Kája se jen díval, kde je piano. Nic ho nezaujaly krásné mladé dámy, jejichž temperament probíhal sálem jako osvěžující vánek. Zato mnohé dívčí oči s neskrývaným obdivem se naň upíraly a mezi sebou se dorozumívaly, kdože je ten krásný mladý muž, jistě cizinec, s tak zajímavou tváří a s očima černějšíma nehlubší noci. Podivily se, když paní prefektová odtrhla se od skupiny význačných politiků, a drobnými, skoro dívčími kroky pospíchala k tomu, který ihned rázem zaujal jejich mysl. Ty, které stály blíž, slyšely zřetelně plynou francouzštinu cizincovu, ale nedaly se mýlit: „Francouz to není, ne, podle přízvuku není, ale kdože tedy, že sama paní prefektová tak ho vyznamenává? Jde k němu i pán domu a oba jdou s ním ke klavíru.“

Drahocenné originály v těžkých rámech visí na zdech, kroků neslyšet, jak ztrácejí se ve vysokých kobercích, sta květů voní ve vzácných vázách. Stylový nábytek ukazuje zámožnost hostitelů.

Prefektovi stanou u klavíru a zajímavý cizinec lehce se uklání. Vtom už lehounký šum probíhá sálem: „Maitre Maržík, Tcheque, Roi de l'improvisation!“ A krásné pařížské dámy i rozkošná děvčátka posedají na bizarní, ale pohodlná křesla a nespouštějí z něj oči.

Jeho srdce trochu neklidně tluče, jeho ruce se nepatrně chvějí, ale jen pro tu chvíli, než jimi skoro neslyšně dotýká se kláves drahocenného nástroje. Mistr Netrefa přichází na zvýšené pódium a trochu přísnýma očima přelétá sál, jako by k tichu vybízel, dotýkaje se lehce Kájova ramene: „Představím vás, Kája.“

Ten vstává, do růžova barví se jeho líce, a Mistr Netrefa čistou francouzštinou praví: „Můj žák, Kája Mařík, Čech, u nás ‚král improvizace‘ zvaný, na žádost pana prefekta zahraje. Prosím o klid.“

Ale nebylo toho třeba. Sotva Mistr ústa otevřel, ztichlo vše rázem, ale po jeho slovech bylo slyšet nadšené výkřiky: „Vive maitre Maržík, vive Roi de l'improvisation!“

Kája se hluboko uklonil, sedl, sál ztichl do absolutního bezhlasu. Kájovi bleskem mihla se vzpomínka na maminku. Kdyby ho teď viděla! Propánakrále, ta by se polekala a řekla: „Synáčku, synáčku, copak tě to napadá mezi takové panstvo! Vždyť jsi jen hajnejch!“

Současně s myšlenkou na maminku přilétla vzpomínka na Zdeňu.

Nedíval se na prsty ani na složený pultík. V jediný obraz se zadíval, v obraz neznámého italského mistra, který visel proti klavíru a na němž svítil úsek čerstvě zelených stromů a tmavěla se cesta zrovínka tak, jako v průseku u lážovské myslivny.

Několik tichých akordů prolomilo ticho. Několik skřivánčích trylků slétlo odkudsi z vysoka, že pan profesor Zika honem se podíval vzhůru, jestli snad u prefektů nechovají nějaké vzácné ptáky, zpívající při elektrických lampách jako skřivánci na poli zrána. Mistr Netrefa pochýlil hlavu a pan prefekt, vedle sedící, tiše vzdychl. Zahučela to bouře nad palácem? Ne. To Kája hlubokými basy rozbíhal se klavírem, aby nejvyššími tóny zpíval písně ptáků podbrdských lesů. Zpívali tak měkce, zpívali tak tklivě všichni ti opeření zpěváčkové brdských lesů pod Kájovými prsty!

Ti, kteří prve seděli, posuzující sympatický zjev cizince-umělce jen podle jeho vzezření, skláněli hlavy. Ty, které prve marně chtěly zachytit jeho pohled, nespouštěly z něho očí. Ale Kájovy oči neviděly ani těch rozzářených očí, ani girland³ čerstvých květů, které ovíjely stoly, ani pochýlených hlav těch, kteří zavzpomínali se do dob svojí mladosti tam kdesi v Čechách, odkud přišel tenhle

³ Obloukovitě zavěšená výzdoba z květin. *Pozn. red.*

Mistr, mladý na léta, ale umělec rozený, a kde přece jen květy voní nejlíbezněji a ptáci zpívají nejkrásněji.

Kája přeběhl vteřinou dálku rozkošného města na Seině k lážovským samotám a z jeho hry voněly růže v pánovic sadě, rozkvétaly konvalinky na Babce, fialověla mateřídouška na podbrdských stráních, plakaly slzičky na „Zlatém vrchu“, dýchaly modřiny pod Skalkou, vyrůstaly pokřivené jabloně „na struhách“ až k nebesům. A všemi těmi krásami a vůněmi chodila maminka s nůši, plnou čerstvě požaté trávy, a Zdeň se vzpomínkami na něho. Na hrudi ho hřál lísteček z lážovské myslivny – Zdeň vzpomíná. Maminka asi klečí pod starým křížem, spíná tvrdé dlaně a modlí se za něho zrovna teď, Zdeň snad stojí u okna, dívá se do měsíční noci a vzpomíná. A Kájovy prsty lehounce se k sobě blíží a teskně vyhrávají: „Dobrou noc, Zdeničko, sladce spi!“ Ale hned zase začínají prvním akordem druhou myšlenku Kájovu „Dobrou noc, maminko, sladce spi!“

Dozněly akordy sladkého vzkazu Kájova dvěma nejmilejším bytostem na světě. Naprosté ticho leželo nad všemi, třebaže Kája přestal hrát. Nejdříve to byly květy, které dopadly k nohám Kájovým, a teprv aplaus přímo šílený naplnil rozlehlý sál. Aplaus, proplétaný nadšenými výkřiky obdivu a uznání, při němž Kája skromně stál v pozadí klavíru a ukláněl se hluboce.

Mistr Netrefa zachytil ruku pana profesora Ziky, který zuřivě tleskal, několikrát prudce zamrkal a řekl: „Chlapík, co? Neřekl jsem to? Ať praští studiemi a jde do světa! Vyhraje to, kamaráde, vyhraje to!“

Zatím na pódiu už byl Kája obklopen kruhem dam i pánů. Nestačil odpovídat, děkovat a krásná paní prefektová řekla mu něžně lahodnou francouzštinou: „Dovolíte, abych já vás vedla k tabuli?“

Zmíraly krásné květy ve vázách, povadaly girlandy čerstvých květin, ovíjejících stoly.

Veselo, živo bylo u prefektů a Kája seděl mezi dvěma nejkrásnějšími květy celé společnosti: paní prefektovou a její sestrou.

Proti němu, kolem něho a za ním švitořily jasné dívčí hlásky, usmívaly se oči černé, modré, šedavé i zelenavé, bělaly se paže, vábil dokonalý útvar ramen.

Ale Kája jen a jen na Zdeňu a maminku vzpomínal. Ještě několik francouzských umělců vystoupilo, ale úspěch jejich daleko zůstal za úspěchem Kájovým. To už se pilo, kouřilo a hovořilo. To už všechno bylo jen jako nutná příloha k obvyklým večírkům. –

V lázovské myslivně sličná dcerka postávala zvečera u rozvitéch záhonů. Jak do svého pokojíku vešla, k oknu se postavila. Docela jinak při tom bílém světle ukazovaly se záhony.

Z hájovny občas vyštěkl Raf s Pěťou a lesních psi jim odpovídali. Ó, ti věděli víc než Zdeň!

Měsíček už jim povídal: „Což Kája, to je chlapík! V Paříži hrál a zítra o něm budou pařížské noviny psát. Kdyby to věděla Zdenička!“

Zdenička rozčesávala proudy plavých vlasů a počítala: „Snad zítra Kája lístek dostane!“

Zdenička jak by najednou dospěla. Zdálo se jí, že všichni ti, kteří ucházejí se o její přízeň, byli tak úžasně nepatrní proti Kájovi!

Zdenička také už nebyla nevědomým dítětem. Už také tušila, že pro manželství je v první řadě třeba lásky, lásky a zase lásky. Lásky tak veliké, která milosrdně přikryje i to, co se čistým, mladým duším zdá tak úžasně nepochopitelné.

Zdeň spíná bílé dlaně a jejími čerstvými, svěžími rty probíhají slova modlitby: „Bože na nebi, jen mi tam v tom Babyloně Káju chraň! Já už vím, že ho mám ráda, ale než bych se dotkla jeho rtů, kdybych věděla, že jiné je líbaly, raději bych umřela. V Paříži jsou krásné dívky a dámy. Pane Bože na nebi, jen ať se mi tam do žádné nezakouká!“

Maminka hajná vskutku klečela pod starým křížem a jeden „Zdrávas“ za druhým splýval z jejích rtů a jedna slza za druhou z jejích očí: „Tak daleko jsi, Kájó, synáčku, ale snad Bůh mne vyslyší, že budeš vědět o mých modlitbách za tebe.“

Tatínek Maříkovic chodil ještě lesem a pořád si říkal: „Jen aby ten náš chlapec vrátil se tak, jak odjížděl. Ale kuráž má!“ A pan lesník, kdy dávno už vzácná paní spala, pořád ještě u okna postával, pořád se díval na černavé záhony na zahradě a pořád si opakoval: „Však on nás Kája nezklame!“

7. Kájovy úspěchy. Kovářka na výzvědách

Hned druhého dne uveřejnily čelné pařížské časopisy průběh koncertního večírku u prefektů. Kája tam byl jmenován králem improvizací, fenoménem, umělcem prvního řádu.

Celé dlouhé stati obsahovaly rozbor jeho hry. Domáhali se jeho fotografie. Neměl žádné, ale mistr Netrefa sám s ním došel do velkého závodu. Když stál Kája před aparátem, hned i pomyslíl, že by řekla maminka: „To je zbuhdarma vyhadzování peněz a samá prostopášnost!“ Ale když držel v ruce hotové obrázky a když jeho foto ocitlo se též v týdenících, neváhal všecky je skoupit, přidal jeden obrázek od fotografa a poslal domů.

Maminka, když strýček poselákovíc odevzdal jí objemný balík s poznámkou, že „z Pařízu“, ani už brambor nedoloupala, honem mu nalila hrnek mléka, chléb podala a rozbalila. Šťastný úsměv přeletěl jí rty, když otevřela první obálku a vytáhla Kájovu podobenku. Stál tu Kája v salonním úboru, až jí oči zvlhly radostí. Pomyslila si: „Hezký chlapec!“ Ale hned se pleskla lehce přes ústa a pomyslíla dál: „Jsem já to hříšná osoba! Hezký, nehezký, jen jestli duši má ještě tak čistou, jako měl, když odjížděl!“ Ale přece jen zřejmě se jí Kája tuze líbil.

„Strejčku, podívejte!“ – Ten dopíjel mléko. Oběma rukama držel hrnek a koukalo mu zpod dna jenom šedivé strnisko. Zčerstva polkl: „A jej, jeje! Jako živěj! A to už je pán! To tam tom Pařízu holky koukají! Jak malovaný! Slečinka správčovic pořád se vyptává, nosím-li škartičky do lesovny. A což těch novin, co posílá!“

Maminka jedny rozevřela: „Strejčku, ten chlapec je taky v těch novinách!“ A ukazovala žurnály. Poselák vrtěl hlavou: „To se mi,

teta, moc nelíbí. Nač ho tam dali? Teta, jen aby, nedopouštěj Pán Bůh, něco tam nebyl vyved'! Jsou takový pády a potom takovýho malujou do novin. Čtete, co tam stojí!"

Ale mamince se roztřáslы ruce: „Propánakrále, taky by to mohlo být! Kam jen ho tam pouštěli!“ Dívá se na článek pod Kájovou podobenkou: „Jakpak se dozvím, co je tam psáno, vždyť je to francouzské!“

Z otevřených novin vypadl bílý lístek, maminka čerstvě se pro něj shýbá a čte hlasitě:

Maminko, tatínku,

měl jsem na večírku u prefektů velký úspěch. Články pod mou fotografií píší o mé hře. Až přijedu, přeložím Vám je. Tento týden budeme prohlížet památnosti Paříže, na druhý týden vystoupím veřejně, potom učiníme zajižďku do Švýcar, a pak už domů. Domů, maminko, domů na rozpičky a kyselé mléko, do našich lesů a průseků!

Daří se nám velice dobře. Těší se zas už na Vás

Kája

Poselák měl oči vyvalené, „jako na štopkách“, řekl by Kája. „Totě novina!“ říkal hlasitě, „on Kája až u ‚perfektů‘ hraje, u ‚perfektů‘, koukejme na to! To snad jako v klášteře, a jejejeje! Sládkovic Kubík býval v mládí v městě a říká, že tam taky byl v klášteře pan ‚perfekt‘.“

Maminka hajná už byla celá nesvá z toho povídání. „Kdepak by hrál v klášteře! To se ani nesmí.“

Poselák se zvedl. Musí za tepla v Lážově povědět. U správců budou koukat! Nejvíce Vlastička! Vždyť jí tuhle musil dát opsat adresu na Káju, jak hajný mu psal do toho Pařízu, a paní správcová jen se usmívala a pětkrát mu nalila „vajkslovky“. A vzácná paní ani slyšet o Kájovi! No, no, aby nelitovala!

Hajná vzpomněla si na tatínka, škoda, že není doma. Vydává dříví až na druhém konci revíru. Ale k pánovům musí. Než si uvázala čistou zástěru, byla tu Zdeňa.

První, co jí padlo do očí, byla Kájova podobenka. „Kája!“ vyhrkla radostně. „Teta, jako živý je!“ A červeň jí proskočila až k bílému čelu. „Co píše?“

„Píše, Zdeničko,“ podávala jí hajná lísteček, „a tady v těch novinách o něm píší.“

Zdeňa přečetla lístek a zesmutněla. Ani pozdravy neposílá. Prohlížela žurnály. Jak toho litovala, že se nechtěla učit francouzštině! Mohla teď o Kájovi číst. A takhle neví ničeho.

„Tak já zas půjdu,“ řekla tiše. „Maminka šla do Lážova, musím ji zastat. Jen jsem odskočila.“

Hajná už zase odvažovala zástěru. Co by dělala v lesovně, když tam nikoho není?

„Staník si přijde v poledne na lívance. Slíbila jste mu včera. S Bohem, teta!“ prořekla Zdeňa a smutně odcházela.

Hajná si teprve teď na slib vzpomněla a honem šla chystat na lívance. Každou chvíli se zamýšlela a uvažovala: „Jen jestli to bude pro dobro toho chlapce. Tím si snad na živobytí nevydělá a nebyl by ani pod penzí! Ale k večeru do lesovny půjde. Ať vidí vzácná paní, že Kája se ve světě neztratí. Však ona dobře ví, že vzácná paní nedopustí, aby snad Kája na Zdeničku smýšlel. Ale že by za Káju ručila, že by jí slovíčkem neublížil, to zas je pravda.“

Kvásek na plotně dělal divy, když se na něj podívala. A jak už jej do hrnce přelívala, vzpomněla si: „Maminko, maminko, jak je to dlouho, co jsi říkala: Kdepak by mohl Kája na Zdeničku smýšlet! A vida, už tě pejcha popadla!“

Sotva první lívanec na mísu vložila, už tu byl Staník: „Už jsou, teta? Dej Pán Bůh dobré poledne!“

„Už, už, Staníčku. Dejž to Pán Bůh! Co dělá Zdenička?“

„Pláče.“

„Pláče?“ podivila se hajná.

„No, a jak! To jsou dobré lívance, teta! Řekl jsem Zdeně, aby šla se mnou na ně, a ona řekla: ‚Dej mi pokoj! Já mám jiné soužení!‘“

„Soužení, řekla?“ znovu se divila hajná.

Staník svinoval lívance: „No, soužení! Povídala, jestli ta nosatá Vlasta správčovic pořád se jí bude ptát, jestli jí Kája píše, že se upláče. Paní správčová mi tuhle povídala: ‚Tak co, Staníku, píše Kája Zdeně?‘ Řek’ jsem: ‚No, píše. Co by jí nepsal? Budou mít svatbu.‘ A paní správčová řekla: ‚Z toho mraku nebude pršet.‘ ‚No, to nebude,‘ jsem řek’ já. ‚Kdepak! Nad Babou je vyčasíno, teď vůbec pršet nebude.‘ Já si ještě vezmu lívanec, teta!“

Hajná stála u kamen celá ulekaná. „Propánakrále, to jsou mi věci!“ myslila si. A nahlas se ptala zvědavě: „Copaks to povídal o svatbě, Staníku? Takové řeči nevedou děti.“

„No,“ ládoval se Staník lívanci, „jednou se náš tatínek zlobil na maminku a řek’ jí: ‚Láry, fáry, že by byla Zdeňa stará nevěsta, než vyštuduje Kája!‘ Tak když je nevěsta, tak bude svatba. Taky budete pít na té svatbě lívance? Už mi roste břicho, jak jsem se najedl, teta. Zaplať Pán Bůh!“ a vyběhl.

Hajná si musila sednout, jak se jí nohy roztřáslly. A toto byla špatná novina! Tak ono se u pánů povídá, povídá, a ten chlapec nešťastný snad Zdeňu v srdci nosí a ona jeho. A Zdeňa řekla: „Nosatá Vlasta!“ No, to je vidět, že se na ni zlobí, vždyť Vlastička je taky hezká. Ne jako Zdenička, toto, ale nosatá není. A milostpaní správčová – propánakrále – tisíckrát by bylo lepší, kdyby... V jizbě to začpělo lívanci, skoro hořícími. Hajná vyskočila, honem je sundala a zčerstva hodila do hrnce s pitím pro Lízu. Propánakrále, aby tak teď přišel tatínek! Ten by řek’: „Maminko, maminko, nemůžeš dát pozor!“ Honem vytřela lívanečnick kousíčkem špeku, namázla znovu, lila těsto a dokončila: „Kdyby byl Kája tovaryšem třeba u Malinů, to by ani Zdenička, ani Vlastička se na něho nepodívaly. No, než se z toho všeho vzpomátuje – – –“ a maminka vzdychá a vzdychá.

Vlastička správčovic už poslala Kájovi lísteček. Jak nejkrásněji uměla, napsala na něj:

Copak si ani nevzpomenete na Lážov? Mám Vám vyřídít pozdrav od všech známých, a vzkaz, abyste se ozval. Nejoíc Vás zdraví

Vlasta Durdíková

Kája dostal ten lístek asi dva dni po odeslání balíčku. Ty dva dni pořád váhal: Má poslat svoje foto a žurnály také do lesovny? Měl pozdrav a dovolení od pana lesního v kapse s tím sladkým dodatkem od Zdeni, ale jak jen by mohl psát, když ví, že vzácná paní o něj nestojí? Když třeba řekne: „Vida, ten se vtírá a chlubí!“ Obyčejně přijímá poštu právě ona. Desetkrát rozepsal list, po desáté od něho vstal, když dostal lístek z brdských lesů.

Vlasta Durdíková! Ani i nemohl honem vzpomenout, jak vypadá, protože už dávno měl oči jenom pro Zdeňu a žádné jiné děvče pro něho nic neznamenal. Nu což, lísteček pošle s pozdravem všem známým a sahá po hrstce pohlednic. Zběžným svým pevným písmem napsal na první:

Děkuji srdečně za pozdrav, a prosím, vyříd'te stejně upřímný ode mne všem známým.

Kája Mařík.

Až ho hlava zabořila vzpomínkou na zelené průseky, černé sosny a běloučkou krásu Zdeninu. Vyšel ven, lístek vzal s sebou a teprve večer, když ostatní už tiše spali, znaveni dojmy celého dne, dopsal list do lesovny a druhého dne poslal.

Kvapem blížil se den jeho veřejného vystoupení. Kája se trochu bál. Což u prefektů! Tam konečně pozvaní hosté mohli chválu a nadšení předstírat už z úcty k hostiteli, ale teď půjde na veřejnost, přijdou prý zástupci uměleckých družstev, kritikové na slovo vzatí! Žurnály vykonaly svoje poslání, o mladého cizince zajímaly se vrchní vrstvy pařížské společnosti.

Panečku, tohle půjde do tuhého! Ale profesor Zika rozplašil pavouky v jeho hlavě: „E, co! Když to vyhrajem, Kájo, budou o nás psát i ‚ve Praze‘, a když ne, utečem rovnou do Švýcar.“

Mistr Netrefa si zapaloval cigaretu: „Koukejme se! Jaroušek Zikovic už se taky přiživuje při slávě Kájově. Taky už se přihřívá. Říká: ‚Jestli to vyhrajem!‘ Jaroušek by to vyhrál, jen kdyby piano mělo kliku!“

A tak Kája pohodil hlavou: „Tož třeba utečem.“ –

Když Vlasta správčovic dostala lístek z Paříže, zavýskla a honem se postavila k zrcadlu. Přihladila si pejsy nad ouškama, obličej a vyholený krček přejela si pudrem, rtíky přetřela do červena tyčinkou, v aluminiové tubě zasazenou, usmála se sama na sebe, až se jí zlato v zoubkách zatřpytilo, a vyběhla s lístkem na náměstí. Koho potkala, každému jej ukazovala. A potom rovnou k lesovně.

Zdeň se točila v kuchyni. Zavařovala maliny a pot jí stékal po hezkých růžových tváříčkách.

„Ruku líbám, milostpaní! Nazdar, Zdeňo! Musím se jít pochlubit. Pan Mařík mi poslal lístek z Paříže. Pozdravuje všechny známé, tož také jistě vás. Jdu to vyřídit“ A podávala paní lesní lístek.

„Pěkně vítám, Vlastičko!“

Zdeň teď trnula, co slyšela z maminčiných úst: „Sedněte si, Vlastičko! To jste ani nemusila sem cestu vážit. Máme od Káji celý ‚štos‘ pohlednic a listů. Kája pořád píše a pořád vzpomíná.“ Na lístek se ani nepodívala. „Co dělá maminka? Jak se jí povedla rybízová marmeláda? Zdeňo, dones Vlastičce občerstvení!“ Podávala jí lístek a ta s ním odběhla. U sklepa sedla si na lávku. Nejdříve se jí zdálo, že se zalkne lítostí. Potom, že ten lístek roztrhá.

Potom, že musí plakat. Ale konečně řekla, že si tohle nechá, až Vlasta odejde, a seběhla do sklepa pro smetanu. Vrátila se ve chvíli.

„Kde je ten lístek?“ hned se sháněla Vlasta.

„Vidíš,“ řekla Zdeňa lhostejně, „já jej asi nechala ležet na lávce u sklepa, jak jsem zamykala.“ A šla pro něj. Vlasta cítila, že nepochodila tam, kde chtěla nejméně ranit, a sbírala se k odchodu.

Jen jí Zdeňa k cestě doprovodila, poskokem vrátila se do kuchyně: „Mamičko, vy máte od Káji celý ‚štos‘ lístků a psaní?“ Ale paní lesní byla zle podmračená. Nešetrně bouchla sítkem

a hubovala: „Koukejme se! Vlasta si hned myslí, jí že Kája vyvede. No, budoucí lesní inženýr – nebyla by to špatná partie. Zdeňo, počkej u plotny, musím doběhnout za tatínkem! Byl tu ráno posel od správců s lístkem. Nejspíš dříví.“

Zdeňa si to nemohla v hlavičce srovnat. Jak to řekla maminka? Budoucí lesní inženýr! A jako by jí nebylo vhod, že Vlastě poslal lístek! Co tak najednou! Ale pravda je to! Bolest jí udělal Kája velikou. Nevídáno, Vlastě aby nepsal! A jí ani řádky! Ten „štos“ si patrně maminka vymyslela, aby srazila Vlastu.

Zdeňa vůbec byla dnes zladěna do moll. Uplakávala každou chvíli. Teď začala znova. A právě když už jí oči červenaly, přišourala se stará kovářka: „Á, slečenka plakala. Dej Pán Bůh dobrý předpoledne! Ale pročpak slečenka plakala, pročpak? Miláček nepíše? Énu, slečenko, to je mužský plemeno! Ten nejlepší nestojí za nic. Povídala ráno slečenka správcovic, Kája že jí píše, tuze prý vzpomíná. Énu, jsou všelijaký ‚štrychy‘ na světě. Odjakživa slejchám, že tam v Parízu je zhouba na mladej lid – a on Kája někde prý tam vyhrává. No, já si hned vzpomněla na ty šumaře, jak včera vobráželi Lážov, dva na housle, ženská na harfu. Je to taky těžký živobyť na cizím prahu, ale takhle jako by asi milostpaní tuze ráda viděla, kdyby jako, no, tento, chci říct, nic ve zlým, ale povídá se, že by jako už paní správcová proti tomu nebyla, kdyby mladý Mařík na jejich slečenku smejšlel.“

Chodbou ozvaly se hlučné kroky. Otevřely se dveře a pan lesní zle se mračil: „Já myslil, bábo, že už jste umřela, a vy pořád ještě jako tuřín. To ty klepy vám jdou tak k duhu, co?“

„No,“ oplatila mu kovářka, „oni taky nemládnu, vzácný pane, a klepy já nevedu, toto! Já jen tak povídám, co slyším, že jako paní správcová by smejšlela na Vlastičku s mladým Maříkem.“

„Povídal hajný, že mu vyžínáte trávu. Bábo, já vás tak natrefit, špatně by to dopadlo! Kovář stojí u plotu a hubuje jen což, že se mu nestavíte doma. Já se pěkně poroučím,“ a otevřel dveře.

Kovářka vyrazila a sekala potichu jazykem: „Aby to věděli, just půjdu k správcovům a řeknu, že ta jejich žába chodí celá uplakaná.“

No, však to nějak spravím, aby poznali Rédlovic, co to znamená pohněvat si starou kovářku!“

8. Kájův návrat a smutek

Kája v Paříži zvítězil. Veřejnost byla nadšena. Koncert, v němž vystupoval, byl zvýšenými ovacemi pro mladého Čecha a kritika byla plna svrchované chvály. Byl zván na mnohá místa, ale zmizeli z Paříže zcela nepozorovaně. Zajeli do Švýcar, pobýli tam deset dní a chystali se na zpáteční cestu.

Mistr Netrefa byl ve výborné náladě. Co chtěl, to dokázal, přesvědčit Káju, že by se mohl věnovat jen hudbě. Ale zdálo se, že Kája na svoje úspěchy už zapomněl. Aspoň nikdy se slovem nezmínil a v jeho očích ležela jen touha po domově. Ještě v Praze zdrželi Káju přes týden, ale pak jel.

To už byly žně v brdském kraji a horký srpnový večer zdál se být prosycen Božím požehnáním. Kája šel z Řevnic. Jak přišel k Jeníčkově cestě, už byl přesvědčen, že dýchá vůni domova. Nepsal, že přijede. Lehký elegantní gumák – dar Mistra Netrefy – přes ruku a malé zavazadlo v ruce, tak spěchal k domovu. Ovocná alej bizarně nakroucených stromů voněla do dálky zrajícími jablky. Kája se zastavuje. Tolik pospíchal domů, tolik se domů těšil a najednou jaksi váhá, zastavuje se, očima přebíhá nekonečné drahé lesy a nivy, červenavé střechy statků, modrou věž lážovského kostela, červenavé vížky barokového zámku a tam, až za tou tmavou zelení a bělavými poli, plnými čerstvých obilních panáků, tam maličkým kousíčkem rýsuje se červená střecha lesovny.

Pospíchal domů, je pravda. Maminka jistě myslí, proč že tak dlouho nejde. Tatínek říká: „Cožpak ten náš chlapec nepíše, kdy přijede?“ Maminka – tatínek. A Kájovi se najednou zdá, že lásky těch dvou bytostí je si zcela, tak úplně jist. Ale je tam za tou zelení ještě Zdeňa, milá, miloučká Zdeňa, na niž při vzpomínce rychleji srdce poskočí, a ta se asi neptá, kdy přijede.

Ty dny, co byl v Praze, nepovolil profesor Zika, uvedl ho do svých známých rodin, poznal tam děvčátka Zdenina věku a hovorná, tak hovorná, že si hned řekl, tou hovorností že zakrývají prázdnotu svých duší. Když se ho pan profesor ptal: „Tak co, Kájo, která se vám líbí?“ odpovídal poctivě: „Ani jediná. Ani jediná není tak miloučká jako Zdeňa.“

Snad jí měl přece poslat to svoje foto, přiložit některý z těch žurnálů, vždyť pan lesní přímo mu psal, ale on se nesmí odvážit. Poslal list panu lesnímu, přidal uctivé pozdravy pro vzácnou paní a slečnu, ale více ničeho. Ví to, že vzácná paní je zaujata, ví, že ona nechce, aby se Zdeňou se stýkal. Měla by maminka starost a soužení, a tatínek snad také. Jen aspoň kdyby ji dnes zahlédl, jen kdyby zachytl jediný jasný pohled jejích hlubokých očí!

Neznámou dosud úzkostí svírá se mu hrdlo, do očí slza stoupá, vzácná paní nedovolí, maminka by posmutněla, a Zdeňa, kdož ví, zda opravdu vzpomíná.

„Kájo, Kájo!“ ozval se za ním udýchaný hlas. „Však se mi zdálo, žes to ty, ale zmizel jsi mi najednou. Já šla starou řevnickou cestou, ale nic si člověk nevybere. Je to pořád jedno plahočení. Ale tys hotový pán a vypadáš, hochu, jako tuze velký pán. Nikdo by ti nehádal tak málo let. A pěkně vítám zase domů!“ podávala mu ruku teta pekařka.

„Pozdrav Pán Bůh, teta, děkuji pěkně za přivítání, a tož dojdeme spolu. Jakpak se tu máte?“

„A to víš! Po vůli Boží, někdy lepší, někdy hůř. Jen když dá Pán Bůh zdraví. Ale copak my! Ty, Kájo, jakpak jsi se měl v tom Parízu?“

„Taky dobře, teta! A co u vás nového?“

„A,“ mávla pekařka rukou, „co nového může být v Lážově? Slyším, že slečinka lesních se bude vdávat. Vidíš, já vždycky myslila, že ty si ji odvedeš k oltáři, ale povídala teta hajnejch, jako maminka, víš? – že ani nesmejšíš, že budeš ještě v Praze, a Zdeničce taky hnedle dvacítku potáhne, to ona vzácná paní nedopustí, aby si ji přes dvacítku doma nechala. Pan učitel Kala tuze tam chodil, bude řídícím, no, je už starší, čtyřicítka má za sebou, ale po nebožce má

plné skříně prádla, a což toho šatstva! Taky z Prahy, říkal strejček poselákovíc, že škartičky dostává, no, dej jí Pán Bůh štěstí, však ty dostaneš děvče jako lusk. Slečinka správcovic pořád o tobě mluví, a jak slyším, pan správce tuze hezky o tobě smeješlí, i paní, no, ona Vlastička je dalším než Zdeňa a pomoc bude mít náramnou, vždyť mají než ji! Vidíš, jak nám cesta uběhla. Bude, trvám, k šesté. Já musím ještě zajít na Kvíkalku. Teta Zdoubková mi schovává vejce. Tož pozdravuj doma, a ať mi maminka nechá na neděli máslo! Dobrou noc!“

„Dobrou noc, teta, vyřídím,“ řekl Kája, ale jen pekařka odešla, opřel se o široký peň lípy a myšlenky dívoce honily se mu hlavou. Zdeňa – Kala, propánakrále, a ta správcovic, a on jí ještě lístek poslal! Skoro by bylo lépe, kdyby byl v Praze zůstal. Teď i ani nemůže svou bolest dostatečně uvědomit, rozebrat, rozmyslit všecko, co a jak. Tamhle už se černá haltýř⁴, ovčáková vytahuje vodu, děti tam běhají, musí jít svou cestou a už jen si myslit, pro Boha, aby Zdeňu nepotkal. Protože kdyby ji potkal s tím Kalou, na všecko i na maminku by zapomněl a snad by se s ním rvát chtěl.

Odkud že to zalétly sem ty snivě měkké, konejšivé tóny jímavé písně: „Byl jednou jeden král?“ Odkud, kde se vzali takoví muzikanti, kteří takhle hráli? „Pohádku o štěstí sníval,“ vyhrávala hudba dál, „ubohý, smutný král“. Echem doletěly poslední akordy k jeho sluchu a Kájovi se v tu chvíli zdálo, že by se měl zahrabat do země, aby nikdo ho neviděl, a tam by se vyplakal. Ale musil jít. Ještě je tu maminka, tatínek.

Poznal za chvíli podle ryčného pochodu, že to na lážovském náměstí vyhrává vojenská hudba, a hned si uvědomil: Manévry! To v Lážově jsou vojáci přes noc. Teď tam hrají. Kdyby tak mohl jít jinou cestou, což když je tam někde Zdeňa? Jak by mohl ji vidět teď – a Kája pospíchá kolem potemnělého pivovaru, dívá se na červené pelargonie v oknech proti panské zahradě a umiňuje si, že půjde kolem panského dvora, raději i zajde, když tu slyší vysoký

⁴ Dočasná sádka na ryby ponořená do proudící vody. *Pozn. red.*

hlásek: „Á, pan Mařík! Pěkně vítám! Ale tož teď necháte si zavazadlo u nás, a projdem se korzem, ano?“ z hloučku krátkovlasých děvčat odlučuje se Vlasta správceva a podává mu obě ruce.

„Poklona, slečno, ale promiňte, spěchám domů!“

Než se vzpamatoval, jeho zavazadlo drží v ruce sám správce, za nic je nechce vydat a pobízí: „Aspoň na chvíli, pane Maříku, aspoň s děvčaty přejděte chodník, počkám tu na vás.“

Kája se nedostane k slovu. Je obklopen hloučkem děvčat, jedna švitoří přes druhou, Vlastička vede slovo a Kája ocítá se na chodníku. Je osmahlý a zmužnělý, nikdo by neřekl, že je mu míň než 24 let, ale jeho slova jsou skoupá, velice skoupá – jsou jen odpovědí na naléhavé otázky.

Po chodníku promenuje mládež. Dívky ve svátečních šatech, všechny mají vlasy ostříhané, některé mají hlavy zrovna jako hoši. Nic krásného, nic ženského na nich není. Povykují, přešlapují, kratičké sukénky vlají kolem kolenou, mnohé ruce gestikulují jako na divadle. Že všechny jsou takové?

Kája přeletuje očima skupinu. Ne, všechny ne! Jen jedna, jen ta jedna má dlouhé, husté copy plavých vlasů, má černé punčošky a lakové střevíčky. Není namalovaná, nemá barvené ani tmavé obočí, ani červené rtíky, a přece je ze všech nejkrásnější. To je Zdenička. Zdenička z lesovny, Kájova myšlenka a sladká vzpomínka, jeho pohádka, jeho píseň, jeho královna!

On byl v Paříži. Ve chvílích veřejného vystoupení také ho králem volali: „Roi de l'improvisation!“ A třebaže kapela vyhrávala svižný valčík, jemu v duši vyhrávají „Pohádku o štěstí sníval ubohý, smutný král“, protože Zdeniny bílé zoubky s úsměvem otáčely se po štíhlém muži, který podával jí dvě růžová poupata. Toho už Kája neviděl, že jich nevzala, cítil jen, že přišel život, který praví:

„Jdu! Dnes dávám, zítra беру.

Sám stejný, nevím, co v své dlani nesu.

Jen člověk ví to, když mu srdce deru.“

Vlasta Durdíková nachyluje se k němu ostříhanou hlavou. Ó, kdyby mohl, on by ji udeřil, odstrčil, ale to on nesmí, je tu konvence na stráži, jsou na lážovském korzu. A tak Vlasta zastavuje se s ostatními u hloučku, kde stojí Zdeň. Vítězoslavně dívá se na Zdeňu a mluví k ní: „Pan Mařík za jiné nedal, chtěl se mnou korzo přejít. Jak se máš, Zdeňo?“

Zdeniny tváře blednou a Kája vyhrkne: „Ba ne, Zdeňo! Slečna Vlasta mne přepadla s ostatními a vtáhly mne až sem. Poklona, dobrou noc!“

A než se Vlasta vzpamatuje, bere Kája svoje zavazadlo z lavičky od pana správce a uhání k samotám.

„Už je na všechno pozdě,“ opakuje si cestou. A když ho líbezným chládkem obejme první průsek, hladí Kája drsnou kůru stromů a opakuje bez ustání: „Moje lesy, moje drahé lesy!“

Druhou stranou, klopytájíc o kořeny a kamení, pospíchala Zdeň, oči plné pláče, duši plnou bolesti. To pro Káju, pro toho, který šel dnes s Vlastou, ať to omluvil, jak chtěl, ani domů nepospíchal, jen aby s ní se ukázal, aby Zdeně dokázal, že docela o ni nestojí, aby ji pokořil, urazil. Už jen aby byla doma! Zamkne se ve svém pokojíčku, vypláče se a na něho zapomene, protože tohle mu nikdy odpustit nemůže.

9. Odjezd do Tábora

Maminka hajná osekávala klest. Psi vyběhli s rámusem, ale než se maminka obrátila, už čísi dlaně zezadu zakryly jí oči a čísi úmyslně změněný hlas se ptal: „Kdo je to?“

„Ale tatínku, kdyby tě někdo viděl, řek by ‚starý blázínku‘,“ a sáhla po rukou. Ba ne, to nebyly tvrdé ruce tatínkovy, aby tak! „Kájo!“ zvolala. „Můj zlatý chlapče!“ – už ho objímala a nejdřív do očí pevně se mu zadívala.

Vyčetl z nich otázku úzkosti plnou: „Jak se vracíš?“ Aniž by ona hlasitě ptát se musila, řekl: „Kája, maminko, týž Kája, který skoro před dvěma měsíci jel do Paříže, ani o nehýtek nezměněný.“

Maminka věřila. Snášela, kde co měla, ale Kája přesto, že pořád povídal, nezdál se jí být klidným. Přeskakoval v řeči z předmětu na předmět, těšil se na houbovou polévku, ale než ji maminka ohřála, najednou se zdvihl a že půjde najít tatínka.

Když za hodinu se s ním vracel, zase samá řeč byl, ale jídlu valně nedal. Jen tak pár lžic snědl. Musil přeložit z francouzských žurnálů všechny posudky o své hře a o sobě, musil slíbit, že to hned zítra všecko napíše. Rozbalil dárky; maminka a tatínek měli velikou radost.

„A tady mám ještě různé věci pro známé,“ dodal a odnášel zavazadlo do svého pokojíku.

Převlečen v bělavý letní oblek vyšel za chvíli. „Podívám se do lesa, tatínku, vy nepůjdete?“

„Ještě ne, hochu, ale později. Jen jdi! Máš asi stromům co povídat a v takových chvílích bývá člověk nejraději sám.“

Jak Kája vyšel, hajná se zamyslela: „Tatínku, nezdá se ti ten chlapec nějaký jiný?“

„Jiný, maminko, jiný! To víš, není mu už deset let, má už jiné myšlenky. Tak i myslím, maminko, jestli nám trápení nezačne. Jen jsem se zmínil, že snad Zdenička se bude brzo vdávat, zůstal ti jako šatka bílý. Usmíval se sice, když řekl: ‚Tož snad půjdu za mládence,‘ ale hezky mu nebylo, ba ne! No, slýchám odjakživa, že tohle jsou už takové přehánky mladých lidí. Kdyby byl dnes tovaryšem u Malinů a líbila by se mu třeba Lojzina Dětvanovic, řek’ by jí přímo: ‚Ty, Lojzino, chceš na mne počkat, než se z vojny vrátím?‘ A měl by jistotu. Jestli nosí v srdci Zdeničku, no, k dobrému to nebude. Jen abychom my nebyli v podezření, že jsme snad mu nedomluvili.“

Maminka jen vzdychla: „Vždyť jsem mu to všecko pověděla. Jen nedopouštěj Pán Bůh, aby začaly u nás smutné časy!“

Kája seděl na kořenu starého dubu a díval se do setmělých dálek. U nohou ležel mu Raf i Pěťa. Není možno, aby tu zůstal. Tady, kde mu každý krok a kámen připomíná dětství se Zdeňou prožité. Rád by kvůli mamince, ale nebude to možno. Po čase, snad už napřesrok, až už Zdeňa bude vdána, snad potom najde svůj klid.

Ale být tu teď, potkávat ji s jinými, vidět její heboučkou plavou krásu a nesmět se dotknout její ruky v přátelském stisku, vědět, že vzácná paní jistě nerada slyšela o jeho návratu, ne, to nelze!

Slíbil několika kamarádům, že se k nim o prázdninách podívá. Což aby jel? Třeba do Chrudimě nebo do Tábora? Ale co řekne maminka, že zas utíká? Aspoň týden tu musí vydržet.

Zdeňka ví, že je doma, ale jistě jí ani nenapadne, aby vyšla, aby se podívala sem k průseku, kudy tisíckrát spolu chodívali. Jak by slyšel trávu zašelestit, ani by se nehnul, nezavolal, aby ji nepolekal. Je přece už večer, ví, že bylo by zle, kdyby vzácná paní zvěděla. Kdyby aspoň prošla kolem, kdyby měsíční paprsek posvítíl jen několik vteřin na její krásu!

Kája usíná toho večera pozdě a spí neklidně. Ujistil sice maminku, že bude hezky spát, že se už těšil na svůj pokojík, v němž stále to voní mateřídouškou a lesem, ale na východě zas už se šerilo k novému dni, když teprve zdříml.

Hned po ránu řekl tatínek: „Až půjdeš z lesovny, zajdi za mnou k hradbě. Podivíš se, jaké tam máme dříví.“

Kája věděl, že do lesovny dopoledne musí. Sám uznával, jaký že by to byl nevďek, kdyby s tou návštěvou otálel. Pečlivě se oblékl do těch lehkých bělavých šatů, které tak pěkně slušely jeho výrazným rysům. Zdálo se mamince, že se jaksí dlouho prohlíží v zrcadle, na stěně visícím, až řekl: „Tož s Bohem, maminko, přijdu na poledne s tatínkem a odpoledne půjdu s vámi, až půjdete na trávu.“

Šel a maminka se za ním dívala: „Bože náš, jak jindy pospíchal touhle cestou! A dnes pořád se rozhlíží, nijak mu cesty neubývá,“ a hajná se vzdychnutím chápe se práce.

Kájovi vskutku cesty neubývá. I srdce mu rychleji tluče a i myšlenky se v hlavě překotně honí. Bude Zdeňka doma? Usměje se, jako se smávala ještě nedávno, ještě před rokem? Vzpomene si, že mu řekla, než odjížděl: „Brzo se vrať!“ Kdyby ho maminka byla viděla, jak dlouho otálí, než se dá cestičkou k pánovic domu, jistě by řekla: „Co tu tak okouníš, chlapče?“ Aspoň pan lesní kdyby byl

doma! Už by věděl, že ho nenechá v rozpacích, ale možná, že je také v lese.

Domácí psi v lesovně na něho vyskakovali a z radosti, že zas vidí dobrého známého, začali se spolu rvát. Otevřely se dveře chodby, paní lesní vyšla a to její „Pěkně vítám“ bylo tak studené, div že Káju i v tom horkém odpoledni mráz nepřeběhl.

„Ruku líbám, milostivá paní, račte, prosím, prominout, jen jsem přišel pozdravit a poptat se po zdraví všech. Vzácný pán doma, prosím?“

„Není, není. Zrovna ráno odjel na Zbirov. No, pojdte dál! A jakpak jste se měl? Kdy zas pojedete do Prahy?“ Šla před ním chodbou.

Myšlenky Kájovy byly hotovými závody v létání. To „vy“ řekla vzácná paní Kájovi, jemu, který u nich rostl jako doma. „Vy“ mu řekla a hned se ptá, kdy zas pojedete. Propánakrále, to je tuze rád viděn, jen co je pravda!

U dveří pokoje podává mu vzácná paní ruku a pobízí: „Tož vejďte, jsem tu hned zpátky!“

Z chodby ozval se její hlas, poroučející cosi do kuchyně. Kdesi v třetím pokoji zazpívala Zdeňa. Ano, ona to byla. Úryvek jakési písně si pěla a Kája by nejraději utekl. Ano, ruce se mu chvěly a věděl, až promluví, že i hlas bude se mu zachvívat. Bude k smíchu sám sobě. Ale cosi, co se dosud v jeho srdci neozvalo – sebevědomí –, mu řeklo: „Ani ruce, ani hlas nesmí se ti chvět, Kájo! Nejsi prvňáčkem, který říkával zrovna v tomhle pokoji: ‚Ju, copak vzácná paní! Ta umí písniček, vždyť je řídíovic!‘ Půjdeš druhým rokem na techniku, v Paříži jsi vyhrál slávu českému jménu, v Praze jsi vyhledáván, ukaž, že dovedeš promluvit, žes nepřišel o nic prosit, jen pozdravit a připomenout to, co dobrého ti bylo prokázáno! A toho nebylo málo! Na to nesmíš nikdy zapomenout!“

Paní lesní se vrátila, znovu se ptala, jak se měl, a Kája plynně vyprávěl. Ani slovem nezmnínil se o svém úspěchu. Svým povídáním zachytl paní lesní úplně. Podivila se, jak pěkně umí mluvit! Jak přímo dívá se jí do očí, zrovna tak, jako když býval malým

chlapcem, kterého přece jen měla velice, velice ráda. Kdyby nebylo strachu, že Zdeňa by musila ještě tolik roků na něj čekat, myslila si: S Pánem Bohem! Aspoň víme, komu ji dáváme. Ale není přece myslitelné, aby se vdávala snad v nějakých 25–26 letech, aby snad lidé nakonec řekli: „Byli rádi, že si ji ten hajnejch vzal!“

Příjemný hlas Kájův hezky se jí poslouchal, že si pořád musila myslit: „Jak se stalo, že ten chlapec vyrostl v tak pěkného jinocha, kde že vzal ty jemné způsoby, to chování zrovna salonní?“

„A kdy, prosím, se vzácný pán vrátí?“ obrátil se k ní Kája s otázkou.

„Ani nevím určitě. Neměl kolik let dovolenou, tož letos si vzal hned celých čtrnáct dní. K příbuzným se podívá, chceme po neděli za ním.“

„A slečna Zdeňa zdráva?“ (Nikdy potom nedovedl si vysvětlit, kde k téhle otázce nabral odvahy.)

Paní lesní hned se jaksi protáhl nosiček. „Zdeňa, to víte, dorůstá. Máme starost, abychom ji dobře vdali. Myslím tak do roka – do roka.“ (Myslila i: „To jsem ráda, že jsem mu to tak mohla říci.“) Čekala, že se lekne, zarazí, ale Kája ku podivu klidně řekl: „Povídali naši o tom, milostivá paní, ale stýskat se vám bude?!“

Tah paní lesní se nepovedl. Chtěla vidět jeho sklíčenost a koukejme se, on tak klidně řekne, „povídali naši“, jako by se nejednalo o Zdeňu, ale o hrušku.

Ještě několik vět, Kájova uctívá poklona a odchází.

Zdeňa se neukázala. Zlobila se. Myslila si: „Však přijde, ale já se budu zlobit dlouho.“

Za několik dní, v nichž Kája chodil procházkou docela jiným směrem, než byla lesovna, dostal lístek od přítele od Tábora:

Přijed' jistě! Pan profesor Zika poslal nám některé francouzské žurnály. Víme, cos dokázal. Tatiček i mamička Tě srdečně zvou. Přijedu Ti naproti.

Ku podivu hajných ani mnoho nenamítali. Tušili oba, že to tak bude lepší. Nebude mít vzácná paní ani dost malé příčiny, aby se zlobila. Bude se jim zase hrozně stýskat, zatím to hocha přejde a bude dobře.

U Knitlů dařilo se Kájovi výborně. Byla to rodina ředitele velkostatku velice milá a pohostinská. Kája se jim rázem zalíbil a pan ředitel, když viděl, jak nejmladší jeho dcerka Daša, sotva šestiletá, na něm lpí, říkával: „Kdož ví! Za čas bude pan Mařík na ženění a naše Daša na vdávání!“ V Kájovi rostlo poznání, že lidé jsou přesvědčeni, že nutně musí být muž mnohem starší ženy, a tomu přece tak není? Ženy prý rychle stárnou! Jako by to mohlo mít vliv na lásku! Kdyby Zdeň bylo třeba už teď třicet, jistě by ji měl pořád stejně rád.

Poslal lístek panu lesnímu:

Vzácný pane lesní, dovoluji si poslat pozdravení. Děkuji zároveň za pozdrav od Vás, který mi maminka ve psaní vyřizovala. Ráčíte se ptát, kdy přijedu. Nejspíš poslední týden před odjezdem do Prahy. Rodina pana ředitele Knitla je velice milá. Mimo Karla mají roztomilou dcerku Dašu. Dovolím si poslat foto nás všech co nejdříve.

S uctivým pozdravením milostivé paní a slečně jsem

Váš vděčně oddaný Kája

Bůh ví, jak to psaní v otcově kabátě Zdeňa našla. Jak je přečetla, div se nedala do pláče!

Daša! Roztomilá Daša! Koukejme se! Ještě to takhle napíše! Nejspíš nějaká fíflena s klukovsky ostříhanou hlavou a sukničkou nad kolínka. Nic nechci vidět! Ať si foto nechá!

Zdeňa píše a myslí si: „Já ti dám slečnu!“ Píše:

Pane Maříku, nemusíte se obtěžovat posíláním fota. Nejsme věru ani dost málo zvědaví!

Zdeňa Rédlová

Slzičky jí kapaly div ne do pera, ale hrdinsky dopsala a na adresu napsala ne „Kája“, ale „Karel Mařík“.

Po obdržení tohoto lístku nedovedl Kája pochopit, co se vlastně stalo, že Zdeňa píše tak zle.

„Pane Maříku“ a „Karel“ napsala! Kája kolik dní ze smutku nemohl se probrat. Konečně si řekl: „Nepřejí si asi vůbec, abych jim psal. Vzácny pán mi dal sladký příslib, ale nic to není platno.“ Kája hrál v šerém pokoji „Byl jednou jeden král“. V zahradě pod otevřenými okny poslouchali. I malá Daša se zastavila, poslouchala a řekla: „Kája, tatíčku, umí hrát!“ Paní ředitelová, inteligentní, distingovaná dáma, nade všecko měla ráda tyhle chvíle, v nichž Kája bez vyzvání sedl k pianu a hrál. Sama výborná pianistka, dovedla nejlépe ocenit umění Kájovo.

Kája odjel na poslední týden domů. To už do zlatova a temné modři rozdýchaly se vinné hrozny na zahradní zdi lážovské lesovny. A ten týden užili hajných svého chlapce, neboť byl stále doma. Jen když už stíny dávaly si dostaveníčko nad lesy, chodíval Kája po známých cestách a vzpomínal. Nečekal, že Zdeňu někde potká, protože ji paní lesní zavezla do Vídně.

Do trpkého úsměvu stáhly se jeho rudé rty, když mu to maminka zvěstovala. Snad nemyslila vzácná paní, že by křížil Zdeninu cestu? On, ještě chlapec, jak mu maminka pořád opakuje, který při nejintenzivnějších studiích může býti hotov nejdříve za čtyři roky? A co vojna? Osmnáct měsíců mu zaplní tedy půl druhého roku! Marno, všecko marno! Ale i kdyby tu Zdenička byla, nikdy by jí v cestu nev kročil. Utíká před ním, jako na honičku si hraje. Až do Prahy odjede, ona se zase vrátí domů.

Maminka často večer přišla do jeho pokojíku. Povídal jí, i když už tatínek spal nebo byl ještě v lese, jak zas tam u Tábora to chodí, jaká jsou tam pole, jak se tam hospodaří. A maminka tomu bláhově věřila, že Kája na Zdeňu už ani nevzpomene.

Pan lesní při nahodilém setkání zachoval se ke Kájovi velice laskavě. Vzal jeho hlavu do obou rukou, upřeně se zadíval do jeho očí a potom se zeptal: „Co je s tou Dašou, Kájó?“

„Bude jí šest let, vzácný pane, je to milé dítě.“

„Vidíš, vidíš, a já myslil – no, na tom nezáleží, co jsem myslil, ale to jsem ti chtěl povědět: Tys ještě mladý, čeká tě notný kus práce, ale tolik v tebe doufám a věřím, že budeš hotov pokud možno nejdřív, a do té doby se Zdeňa nevdá, rozumíš, hochu? Příliš jsi mi k srdci přirostl, příliš jsem zvykl myšlence, že Kája bude navždy náš. To ostatní je mojí věcí. Nemysli teď na nic než na své studie! To ti bude nejprospěšnější.“

Kája se schýlil k ruce pana lesního s upřímným vděkem. Věřil na slovo vzácnému pánovi, ale v tomto případě jistá pochyba ležela mu na duši. Vzácná paní prosadí asi svou. Nezbyvá jen – Pánu Bohu poručeno!

Kája se loučí s brdskými lesy. Zítra pojedou do Prahy. Zašel si až k Pleši podívat se na zbarvené stráně, které toho roku vypadaly jako vzácné gobelínové koberce. Mdlé barvy vzácných odstínů v záři poledního slunce hořely do krvava. A za těmi stráněmi tyčily se do výše světlé rozlehlé budovy sanatoria. V těch čistých budovách je místo asi pro 200 nemocných. Mezi bílými lůžky procházejí se nebo na nich polehávají ti, jejichž naděje ještě neumřela. Jinde leží ti, kteří bezpodmínečně zasvěceni jsou smrti. Kdo tam vchází či koho tam vezou, zdali se neptají sami sebe: „Dům uzdravení“, nebo „dům smrti“ pro mne?

Tesknota dotýká se srdce Kájova. Nejde stoupavou cestou, aby došel prostranství, z něhož přehlédl by všecko, i věž diskrétní, upomínavé kaple. Není-liž symbolem v tom moři nadějí a deprese, slz i úsměvů, zdraví i smrti? Není-liž upomínavou jako neodbytný věřitel, když vychází z ní kněz s poslední útěchou nemocnému? Není-liž živou otázkou těm, kteří ještě na smrt nepomýšlí: „Jakpak tys zadobře se svým Stvořitelem?“

A věru, byť Kája nešel dál, celá ta rozjímavá nálada, vanoucí ze strážových gobelínů, zachycuje jeho duši a on odchází ustavičně se obrací.

V průsekách za Lážovem potemnilo, když naposled jím Kája procházel. Maminka chodila zase s uplakanýma očima a tatínek pořád říkal: „Jen zůstaň pořád takovým, jakým jsi! Naše maminka by si do krve oči vyplakala, kdyby o tobě špatné věci slyšela.“

Na dně Kájova koše voněly renety a panenská, šedivěly tam hrušky václavky a na stole v košíku žlutly a skoro černaly se poslední vinné hrozny z lesovny.

„Ty tu nechám,“ řekl Kája. „Do koše je nelze dát a v ruce jich neponesu!“ Neřekl: „Hořkly by mi na rtech.“

10. Setkání s Lád'ou

U školníků začal zas pravidelný život. Teta školníkovíc už si ani netroufala Kájovi tykat.

Tož ho přivítala: „Pěkně vás vítám, pane Maříku, jéje, vy jste zase vyrost'!“ spráskla ruce.

Kája zůstal stát mezi dveřmi a zavrtěl hlavou: „Ruku líbám, milostpaní, ráčejí odpustit! Spletl jsem se v adrese. Má úcta!“ a zavřel dveře.

Školníková se za ním rozběhla: „Kájo, prosím tě, co myslíš?“

„Á, teta už mne poznala,“ smál se Kája. „Pozdrav vás Pán Bůh!“ podával jí ruku. „Tož už tu zase jsem a budu vás zlobit. Posluha přinese koš a byl bych tuze nerad, kdybych měl hledat jiný byt.“

Školníková honem sháněla občerstvení a jen se usmívala.

Sotva se Kája na technice poohlédl, koho že potkal ve Spálené ulici? Vycházel zrovna z kostela Nejsvětější Trojice, div do sebe nevrátili. Nemohl se mýlit. Byl to Ládiček Černý, který před lety u nich byl na prázdninách.

I ten ho poznal a podával mu ruku: „Nazdar, Kájo, nemýlím se? Jaká náhoda? Kam máš namířeno? Pojd' se mnou do vinárny!“

„Teď?“ ptal se udiveně Kája. „Jdu do přednášek. Kam ty chodíš?“

Ládiček ohrnul bledé rty.

„Mám chodit na práva: ale času jako vody. Dřív musím něčeho užít. Jestli se nemýlím, vyšel jsi z kostela. No, servus, tys, Kájo, zpátečník!“

Kája se usmál: „Myslíš? Mně se to nezdá. Naopak. Když si nezajdu aspoň na ‚otčenášek‘ po ránu do kostela, všechno mi jde pozpátku. Ale co to, že tak špatně vypadáš? Nestonal jsi?“

Láďa odfoukl kouř cigarety nosem: „Trochu! To víš! Velkoměsto! Kdo na to má jako já, blázen by byl, aby chodil na přednášky. No, a někdy se člověk splete – tomu ty snad ani nerozumíš. Tys pořád jako nevinátko. Ale vypadáš výborně.“

Kdo tyhle dva potkal a dobře si je prohlédl, jistě řekl: „Tomu s těma černýma očima je asi dvacet a tomu druhému třicet.“

Vyžilý obličej Láďův Káju odpuzoval, ale vzpomněl si slov pana faráře Hlouška, který už žádal na jinou faru a také ji dostal. Ten říkával: „Potkat zlo a vyhnout se mu není žádné hrdinství, ale pustit se s ním do křížku, přemoci je, to je jiná!“ Což kdyby se Kájovi podařilo Láďu odvrátit od špatné společnosti, s kterou se stýkal? Za pokus to stojí. Pan farář Hloušek krásné psaní mu napsal sem do Prahy a v něm mu píše: „Nezatracujte, milý příteli, člověka hříšného hned při prvním setkání! Pokuste se napravit ho, k Bohu obrátit a máte vyhráno. Teprve tenkrát, když poznáte, že hříšník umíněně v hříších setrvává, vůle k polepšení nemá, teprve pak zlomte nad ním hůl!“

Láďa mezi tím klábosil o klubech a barech, o děvčátkách, o moderních tancích a Kája usilovně přemýšlel, čím by na něj zapůsobil, aby byl lepším.

„Láďo, tohle všechno, co mi povídáš, mne nezajímá ani trochu. Mám docela jiné starosti a pospíchám teď do přednášek. Ale chceš-li, sejdem se v neděli třeba tady u techniky, nebo kde chceš, a pak si povíme víc.“

„Platí, Kájo, přijdu. Adieu! Servus!“

„S Bohem!“ řekl prostě Kája, ale sledoval očima přímo vychrtlou postavu Láďovu. Cítil ještě dotek studené jeho ruky, jak by jen hůlkové kostičky stiskl. Obrátil se k svojí cestě, ale ještě na schodech

zapřemýšlel se do slov listu pana faráře Hlouška. Vždyť mu také psal:

„Z posledního Vašeho listu, Kájo, dýchal stesk, já dobře vím, po kom. Po Zdeničce! K čemu to, Kájo? Jestli Bůh usoudil, že bude Vaší, pak jí bude, kdyby stokrát paní lesní řekla: ‚Nechci tomu!‘ A když ne? (Já už jsem se taky naučil to Vaše ‚propánakrále‘.) Tož propánakrále, není na světě než ona! Proti vůli a rozkazu Božímu ničeho nesvedete! Čekám Vás jistě začátkem listopadu. Na mé farce bude se Vám snad zdát pusto a smutno. Stará, nahluchlá kostelnice spíše gestem se dorozumí než slovem, ale tluče tady pro Vás jedno spřízněné srdce, jeden člověk tady na Vás myslí a za Vás se modlí. Nuže, chcete-li, i za to, abyste se přece jen dočkal chvíle, v níž i paní lesní řekne: ‚Tož, pane inženýre, si tu naši Zdeňku vezměte!‘ Přijdete? Lesy kolem Lhoteček jsou skoro tak krásné jako ty Vaše brdské. Čekám Vás!“

Přeběhl Kája schody a zabral se do přednášek. Nové obzory se před ním otvíraly, zapomínal na všechno kolem sebe, s vášní zahloubal se do studia a nepromarnil ani hodiny.

Maminka hajná mohla klidně spát, a Zdeňka? Ta kdyby byla věděla, jak žije, hned teď by byla řekla: „Není nikdo na světě tak hodný jako Kája!“

V neděli hned po ránu si vzpomněl Kája na Láďu Černého. To už věděl, že je mu náboženství věci přežilou, že načichl zcela jedem tak zvaných „moderních“ názorů a zásad, jež nejdřív vymstí se na těch, kteří je schvalovali. O třetí má s ním schůzku. Dá-li se zachránit, pokusí se o to, ale mnoho si neslibuje.

„Nazdar! Tož, kam nejdřív?“ pozdravil ho Láďa. „Snad do vinárny, potom do bia, a potom – no – roztomilé holčičky jsou ‚U zeleného stromu‘.“

„Pozdrav tě Bůh, Láďo! Já myslím, že nejdřív zajdem tady v ulici do kostela na požehnání. Budeš tam slyšet Gounodovo ‚Ave Maria‘, varhany, housle a cello – já hraji varhany.“

Láďa protáhl obličej do úsměšku: „Kolik za to táhneš?“ zeptal se.

„To je ke cti a chvále Boží, Láďo! Milý Pán Bůh prokazuje nám zadarmo tolik dobrodiní už tím, že na nás slunci dává svítit. Musíme poděkovat aspoň tím, k čemu nám dal schopnost. Jsou tři za pět minut, tož pospěš!“

Chtě nechtě šel Láďa za ním. Kája ho vzal na kůr, ale dobře viděl, že se ukrutně nudí. Když vyšli, zeptal se Kája: „Líbilo se ti?“

Láďa, znovu zívaje, odpověděl: „Ale dej pokoj! Hlavní věc, když starý pošle dost prachů!“

„Starý? Jaký starý?“ lekl se Kája.

„No, přece papá! Otec! Klopí on i mamá a nejvíc bábrlinka.“

Kája se otrásl. Jakže? O tatínkovi říká „starý“! A bábrlinka! Co on, Kája, by za to dal, kdyby měl takovou pohádkovou babičku, o jakých mu vyprávěli kamarádi na obecné škole!

„Starý bývá někdy jako houžev,“ pokračoval Láďa. „Drží kapsu na pět zámků, ale nakonec přece pošle. Tož teď do vinárny! Pojd’!“

Kája šel. Chtěl poznat, kam až Láďa dospěl. V intimním pokojíku staré vinárny přivítali Láďu jako dobrého známého. Číšnice se usmívaly a Láďa velice důvěrně s nimi jednal. Kája cítil ponížení až v konečcích prstů, když jedna z číšnic položila mu ruku na rameno a řekla sladce: „Tenhle boběček ještě u nás nebyl.“

Trhl ramenem a otrásl se hnusem.

„Jakým právem se mnou takhle mluvíte?“ osápl se. „Přišel jsem vypít osminku vína, ale více nic, rozumíte?“

Láďa dvojsmyslně žertoval, lil do sebe čtvrtky vína, zřejmě se rozjařoval, a když Kája dopil svou osminku vína, byl už Láďa napilý.

„Láďo, už půjdem!“

„Půjdem, půjdem,“ blábolil Láďa. „K Zelenému stromu' půjdem, tam jsou holčičky jako lusk.“ A zvedal se. Kája nevěděl, kde je „U zeleného stromu“, a chtěl Láďu odvést cestou zpět. Ale ten se ani v tom rozjaření nezmyšlil a táhl Káju o ulici níž. Pevně svíral jeho loket a tak vešli k „Zelenému stromu“. Hned je přivítala nalíčená děvčátka. – Láďu jako starého známého a kolem Káji tři se kroutila.

Odstrčil je od sebe a říkal Láďovi: „Vzpamatuj se, Láďo! Pojd' rychle tady odtud!“

Ale ten se opile smál. Kája věděl, že je v pelechu hříchu. Vedle odporných, nalíčených ženských ukazovaly se Kájovi dvě postavy: Maminka! Jistě jde teď z Lázova z požehnání a říká i v duchu: „Kde je asi Kája?“ A Zdeňa! Ve své běloučké kráse, se svými dlouhými hustými plavými copy, co asi dělá?

Ale hned za nimi ukázal se v myšlence laskavý výraz pana faráře Hlouška: „Nezatracujte hříšníka hned při prvním setkání! Pokuste se napravit ho!“ Ale co s ním, s Láďou? Pan farář měl patrně na mysli člověka střízlivého, a Láďa už je namol. Ještě jednou se pokusil. Domlouval mu, marně. Zaplatil svou osminku vína a s těžkým vzdechem vyšel do ulice, provázen uštěpačným smíchem děvčátek.

Otřásl se. A přece byl venku vlahý podvečer posledních říjnových dnů, v němž tušil krásu naplno rozkvetlých aster v pánovic zahrádce. Maně přejížděl rukama svůj šat. Zdálo se mu, že kus špíny tam z té místnosti ulpělo na něm. Přejížděl šátkem bílé čelo. Vůně mateřidoušky z něj zavanula a on pospíchal ulicí jako štvaný.

„Ještě jednou s ním promluvím, až bude střízliv,“ umiňoval si. „Navštívím ho v jeho bytě.“

Večer vyprávěl tetě školníkovice o Láďovi. Ta zároveň s ním ruce spráskla a dodala: „Tomu už asi není pomoci.“

Kája s návštěvou u Ládi odkládal, až se sychravý listopad posledními svými dny rozplakal nad Prahou tichým deštěm. Tenkrát k němu zašel, když bylo poledne. Přeběhl dvě patra žižkovského činžáku a zazvonil. Přišla mu otevřít nedbale oblečená panička: „Co si přejete?“

„Je, prosím, doma pan Láďa Černý?“

„Láďíček vyspává. Předržel včera, no, pojd'te dál!“ Otevřela dveře pokojíku, z něhož vyběhla zrovna tak nedbale oblečená jako ta první, jenže mladší. Láďa ze široka zíval: „Servus! A co tak brzo?“

Viděls Olenku? Roztomilá holka, co? A přítulná jako kočička. Co mi neseš?”

K zalknutí bylo Kájovi.

„Nenesu ti ničeho, Láďo, ale něco bych rád odnesl. Nehnusí se ti tenhle život? V noci hýřit a ve dne spát? – A co studie? Láďo, dokud je čas, vzpamatuj se! Pamatuj na Boha! Co myslíš, kam jdeš?”

„Heleď, tamhle v koutě je koňak! Nalejme si krapet. Mám vyschlo v krku. A nejsi ty snad v Armádě spásy, že umíš tak pěkně kázat? Na Boha mám vzpomenout? Jakživ mi o něm doma nepovídali. Ve škole? Tatínek doma říkal: Hlouposti! Není Boha! Nejlepším přítelem je plná kapsa a soudcem každý sám sobě. Maminka mě honívala: Modli se! Ale tatínek se smál: Modli se a zejtra budeš mít pod polštářem stokorunu! A cos mi chtěl povědět dál?” Líným gestem zapaloval i Láďa cigaretu.

„A více asi nic, Láďo! Ty jsi asi pro lepší život ztracen. Ty asi už nevěříš vůbec ničemu.“

„Ale ano,“ zasmál se kašlavě Láďa. „Věřím, že člověk se musí vyžít, dokud je mlád, a tys troupl, že nežiješ také tak.“

„Tož s Bohem, Láďo, a nedopouštěj Pán Bůh, abys někdy nemusil říci, žes troupl byl ty.“

Odešel, ale celý týden nestál za nic. –

Na rozích pražských ulic přešlapovaly zimomřivě babky s kytičkami zlaté mimózy. Výklady pražských velkoobchodů třpytily se pozlátkem mikulášů i čertů, když Kája vycházel z kostela svaté Ludmily na Vinohradech. V náprsní kapse hřál ho honorář od pana ředitele kůru. Řekl mu: „Ke cti a chvále Boží zadarmo dost už jste hrál. Dnes musíte vzít, co vám právem patří.“

A proti tomu kategorickému „musíte“ nebylo odvolání. Peníze octly se v jeho kapse. První babka, kterou potkal s ošátkou, měla tak krásnou mimózu, že neodolal a vybral tři snítky té nejkrásnější. Zapomněl na nepřízeň vzácné paní, zapomněl na nevlídnost Zdeni. Doma našel vkusnou krabičku, proutky mimózy v ní uložil a Zdeně poslal s připsáním:

Zdeničko, vzpomínám na Vás bez ustání. Důkazem toho ať jsou tyhle snítky mimózy! Buďte hodně zdráva!

Ve třech dnech dostal poštovní poukázkou z lážovské lesovny 12 K a rukou vzácné paní připsáno:

Posílám Vám za to košťátko, abyste neměl marné výlohy! Zdeňka dostala k Mikuláši kytici čerstvých růží. Věřu, ani sama nevím, pro kterého ze svých nápadníků se rozhodne.

Kája chodil jako udeřený sekerou do čela. Těch 12 korun dal prvnímu žebrákovi, kterého potkal, a ústřížek poukázky páčil ho v kapse jako řeřavé uhlí.

11. Zdeňka jede na Kájův koncert

Je začátek prosince. Lážovské samoty jako dvě opuštěné panenky v bílých čepcích posílaly si pozdravy po zlostném větru, který srážel suché větve ze stromů. Je večer. Zdeňka předčítá denní listy. Při úvodníku podřimuje maminka, při denních zprávách tatínek. Dočetla „Ze soudní síně“ a rozpovídali se o té zlotřilosti lidské.

Zdeňka přebíhá očima rubriku „Koncerty“. Ruce se jí zachvívají a honem se dívá po mamince. Čte znova: „V Obecním domě dne 18. t. m. pořádá celovečerní koncert Mistr Vojtěch Netrefa a kandidát inženýrství Kája Mařík za spoluúčasti České filharmonie.“

Štěstí, že si maminka nevšimla. Prošlehla jí červeň až k očím, když skládala noviny a nepozorovaně vytrhla kus stránky. Ku podivu brzo šla do svého pokojíku. Pojede do Prahy.

Musí, musí vidět Káju! Musí se přesvědčit, jestli jest pravdou, co maminka říká, že beztoho on v Praze kdožví jaké má známosti, když nedávno viděl ho Novák z Lážova za bílého dne v Praze v neděli s nějakým opilcem, a to že jistě je také takový. Mluvívala tak maminka, když Zdeňka, kdykoliv jí přišli s nějakou novou partií,

pořád jen vrtěla hezoučkou hlavičkou: „Nebudu se ještě vdávat!“ A přece Káju už neviděla jak tenkrát, když se domů z Francie vracel. Ani lístečku neposlal. Maminka sice otvírala zrovna včera bílou krabičku, na níž, jak se jí zdálo, byl rukopis Kájův, ale vhodila krabičku do skříně a vytáhla klíč.

Celý den chodila maminka podmračeně a večer jí povídala, že Kája jistě v Praze má plno známostí. Jestli na něho smýšlí, že není ani pomyšlení. Před tatínkem se podobné řeči nevedly. Ten časem, když byli spolu sami, říkal jí s úsměvem: „Hlavu vzhůru, Zdeničko! Má-li tě Kája rád, a ty jeho, však vy se za sebe dostanete.“

Ale Zdeňa moc nevěřila. Maminka přece jen prosadí svou. A konečně Zdeňa se na Káju hněvá. Jen by ho chtěla vidět, aby poznala, jestli opravdu Kája není už takovým, jakým býval. Že by to nepoznala? A jak dobře! Jen by se na něho z dálky podívala a hned by věděla, co a jak. Musí do Prahy. Aspoň pozná, jestli opravdu je jí tak milý, jako býval. Ale jak se dostane do Prahy?

Zdeňa rozplítá dlouhé copy a přemýšlí. Protože chce přesvědčit sama sebe, protože není zvyklá lži, říká si: „To mne začíná bolet zub!“ Rozběhla se do pokoje: „Maminko, to mne bolí zub! Jistě se kazí!“

Paní lesní spráskla ruce. „Tebe bolí zub? Vždyť máš všechny zdravé! Minulý měsíc dala jsi si je prohlížet v Lážově.“

„No, ale bolí. Bolí moc, maminko! Snad budu musit do Prahy. Jestli se kazí, aby jej lékař zaplomboval.“

„To musíš, děvenko, to musíš!“ honem říkal pan lesní. „Čím dříve, tím líp! Abys jela hned zítra.“

„Ještě počkám, tatínku, jestli přece nepřestane.“

„Kdepak zítra,“ myslila si. „Co bych tam do osmnáctého dělala? Mně se zdá, že jsem s tou bolestí vyrukovala moc brzo. Se lži se obvykle špatně pochodí!“ Vyčítala si všechny dny do 18. prosince, že lže, že bolest předstírá, ale přece jen 18. jela. Sama řekla: „Už to není možné vydržet, maminko! Bolí a bolí!“

Zdeňa jede do Prahy. Na Smíchově u tety vykládá o domově, ale myšlenky má docela jiné.

Nejraději by šla sama, ale co by řekla tetička? Šli by s ní, ale to ona zase nechce. Musí vidět Káju docela nikým nerušená. Teti nebo strýček jistě by se hlásili po koncertě ke Kájovi a ona s ním nechce mluvit za nic na světě.

Obratně zvěděla. Teti by ji tuze ráda vzala do divadla, ale tak strašně jí bolí noha – to ten revmatismus – a strýček má schůzi.

„Musíš sama, Zdeňo! Snad se neztratíš! Služka ti přijde naproti.“

„Toho není třeba, teti. Sednu do električky a pojedu rovně.“

Smetanova síň Obecního domu plní se vybraným obecnstvem. Zdeňka hned ráno lístek koupila, sedí ve čtvrté řadě na samém konci a pozoruje. Nevšímá si mužů, ale prohlíží dámský svět. Žasne, kolik krásných žen a dívek vidí. Jsou malované jako obrázky.

Žádné by neřekla víc než 20 let. Naondulované hlavičky svítí v lesku elektrických lamp, obnažené ruce až k rameni, ramena a pod výstřihy hrudí je barvy mléčného skla, vůně jemné voňavky šíří se kolem, zlato zubů třpytí se v úsměvu ostře nalíčených rtů. Na rozkošných, jako peříčko heboučkových šatečkách mohla Zdeňka oči nechat. A což to ušítí! Všecko jako lehce nahozené, jako by každou chvíli spadnout mělo, jako pavučinky. Zdeně, když znovu přeběhla očima řady sedících dam, bylo najednou jaksi úzko a stydno. Stáhla ještě níže dlouhé rukávy, jejichž okraj kryl celé zápěstí, sáhla po maličkém výkrojků u krku a cítila, jak jí tváře žhaví.

Vždyť některé z těch dam, jak sedly, celá kolena bylo vidět! Zdeňka si připadala jako malá Popelička v těch řadách krásných hlaviček, jako polní, nepatrný kvíteček na záhonu nádherných květů. Neměla jiného přání, jen aby zabrala co nejméně místa, jen aby si jí nikdo nevšímá, ale zapomněla, že totéž elektrické světlo, které dopadá na ostříhané dámské hlavy, stejně intenzivně svítí na její silné, dlouhé, podivuhodně krásné copy, na její jemný, lícidlem nekažený obličej, temné brvy a obočí. Nevěděla, že z lóží točí na ni kukátka vzácní pání i elegantní dámy a obdivují její nevtíravou, nekřiklavou krásu.

Jak začal program, zadívala se v parkety před svým sedadlem a zaposlouchala se celou duší. To hrála filharmonie Smetanovu

„Vltavu“. Hrála Dvořáka i Fibicha, než sedl ke klavíru Mistr Netrefa.

Byl přivítán bouří potlesku a jistě a pevně sáhl do klávesů. Měl rozevřený sešit not před sebou, ale díval se kamsi stranou, v neurčito, a prsty jeho neporovnatelně zručných rukou vyhrávaly bez obtíží úžasné pasáže v nejtěžších skladbách starých klasiků. Dohrál, vstal s úsměvem na rtech, z hozených mu několika kytic vytrhl růžový květ, a ukláněje se, děkoval za potlesk, který byl daleko ještě silnější prvního.

Přestávka. Obecenstvo vycházelo a zase se vracelo. Lehký konverzační hovor přebíhal žilami sálu. Tlumený smích, lehký vtip, otázky, na něž odpověď letěla jako šíp, ještě dřív, než byly dořeknuty, to všechno přebíhalo kolem sluchu Zdenina. Nic z toho ji nezajímalo, až když dámy za ní sedící vyslovily jedno jméno: „Mařík, Kája Mařík – slyšela jste už o něm? Fenomén, žák mistra Netrefy, který si na něm úžasně zakládá.“

Odkudsi zezadu slily se hlasy v jeden, a ten opakoval: „Mařík, Kája Mařík, kandidát inženýrství, krásný mladý hoch, báječný improvizátor, prý původem z chudé rodiny, ale chlapík!“

„À propos, oprádá ho pověst,“ doložil vysoký pán se šedivými vlasy, „že doposud zůstává naprosto chladným k přáním krásných dam. Aspoň jedna z našich nejlepších divadelních hereček se o něm vyslovila, že docela stroze odmítl její pozvání k čaji.“

„Hrál v Paříži a vyhrál tam slávu českého jména. Francouzské žurnály pěly hymnu na jeho hru. Jsem věru žádostiv,“ přidal se hlas jiný.

Docela vedle Zdeni seděly dvě maličké dívky, které také jen poslouchaly, až teď vzdychla jedna z nich: „Mám jeho foto, z časopisu vystřižené, přilepené na dějepisu. Zbláznila bych se radostí, kdyby mi dnes podepsal lístek. Ale praví se, že on vždycky zmizí dřív, než se k němu pro autograf přiblíží.“

Uličkou mezi sedadly hrnuli se ti, kteří prve vyšli. Jemně a zcela diskrétně znělo svolávací zvonění. Sta párů očí zvedlo se k pódiu. Vyšel Kája, bezvadný elegant, ale ani o coul víc, než jak předpisuje

koncertní síň. Lehce se poklonil a frenetický potlesk rozběhl se sálem. Poklonil se znovu a už usedl ke klavíru, z jehož pultíku zmizel notový sešit. Černýma, těma svýma sazovýma očima rozběhl se ne řadami obecenstva, ale sálem nad ním, když zlehka dotkl se klávesů.

Zdeňa zapomněla, že je v Praze v koncertním sále. Viděla než Káju a srdíčko v ní poskočilo jásavou radostí, protože hned poznala, že Kája je zrovna takový, jaký byl, když se spolu rozloučili tenkrát u lesního průseku. Jak to mohla poznat? Neví, ale přísahat by na to mohla.

Jak by harfou jemná ruka přeběhla, tak prsty Kájovy dotýkaly se klávesů. Doznívaly vysoko jako skřivánčí píseň v oblacích. Hned po ní rozezvučely se zrovna loretánské zvonky, tak teskně a jímavě. A zase to byly vlahé jarní vichry, které poletovaly brdskými lesy s tuchou prvních sedmikrás, co teď ze strun klavíru se ozvalo. Bylo úžasné, jak Kája dnes hrál! Vpletl do své hry akordy písně „Byl jednou jeden král“, nebo Zdeně se zdálo, že slyší teď:

„Ó štěstí moje krátké, proč rychle prchlos tak,
mně při vzpomínce na tě se znovu kalí zrak...“

Tu píseň, kterou vyhrávala vojenská kapela v Lážově tenkrát, kdy on s Vlastou přišel na náměstí.

Variace? Snad ani ne. Dotkl se v improvizaci desíti dvacíti písní, jak mu je vzpomínka přinesla, a přece se nemohlo říci, že jsou to variace na národní písně, protože právě jen zcela zlehounka se jich dotkl a na ně jen navázal další hru.

Sedí Zdeňa a hlava se jí k hrudi sklání. Je to možno, tohle že Kája? Takhle že hraje? Tihle všichni lidé že ho poslouchají se zatajeným dechem?

Kája dohrává. Zdá se mu, že nikdy tak lehce se mu nehrálo jako dnes. Jak by cítil vůni svých drahých brdských lesů, tak mu bylo, jak by viděl drobný květ mateřídoušky a vřesu tam u nich doma, jak by zrovna někdo v sále byl, který nevědomky inspiroval ho ke vzpomínkám.

Dohrál. Rychle vstává, zas tak zlehka se uklání, a dřív než užaslé obecenstvo nejen tleská, ale i volá, vykřikuje, šílí, je Kája z pódia pryč. Kytice a jednotlivé květy prší zrovna na pódium, ale Kája už rychle pospíchá k východu, vyhrnuje límec a vyskakuje do vozu elektrické dráhy.

Mléčné bílé paže drží lístky, rudě líčené rty volají: „Prosím podpis, podpis prosím!“ ale Kája už ujíždí ke Karlínu. Vystupuje u viaduktu, zastavuje se u babky s pečenými kaštany a kupuje jich kornout pro tetu školníkovíc. Ani stopa pýchy není v jeho srdci. Je šťasten, že si mohl zahrát na takovém nástroji, jaký si jistě jakživ nebude moci koupit. Je šťasten, že se vyhrál ze svého smutku, který ohrožoval jeho srdce. Zvoní u reálky. Podivno! Nikdo nejde otevřít. Kaštany pálí na dlani. Kája zvoní po druhé.

Vtom hučivě staví tam kdesi v ulici električka a chvátavými kroky spěchá k reálce školník se školnicí. Z daleka volá školníková: „Vždyť jsem si to myslila, že Kája hned odjede. My jsme tě, Kájo, oba šli dnes poslouchat,“ a hlas se jí jaksi v slzách láme. „No, plakat musím radostí, ale proč jsi neřekl, že budeš dnes hrát? To tuhle tatík dneska na plakátě čte a hned dva lístky koupil. Kájo, maminka s tatínkem by tu měli být! Těm bych to přála; Kájo, to ani není možno, že bys tak hrál.“ Zapadají za nimi těžká vrata. „Jen co je pravda, Kájo, ale hrál jste, hrál!“ podotýkal školník. „Já už také leccos slyšel, ale něco takového ještě ne.“

„Kájo,“ zase v slzách vzlykala školníková, „já když si vzpomenu, jaký ty jsi umělec, a že ti přitom smím říkat ,ty'...“

„Tak, teta, prosím vás, vemte si ty kaštany! Už mne prsty pálí!“ Podával jí Kája sáček.

12. Pan lesní odhazuje „bezinku“

V lážovské lesovně osaměla Zdeňa s tatínkem. Paní lesní odjela na dva dny do Prahy. Najednou si zamloula: „Musím k sestře. Švagr mi něco musí dát na ty bolesti.“

Pan lesní nemohl pochopit, proč tak najednou. Běhá maminka jako čechetka a najednou jí pořád v kříži píchá. Ale nechť jede! Ženská, zdá se, bez výmluvy z domu kroku neudělá.

Je poledne. Zdeňá dováří. Nudlová polévka je hotova, sardelová omáčka lebedí si hotová na kraji plotny a řízečky se opekly jedna radost! Bramborová kaše k nim povyskakuje na kastrůlku s omastkem, cibulka zpívá svou pohřební píseň na ni. Jen aby tatínek přišel včas! Jablkový kompot rosolovatí na okně.

Tatínek přišel včas, s chutí jí a povídá: „Zdeňo, tys nějaká kuchařka! Ty hnedle přetrumfneš maminku. A copak zoubek? Po té plombě nebolí?“ Zapaloval si doutník.

Zdeňá ani samým spěchem nejedla. Jen tak co pro sebe jeden řízeček, ten rozřízlý, na konec osmažila, maličký a ne tak valný, na několik soust rozdělila a snědla. Zčervenala horkem posadila se proti tatínkovi. „Tatínku, mne nebolel zub.“

„Tááák! To je pěkná věc! Copak tě tedy bolelo? A proč jsi vlastně jela do Prahy?“

„Kája hrál v Obecním domě, tatínku, tož jsem ho chtěla slyšet.“

„Mluvila jsi s ním?“ zpytavě se na ni pan lesní zadíval.

„Nemluvila. Kdepak! Já bych s ním nemluvila ani za nic, tatínku!“

„Ale? Proč jsi tam tedy jela?“

„No, jen tak.“

„Tož ty se ještě hněváš, že ti nepsal z Paříže nebo že psal Vlastě?“

„On by jí, tatínku, jistojistě nebyl psal, kdyby nebyla začala ona. A vůbec, mně je to jedno, komu píše,“ nafoukla se trochu Zdeňá, ale srdíčko jí při tom bolelo. „Snad nemyslíte, že mu budu psát!“

„Tak tobě je vůbec jedno, že nepíše. Hm, to se tedy divím, že jsi vůbec jela do Prahy.“

Chtěl pan lesní rozluštit hádanku dívčího srdce. „Milá zlatá, já musím jistě vědět, máš-li ho ráda, abych marně s maminkou nebojoval. Mám beztoho strach, že maminka přijede z Prahy zase s nějakým novým nápadem, ne-li s nápadníkem pro tebe. Tak co?“

Takhle se nesmí na dívčinu, která se má přiznat k lásce. Zdeně nový ruměnc zahořel na tváři, ale neodpověděla.

Pan lesní neměl rád dlouhého vyjednávání, a proto řekl skoro přísně: „Kájou jsem si jist, ale to jsem věru nemyslí, že ty budeš váhat s odpovědí na otázku tak jednoduchou. No dobře! Já už se o to starat nebudu, leda až se rozmyslíš.“ A odešel.

Zdeň myla nádobí a uplakávala.

„Tatínkovi se to řekne – jednoduchá otázka! Propánakrále, jak jen může říci nahlas, že má Káju strašně, ale strašně ráda!“ A Zdeň při tom „strašně“ poklepla talířem na stůl, ale zrovna na železnou paličku od hmoždíře, a talíř byl hned na dva kusy. „Tááák, a je to zrovna ten s pomněnkami z maminciny výbavy. No, to je pěkná věc!“

Zdeň stojí nad půlkami talíře, hadříček v ruce, zapomíná na nehodu, zamýšlí se. Nevidí oknem bílou cestu, ale zdá se jí, že tam květy voní a že tou cestou jde Kája do lesovny. Usmívá se těma svýma sazovýma očima i bílýma zuby, a že volá: „Zdeňo, Zdeňo, pojď honem na konvalinky! Na Babě rozkvétají!“

Voda chladne, v kamnech oheň uhasíná. Zdeň sedí i s tím hadříkem v ruce na lavici u kamen, ze slz se usmívá. To jak vzpomínky slétly se kol její hezoučké hlavičky, jedna zářivější druhé, a ze všech dívají se Kájovy sazové oči a zvoní jeho smích.

Lovek se protáhl pod kamny. Otřel hlavu o koleno své velitelky, přičichl k masnému hadříku, otevřel zlehka tlamu a zmocnil se ho.

Teprve teď se Zdeň vzpamatovala. Vzdechla tak hluboce a těžce, jak by neštěstí zavalilo její mladou hrud'. Otevřela červené rtíky a řekla si hlasitě: „Takové soužení jako já nemá nikdo na světě!“ Přilila teplé vody, rozdmýchala oheň a myla nádobí dál.

Na stole leželo psaní od pana lesního Pavla. Píší oba a zvou všechny, aby si udělali výlet a přijeli k nim, že se těší, anebo aby aspoň slečnu Zdeňu na pár dní tam vypravili.

„Pravda,“ přeběhly Zdeně myšlenky, „už tam nebyla tak dlouho a tenkrát jen na skok. Až přijede maminka, snad bude smět je navštívit.“

Paní lesní vrátila se z Prahy v náramné náladě. Byla samý vtíp a smích, i ztrátu toho pomněnkového talíře odbyla jen poznámkou: „Vždyť to nemá duši!“

Jak Zdeňa večer lehla, tuze důležitě sdělovala panu lesnímu: „Budeme chystat svatbu zcela jistě.“

„A co by, maminko, tu už jsme si odbyli před dvaceti lety.“

„Ale jdiž! Jako bys nevěděl, že Zdeninu. To je ale partie! Sestra zná dokonale jeho...“

„... i ten celý rod,“ podotkl pan lesní.

„Ovšem,“ trochu se urazila paní, „i to je důležité. On je továrníkem, Bezinka se jmenuje, Ferdinand Bezinka. Není už zrovna mladík, ale tuze veliký fešák, peněz hrůzu! Vdovec, ale náramně zachovalý. Byl u našich na Smíchově. Nikdo by mu nehádal pětačtyřicítka,“ omlouvala paní lesní jeho léta, „nejvýš pětatřicet. A tuze by o Zdeňu stál. Jak byla posledně v Praze, osmnáctého, víš, s tím zubem, viděl ji u sestry. Co říkáš, tatínku?“

„Že bys na něho mohla i počkat ty, maminko, až natáhnu bačkory. Pro tebe by se zrovna hodil!“

„Ale nehovoř naprázdno, tatínku,“ zlobila se paní. „Rok sem, rok tam, jen když bude dítě sedět v teple.“

„No, no, u nás se snad, maminko, ohřeje dost a zadarmo. Rok sem, rok tam, ale tohle je přece o šestadvacet let, copak tě to napadá? Totě jako by si se jí chtěla mermomocí zbavit! A jednou provždy, maminko: Zdeňu nebudeš do ničeho nutit, to ti říkám. A nebylo-li u nás nikdy zle, bylo by tenkrát, rozumíš, maminko?“

Druhého dne zrána, když u lesních snídali, zeptal se pan lesní Zdeni: „Jakpak se ti líbil ten šohaj, kterého ji viděla u tety na Smíchově? Nic jsi neříkala.“

Zdeňa chvíli přemýšlela, než řekla: „Šohaj, tatínku? A tam žádný šohaj nebyl. Takový opelichaný dědek tam byl, měl na hlavě asi pět vlasů a tak prskal, když mluvil,“ a rozesmála se.

„No, moc se nesměj, Zdeňo! To byl náramný fešák podle naší maminky a továrník k tomu. Pan Bezinka, Ferdinand Bezinka. Což, Zdeňo, kdyby si tě chtěl vzít?“

„Mě, tatínku?“ a Zdeňa se rozkašlala smíchem. „Leda – za vnučku!“

Následovně paní lesní nebyla ve valné náladě a Zdeňa to pociťovala celé dopoledne. Ale paní lesní nedala se zmýlit Zdeninou řečí. V neděli hned po ránu sladce řekla: „Ať jste tu včas z kostela, já dnes nemohu. Přijede autem sestra ze Smíchova s panem továrníkem.“

„S tou Bezinkou?“ ušklíbl se pan lesní.

„Ano, s panem továrníkem Bezinkou. On by tak rád viděl naše lesy v zimě!“ řekla paní důrazně.

„To mohl jet na Plechhamr,“ přisadil si pan lesní. „Co tu potřebujeme takových čumilů a ještě je trachtovat. Pojd', Zdeňo! S Bohem, mami!“

„Tatínku,“ řekla Zdeňa cestou, „mně se zdá, že maminka...“

„To se ti, Zdeňo, nezdá, ale to je pravda,“ dořekl pan lesní, „že naše maminka a teta z Prahy by tuze rády, aby ta Bezinka odjela s příslibem od tebe. Ale to se nestane, buď bez starosti! Řekl jsem sice, že se už do toho repetit nebudu, ale té Bezince tě přece nedám.“

Paní lesní jen se rozplývala před polednem, jak hosté ne autem, ale saněmi z Řevnic přijeli. Pan lesní odpovídal jen tak na půl úst a Zdeňa na čtvrt. Kolem čtvrté hosté odjeli.

Zdeňa v kuchyni pomáhala umývat nádobí a pan lesní prudce kouřil v jídelně. Paní překládala ubrousek sem tam a konečně prolomila mlčení: „Pašák, ten pan továrník, co? Ale nemusil jsi tak slova ukrajovat. Se Zdeňou si to ještě spravím.“

„S tou si nebudeš nic spravovat, maminko! Uznávám, že jsi mi byla vždycky oddanou ženou, že jsi pečovala o rodinu jako málokterá žena, ale teď, jak by tě vdávadlo posedlo! Nikdy jsi necítila mojí nadvlády, ale je odtud až potud. Tenhle nápadník je poslední, který překročil práh našeho domu, protože za chvíli bude naše lesovna vykřičená, kolik že tu bylo ženichů, a pořádný člověk o Zdeňu nezavadí. Holka nemá na vdavky ani pomyšlení a ty bys ji hnedle do záhuby hnala.“

13. Kájovo setkání se Zdeňou o Vánocích

Kája přijel o Štědrém večeru. Hned hlásil, že časně ráno musí odjet, protože slíbil účinkování v pražských kostelích. Až po svátcích, asi tak po 6. lednu, že přijede na několik dní. Zdeňu ovšem ani neviděl, do lesovny přání veselých svátků po tatínkovi poslal. Přivezl mamince na tmavě modré šaty – teta školníkovíc to s ním vybírala – a tatínkovi flintu. Ale to, pane, byla bouchačka! Tatínek se jen usmíval a pořád se ptal: „Hochu, kde těch peněz nabereš?“

Kája se taky usmíval: „Copak teď, tatínku, teď je hej! Když hraji na koncertě, nepříze musím vzít!“

Maminka pořád ve dvou prstech látku zkoušela: „Kájo, to budu nosit jen na velké svátky! Tuze pěkná látka!“

S tím se Kája nepřiznal, že na dně příručního vaku nesl Zdeně přepychově vázaný výtisk Červenkových „Závišových písní“, že spoléhal v náhodné setkání a doručení. Jak časně ráno na Hod boží vstal, knihu založil hluboko do své knihovny a vyšel do zimavého šerého rána.

Zdeňa týden před Vánocemi byla návštěvou u lesních na Branžově a přišla tam odtud celá nespá. Za ty dva dny viděla tolik spokojenosti a dokonalého štěstí, že si jen pořád myslila: „Bože na nebi, kéž bych jednou takového štěstí došla!“

Jak by ne? Pan lesní říkal paní Libuši před ní: „Tak jsem se jí chtěl zbavit. Až za Halouny jsem ji v létě dovedl, na pařez posadil a řekl: ‚Jen tu seď, Libuško, projdu lesem.‘ Uháněl jsem, mysle si bláhově, že ji někdo najde a odvede si domů. Ale kdyby se na ni podívali při denním světle, zle by bylo. Hned by ji poslali zpátky. Ale to jsem si dal! Jen jsem jí z očí zmizel, už začala volat: ‚Pavle, Pavlíčku, nechoď daleko, já bych se tu bála!‘ A když jsem se honem nevrátil, rozběhla se za mnou. A už se mojí ruky nepustila. A ne a ne se jí zbavit!“ usmíval se šibalsky.

Libuše oplácela mu smíchem: „Však ty by ses tuze rád pro mne vrátil. Kdopak by tě zlobil, co? A kdo by ti vařil, co ty rád? A kdo by byl u našeho malého Pavlíčka? Na Halouny! Ať si tam jde sám! Mne

už tam jakživ na pařez neusadí. Vidíte, slečno, to má člověk vděk za věrnou lásku.“

Něco skoro jako maličkou závist nesla si Zdeňa z té návštěvy. „Vidí se jeden v druhém,“ říkala si tiše, když odtud jela. „Já bych také tak chtěla žít, ale s Kájou, se žádným jiným.“ –

Když přijel po svátcích Kája na pár dní domů a šel dopoledne složit poklonu do lesovny, zařídila to už paní lesní, že Zdeňa byla zrovna na cestě do Lážova. Pan lesní ležel nemocen chřipkou, sotva sípal a hlava ho bolela. Jen pár slov vyměnil s Kájou. Ten myslil, že Zdeňa úmyslně se skrývá, a říkal si tiše, že není toho třeba, že sám se bude střezit někde ji potkat, když ona o to nestojí.

Uhodily tak kruté mrazy, že ani nebylo možno venku pobýt. Kája sedával u okna a psal drobné noty na papír, to, jak teskné melodie ho napadly, když vzpomínal svého dětství se Zdeňou prožitého. Však už i tiskem vyšly některé z jeho drobných skladeb.

Maminka se radovala, když Kája doma seděl. O Zdeně ani nemukala a ráda poslouchala, když Kája vypravoval o životě v Praze i v cizině. Ano, Kájovi pořád byla maminka tak dokonalou, milou maminkou, pořád mu i na dálku byla andělem strážným, ale jeho srdce stonalo a maminka nesměla o tom vědět. První tajemství před ní měl.

Říkal někdy tatínek: „Maminko, nezdá se ti Kája příliš vážným?“

A maminka odpovídala: „Kdepak! To je zrovna dobře, že zvažněl. Není už malý chlapec, starostí a učení má také dost. Věř mi, tatínku, to mi padá kámen ze srdce, když vidím, že ten hoch nenadbíhá Zdeničce a že se netrápí.“

Když přišla návštěvou teta pekařka a v řeči prohodila: „Tak co, Kájo, to se na tebe slečinky usmívají, jaký jsi fešák, ne? A máš-li pak už některou rád?“ Maminka hajná se neusmála, ale řekla důrazně: „A co by vás, teta, napadlo! Nejdřív musí mít odbytou vojnu, pak mít svoje jisté živobytí a potom se teprve hodně přičiňovat, aby něco našetřil, a pak za pár let teprve se ohlížet po nevěstě.“

Kája seděl toho večera dlouho u okna svého pokojíku. Opakoval si maminčina slova: „Vojna, jisté postavení, hodně se přičiňovat, aby

se našetřilo, a za pár let potom..." Kája se smál trochu trpce: Potom, potom! To by bylo tak asi za deset let podle maminky a potom už Zdeňa dávno bude vdána a on jí nikdy nebude moci říci, jak ji má rád. Ví, tuší, že nikdy vzácná paní nedovolí, ale aspoň kdyby Zdeně mohl to jednou říci!

Dva dny před odjezdem do Prahy řekl hajný: „Zítřa bys, Kájo, mohl dojít do Lážova. Máme pro tebe několik posílek: na poštu, do lékárny, k Štulcovům. Vzácný pán pořád ještě vstát nemůže, horečka ho týrá, napsal mi toho tuhle celou řadu," vytahoval papírek z kapsy.

„Rád dojdu, tatínku, beztoho jsem tam nebyl už jak dlouho.“

Šel k desáté hodině. Cesta vyšlapaná k Lážovu třpytila se jako poházená slídou, sluníčko zeširoka se rozesmálo, ale nehřálo. Kája si vzpomínal, jak Zdeně povídal o sluníčku, že ono v zimě nosí teplou kožišinku králíčími kůžičkami podšitou, a proto nemůže hřát. Vyšel za průseky. Před ním ležela bílá pláň, až oči zabolely nad tou bělostí. „A zrovna tak běloučká je moje láska k Zdeničce," říkal si v duchu.

Ta, na kterou myslil ve všech svých volných chvílích, ta, která tisíckrát vyhoupla se před jeho očima jako víla z pohádky i ve chvílích intenzivního studia, ta těžce chvíle vyšla pospíchavými kroky z úvozu proti němu. Viděli se, až když stáli proti sobě. Zdeňa měla hnědý kožíšek a bílou čapku. Té chvíle zahořely jí oči teplou září a tvářičky zrůžověly ještě víc překvapením než prve mrazem. Kájův klobouk smýkl se jeho rukou až ke kolenu, a Zdeňa v první chvíli viděla jen jeho zcela černé vlasy na shýbnuté hlavě. Teprve když na jeho pozdrav tiše odpověděla, střetly se jejich oči v pohledu, jeho sazové a její temně modré. Byla to její ruka, která se mu zdvihla vstříc, protože on by se nebyl odvážil.

„Jdeš do Lážova, Kájo?" zachvěly se její drobné rtíky.

„Jdu, Zdeničko!" řekl tiše.

Nabyla odvahy: „Tož já se s tebou vrátím, chceš?"

Raf vyskakoval z jednoho na druhého. Sluníčko mu dobře rozumělo, co povídá radostným štěkotem. Rozesmálo se ještě víc

a povídalo Rafovi: „Máš radost, že tihle dva se konečně sešli, vid'? Já také. Ale musejí si pospíšet, je dnes na programu sněhová vichřice, jen aby dobře domů došli. Řekni jim, ať si pospíší!“

Raf zaštekal: „Oni mi nerozumějí, milé sluníčko, a i kdyby, mají si moc co povídat, neposlechli by stejně.“ Rozběhl se po sněhu.

„Ty bys šla, Zdeničko?“ zeptal se Kája nedůvěřivě.

„Už jdu,“ řekla a srovnala s ním krok. Je pravda, měli si moc co povídat, ale také je pravda, že až k prvnímu domku neřekli si vůbec nic. Kája jen tak po očku díval se po Zdeně. Nemohl se vynadívat na její krásu a ona také jen po očku a v duchu se divila, jak je Kája veliký, o dobrou hlavu vyšší než ona, a takový statný, milý. Bože na nebi, jak ráda s ním půjde Lážovem, ať každý vidí, že jim to spolu dobře sluší, ať už maminka hubuje, jak chce!

„Proč jsi mi, Zdeňo, napsala ta strohá slova na lístku ke Knitlovům?“ bylo první, nač se Kája zeptal, a hned mluvil dál: „A proč jsi se tak usmívala na toho člověka tenkrát na náměstí, víš, jak ti dal ty růže?“

„Já si je od něho nevzala, Kájo, ale řekni, prosím tě, líbí se ti tolik Daša, jak jsi o ní psal? A proč jsi šel tenkrát s Vlastou?“

„Ona mne přímo zatáhla na korzo, nebylo vyhnutí, vždyť víš, jak jsem se jí vysmekl, Zdeňo! A Daša? Vždyť ještě nechodí do školy, Zdeničko!“

Ta vzdychla ulehčeně: „Tož se nehněvej, já myslila, že už je veliká.“

„A co pan učitel Kala?“

„Taky už víš? Maminka mu přála, ale tatínek to zakázal, Kájo, víš?“

„Ale co ty, Zdeničko? Nějaký pan továrník tu byl, prosím tě pěkně, řekni mi, Zdeňo, řekni mi svatou pravdu, co vlastně smýšlíš se mnou?“ ptal se důrazně.

Náměstí se před nimi otevřelo a u školy z vršku sjížděly jedny saně za druhými, tu kdosi na ně volal, tam jiní pozdravovali, dívající se dost užasle za těmi, kteří sice v dětství byli nerozluční, ale potom najednou jako když utne. Teta kovářka udýchaně je

předběhla, prohlédla si je dokonale. Vlasta správcovic zbledla pod líčidlem, když ty dva spolu viděla. Chtěla právě sedat na sáňky, když oni zastavili se na vršku.

„Pane Maříku, honem pojd'te si sednout, svezu vás!“

Ale Kája s rozkošně šťastným úsměvem zavrtěl hlavou: „Kdepak! Kdyby tuhle Zdenička se chtěla svést – Zdeničko, chceš? Svezl bych tě!“

Ale ta řekla: „Ba ne! Máme hromadu pochůzek, pojd', Kájo! S Bohem, Vlasto!“

Obešli, co Kája měl uloženo, a vraceli se k samotám. „Zdeňo, zůstala jsi mi dlužna odpověď. Co vlastně se mnou smýšlíš?“

To už podivné mraky stahovaly se kolem slunce, když se Zdeňa zastavila a zajímavě, tiše řekla: „Co s tebou smýšlím, Kájo, se ptáš, když se mi vyhýbáš, lístku mi nepošleš, jedno je ti, co je se mnou?“

Ale přece ti odpovím. Co s tebou smýšlím? Chci, Kájo, chci, víš – ale je to tak těžko říci...“

„Zdeničko, já se ti musil vyhýbat. Víš, že mne vzácná paní přestala mít ráda, víš, Zdeňo, já se ještě nemohu ženit, já ti ještě nemohu říci, že tenhle rok budu hotov, abych se vyjádřil: Zdeňo, máš-li mne ráda, za mne pojd'! Jen jedno se tě ptám: Máš mne ještě aspoň trochu ráda?“

Ulpěl lačně na jejích očích, ale ty byly přikryty dlouhými tmavými brvami. Jen její rty nervózně se zachvěly, když řekla: „Tak jako dřív, Kájo!“

„A chtěla bys, Zdeničko, na mne čekat, až budu hotov?“

„Já chci, Kájo, já budu, já za jiného nepůjdu!“

Ruka Kájova zachytila její a jeho rty se jí dotkly: „Není šťastnějšího člověka nade mne, Zdeničko! Bůh tě pozdrav za ta slova! Já nikde a nikdy neměl jsem jiné myšlenky na jinou než na tebe. Jsi mi celým světem, jsi mým štěstím. Budeme, zdá se, oba trpět, ale čas letí jako voda, snad nám dá Pán Bůh dočkat, že utrpením vykoupíme i radost příštího života. Pojd', Zdeničko! Sluníčko se schovalo za mraky, od Baby sněhové mraky se ženou,

mám celé nebe v duši své a s desateronásobnou chutí budu pracovat.“

Zašvihlo to od polí a div že jim oči zdvižený sníh nezalepil. Zdeň se až zapotácela.

„Podej mi ruku, Zdeňo, jak dojdeme k průseku, tam je ticho!“

Šli, vlastně byli zmítáni divokým větrem sem tam. Raf plíživě šel za nimi. Lekalo ho příšerné kvílení vichru nad nedalekými lesy. Jak došli k průseku, zablesklo se sinavě a stromy se rozeřvaly všemi větvemi. Hromové rány hučely lesem, stromy se ohýbaly a potácivě tloukly se jejich vrcholky. Musili se zastavit. Z průseku takový těžký proud vichru je zavalil, že nemohli dál kroku udělat. Kája věděl o krytém místečku, tam vlevo, kde pět stoletých lip utvořilo přírodní altán z nízkých větví tak hustě spletených, že ani prudký déšť jimi nepronikl.

Zdeninu ruku položil do svého lokte: „Pojd', Zdeničko!“

A jak tam došli, jako by do pokoje byli vstoupili. Vichřice tam nedorazila, sněhové zmrazky tam nedoletěly. Kolem dokola to dunělo a bouřilo. Zdenina ulekaná dušička jako by do hlavičky se přestěhovala, že ji tak oddaně položila na Kájovo rámě. Raf stulil se jim k nohám.

Nebylo to pranic příjemného, a přece Kája si připadal jako zvítězivší král, kterému k dokonalému štěstí pranic, ale pranic nechybí. Zdenina hlava s copy plavých vlasů lehce dotýkala se jeho ramena, její ruka položena byla v jeho lokti. Byl by nejraději vyběhl z úkrytu a rozkřikl se štěstím do rozběsněných živlů: „Zdeň na mne má ráda! Zdeň na mne počká!“

Rázem přestalo hřmít, rázem přestala sněhová bouře. Jen ostrý větřík hvízdal mezi stromy, když Kája se Zdeňou vyšli na cestu. Jak z prvního průseku se dostali, řekla Zdeň: „Bylo to strašné v tom lese, Kájo, ale bylo to krásné, že jsem byla u tebe. Pospíším napřed domů, ať nejsou marné řeči dřív ještě, než přijde teta kovářová. Pozitří pojedeš, pravda? Tuze by mi bylo smutno bez zpráv od tebe. Víš co? Za týden mi piš na adresu paní lesní z Branžova. Já to už zařídím, jen připiš ‚K dodání Z. R.‘, ano? Buď' zdrav, Kájo,

a vzpomínej na mne právě tak jako já na tebe.“ Na okamžik dotkla se ještě její ruka ruky Kájovy a už mu odbíhala.

„Budu psát hned, Zdeničko, duše moje, Bůh mi tě opatruj!“

Zdeňa pospíšila domů a maminka ani nevěděla, kdy přišla, protože byla u tatínka.

Zdeňa honem sedla ve svém pokojíku a psala paní Libuši:

Milá paní lesní!

Prosím Vás pěkně, dovolte, aby mi Kája psal na Vaši adresu. Maminka by ráda, abych se honem vdala, ale já bych tuze ráda počkala na Káju. Dopisy můžete si otevřít a přečíst, jen když budu vědět, až po čase k Vám přijedu nebo přijdu, že mi je všechny odevzdáte. Tatínek je při mně, ale na něho mi Kája psát nesmí, maminka by na to přišla.

Srdečně Vás zdraví

Zdeňa

Kája přišel domů samý smích a žert. Mamince řekl, že nic, docela nic nestárne, že je pořád stejná a že jí přiveze na Velikonoce něco, čím se potěší. Snědl hned dva talíře bramboračky a ještě mlékem dopíjel. Až když už maminka spala, vytáhl ze své knihovny „Závišovy písně“, potěšil se pohledem na vkusnou jejich vazbu – obsah znal nazpaměť – a připsal hezkým svým písmem:

Milé Zdeničce k Vánocům

posílá Kája

Zabalil, napsal adresu paní Libuše a zítra že to z Lážova pošle, si řekl. Spal jako na růžích.

Smutná, skoro do slz rozdeštěná Praha přivítala ho nevlídně. Ale jemu svítily na cestu Zdeniny oči a hřála ho její slova.

Vběhl ke školníkům: „Teta, víte-li, že Zdeňa mne má ráda?“ zavolal hned na prahu.

„A to jsem sama ráda,“ usmívala se školníková, „tož jste se domluvili?“

„Ba, domluvili. Počká na mne.“

14. Zdeňa jede do kláštera

Teta kovářka vydala se druhého dne po odjezdu Kájově do lesovny. Uvelebila se na lavici u kamen a začala: „Vzácná paní, a to jsem tuhle koukala! Já pořád, že Kája na Vlastičku smejšlí, a on zatím s jejich slečenkou špacíroval po Lážově. No, jen co je recht, sluší jim to! Ale to si slečenka ještě počká! Totě ještě let, než on bude pánem, aby směl u nich zaklepat.“

Paní lesní zavářela knedlík a po téhle zprávě div že ten první do polévky nezavářila. Ale kdepak by téhle klepně popřála radosti, že pověděla něco nového.

„Tak – tak,“ honem posunula ruku s knedlíkem nad vedlejší hrnec, „a to oni se sešli náhodou!“ Ale jen nadskakovala.

„A to asi nebyla náhoda, vzácná paní! Tuze se k sobě měli!“

„A vy, babo, měla byste se mít k svému starému!“ dořekl vcházející pan lesní.

Kovářka vyběhla a oči jí svítily zlotřilou radostí, že nasela zla tam, kde jí nikdy nebylo ublíženo.

Sotva zmizela, poslala paní služku k šafářovům pro mléko, jehož však teď vůbec nepotřebovala, a ostrým hlasem, který se chvěl potlačovanou zlostí, začala.

Jakživa si Zdeňa nemyslila, že by se maminka mohla takhle zlobit. Marně to chtěl tatínek smírně urovnat, marně maminku utěšoval. Bylo zle, moc zle. Pan lesní konečně se zavřel do svého pokoje s myšlenkou, že musí maminku nechat vyhubovat, ale potom že ji pozve na chvílku hovoru k sobě, aby už konečně jednou bylo jasno.

Zdeňa plakala, protože maminka mluvila o Kájovi nehezky, hrozila jí, teď že už jistojistě přivede jí ženicha, do půl roku že bude svatba, aby byl konec toho Kájova prý nadbívání a její

neposlušnosti. Z knedlíků byla již hotová kaše, omastek čpěl dusivě na kastrůlku, ale paní lesní si toho nevšimla. Najednou přestala v půli větě, chytla plášť a vyběhla na dvůr.

Pan lesní, když už v kuchyni bylo ticho, chtěl zrovna otevřít dveře a zavolat: „Maminko, na slovíčko,“ ale pak si pomyslel, že se trochu uklidní, až po obědě. Ale minulo půl hodiny, všude ticho. Služka klábosila u šafářů, Zdeňa v kuchyni usedavě plakala, pan lesní čekal na oběd. Šel konečně do kuchyně.

„Tak co je s obědem? A kde je maminka?“ ptal se. Uplakaná Zdeňa vzlykla, že maminka už je dávno někde venku, a pan lesní řekl utěšlivě: „Neplač, Zdeňo! Od toho je maminka, aby hubovala. My to nakonec s Kájou vyhrajem, ale nesmíme pospíchat. Není zatím na co, a dávej polévku, děvenko,“ pohladil ji po hlavě.

„Tatínku,“ v slzách řekla Zdeňa, „knedlíky se rozvařily na kaši a polévku teprve jsme chtěly dělat, zeleninovou, ta je hned.“

„Tááák, a tohle je mi pěkné. Tož mi dones mléko a chléb s máslem!“

Sotva snědl, vracela se paní lesní. V chodbě odložila plášť, mračila se ještě zle, ale už ji zlost přecházela. Ani muž, ani dcera nevěděli, že se vymluvila v hájovně.

„To je dnes prvně za dvacet let, maminko, co takhle obědvám.“

„To se ti, tatínku, teď může stát častěji, jestli tahle nezdárnice se nepolepší!“ nakvašeně odpovídala paní.

„Nono! Snad nemusíš užívat tak těžkých výrazů! Myslím, maminko, že jsi také, a ne jednou se mnou si vyšla, aby doma nevěděli, pokud jsem býval adjunktem.“

Teď to byla Zdeňa, kterou paní lesní příkře poslala k šafářovům, aby šafářka přišla ráno pomoci k prádlu.

„Mně se zdá, maminko, že tam za chvíli pošleš celou rodinu,“ smál se pan lesní, když v témže okamžiku vběhl do kuchyně Staník, ulítaný a hladový se svým věčným: „Mami, já mám hlad!“ Dostal dvě jablka a příkaz: „Běž za Zdeňou k šafářovům!“

„Naposled tam pošleš ještě mne, maminko,“ nevědomky popuzoval pan lesní.

„Teď je nejmíň vhodná doba, abys žertoval, tatínku! Věc je strašně vážná. Zdeňu vdáme! Kampak by to vedlo! Je mezi nimi rozdíl půl druhého roku, copak to může být, abychom ji vdávali v nějakých čtyřiaadvaceti letech?“

„To by bylo to nejmenší, maminko! Co řekneš o smíchovském švagra a jeho manželství? Že je zrovna dokonalé, a přece je švagr o pět let mladší svojí ženy. Hm?“

„No, to je výjimka, ale u nás se to stát nesmí. Zdeňu nenechám doma ani den! V týdnu ji odvezu! Víš, kam? Do kláštera! Do Chvalína ke školským sestřám! Tam se nesejdou! Ať je tam holka přes prázdniny a v říjnu by mohla mít svatbu!“

„S kýmpak?“ ptal se pan lesní.

„Třebas s panem továrníkem Bezinkou!“ řekla rezolutně paní lesní.

Pan lesní si konečně pomyslnil, že je tohle rozuzlení nejlepší v daném případě. Do kláštera nebude maminka za ní vozit ženichy a „Zeit gewonnen, alles gewonnen“⁵. Získá se tím osm měsíců a to jest dost dlouhá doba, aby se leccemu dalo předejít.

Sotva se vrátila Zdeňka, služka a Staník ze dvora, řekla paní lesní: „Týno, sneseš Zdenin koš z půdy, pozítří pojedeme do Chvalína! Ty, Zdeňo, nachystej si svoje prádlo a šatstvo, já připravím peřiny!“

Zdeniny oči byly smutné a vylekané, ale za nic by se nezeptala, co maminka s ní smýšlí.

Rovnalá běloučké prádlo na stůl, slzičky z očí na ně padaly, když se přivalila Týna s košem.

Paní lesní stála nad nimi jako generál, řídící přípravy k bitvě, a odpočítávala košilky, prostěradla, převleky na cíchy, ubrousky, kapesníky, zástěry, punčochy, kombiné, ručníky. – „A navrch šaty!“ zavelela.

Koš byl napěchován a paní lesní zavelela znovu: „Ještě ten druhý, menší! Do toho jablka, ořechy. – Týno, upečeme odpoledne asi tři šestivejcové piškoty do dlouhých forem, chléb je čerstvý – do

⁵ Kdo získá čas, získá vše. Trpělivost přináší růže. Pozn. red.

hrnečku dáme husí sádlo a jednu točenou buchtu s marmeládou přidáme. Jsou tam ty zimní hrušky – a dolů dáme obuv zimní i letní!“

No, tohle už vypadalo jako opravdová výprava na pár měsíců, řekla si Zdeňa v duchu, a třeba měla duši plnou smutku, přece jen si opakovala: „Jen když už to tak jistě vím, že mne má Kája rád! Jen mne, žádnou jinou!“

Na severní točnu ji maminka nepoveze, s Kájou by se tu beztoho už víckrát sejít nemohla.

No, smutno jí bude, moc smutno, ale Kája přece řekl: „Budem asi trpět oba.“

K večeri udělala maminka polévku a bramborové knedlíky se zelím a kouskem domácí uzeniny. Když uložili Staníka, teprve řekla: „Pozítří ráno nás dáš, tatínku, dovézt na nádraží do Lážova. Stavíme se u sestry a po poledni pojedeme do Chvalína. Byla jsem tam v klášteře, jistě mne pamatují, jedu najisto. Zdeňa tam zůstane přes prázdniny a potom uvidíme.“

V Zdeně hrklo. Do kláštera! Propánakrále! Bude-li odtamtud moci poslat Kájovi lístek, bude-li jí tam moci on psát? V představě Zdenině vyrůstal klášter do zamřížovaného kriminálu s pustým dvorečkem a ukrutně tuhou disciplínou. „A co tam vlastně budu dělat?“ zeptala se úzkostlivě.

„Budeš si tam došívát výbavu, dopoledne vařit, přehrávat na piano – beztoho jsi moc zanedbala –, chodit do kursu domácího hospodářství, však se nudit nebudeš. Ale na dopisy,“ zvýšila hlas, „je tam přísná cenzura. Pročítají se tam listy, které se odtamtud posílají, i ty, které se dostávají. Aby si některá chovanka psala s mladým pánem, třeba kandidátem inženýrství, a od něho dopisy dostávala, na to není ani pomyslení. Rozumíš mi?“

15. V klášteře

Nad lážovskými samotami krutě mrzlo, když u fortny chvalínského kláštera školských sester za větru a rozplhlého deště zazvonila

energická paní lesní. Sestra fortnýřka otevřela. Její bílý čepec kmitl se mezi vraty, jež ochotně otvírala dokořán, když viděla za příchozími posluhu s dvoukolkou a třemi koši.

„Tento koš,“ ukázala paní lesní na jeden, „odevzdáte laskavě, sestro fortnýřko, v kuchyni. Tam ty dva jsou dceřiny. Mohu mluvit s Mater prefekt⁶?“

„Prosím, prosím,“ ukláněla se mladičká sestra, „jen račte tady vpravo, sestra Lucie dovede vás až k Mater prefekt.“

Paní lesní se Zdeňou přešla čtvercový dvůr a za chvíli hovořila s představenou kláštera.

Jednání bylo zcela jednoduché. Místo bylo, instrukce byly dány a za chvíli loučila se paní lesní s dcerou, když byla dřív zaplatila za osm měsíců. V té chvíli bylo jí Zdeni líto. Bude jim chybět, ví to, ale nemůže přece dovolit, aby Kája si na ni myslil! Nemůže přece dovolit, aby na něho čekala! Svítá jí cestička do blahobytu a štěstí. Pan továrník Bezinka je přece charakter, však ono se to poddá. Ještě křížek na čelo. Posledně řekla Zdeňa: „Všecky pozdravujte, maminko, a taky moje drahé lesy!“

To bylo už na nádraží, kam Zdeňu doprovodila jedna ze starších chovaneček. Sestry-řeholnice měly dnes všechny příliš mnoho práce.

Vlak odjel, stesk zůstal, ale Chvalín není Lážov, kde jedině u Štulců dostal se dopisní papír.

Minuly už dva papírníky, než se Zdeňa zmohla k otázce: „Slečno, mohla bych si koupit dopisní papír a pohledy?“

„To se mi zrovna hodí. Mám si tady v ulici zajít ke švadleně, prosím, počkáte na mne před papírníkem? Je zrovna proti Jezberské, švadleně. Vidíte tam ten žlutý dům?“

Zdeňa koupila papíry a ptala se nesměle: „Prosím, mohla bych si tu napsat krátký dopis?“

„Beze všeho, slečno,“ odpověděl jí starší pán. „I známkou mohu posloužit, a na rohu je schránka. Jen račte tady ke stolu!“ Zdeňa stojí u vysokého psacího stolu a píše:

⁶ Matka představená; nejvýše postavená řeholnice ženského kláštera. *Pozn. red.*

Kájo,

maminka mne zavezla do kláštera ve Chvalíně. Píši Ti po prvé tu odtud a snad naposledy cestou z nádraží. Z kláštera psát nemožno, poněvadž dopisy dávají se číst představené. Piš mi na adresu paní Libuše a nezapomeň, Kájo, nezapomeň za nic na světě, co jsi mi řekl – že mne máš rád! Kéž Tebe sílí moje láska, jako Tvoje bude sílit mou!

Tisíckrát Tě zdraví Tvoje

Zdeňa

Ještě adresu, ještě známku, poděkování usměvavému papírníkovi, ostražitě rozhlédnutí se na všechny strany a dopis mizí ve schránce.

Chvíli ještě přechází Zdeňa kolem žlutého domu, pak obě pospíchají ke klášteru.

Kája pospíchá z přednášek. Teď poobědvá a honem na Žižkov, kde učí dva kvartány.

Nejvíce se těší na večer. Bude psát Zdeně.

„Máš tu psaní z domova, Kájo,“ hlásí mu školnice. Kája je samý smích, ale jak přelétne očima list, stahují se mu retní koutky v hořký úsměv.

„Čtěte!“ podává list.

Teta školníková čte:

Synáčku,

velikou, ukrutnou bolest jsi nám připravil. Byla u nás vzácná paní a moc se zlobila. Se Zdeničkou prý jsi po Lážově chodil a není ani pomyslení, abys na ni myslil.

Vidíš, myslili jsme, že jsi už na ni docela zapomněl, a Tys ublížil teď nám a našim dobrým pánům. Kam bychom teď na stará kolena šli, kdyby vzácná paní splnila svou pohružku, že by, třeba nerada, musila se postarat o to, abychom přišli o místo. Kam se teď hlásit, když jsme přirostli tak k naší hajnovně, že začínat jinde by byl začátek našeho konce?

Je pravda, byl u nás toho dne s večerem i vzácný pán a řekl: ‚Už vím, že naše maminka tu byla, ale nic si z toho nedělejte! Je ona trochu prchlá, slov někdy neváží, a ty naše děti, je-li tak v Boží radě souzeno, přece se za sebe dostanou.‘ Ale pro pokoj a mír doma všechno člověk udělá, a než Ty budeš hotov, kdož ví, kolik let už Zdenička bude vdaná.

A potom, Kájo, Tys ještě příliš mlád a ničím ještě nejsi, než abys na známost smýšlel. Což Ti maminka neřekla, že tě čeká vojna a další studie, a potom že pár let musíš koukat něco našetřit, než se budeš ohlížeti po nevěstě?

Maminka má oči od pláče opuchlé a kudy chodí, tudy se modlí, jen aby byl pokoj tady mezi námi a pánovic a Ty abys poznal, že pro Tebe Zdenička nevyrostla. Zakrváceli jsme se pro Tebe, a Ty nám tohle vyovádíš?

Tvoji zarmoucení rodiče

Kájovy oči byly plny slz a srdce plné bolesti. Cítil bolest těch, kteří pro něj tolik obětovali a právem měli čekat od něho jen radost. Viděl i na tu dálku uplakanou maminku, která je plna obav o přízeň pánovic.

„Zarmoucení rodiče“, napsal tatínek, a to on, on je zarmoutil, jako nikdy ještě ne. Ale co jim napíše? Nemůže přece napsat, že si dali se Zdeňou příslib, to by bylo teprve zle. Ale uklidnit je musí. Psal hned:

Maminko, tatínku,

protože jsem se po Lážově se Zdeňou prošel, nesmíte býti tolik zarmoucení. Vždyť před tím jsem s ní celé dlouhé měsíce nemluvil, a tohle byla náhoda, že jsme se sešli...

Těžce, bídne se mu psalo. Musil lhát on, kterému nic na světě nepříčí se tolik jako lež – a on musí lhát rodičům. Nelze jinak.

Vím dobře, že Zdeňka se co nejdříve vdá. Sama říkala, že vzácná paní stále doléhá – že snad se tedy brzo bude vdávat. Jak bych mohl

na ni smýšlet? Mám před sebou vojnu, odvedou-li mne, 18 měsíců je ztraceno. Ženit se vskutku ještě nebudu moci.

Prosím vás, maminko, tatínku, nebuďte zarmouceni! Napište mi, že se nermoutíte, vždyť bych neměl klidné chvíle. Přijedu teď až na prázdniny. Možná, že do té doby bude v lesovně po svatbě a zase bude tak dobře, jako bývalo. Nesmím zanedbat ani jedné hodiny k dalšímu studiu. Učím se pilně, nebudou Vaše oběti nadarmo. Teď už dostuduji snadno z peněz, které vydělám. Bohu díky, ani všechno nespotřebuji. Tož prosím Vás, napište mi, že už se nermoutíte!

Váš Kája

V několika dnech dostal odpověď. Maminka píše, že už jsou klidni a spokojeni, jen když mu Zdenička řekla, že se bude vdávat. Napomíná ho, aby už na ni nemyslel a jen aby šetřil a ukládal. „Vzácná paní,“ tak psala, „odvezla Zdeňu někam daleko a přiveze ji až před samou svatbou. Vzácná paní už je zase veselá a zrovna včera byla přes hodinu u nás v hajnovně a povídala, jak to všecko Zdeničce zařídí, když si ji vezme tak bohatý pán.“

Odpoledne téhož dne dostal psaní od Zdeni. Četl je snad stokrát a říkal si:

„Má drahá Zdeničko, jak tě mám rád!“ Přistihl se při tom, že si k tomu potichu dodal: „Ono je vlastně dobře, že je v klášteře. Přestává úžasný strach, který bych měl, kdyby byla doma a vzácná paní jí pořád dobízela ženichy, anebo kdyby byla tady v Praze, zas by ji tu okukovali muži, z nichž třeba – všecko je na světě možné – jeden by se jí konečně mohl zalíbit, a ona by na Káju nepočkala.“ Skoro se mu zdálo, že by bylo nejlepší, kdyby se Zdeně v klášteře tuze zalíbilo a ona sama projevila přání zůstat tam aspoň tři roky, než on bude hotov se studii i s vojnou, která nad ním ležela jako černý stín. Potom už by bylo vyhráno. Odvezl by si Zdeničku rovně z kláštera do brdských lesů. Nic už by se vzácné paní nebál, vždyť už by měl postavení, místo, dobrý plat.

Píše, aby psal na paní lesní do Branžova, propánakrále, kdy by to Zdeňa dostala? Však už si něco vymyslí. A vymyslí. Nemohl sice psát, co by chtěl, ale přece bude první dopis číst už zítra večer. Psal:

Milá Zdeničko,

ani nevíš, jak se nám všem po tobě stýská. Tylda říká: „Bez Zdeni není žádná radost!“ A já říkám: „To máš pravdu!“ Došla jsem si dnes tu bílou hedvábnou blůzičku, to bys koukala, jak je hezká!

Kdyby se mi tak povedlo, abych uprosila tatínka, aby mne také dal do kláštera, byly bychom spolu. To bych si zavýskla radostí! Vždyť jsme byly věrné kamarádky od malička!

Co jsem se k vám do Lážova najezdila! Co jsme se spolu nalítaly brdskými lesy! Jestlipak se ty doby vrátí?

Buď ráda, Zdeňo, že jsi v klášteře! Tady v Praze to teď za nic nestojí. Letos asi do žádné zábavy nepůjdeme, máme smutek po babičce, jak víš. Maminka by se mnou nemohla a sama bych ani nesměla, ani nešla. To máš tisíckrát lepší v klášteře, kde se jistě vespolek nasmějete.

Ani jsem si nemyslíla, že se mi po Tobě tolik bude stýskat! Piš mi hodně, co celý den děláš a kdy přijedeš na Velikonoce, přišla bych Ti naproti. Mnoho pozdravů od našich.

Srdečně Tě zdraví Tvá věrná

Božka

„Tak!“ oddechl si Kája. „Ani deset řeholnic nepozná, že Božka je Kája Mařík. A stojatě, žensky jsem to psal! Ale jakou dám adresu? Teta!“ zavolal do kuchyně, „prosím vás, pojdte sem! Radťe! Zdeňa je ve Chvalíně v klášteře.“

Školnice spráskla ruce: „Za jeptišku? A ubohá slečinka!“

„Ale kdepak!“ smál se Kája. „To ji tam vzácná paní odvezla, než bude mít svatbu.“

„S tebou, Kájo?“

„Ju,“ vyskočilo Kájovi ze rtů, „se mnou! Zrovna po prázdninách budu hotov! Kdepak! Ale to sem nepatří. Já jí přece musím psát, ne?“

Psaní už jsem napsal, ale na jakou adresu má mi ona psát, když tam psaní čtou?“

Školníková si musila honem sednout.

„Prosím tě, hochu, já jsem z toho ‚perpleks‘. Zdenička je v klášteře, bude se vdávat, tebe si brát nebude, ty jí píšeš, tak mi to přece vylož důkladně!“

Teprve pak pochopila a dopisu se nasměla, když jí jej dal číst, a nápad měla: „Napsal jsi ‚Božka‘. Já jsem taky Božka. Napiš: Božka Sakařová, Karlín, naši ulici, číslo reálky! Ale tak se mi, hochu, zdá, jestli vás oba nepodporuji v klamu proti rodičům?“

„No, no, teta, mám slib pana lesního a Zdenin.“

„Tak jak myslíš!“

A Kája připsal „Sakařová“, adresu, a už uháněl s psaním do nejbližší schránky.

Večer mu řekla školníková: „Mně se zdá, Kájo, žes tuze rád, že je Zdeňa v klášteře. Co to?“

„No, teti, přece ji nemohu mít nikde tak dobře schovanou jako právě tam.“

Zdeně se v klášteře vůbec nelíbilo. Když si večer vzpomněla na těch osm měsíců, v nichž by měla zůstat bez jedinké zprávy o Kájovi, rozplakala se, až jí polštář zvlhl slzami, a říkala si vzdorně: „Však kdybych utekla domů, tatínek by mne zpátky neposlal.“ Ale před ostatními přece jí bylo hanba být zaraženou a smutnou. Byla přece mezi nejdospělejšími chovankami!

Toho dne, kdy došlo psaní od Káji – pošta se rozdílela večer ve velké studovně – seděla u posledního stolku zcela zabraná do sebe. Místnost byla ohromná a osvětlena teď jen polostaženou lampou uprostřed stropu a maličkou lampičkou na stole pódia, kde představená kláštera dopisy rozdílela. Zdeňa ani mnoho neposlouchala. Z domova ještě psát nebudou, na ní je řada, aby psala, a do duše jí padal těžký stesk.

„Slečna Zdeňka Rédlová!“ zavolala jasným hlasem představená.

Rychlými kroky šla Zdeňa k pódiu. Představená podávala jí otevřený dopis s podotknutím:

„Kamarádka vám píše. Chtěla by tu také být. Napište jí, že je tu ještě jedno místo prázdné!“

Zdeňa dost zdráhavé sáhla po listu, protože se jí přičilo, aby někdo jiný četl, co bylo určeno jí. Ale zvědavost to byla, která ji donutila k tomu, že řekla: „Děkuji,“ a šla na své místo. Která že kamarádka? Snad ne ta protiva Vlasta? Písmo na obálce bylo strmé, zkroucené, ale u posledního stolu pro šero číst nemohla. Až v ložnici. Spí jich tam šest, všecy mezi 17–20 lety, některé proto, aby se naučily vařit, jiné aby si došivaly výbavu. Světla tam mají dostatek.

Až v 9 hodin přijde zhasínat sestra Klára, novicka. Tichými, diskretními kroky obchází tři okna, dívá se, zda dobře přiléhají, hlásí, že je dnes 12 stupňů mrazu a odchází s tichým: „Dobrou noc!“

Zdeňu nesmírně zajímá sestra Klára. Je tak mladičká a tak hezoučká a dcerou prý statkáře z jižních Čech. Zmýlená v lásce, řekly jí ostatní, vlastní sestra milého jí odloudila. Celé své jmění dala klášteru a práci se nevyhýbá.

Dnes pospíchá Zdeňa do ložnice. Ostatní ještě po chodbách postávají, dopovídat se nemohou, když Zdeňa sedí na bílé posteli a vytahuje složený list. To písmo jak by jí bylo trochu povědomé, ale zase ne, tak jinak kroucené, a podepsána je Božka Sakařová.

Toho jména přece jakživa neslyšela! Ale už se usmívá, už jí oči září, už jí srdíčko radostí tluče, už by se jí chtělo zavýsknout. To Kája, milý Kája, ten chytráček, ten na to přišel, ten něco dokáže!

Má ohromnou radost, ale když znovu a znovu čte list – něčemu se diví, a sice tomu, že Kája tak jí schvaluje ten klášter, ale hnedle chápe, to proto, že ji má dobře schovanou. Však mu napíše hned zítra. Podle ulice a čísla poznává, že adresa je jistě na školníkovou.

Dopis leží pod polštářem a Zdeňa s otevřenýma očima vzpomíná. Ostatní vcházejí, vykládají si, čemu se dnes tolik nasmály, rozčesávají si vlasy a uléhají. Sestra Klára hlásí o deváté, že přituhlo, že už je 14 stupňů, že ještě kousíček přiloží. Její tiché „dobrou noc“

doznívá mezi dveřmi, opětováno jsou hlučně šesterými dívčími hlasy. Toho večera, třeba už bylo v ložnici zhasnuto a jen měsíc do modrava rozběhl se po bílých lůžkách, neusnuly.

Zdeňka roztála, uzavřela s ostatními přátelství a hned se jí v klášteře zalíbilo.

Druhého dne psala:

Milá Božko,

velmi jsem byla potěšena Tvým milým listem. Ráda věřím, že bys tu chtěla být se mnou. Je tu hezky a už se mi mnoho nestýská. Mater prefekt říkala, že jedno místo by tu ještě bylo, ale musíš si pospíšet a tatínka uprosit.

Ptáš se, přijedu-li na Velikonoce? Myslím, že ne. Maminka chce, abych si tu ušila výbavu, a to víš, to je práce! Ale spíš má maminka strach, že by se mi na jaře nechtělo z domova.

Víš přece, jak vypadá jaro v našich lesích! Abych Ti řekla upřímně, mimo ty krásné lesy není už v Lážově nic, oč bych stála. Kdybych takhle mohla být v Praze, to bychom jistě spolu chodily do divadla, vid'? Máš sice smutek po babičce, ale na vážný kus bys přece směla?

Nejdřív se mi tu moc stýskalo, ale dnes už jsem zvykla a jsem ráda, že poznám něco víc než doma. To bys koukala, jak se oháním v kuchyni! Na ručníky do výbavy vyšívám si zcela jednoduché monogramy. Je to teď tak v módě. Mimo to si šiji také hedvábnou blůzičku, růžovou. To bys mne v ní ráda viděla, vid'? Dnes pospíchám, abych ji došila, příště Ti napíše víc.

Srdečně Tě zdraví...

teď se Zdeňka zarazila. Šibalský úsměv trhl jí rty, zateplilo jí u srdíčka a dopsala

*... a líbá Tvá věrná Zdeňka
Ruky políbení milostivé paní a uctívou poklonu panu otci!*

Napsala adresu a nezalepené psaní položila na stůl představené kláštera.

Večer, kdy už ostatní spaly, teprve si uvědomila, co napsala. „Zdraví a líbá“ jeho, Káju, který dvakrát dotkl se uctivě svým rty její ruky! Ale ať! Třeba by nikdy dřív nedovolila, než až si ji Kája vezme, aby ji líbal, Božce Sakařové to napsat může!

Pravidelně každý týden vystřídaly se dopisy obou mladých lidí. Kája měl ovšem ohromnou radost hned z toho prvního, největší ovšem z toho upřímného „Srdečně Tě zdraví a líbá Tvá věrná Zdeňka“. Ovšemže v odpovědi na ten list napsal na konec také totéž. Náramně si liboval, ale skoro v něm až hrklo, když si vzpomněl, co by tomuhle říkala vzácná paní.

16. Výměna dopisů mezi klášteřem a Prahou

V brdských lesích ohlašovalo se jaro letos prvními příznaky příliš brzo. Sám pan lesní, když přinesl první chomáč fialek, podotkl: „Nevím, nevím, jestli ještě nenapadne sněhu!“

Ale sluníčko, jak by definitivně bylo už odložilo kožišinkami podšitou kamizolku, začalo hřát skoro doopravdy. Nic na to nedbalo, že hoši přeskakují rozehřívající se okraj zámeckého rybníku, aby na silnějším ledě uprostřed si zadováděli. Venda Zelinkovic odvázal si jednu brusli provázkem k bosé noze uvázanou a rezolutně prohlásil: „Kluci, to je horko!“ A běhal po ledě bos. Přes noc však roztál zbylý sníh tak teplým větrem, že až na samotách vrtěli hlavami, co se to začátkem března děje.

V branžovské lesovně den ode dne čekala růžolící paní lesní psaníčko od Káji pro Zdeňku, ale marně. Už dávno připravila si růžovou, z hedvábí ušitou krabičku, tam že bude dávat psaníčka, než přijichá milá Zdenička, aby jí je i s krabičkou odevzdala.

„Píše,“ říkala si v duchu, „beruška milá, že je mohu otevřít – co by jí napadlo? Jako vzácný poklad jí je schovám, jen aby už první přišlo!“

V krabici drolila se hrst suché mateřídoušky, ale psaníčko nešlo. Myslivnu zahalily sněhové závěje do bílých kožišin a zajáci a vysoká dobíhali každým dnem upravenými cestičkami až k lesovně.

Paní Libuše, dívajíc se oknem, jež směřovalo k hlavní cestě, čekala na příchod Pavlův.

Když malý Pavlíček už načínal novou noc, zamyslíla se nad svým spokojeným životem. A přece, když se sem stěhovali, chtěla zapochybovat, že si tu zvykne tak dokonale, a bude se jí tu líbit jako nikde jinde na světě. Ovšem, kdyby si tak dobře s Pavlem nebyli rozuměli, kdyby jeden druhému nebyl celým světem, ani snad to dítě na kolébce nebylo by jí stesku zbavilo.

Stará Rozla, kterou jí maminka k výbavě přidala, sotva deset vět za den promluvila. Sama hodně nahluchlá, zabývala se svými myšlenkami, které ovšem otáčely se jen kolem hospodářství.

Dopis Zdenin četla paní Líba tenkrát s radostí, ale to už bylo v lednu a teď už je hnedle polovice února, a marně vyhlíží poslíčka, nese-li něco pro Zdeňu. A už byl konec února a už i tam na Branžově sluníčko začalo dělat svoje divy - už byla polovička března, už jí i fialek Pavel donesl, jen poslíček nepřicházel s psaníčkem pro Zdeňu.

„Vidíš, Pavle,“ řekla poslední neděli březnovou, kdy otevřeným oknem vlhký vzduch proudil do myslivny, „vidíš, jací jsou muži!“

„Copak se ti stalo, Libuško?“

„No, ten Kája! Vidíš! Co se nám Zdenička o něm navykládala - ani pan lesní proti tomu není, aby na ni mohl myslit, a on nepíše. Vidíš? Nepíše a nepíše! To je jisté, že ho v Praze obloudila nějaká namalovaná fíflena! A za toho bych byla ručila. Chudák Zdenička! Podívej se, Pavle, co myslíš? Rédlovic s námi upřímně smýšlejí, v kmotrovství jsme s nimi, já budu psát do lesovny a zmíním se o tom.“

„Jak myslíš, Líbo! I mne to na Káju mrzí. Byl to přece takový roztomilý, hodný hoch!“

Paní lesní psala na adresu pana Rédla, který také nejdřív psaní do ruky dostal. Psala o leccčem, než se až na samém konci dopisu zmínila:

... Podle všeho nemá Zdenička známost s Kájou? Škoda! Myslila jsem si vždycky, ti dva že pro sebe rostli. V lednu jsem se uvolila přijímat Kájovy listy a najednou je Zdeně odevzdat, ale nebude toho třeba. Do dneška nepřišlo ani řádky!

Při čtení tohoto dopisu pan lesní Rédl se zarazil. Domýšlel se, že Zdeňa požádá paní Libuši o zprostředkování listů, myslil, že všechno je v pořádku – a tu máš, Kája nepíše! A copak se to asi děje? Zamýšlel se vážně. Dal psaní mamince.

Četla vážně začátek a dál ke konci vyhrkla: „Koukejme se na paní Líbu! K čemu by se byla propůjčila! To zrovna moc hezké není. Ještě dobře, že jsem ty pletky všechny včas zarazila. Včas, tatínku,“ řekla zvýšeným hlasem. „Kdybych byla nechala věcem volný průběh, bylo by to třeba dopadlo hůře. Zdeňa je schována pěkně v klášteře, víš, že píše, jak se jí tam líbí. Kája ani neví, kde je – kdepak ty bys to dokázal, tatínku! Ani slovíčko, ani jedno slovíčko, tatínku, bez cenzury tam ani odtud nevyjde! Ó, tam ji máme jako v závětrí, jako v hedvábném kufříčku uloženu!“

To bylo zrovna v den, kdy Kája psal Zdeně:

Milá Zdeňo!

Jestlipak už také u vás je znát, že se blíží jaro? Psala jsi, že jsou u kláštera velké zahrady, to snad také zahradničíš, ne? Věčná škoda, že tatínek nedovolil, abych směla tam být s Tebou.

Potřebují mne doma a mám hromadu práce se šitím. Někdy už úplně samostatně vařím, zoláště saláty a kompoty si libuje tatíček, jak se mi daří.

Pronež jsem zavářela kdyni, to Ti je chuť! Nového tu celkem není nic. Jen to, že tatínek přijal nového praktikanta do kanceláře, ale

nazlobí se s ním až hrůza. Takový nějaký pitomeček je to. Půjde příští týden k odvodu. Kéž by ho odvedli, aspoň by měl tatínek pokoj.

Jmenuje se Fabián Lísteček, to je jméno, co?

Maminka Tě prosí, kdybys jí poslala recept na ten závin s masitou nádičkou, o kterém jsi v posledním psaní tak horovala. Musí být v klášteře výborná kuchařka, že si tak všechny libujete. Podle posledně poslaného receptu na ty cukrové košíčky se zavařeninou už jsme je dělaly. Povedly se, jedna radost!

Paní radová Cihelková řekla, že Sláoku, až doroste, také dá do vašeho kláštera, když se tam všemu lze naučit a tak to chválíš. Brzo mi zase piš! Pospíchám k vaření. Od našich mnoho pozdravů!

Srdečně Tě zdraví a líbá Tvá věrná

Božka

Kája si oddechl. Co musil napsat nicotností, až mohl tam vpravit se jako Fabiána, aby Zdeňa věděla, že jde k odvodu, aby se pomodlila, aby ho neodvedli.

Slyšel samé dobré zprávy o odvodech: „Málo berou!“ Jak psala maminka. V Choutonicích stavěl se pod míru Josef Bělských, nejstatečnější junák z okolí. „Tak mi spad', hochu, kámen ze srdce,“ přiznávala se, „když jsem slyšela, že ho nevzali. Brali spíše ty ,ouřezky'. Tatínek mne utěšuje, že tě nevezmou, žes příliš vyrostlý, že by pro Tebe ani ,mundur' neměli. Musíme doufat v Pána Boha, že Tě přejdou. Jde nám jen o to, že těch 18 měsíců moc by tě zdrželo.“

Kája šel s lážovskými hochy, a ze Smolenic, města odvodu, rovnou jel do Prahy. Jel s veselou, tuze veselou, nevzali ho! Brali vskutku víc ty „ouřezky“, jak maminka psala. Domů poslal hned lístek, Zdeně ovšem nemohl psát, až z Prahy. Psal hned:

Milá Zdeňo!

Závin se povedl znamenitě, díky za předpis. Paní radová Cihelková už jej dělala dvakrát.

Mám teď moc práce. Toho Fabiána neodvedli. Tatínek se s ním už zlobit nechtěl, dal mu výpověď. Než dostane jiného, musím

vypomáhat v tatínkově kanceláři. Často na Tebe vzpomínám, jak o mnoho lépe je Tobě, když se můžeš pohybovat na čerstvém vzduchu.

Tatínek volá, musím končit.

Mnoho pozdravů a políbení Ti posílá Tvá

Boža

„Je to sice pro mne tuze dobré,“ řekl si Kája, „že mám Zdeňu tak dobře schovanou, ale co budu psát, až moje vědomosti kuchařské se vyčerpají? Beztoho to, co o vaření jí píše, jen teti mi poradila.“

Na Velikonoce Zdeňa domů jela, ale maminka jí přijela až do Prahy naproti. Ani lísteček Kájovi poslat nemohla, a doma? Potěšila se s tatínkem i Staníkem, podívala se, jak Marjánka šafářovic zesílela. Maminka hned podotkla: „Mám ji tu k ruce, vychovám ti z ní dobrou sílu ke všemu.“

O druhém svátku po svačině, kdy Zdeňa už si chystala zase příruční košík na cestu zpět, přitáhla ji maminka k sobě na pohovku.

„Zdeňo, ty víš, že nejlepší s tebou smýšlím já. Chci tvoje štěstí a blahobyt. Jsem přesvědčena, že už jsi pustila z hlavy marné myšlenky na Káju, a doufám, že poslechneš po dobrém. Tentokráte vybrala jsem výborně. V říjnu bude svatba. Hleď,“ a vytáhla ze zásuvky foto, „fešák! A profesor! Je mu třicet let! Z výborné rodiny. Měl přijet o svátcích, ale ráda bych, aby se dřív seznámil s tatínkem, aby ho dostal na svou stranu. Přijede za týden, ale to už nebude pak výmluv! Co tomu říkáš, Zdeňo?“

Zdeňa celou tu dobu uvažovala. Řekne-li určitě „ne“, bude zle, „ano“ říci nemůže. Na foto jen tak mžikla jedním okem. Kdyby jí maminka dohazovala sto „partii“, a třeba ministry, ona od Káji neupustí. Odpovídá vyhýbavě.

„Já, maminko, vím, že to dobře myslíte, ale přece musím dřív s tím pánem mluvit, poznat ho, a v říjnu svatba je taková podzimní. Někdy už je chladno, prší, a já jsem se vždycky tolik těšila, že budu mít svatbu v červnu, až růže v naší zahradě pokvetou. Maminko, nic nebudu mít zmeškáno,“ žadonila a v duchu si

myslíla, jen když tu svatbu, na které ona ovšem nevěstou nebude, hodně oddálí, jen když tady nebude, aby ten člověk sem nejezdil.

A paní lesní zase byla ráda, že, jak se jí zdálo, Zdeňa byla povolnější, že neřekla hned: „Ne, maminko, nechci!“ jako jindy. Myslíla, že už jistě v klášteře přišla k rozumu, libovala si, jaký že to výborný nápad s tím klášteřem.

A nahlas řekla: „No, to víš, že se musíte poznat. V říjnu přijedeš a domluvíte se.“

Když Zdeňa odjela, řekla paní lesní vítězoslavně: „Vidíš, tatínku, neříkala jsem to, že se v klášteře zjinačí? Ani se moc nezdráhala, jen pořád říkala, že by tak ráda měla svatbu v červnu.“

„Snad ne za dva měsíce?“ lekl se skoro pan lesní.

„Ale kdež! To by ani nebylo všecko připraveno, ale od června za rok jistě.“

Panu lesnímu kmitl maličký úsměv kolem rtů. Ty dny, co doma byla, ani chvíli nenechala je maminka samotny. Nemohl se jí zeptat, co je s Kájou, ale teď najednou se mu zazdalo: „Že ona si, žába, něco vymyslíla, že ona na červené růže se vymluvila, jen aby svatbu oddálila? Že ona ví o Kájovi a on o ní? No, budeme vidět,“ řekl si v duchu a nahlas dodal: „Ale to víš, maminko, to byl báječný nápad s tím klášteřem!“

Když Zdeňa, kterou maminka v Praze usadila až do vlaku, konečně osaměla, lusklá si vesele prsty. Získala času, získala všeho! V červnu příštího roku bude mít Kája za sebou třetí rok techniky, odveden není a snad už nebude, a potom zbude už jen rok, jediný rok, a kdo ví, co se zatím stane, a kdož ví, jestli se tatínek s tím pánem domluví, a druhý den psala. Teď to byla Zdeňa, která si lámala hlavičku úporným přemýšlením, jak napsat, co bylo doma. Hned na začátku s tím vyrazit nemůže, mohlo by se to stát nápadným. Tož začala:

Milá Božko,

byla jsem o Velikonocích doma, ale v Praze jsme ani na skok k vám zajít nemohly.

Maminka na mne čekala a jen taktak, že jsme chytly vlak. To víš, maminka nemůže být dlouho z domova pryč. Tahle Týna je ještě nezkušená, mladá, mimo to maminku zas bolela noha, byla ráda, že jsme zase ve vlaku. Řekla, že se ještě užijeme dost, že k nám musíš v říjnu přijet aspoň na měsíc.

U nás se už jaro nedá zakřiknout. Volá z každé větvičky, z každého keříku. Tatínek tvrdí, že už mrazy nepřijdou. V Lážově jsem ani nebyla. Přijela Fína, sestřenice, víš, ta z Podruckého mlýna. Teta chtěla, aby se v říjnu vdávala, ale ona ji uprosila, aby to nechali na červen příštího roku, až růže pokvetou. A zatím mi potají řekla, že se vůbec vdávat nechce, že by vůbec šla navždycky do kláštera. Byla tři roky u „Anglických panen“ v Praze a strašně se jí tam líbilo. Když jsem jí povídala, jak je to tady u nás, a že na hřbitově kvetou na všech hrobech ctihodných sester bílé lilie a že jsou tu veliké zahrady a cesty v nich lemovány těmi nejkrásnějšími jiřinami, jaké si lze myslet – tak mi řekly starší chovanky, já to teprve uvidím –, tolik mne prosila, že by se sem přijela podívat a že snad přece rodiče uprosí, aby splnili její touhu. Byla bych velice ráda, kdyby přijela. Říkala, že by nejraději byla, kdyby byla chudá.

Nikdo by jí pak nebránil. Ale to víš, má svých 90 tisíc.

Mně se tu moc líbí. Věř mi, Božko, že bych tu hned zůstala. Piš mi brzo a napiš, jak se Ti povedla ta blůzka, co jsem Ti na ni posledně nakreslila zmenšený střih. Buď zdráva!

Líbá Tě Tvá

Zdeňka

Po odeslání tohoto listu zvlášť příjemně hovořila představená kláštera se Zdeňou a podotkla, jen aby ta slečna třeba s tou slečnou Sakařovou ji přijely navštívit.

17. Paní lesní má pro Zdeňu nového ženicha

Pan profesor Vratislav Krátký četl už po páté vlídné pozvání paní Rédlové, které končilo:

„Zdeňka už je opět v klášteře a muž se těší, že bude mít čest Vás poznat. Pošleme Vám povoz naproti do Řevnic v neděli k polednímu vlaku.“

Paní lesní psala drobně a pan profesor byl silně krátkozraký. Na některá slova i lupu musil vzít. Byl asi třicátník, neurčitěho výrazu, bleděmodrých, mdlých očí a až do té doby věnoval se výhradně svým matematickým výpočtům. Vydal mnoho vědeckých prací, za něž byl pěkně honorován, ale po ženách se nesháněl. Až když přibývalo slabosti jeho zraku a nedbalosti jeho posluhovačky, napadlo ho, že by vlastně bez zlobení mohl míti docela jiný pořádek a konečně i pomocnici v ženě, která by mu psala jeho diktanda^z.

Byl znám se smíchovským švagrem paní Rédlové, jehož paní se zazdalo, že by byl dobrou partií pro Zdeňku. A tak se na Smíchově sešel s paní Rédlovou a teď byl zván, aby se poznali s panem lesním.

Nesmí se tolik hřešit na známou zapomnětlivost vědátorů, aby se neřeklo, že jsou všichni takoví, ale pohříchu pan profesor Krátký byl velice zapomnětlivý.

První, když v neděli zrána vyšel z domu, bylo, že zapomněl, u kterého vlaku bude na něho čekat povoz. A druhé bylo, že zapomněl, že Zdeňka už je opět v klášteře.

V Řevnicích ovšem v půl osmé ráno povoz nebyl, ale on si tam kočár zjednal a jel. V půl desáté zastavil kočár u lesovny. V tu chvíli zrovna vycházeli lesních v Lážově z kostela. Pan profesor zaplatil kočímu a šel rovnou vyznačenou pěšinou do lesovny. V kuchyni hbitě oháněla se Týna.

Tahle Týna (zvykově se říkalo tak každé v lesovně, která byla paní k ruce) byla vlastně dcerou po sestřenci paní Rédlové. Byla to učitelská dcerka, dobře vychovaná, kterou chtěli dát do učitelského ústavu, ale sotva udělala učitelskou zkoušku, matka jí umřela. Musila jít k otci, který se po čase oženil, a děvčeti nastaly zlé časy. Velice ráda přijala proto nabídku paní lesní, aby jí pomáhala v kuchyni i v šití, že třeba časem nějaká partie se pro ni hodí. Byla

^z Zapisovala, co by jí diktoval. *Pozn. red.*

asi dvacetiletá, příjemného zevnějšku, velice obratná a jemná a u lesních dokonale spokojena.

Týna vyzvala vcházejícího pana profesora, aby šel do pokoje, ale tomu rázem napadlo, že tohle je asi ta slečna Zdenička, a hned se mu také nesmírně zalíbila.

Odmítl rezolutně vstup do pokoje a posadil se blízko kamen v kuchyni. Týna, vlastním jménem Hanka, byla v ukrutných rozpacích. Tohle je jistě Zdenčin ženich. Tetička však říkala, že přijde asi ke druhé hodině, a on se jí tu usadí v kuchyni a pořád si jí prohlíží.

Baže prohlížel a usuzoval: „Tuze hezká ženská! A jak se umí točit! To by měl doma radostné živobyті! Už by nemusil jíst okoralé roštěnky a vyschlé kotlety. Ale musí jí přece nějak bavit! Nejlepší by bylo, kdyby se dohovořili, než přijdou Rédlovic.“

„Slečna vaří?“

„Ano, vařím.“

„A copak dobrého, smím-li se ptát?“

„Jídla, pane profesore,“ řekla nazdařbůh, ale viděla, že uhodla, „co dost. Svíčková...“

„To na kmíně, ne?“

Hanka se zarazila: „To neděláme. My na smetaně.“

„Hm, tak to papriku? Tuze dobré. A copak ještě?“

„Ten tomu rozumí,“ řekla si Hanka a odpovídala: „Potom kůzle.“

„Á, kůzle. Na divoko, ne?“

„Kdepak, pane profesore, pečené.“

„Ovšem, ovšem, pečené! Se zelím a rýží!“

„Propánakrále,“ řekla si Hanka v duchu, „ten ale dočista ničemu nerozumí!“ a nahlas odpovídala: „Kdepak se zelím a rýží! S nádivkou a salátem, pane profesore! Máme skleníkový!“

„Salátem?“ opakoval mechanicky profesor a poposedl ještě blíž k plotně. „To čočku se salátem, ne? Tuze dobré. A ještě něco? Slečno Zdeňo, vy se mi tuze líbíte,“ dostával odvalu pan profesor.

„Já nejsem Zdeňa, pane profesore, jsem Hanka Hašková, ale říkají mi Týna, protože léta letoucí každý tady v lesovně, kdo pomáhal v kuchyni, byl Týnou. Zdeňa je už zase v klášteře.“

„Leda v klášteře,“ řekl si v duchu pan profesor, „to oni úmyslně tak nalíčili, abychom se domluvili. Proto nejdou.“

Hanka hořela v tváři. „Bože náš, co by řekla teti, až by přišla a viděla, že se tu bavím se Zdeniným ženichem? Vždyť té dobré dušičce Zdenině přeji všechno nejlepší, ale ten pan profesor, třebaže vaření nerozumí ani za mák, je celkem hezký člověk.“ A jak si to pomyslíla, řekla hlasitě, dívajíc se po kuchyňských kukačkách: „Už tu budou naši za chvíli!“

Snad se rozehrál pan profesor pohledem na její svěžest, snad také trochu teplem, které ho rozpalovalo od plotny, ale jisto je, že vstal a chtěl se dotknout ruky Hančiny.

Ta odlítla od stolu: „Pane profesore, vy se hrozně mýlíte, já nejsem Zdeňa!“

„Ale jste, slečno, já to vycítil, jak jsem se na vás podíval, a já si cestou umínil, že to poženou útokem. Buďto, anebo! Chcete si mne vzít, slečno?“ popošel k ní.

Před Hančinýma očima rozlétlo se tisíc přeludů. Jen kdyby věděla, že Zdeňa dala si slovo s Kájou, jen kdyby věděla, že – i kdyby ji takové veliké štěstí potkalo – Zdeňa nebude zkrácena?? Což kdyby se jí tenhle pan profesor také líbil? Za nic by jí ho nechtěla přebrat. Co by řekla teti?! „Já nejsem Zdeňa, už jsem to řekla, pane profesore, jsem Hanka Hašková, učitelská dcera, naprosto chudá, a vy jste přijel za naší milou Zdeničkou, nemylte se!“

Ale pan profesor vskutku to bral útokem. „Vy jste Zdenička a dost! A kdybyste i nebyla a byla dcerou kohokoliv, moc se mi líbíte a mám vás rád od první chvíle, co jsem se na vás podíval.“ A chytl ji za ruku.

V chodbě se ozvaly kroky a pan lesní otevřel zrovna té chvíle, kdy pan profesor se zmocnil obou rukou Hančiných a přitahoval ji k sobě blíž. První, na co se vzmožil, bylo, že řekl:

„Tááák!“ A druhé, že se obrátil po paní lesní a dodal: „Heleď, maminko, Zdenin ženich!“

Paní lesní celou cestu hubovala, že je správčovi zdrželi, že pospíchá, aby vše na druhou hodinu připravila.

„Tatínku,“ říkala prve slavnostně, „já to vím, já to cítím, že se dnes něco děje. Zdá se mi, že jsem nadána duchem prorockým, že vidím do dálky, že vidím Zdenino štěstí a blaho. Tatínku, ten dnešní ženich, ten je ten pravý! Po ženské ani nekoukne, to bude mít Zdeňka muže!“

Na to si teď vzpomněl pan lesní, když dodal: „Tady máš svého prorockého ducha!“ Ale hned pokročil dál. Bylo mu, jak by mu kámen ze srdce padal. „Pěkně vítám! Pan profesor Krátký, nemýlí-li se?“ podával mu ruku.

Ale pan profesor, drže ruce Hančiny ve svých, řekl vroucně: „Pan lesní Rédl, pravda? Pane lesní, prosím vás upřímně o ruku slečny Zdeni. Mám ji moc rád!“

Paní lesní se vzpamatovala, vlítla mezi ně a odstrčila Hanku: „Já jsem přece matka, pane profesore, a tohle není naše Zdeňka! To je Hanka Hašková, dcera po sestřenici, copak by vás napadlo? Račte do pokoje, tohle je mýlka!“ A strkala ho ke dveřím pokoje.

Ale pan profesor dokázal znovu, že to bere útokem. „Milostpaní, ať je to Zdeňka, nebo Hanka, ale mně se moc líbí a jinou nechci než ji!“

„Co říkáš ty, Hanko,“ obrátil se pan lesní na ni.

„Strýčku,“ ohlížela se Hanka úzkostlivě po vzácné paní...

„Na tetu nedej!“ řekl pan lesní. „Jestli se ti pan profesor líbí, ať si tě s Pánem Bohem vezme! A teď pojďme dál! Maminko, dávej oběd!“

A usadil se s panem profesorem v jídelně. Popíjeli vínko a pokuřovali v humorném povídání.

Paní lesní šlehla zlým pohledem po Hance: „Nevděčnice! Cos to, pro Boha na nebi, provedla? Takhle ses mi odměnila?“ A rozmáchla se prudce vařečkou. „Ještě si tě od oltáře nevede!“

„Teti, pro Boha vás prosím,“ spínala Hanka ruce, „já za to nemohu! Já to řekla, že nejsem Zdenička, že jsem Hanka Hašková, že jsem docela chudá –“

„Mlč a chystej na stůl!“ kabonila se paní lesní jako ta nejčernější noc. Do jídelny ani nevešla, ani nevěděla, co pan profesor s panem lesním umluvili. Že Hanka hned zítra odjede na Smíchov, tam všechno poví, i těch povinných šest neděl vyčká, aby tam mohli mít prohlášky a svatbu. A pan lesní dodal: „O výbavu se jí postaráme. To naše maminka jen dneska je zlá, že se jí tah nepovedl, ale já jsem tomu rád, tuze rád.“

Paní lesní poslala do jídelny polévku, hovězí maso obložené a potom už jen svíčkovou.

„Má dost,“ řekla tvrdě, „zadarmo!“ A šla na besedu do hajnovny.

S panem profesorem odjel pan lesní do Řevnic k vlaku, a když se vrátil, jen se usmíval. Na Hanku paní nepromluvila ani slova. Ale pan lesní stranou jí řekl: „Přichystej si, Hanko, svůj koš, zítra pojedíš na Smíchov!“

Po večeři neměla paní lesní stání, až řekl pán: „Tak už si, maminko, sedni!“ A hned začal: „Dneska jsi to, maminko, s tím prorockým duchem projela nadranc!“

Paní lesní ani muk. Jen se mračila.

„Mně se zdá, maminko, že dřív, než podle svého vdáš Zdeňu, oženíš mne! Anebo se vdáš ty! Týna-Hanka je tedy zaopatřena. Máš, maminko, výborný dohazovací talent. Ještě jednoho ženicha pro Marjánku bys mohla opatřit! Co myslíš, nevzal by si ji ten Bezinka? Holka by udělala štěstí! Starej Kunc, dohazovač ženichů v Lážově, má v tobě vážného konkurenta! Jen aby ti někde nenamlátil!“

Paní lesní navštívena byla jednou z velice řídkých chvil. Nedovedla odpovědět, a to bylo přece co říct!

„Abych to snad napsal hned Zdeně, ne? Ta bude koukat, že jí Hanka vyfoukla ženicha! Kde takového od Berouna hned najdeš, maminko? Víš, dostat ženicha až pod střechu a takhle o něj přijít! Jestli máš Zdeňu tak jistou v klášteře...“

„Tatínku,“ vykřikla paní lesní, „to sem nepatří, Zdeňa je tam jako v hedvábném kufříčku. Na krok nesmí z kláštera ven, každý lísteček jde k cenzuře, o tu jsem bez starosti! To je moje zásluha, že jsem ji tak hezky uklidila. Žádných návštěv přijímat nesmí – tohle vůbec nemá s tím profesorem co dělat!“

„Že ne, maminko? Já myslel, žes ho chystala pro Zdeňu.“

„Chystala, nechystala – zasáhl do toho zákrok osudu – –“

„A tvůj prorocký duch, maminko, ne? Povídala jsi cestou, že to cítíš, že se něco děje. A dělo. Pan profesor se tu zamiloval bez tvého dovolení. Já ti to pořád říkám: Nesháněj ženichy! Však on se některý sám přihlásí! Ale kdepak! No, to ti to dopadlo! Ještě že máš Zdeňu tak ,na beton‘ jistou v tom klášteře. Ale což kdyby někdo tam zaletěl aeroplánem? Zakroužil ve smělych obratech nad klášteřem, dal jí znamení, ona by vyběhla až na půdu a okénkem by se domluvili? To by tam byl poplach, co, maminko? Mají-li tam větší vikýře, což aby tak Zdeňa se jím protáhla a on, rytíř bez bázně a hany, ji unesl do modravých dálav? Maminko, dneska jsi ztratila ženicha a potom bys ztratila i dceru. Chytej je v luftě!“

Pan lesní se napil a zapálil si doutník. „Až potkám starého Kunce, musím se ho zeptat, jestli ti neprodal svou koncesi. Copak tys chlapík, matko! Na ,šup‘ má pro dceru ženicha a na ,šup‘ o něj přijde. Což abys to zkusila s rozvody? Povídal tuhle kovář – –“

Ale pan lesní už byl sám. Dveře bouchly, poznal, že paní zachází do posledního pokoje.

Bylo mu velice příjemně. Myslel si: „Teď dá maminka nějaký čas pokoj. Jak by začala, nevydrží se mnou. Kdyby to věděl Kája, že to takhle dopadlo!“ A náhle zvažněl: „Čím to je,“ ptal se sám sebe, „že mi ten hoch tak k srdci přirostl? Že bych jemu dal Zdeňu s největší radostí? Či tuším, že by lepšího muže nenašla? Ale což kdybych se mýlil? Což abych přece jen nějakou zkoušku pro něho si vymyslel, abych věděl, jak je pevný? Budu na to myslet!“

Nápad dostal hned druhého dne. Přijela od Zbirova jeho neť⁸ „na pár dní“, roztomilé děvče s krátce ostříhanými vlasy, a hned ji byla plná lesovna. I k hajným šla, a jak tam viděla Kájovo foto, ruce spráskla: „To je krásný člověk!“ Domů přiběhla: „Teti, strýčku, hajných mají krásného syna! Inženýrství prý studuje, za dva roky bude hotov, jéje, ten se mi báječně líbí!“

Teti se jen ušklíbla a strýc začal zeširoka a samou chválou o Kájovi, a jaký že je muzikant. „A když se ti tak líbí, Květo, což abyste se seznámili? Známost ještě žádnou nemáš, peněz dost, k světu jsi!“

Paní lesní s otazníkem v očích ulpěla na jeho rtech. Cože? Tatínek, který tolik Kájovi přál, najednou by obrátil? Á, vzpomněla si, to on za to, že Zdeně nepsal k paní Líba. Ani nemukala.

„On ten Kája,“ pokračoval pan lesní, „hrozně stál o naši Zdeňu.“

Květa vyvalila oči a paní lesní svědčila horlivě: „Tuze o ni stál, Květuško, tuze, ale kdepak by na něho čekala! Tys o dva roky mladší než Zdeň, ty bys mohla na něho počkat.“ („Vida,“ říkala si v duchu, „taková jsem chytrá, že jsem i Zdeňu dovedla schovat jako do hedvábného kufříčku, a na tohle jsem nepřišla! Jak se Kája zamiluje do jiné, Zdeň by nesměla být Rédlová, aby o něho ještě stála.“)

„Tuze hodný chlapec, Květo,“ pokračovala hlasitě, „a jak šikovný, a jaký velký umělec! V Paříži o něm psali a učí se výborně, o děvče ani pohledem nezavadí.“

Teď to byly oči pana lesního, které otazníkem se po ní otočily, a v duchu si řekl: „Teď kápla maminka ‚božskou‘, co si o něm myslí.“ Ale teď zas on ani nemukal.

„Pro tebe by se hodil,“ navrhovala paní lesní. „Pro Zdeňu je příliš mladý. Já bych třeba řekla hajným –“

„Nic jim teď říkat nebudeš, maminko, budeme jednat sami. Květo, máš tu svoje foto?“

⁸ Neteř. Pozn. red.

„Mám, strýčku! Z profilu i ,en face'⁹ na pohledce, ale čistá práce.“
A běžela pro ně do pokoje. „Kterou, teti?“ Jen zářila.

„Dej sem obě!“ řekl strýc. „A teď mi dejte chvíli pokoj! Napíši to hned, ale pod trestem smrti, až mi odpoví, ať mi žádná dopisu neotevřete! To vám povídám!“

Pro jistotu se zamkl a pak se zamyslel: „Snad to není vhodné, co dělám, ale chci mít jistotu.“ Vložil obě pohledky do obálky a psal:

Milý Kájo,

myslím, protože Zdeně k paní Libuši nepíšeš, že ve víru velkoměsta jsi na ni zapomněl. Stává se tak často. A protože Zdeň, jak se zdá, nese to dost lehce – aspoň o Velikonocích byla veselá a dobře vypadá –, myslím, že bude dobře, když Tě zbavím slibu, který jsi mi učinil. Můžeš svolit s lehkým srdcem. Zdeň svobodnou nezůstane a Ty najdeš nebo jsi už našel děvče jistě jako květ. A my můžeme být zase dobrými kamarády.

Přijela sem neť, milé děvče, usmívá se na Tebe z přiložených obrázků. Na Tebe, Kájo, protože řekla, že se jí báječně líbíš. Foto sama Ti posílá, má velké jmění a je to dobré děvče, o dva roky mladší než Zdeň.

Chtěl bys? Seznámil bych Vás. Přece bys zůstal aspoň trochu v rodině Rédlových. Napiš mi hned!

*Zdraví Tě Tvůj starý přítel
Stanislav Rédl*

Dopsal a zavrtěl hlavou. Vzpomínky na tisíce podrobnosti z dětství obou těch mladých lidí, kteří vyrůstali před jeho očima, se dostavily. Náhle prudce zavrtěl hlavou, usmál se a připsal na poslední stranu listu:

Poslouchej, Ty kuliferdo, že Tys našel nějakou postranní cestičku až do kláštera za Zdeňou!

⁹ Obličej zachycený zřepředu. Pozn. red.

Nemyslím, že bys tam jel, ani bych Ti neradil, ale máš o ní zprávy a píšeš jí, vid'? Jestli ano, těš se! Naše maminka myslí, že tam má Zdeňu „na beton“ zaklínovanou a ukrytou, jak říká, jako v „hedvábném kufříčku“.

Třetí den běžel poslíček za panem lesním a ten četl sedě v průseku na pařezu.

Vzácný pane,

máte pravdu s tím kuliferdou! Našel jsem postranní cestičku do kláštera za Zdenčiným srdíčkem. Píši jí jako přítelkyně.

Od Zdeni neupustím, vzácný pane, kdyby všechny pozemské mocnosti se proti mně postavily. Kdyby ji vzácná paní odvezla až na konec světa, najdu ji tam a přivedu ji zpět.

Vzácný pane, prosím Vás pěkně, zachovejte mi tu přízeň a lásku, kterou jste pro mne vždycky míval. Abych získal vzácnou paní, o to se dnes ještě pokusit nemohu, ale ručím za to, že se mi to povede. Za všechna dobrodiní vroucně Vám znovu děkuje

Váš vděčný Kája

P.S. Přiloženě posílám pohledky zpět.

„Tááák!“ řekl pan lesní. „To je naší maminky ‚hedvábněj kufříček‘, a Kája se tam přece dostal. Bodejť bych si to nebyl myslil! No, maminko, až se tohle dovíš, to ti bude horko! A Květuška bude koukat! Ani slovo, líbí, nelíbí, nic. – ‚Přiloženě posílám pohledky zpět.‘ Možná, že si je ani neprohlédl. Inu, což je to platné,“ zavlnilo se mu nitro radostí, „ona ta naše holka přece jen je jinačejší než Květa s tou ostríhanou hlavou!“ A šel do lesovny.

Květa se k němu rozběhla, ohlídl se kolem a šeptala: „Strýčku, dnes tu byl pan hospodářský adjunkt z Lážova, ten ti je hezký! A jak se usmíval a jak jsme si krásně povídali!“

„Tak vida,“ oddechl si pan lesní, „já myslil, až jí povím, že ji Kája nechce, že skočí do rybníka, a ona tohle. No, pozdrav Pán Bůh!“

Kdyby byla naše Zdeňa takováhle chytlavá, dal bych ji třeba té Bezince, jen aby už už byla vdaná.“ Ale nahlas neřekl nic.

Květa po týdnu odjela a paní lesní zaučovala novou Týnu. Tentokrát si pro jistotu vzala starší, nic půvabnou, a pan lesní se stranou usmál, že Týna, když Pán Bůh rozdával nosy, šla dvakrát, ale byl rád, že je děvče poctivé a dobré, a za chvíli že zapadlo do lesovny, jak by tam bylo odjakživa.

18. Kája pojede na umělecké turné do Německa a Holandska

U lesních Rédlů nastal pravidelný život. Paní lesní o ženiších ani muk. Zdeňa psala veselé dopisy z kláštera, mezi Prahou a klášterem poletovaly pravidelně týdně dopisy dvou mladých srdcí. A tak se rozběhlo léto po brdských pláních s celou vehemencí rozhořelých planých máků, když Zdeňa dostala od Káji list:

Milá Zdeňo,

to Ti dnes napíše novinu! Jak jsem Ti psala tenkrát o tom Fabiánovi, jestlipak víš, že se výborně uchytí jako houslista a pojede 1. července na umělecké turné do Německa a Holandska? Celé dva měsíce tam pobude, to víš, aby vydělal peníze. Představ si, takový pitomeček, a že by se rád brzo oženil a měl nějaký základ. Já se divím, Zdeňo. Není lepší nám, zlášť Tobě? Skryta před proradným světem, co Ti chybí? Myslím, že velmi ráda opět v klášteře zůstaneš, ale o příštích Vánocích, dá-li Pán Bůh, že se tu v Praze sejdem.

Protože vím, že budeš přes prázdniny v klášteře, přejí Ti, abys byla hodně veselá a také někdy na mne si vzpomněla!

Líbá Tě

Tvá Božka

Zdeňa v klášteře zvykla úplně. Jak přečetla tento Kájův list a poznala, že Kája podniká umělecké turné po světě, umínila si, že

ani slůvkem nezaprosí, aby směla na prázdniny. Co by tam také dělala, když ví, že by se s Kájou nesetkala? Zůstane v klášteře.

Psala sice paní lesní hned, jak zvěděla od hajné, že Kája má svého impresária, se kterým a ještě jinými umělci bude o prázdninách cestovat, aby Zdeňa po 1. červenci aspoň na 14 dní přijela domů, ale Zdeňa psala:

Ani se mi, maminko, domů nechce. Šiji teď báječně krásná sedla do košilek, rozdělané mám ty moderní polštáře. Prosím Vás, pošlete mi trochu peněz na vlnu, maminko! To jsou polštáře jako květy! A co bych doma dělala? Vařit už umím a s tím panem profesorem mám se setkat až v říjnu. Prosím Vás, nechte mne v klášteře!

„S tím panem profesorem, maminko,“ dodal pan lesní, „už se Zdeňa neseznámí. A to je škoda! Musíš jí přece napsat, že si ho vzala Hanka. Maminko, mně je ta spokojenost Zdenina podezřelá. Vím sice, že ji tam máš jako v hedvábném kufříčku schovanou, ale což kdyby jí tak napadlo: ‚Maminko, tatínku, já v tom klášteře zůstanu nadsmrti?‘ A to by ti Zdeňa udělala čmáru přes rozpočet, co?“

Paní lesní neuvázila, co odpovídá, když řekla.: „To by udělala, tatínku! Ten pan komisař, co se zná s Branžovskými – – –“

„A tudy na to! To je ten ulízaný panáček, kterého potkávám každou chvíli. Myslil jsem si hned, že je to nějaký čmuchar. Klaní se na všechny strany, ale nelíbí se mi ani trochu. Snad jste ho zas nevybraly Zdeně za ženicha? No, jen to zkus, maminko! Možná, že se mu líbí naše Týna. Jen abys potom nepochodila jako s panem profesorem Krátkým! Abys nakonec nevyvdala všechny svoje ‚holky k ruce‘ a naše Zdeňa nezkysala! Pusť z hlavy všechny ženichy a myslí na Zdeňu! Aby si tak zamanula a chtěla v klášteře zůstat! To bys ji potom měla v hedvábném kufříčku až do smrti a mně by se to valně nelíbilo, aby myslivci v celém kraji říkali: ‚Lázovský lesní jednu dceru měl a v klášteře mu zůstala!‘“ Odešel a paní lesní se zabrala do myšlení.

Pan komisař Košan byl jí vřele doporučen od paní Líby jako výhodný ženich pro Zdeňu.

Paní lesní totiž tenkrát po přečtení jejího listu sama jí odpověděla, že na Káju jako ženicha pro Zdeňu ani pomyslení není, že je pro Zdeňu příliš mlád, s ním že vůbec se nepočítá. Paní Líba, jak poznala pana komisaře, si řekla: „Tohle by bylo něco pro Zdeňu!“

S panem komisařem seznámila se Líba takto: Zasýpala právě drůbeži, když se šinul kolem pan Košan. Hned se zastavil, uctivě pozdravil, velice byl zdvořilý, až ho paní lesní pozvala dál. Ale pan lesní Pavel nebyl s tím tuze spokojen a řekl rezolutně: „Líbo, to já nesnesu, abys ty sem zvala Pražáky, když nejsem doma!“

A paní Líba ronila slzičky, ale přece jen druhého dne ukázala panu komisaři Zdenino foto, a řekla mu, čí je a kde je, a tož pan komisař se tloukl kolem lážovské lesovny, ale valného zdaru tam neměl. Proto si pomyslíl: „Děvče podle foto se mi velice líbí. A já,“ usmál se samolibě, „mně přece ani jedna žena neodolala. Mám zjev, mám postavení, nu což, já si zajedu do Chvalína podívat se na originál.“ A jel.

Pan komisař Košan byl snad jinak dobrý člověk, ale úžasně domýšlivý. Byl přesvědčen, jak se na kteroukoli ženu podívá, že každá je hned oslněna jeho zjevem a že velice, nesmírně šťastnou udělá tu, kterou učiní jednou svou ženou. To „jednou“ zdálo se mu, přiblížilo se teď, když viděl na foto Zdeňu. Věřil, že on je okouzující, podmaňující. Řekl si: „Valdemare, ty přijdeš a zase zvítězíš! U bran kláštera odevzdáš svou navštívenku a vrata se ti otevrou dokořán. Požádáš o rozmluvu se slečnou Rédlovou a řekneš jí: Slečno, nesu důležitou depeši z domova a zrovna počkám na odpověď. Podáš jí psaní, kde bude číst: Líbíte se mi, slečno, velice. Chcete být mou? Stačí, když mi list vrátíte a řeknete ‚ano‘.“

Vrata se sice neotevřela dokořán, jen malá, postranní dvířka. Odevzdal navštívenku a byl veden do návštěvny, kde hlásil, že by rád mluvil se slečnou Rédlovou.

„Račte, prosím, být její pan bratr?“ tázala se sestra fortnýřka. „Ne, ještě jsem jí nikdy neviděl, ale nesu jí naléhavý vzkaz od rodičů z Lážova.“

Zdeňa vešla. Podivila se, proč je volána k docela cizímu člověku. S otázkou v očích se na něho podívala. Pan Košan se hluboce uklonil a podal jí list. Sestra Norberta, která seděla s prací u okna, se na ně tak zadívala: „Cože jsou tak tiše?“

Zdeňa se podívala na list, otevřela jej, a jak jej přečetla, podala jej sestře Norbertě a zmizela.

Pan komisař byl trošičku v rozpacích, protože i sestra Norberta psaní přečetla. Najednou před ním otevřela dveře a řekla s pokynem ruky: „Prosím!“

Ale pan komisař si v duchu řekl, že to bylo navlas tak, jak by řekla: „Vyleť!“ a rychle odcházel.

„Vida,“ řekl si ve vlaku, „hezky jsem to měl nalíčeno a sklaplo mi. Holka je jako obrázek. Peníze taky má a já jsem se jí nelíbil. To je první případ v mém životě, první!“

Jak zabrousil zase do okolí lážovských samot, neváhal a zastavil pana lesního. Představil se a hned začal: „Jsem mužem činu, pane lesní, a jak jsem uviděl foto vaší rozkošné slečny dcery v branžovské myslivně, rozjel jsem se za ní do klášteřa. Ale byl jsem odbyt, hrozně odbyt. Ani se pořádně na mne nepodívala a zmizela. Psaní, které jsem jí dal do ruky, v němž jsem jí naznačil, jak se mi líbí, dala do ruky jeptišce a zmizela.“

Pan lesní se vzpamatoval: „Vy jste byl v klášteře? Příteli, já vám něco povím. Předně to byla hrozná neomalenost, a za druhé, tady v těch lesích je mnoho lišek, a já někdy už špatně vidím. Dejte si, prosím, pozor, abych se nezmýlil!“ Při tom si tak ostře prohlížel pana Košana, až tohoto v zádech mrazilo. „Poroučím se!“ skoro vykřikl pan lesní a pan komisař uháněl z lesa. Prvním vlakem jel do Čelákovic.

„To tak,“ řekl si v duchu, „abych se tu dal ještě zmrzačit!“

Pan lesní přišel domů, úsměv se mu v koutcích rtů sbíhal: „Tož, maminko, ten tvůj hedvábný kufříček, ve kterém máš schovanou

Zdeňu, není tak docela bezpečný. Ten čmuchal, co tu pořád obcházel, byl v klášteře za Zdeňou.“

Paní lesní se až zapotácela: „Tatínku, tentokrát já nic, dočista nic!“

„Já vím, maminko, tentokrát si paní Líba zatlampačila. Kdybys v tom byla ty, jistě už by tvůj prorocký duch se byl ozval, že se něco děje, a měla bys pravdu. Mně se zdá, že ho z klášteře vyhodili.“

Zato Zdeňa náramně stoupla v ceně. Představená kladla ji za vzor ostatním chovankám a v soukromí jí řekla: „Máte pravdu, Zdeničko, že jste ho odbyla. Na vdávání máte ještě času dost a za vaši upřímnost dovolím vám dnes na dvě hodiny s Mílou Blahníkovou do města. Chtěla jste si beztoho něco koupit.“

Zdeňa div nevýskla. Prvně bez dozoru! Míla bude koukat něco napsat u papírníka, a ona teprve!

Šly, obě psaly. Zdeňa zas jednou od srdce Kájovi se aspoň na papíře vyzpovídala, za hodinu byly doma, za což ovšem byly zase pochváleny.

19. Kájova návštěva ve Chvalíně

Smutně odjížděl Kája z Prahy na umělecké turné, jež opět vedl Mistr Netrefa. Mimo Káju jel Ševčíkův žák Líbl, asi 24letý, čelista Huml, asi ve 30 letech. Vladimíra Líbla, muzikanta výborného, ale povahově lehkomyšlného, doprovázela na pražské nádraží jeho snoubenka.

Vládá se tvářil velice zarmouceně. Ale jak za nimi zmizelo nádraží, zavýskl si vesele: „Dva měsíce volnosti! Kájo, to poznáš, jak se dá krásně žít, když člověka nikdo nekontroluje. Fréda bude sice plakat, ale já se budu smát!“

Kája seděl v koutku, srdce plné bolesti a smutku po Zdeničce i po mamince, vždyť maminka nechtěla, aby na celé prázdniny odjížděl. Jen vědomí, že má s sebou Zdenino foto, které mu poslala právě před týdnem, ho zdržovalo slz.

Zdeňa k fotu připsala:

Má drahá Božko!

Vzpomínám na Tebe. Teď se mi bude přece jen stýskat. Vzpomínka na krásu bráských lesů dospat mi nedá. Budu chodit po klášterní zahradě a zrána už se dívat na všechny strany, jestli přece se mi neukáží průseky a pěšiny u naší samoty. Cítím to, pojeděš-li někam, že si na mne ani lístkem nevzpomeješ, já Tě znám. Budeš v jiném okolí, a teprve až se vrátíš, obnoví se naše přátelství. Víš, tenkrát, jak jsi byla na Šumavě? Za celé tři měsíce poslala jsi mi jeden pohled.

Buď zdráva a nezapomeň na mne!

Upřímně Tě líbá Tvá věrná

Zdeňka

Nejvíc Káju bolelo, že nebude moci Zdeně psát. Ale v každém městě, kde budou vystupovat, skoupí ty nejhezčí pohlednice, vyplní nejrůznějšími pozdravy, pošle je na adresu tety školníkové a připíše pro sl. Z. R. Však jednou si je přece Zdenička vyzvedne.

Rychlík bezútěšně odtrhoval je od Prahy nejvyšším tempem.

Myslívala Zdeňka, že nebude konec prázdninám, a přece byl.

Myslíval Kája: „Nepřečkám ty dva měsíce,“ a přečkal je. Viděl život velkých měst zblízka.

Tisíce svodů jako trámy kladlo se mu v cestu. Vlád'a Líbl bláznivě padl do vln divokého hýření. Co strachu zažil Kája s Místrem Netrefou, když po prohýřené noci měl vystoupit! Ale on se nikdy nezmlýlil, slávy jména českých hudebníků neposkvřnil. Než v jeho tváři zřejmě bylo možno čísti počet prohýřených nocí i dní. Káju odpuzoval svými řečmi. Příkře ho odbýval, když Vlád'a mu nabízel: „Pojď se mnou! Nikdo nic nezví! Užijme života, pokud jsme mladí!“

Střetli se spolu hned v Lipsku po ránu v neděli. Vlád'a přišel k ránu domů, ztrhaný v obličejí, potácivý, rozjařený, a ulehl.

„Je neděle, Vlád'o, ty nepůjdeš do kostela?“ ptal se ho.

„A co bych tam dělal? Takhle kyselou okurku!“

„A to myslíš, že bez Boha život vyhraješ?“ ptal se ho.

„Já už jej vyhrál, kamaráde! Dneska v noci jsem se měl!“

Kája prvně v životě zahořel. „Ničemo!“ vykřikl.

Vlád'a se obrátil na loži a řekl: „Hlupáku!“

Nebýt tam Místra Netrefy, kdož ví, jak by to bylo dopadlo! Ale ten dotkl se ruky Kájovy a řekl tiše: „Což nevíte, že je opilý? Což nevidíte, Kájo, že se svévolně ubíjí? Není mu rady ani pomoci. Prohrává život. Pojd'me do kostela.“

Kája zvykl snadno na němčinu v hotelích i koncertních síních, ale jak tu neděli přišli na zpívanou mši svatou a kněz jasným hlasem zanotoval u oltáře „Gloria“, srdíčko se mu radostí zatetelilo. V Lipsku jako v Paříži a Lážově, v Lážově jako v Ženevě – Gloria, Credo i to velebné „Ite missa est“ zazpíval ten kněz u oltáře jako zpíval pan farář Hloušek. Ve Lhotečkách jako v Praze nejkrásnější mezinárodní jazyk pro katolíky – latinu – slyšíš jako v Lážově. Zdálo se Kájovi, že je doma, že tam někde v lavici blízko u kazatelny ukáže se mamčin hedvábný šátek, ten bělavý se modravým pruhem, tatínkův kabát se zeleným lemováním, a tam odkudsi až od kropenky u vchodu rozbíhá se droboučká, bělavá postavička, a ptá se prvního „strejčka“, kterého poznává: „Kdepak je Kája, strejčku?“

Na kůru zpívají latinskou mši. Zpívají dokonale krásně, zpívají táž slova jako v Lážově i v Paříži a v Praze. „Et incarnatus est“, je mu, jak by byl doma. Kája poslouchá a modlí se za Zdeňu, za maminku, za tatínka, za všechny dobrodince, modlí se ani ne tak slovy jako myšlenkami, které jistě letí klenbou chrámovou výš, hluboce pokloní se před Matkou Boží, ke které Kája tak rád se modlíval, k jejíž cti složil ofertorium¹⁰ „Zdrávas, Maria“, provozované v pražských kostelích, a potom rovnou doprovázeny sladkým, útechyplným jejím úsměvem, dotýkají se sluchu Hospodinova. A Hospodin jistě vlídně vyslyší prosby, vložené v myšlenky toho statečného, dobrého, čistého srdce Kájova – velkého dítěte.

¹⁰ Hudební skladba či zpěv doprovázející část katolické mše zvanou obětování.
Pozn. red.

„Nejbědnější na světě je snad ten,“ říká si Kája v duchu, když vychází z kostela, „kdo se modlit nechce nebo neumí. Nevěra se vymstí.“

Vymstila se na Vlád'ovi nevěra k Bohu i k jeho nevěstě. V Holandsku musili odřící poslední koncert, to Vlád'a už ležel. A sotva do Prahy přijeli, do nemocnice ho zavezli. To byl jediný stín na jejich cestě, která rovna byla triumfálnímu pochodu vítězů.

Zšíroka rozepsaly se pražské listy o výpravě Mistra Netrefy a po nich krajinské listy opakovaly. To byl už začátek října. V klášterní zahradě hvězdy vzácných jirín ne a ne přestat kvést. Chodila Zdeňa pískovými cestami kolem jejich honosivě rozklenutých keřů. Nevoní. Proto snad smějí si vynahradiť vůni krásou a velikostí. Dotýkala se hebce teskných, studených květů. Šeravé mlhavé dálavy pomáhaly jí dnes k stesku.

Nedělní odpoledne. Nekonečně dlouhé i v těch velikých klášterních zahradách, když už tam zná každou větev na stromě. Vtíravá, tichá tesknota podzimních dní stiskla jí srdíčko až skoro do bolesti. Jde do čítárny a sahá po novinách. Nejstarší chovanky smějí aspoň v nedělních půldnech je pročísti, ale toho práva nepoužívá dnes ani jedna.

Místnost je prázdná. Širokými okny dívají se do řad opuštěných knih barevné listy ovocných stromů. Zdeňa bere do ruky list. Taky někdy se stalo, že marně v neděli noviny sháněla; to tenkrát, když představená, která je přečetla od záhlaví až k zodpovědnému redaktoru, shledala, že je v nich něco závadného. Dnes prošly censurou. S tatínkem si doma uměli notovat. Maminka říkala: „Dejte pokoj s politikou!“, ale tatínek podotýkal: „Dnes, maminko, i to je dobré, když děvče trochu politice rozumí. Ostatně, zárodky pro tu vaši ‚ženskou politiku‘ nesete v sobě každá.“

Zdeňa čte úvodník a pak hezky po pořádku až k rubrice „Koncerty“. Trochu se jí zachvívá ruka, trochu oči zamžívají, jak jinak? Čte zprávu o výsledku uměleckého turné, jehož chloubou je – jak je to tištěno? Kandidát inženýrství, pan Kája Mařík. Čte jména

míst, kde koncertovali, čte nadšenou kritiku jejich výkonů, čte až do konce, až do řádek, v nichž plno chvály psáno je o Kájovi.

Tohle si musí nechat! Tohle si musí schovat! A číslo novin mizí v hluboké kapse její zástěry. Vybíhá na dvůr. Kam to schovat?

Na půdu do koše! Rozběhla se tam.

Půda, klášterní půda, rozlehlá, čistá jako ohromný pokoj, rozdělená zrovna jako v komůrky.

Co tu na koších a kufrech se nasedaly chovanky malé, větší i velké! Tam kus místa, vyhrazený jejich košům a kufrům, s poličkou na věci, jež nemožno do ložnice vzít, kus domova jim připomínal. Co se tu naklábosily, co se navzpomínaly na domov, třeba to představená kláštera nerada viděla!

Tam utíkala Zdeňa. Bohudíky nebylo tam nikoho. Teplé půdne zlákaldo je všechny do zahrady. Zdeňa otvírá koš, červenými rtíky dotýká se sloupce, v němž psáno o Kájovi, a ukládá číslo novin až na dno koše. Lehko jí je, radostno jí je, její Kája má jméno, její Kája je veliký umělec a Zdeňa s rozzářenýma očima vybíhá na dvůr, kde potkává sestru Kláru: „Nevíte, Zdeničko, kdo asi mohl odnésti dnešní číslo novin z čítárny? Mater prefekt se po něm shání, zlobí se, četla prý dnes noviny velmi rychle, snad že jí něco ušlo, snad zrovna to, co zachytlo některou, aby číslo odcizila.“

Zdeňa se drží statečně: „Ne, prosím, nevím!“

Mater prefekt dává zvonem svolávat chovanky do studovny, sděluje jim, co se stalo. Sestra Filomena bere od nich klíče od košů a kufrů – každý má své číslo –, odchází se sestrou Valburgou na půdu a chovanky ve studovně jsou zcela tiše. Cítí, že se nad nimi stahuje mračno.

Milka Zdráhalová píše na list ze sešitu vytržený: „To je krámů, pro kus papíru!“ a strká list dál.

„Kdyby to byl oříškový dort, nedivila bych se!“ píše jiná. „Já noviny vůbec nečtu!“ stvrzuje třetí.

„Holky, která jste ty noviny odnesla, řekněte to hned, ať tu neseďme do rána!“

„To bude randál!“ připisuje chovanka č. 42. „Já dnes hledala kapesník a mám kufr nohama vzhůru.“

„No počkej, ty dostaneš!“ odpovídá tužkou jiná. „A já taky. Mám tam plesnivý salám a tvrdý chléb.“

„Třeba to vzala sestra Josefína na podpal do kuchyně,“ myslí jedna.

„Lála Mužíková balila dnes v poledne do novinového papíru buchtu s brusinkami, ona to nejlí,“ vyzrazovala druhá.

„Ba ne!“ hájila ji třetí. „To Tudy Hejduková nejlí buchtu s brusinkami.“

„Ta je jí,“ rozhodovala čtvrtá, „to Tiki Nováková je nejlí.“

„Jí je, ta nejlí buchtu s mrkví!“ rozhorlovala se pátá.

A než došel papír ke Zdeně, byl skoro popsáný. Zdeňa neměla mnoho strachu. Není přece malé dítě a co se jí konečně může stát? Kdyby byla Mater prefekt řekla: „Kdopak vzal ty noviny?“ byla by hned řekla: „Prosím, já,“ ale takhle? A připsala svým drobným písmem:

„No, jsou pryč, a snad se najdou.“

Na půdě bedlivě prohlížely obě sestry. Když přišly ke koši č. 59, Zdenině to koši, řekly zároveň: „Ten můžeme vynechat. Kdepak Zdenička!“ A když se vrátily do studovny, řekly:

„Prosím, nenašly jsme.“

Mater prefekt řekla: „Já už si vzpomněla! Nic závadného v dnešním čísle nebylo. Snad někdo z kuchyně je vzal.“

A bylo po všem. Jen Zdeňa chodívala teď těmi jen maličko zamženými podvečery postranními zahradními cestami a přemýšlela. Nač tu má pořád zůstat? Kája je už v třetím roce, nebude-li odveden, zbývají celkem dva roky čekání, proč by je doma nemohla žít? Ale dopisy z domova byly tak záhadné. V polovici září psala maminka:

... Chtěla jsem, abys v říjnu přijela a seznámila se s tím profesorem, ale on už se oženil. Není příčiny, abys domů jezdila.

Jsem přesvědčena, že tě do půl roku zavolám k hotové věci, a Ty poslechneš.

Má zas maminka jistě nějakého ženicha připraveného. Jen proto je ona raději tady. Kdyby byla doma, musila by s těmi nápadníky mluvit, a už to by Káju bolelo.

Nebyla Zdeňa v takových chvílích tak docela bez starosti. Což jestli Kája podlehne svodům nějakých zvlášť krásných očí? Nikdo ho nekontroluje, nikdo za ním nechodí. Zdeňa se podmráká. Také by nemusil pořád lítat po světě! Copak, zařízeno to má dobře. Ji má tuze dobře schovanou! A Zdeňa lituje, že také Kája nemůže být v klášteře, aby i ona byla o něho beze strachu. Ale usmívá se. Však jí neoklame! Jen se mu do očí zadívá a hned pozná, jestli netropil neplechty, které by jí chtěl zalhat. A jestli ano, víckrát ho vidět nechce. Lhát neumí, to je jisto, jen jestli se tomu ve světě nenaučil! Tak má Zdeňa starosti.

V klášteře má plnou důvěru. Ani jí nenapadne žádat o dovolení k procházce městem, když dvě, tři ze starších jdou a vybízejí. – Tak se zamžilo k ránu druhého dne, a mlha ne a ne spadnout, ani vystoupit. Celý den visela ve vzduchu, podobna zavilému smutku, který otáčí duši do zlých pochyb. Zdeňa začala deset prací a pořád nemohla nic udělat. Teď už přece musí Kája psát! Nedočká snad večera, než zví, píše-li.

A psal:

Má milá Zdeničko,

měla jsi pravdu! Tak dokonale užívala jsem prázdnin, že jsem nikomu, ale nikomu lístku neposlala. Koupání, slunění, mléko, výborné venkovské mléko, jahody se smetanou, chvíle klábosení s našimi večer pod rozkvetlými lipami, brzo spát, pozdě vstávat, tím jsem vyplnila všechny dny.

Do města dvě hodiny, ani jsem tam nebyla. Už promiň, Zdeničko, nezapomněla jsem na Tebe, ale líná jsem byla, ukrutně líná. Dopisní papír, jak jej tatínek vytahoval z koše, budil ve mně hrůzu, a před

červenavou korunovou známkou byla jsem popuzena jako krocán. Teprve teď, když jsem se vrátila do Prahy, padl na mne stesk po Tobě.

Popedu po neděli do Tábora v tatínkově zastoupení. Už to mám s maminkou vyjednané, že se s Tebou sejdu. Zajedu k Tobě, to je jisté. Maminka mi slíbila, že přichystá koš něčeho pro klášterní kuchyni vděkem za ty osvědčené recepty. Tož jak to zařídiš? Mnoho času mít nebudu. Od vlaku do vlaku. Popros Mater prefekt, zdali by některou ze ctihodných sester dovolila s Tebou jít na nádraží! Čas ještě udám telegraficky. Aspoň bychom spolu v nádražní restauraci posvačily a chvíli si popovídaly. Koš dám hned do šatny. Pro ten případ, že bys nemohla přijít, pošlu Ti posluhou lístek na vyzvednutí koše do kláštera. Ale snad budeš moci?

Upřímně Tě líbá

Tvá
Božka

Kdyby byla Zdeňa věděla, jak dlouho trvalo, než jí Kája list v tomhle „obalení“ poslal! Jak do Prahy přijeli, svíravá, nekonečná touha vidět Zdeňu stiskla mu hrdlo. Vsadil všecko na jednu kartu! Povede se ten tah?

Mater prefekt, když lístek Zdeně dodala, řekla: „Napište, Zdeňo, hned slečně Božce, že rozhodně na nádraží přijdete. Přátelství tak upřímného a věrného je dnes věru velice málo. Sestra Dolorosa může jít s vámi.“

Zdeňa se jen s díkem uklonila. Když šla chodbou k ložnici, myslila si: „Až na tu sestru Dolorosu bylo by všecko v pořádku, ale co s ní? Kája přestřelil. Neměl psát o průvodkyni, snad by byla směla sama. Sestra Dolorosa, hm, to je ta přísná ze šicí školy. S tou nejsou žádné legrace. No, tohle může pěkně dopadnout!“

A dopadlo to moc dobře. V úterý přišel telegram, ale ne na Zdeňu, na představenou kláštera: „Račte poslat dnes k třetímu vlaku odpoledne slečnu Rédlovou! Koš odevzdám v šatně. Sakařová.“

Když představená Zdeně telegram ukázala, myslila si Zdeňa: „Bože náš, má ten Kája odvalu!“

Představená řekla: „Musíte sama, Zdeňo! Mater Dolorosa nemůže v tu dobu ze školy odejít a jiná sestra nemá také kdy. Nezapomeňte vzít od slečny Sakařové lístek na koš, pošleme tam hned pro něj. Pozdravujte ji ode mne! Je to asi velice milé děvčátko.“

Hned by byla Zdeňa radostí kotrmelec udělala, ale hlasitě řekla: „A to je škoda, že sestra Dolorosa nemá kdy,“ a vyběhla. Vybrala ty nejlepší šatečky, které tu měla, tmavozelené s hnědým límcem, a plstěný hnědý klobouček, měkký, velurový s úzkou, zelenou stužkou, hotová lesačka. A šla. Šla s trochou úzkosti v duši. Tak dávno už Káju neviděla! Což jestli on si ji představuje jinak? Je teď tolik uměle krásných žen! A ona mu jde tak prostě vstříc, aniž by zbarvila karmínové své rty, pudrem přetřela hedvábná líčka. „Ať! Aspoň ji spíš pozná,“ říká si v duchu a přechází po peroně.

Vlak vjíždí. Co se vyhrnuje lidí! Šumí to davem, jako potokem vlny utíkají. Šumí to tesknými slovy loučení, jásavými pozdravy vítání diskrétně na půl úst proslovenými, tam kdosi u okénka železničního oči si utírá, tam dva se objímají, tam ruce si tisknou.

Zdeňa přeletuje dychtivýma očima ta klubka lidí se loučících i vítajících, nevidí Káju, ne, není možno, aby ho postřehla v tom množství lidí. Bezradně otáčí se za sebe, když čísi teplý, sladký hlas, jakým dovede promluvit jen jediný člověk na světě, hladivě dotýká se jejího sluchu, čísi ruka bere do své její, sklání se k ní a dotýká se hebké kůže rukavičky: „Zdeničko, má milá Zdeničko, přece jsi přišla, jak jsem rád!“

Nemůže Zdeňa ani očím věřit. Tohle že je Kája? Ovšem, on byl vždycky zvlášť hezký chlapec, ale přece – jak on je veliký, statný, hezoučký, tak hezoučký jako nejpěknější obrázek.

Kája se dívá do rozpačitého miloučkého jejího obličejíčku a říká šeptem: „Zdeničko, jak jsi miloučká, krásnoučká, jak jsi mi do zvláštní krásy vyrostla! Tak mi připadáš, že zrovna v těchhle šatečkách a s tímhle úsměvem stála jsi přede mnou, když jsem si

hrával: „Čím kveteš, má milá, jakým květem?“ Jak je to ke konci, Zdeničko?“

„Tebou já rozkvítám, když tě vidím,
když tě vidím k sobě jíti,
je kolem dokola samé kvítí...“

šeptá Zdeňa a její ruka leží najednou v Kájově lokti, a ten ji k sobě tiskne pevně, přepevně, dívá se na ni očima plnými nekonečné lásky. Tak vcházejí do nádražní restaurace.

Jemným způsobem lidí cestování zvyklých objednává Kája svačinu a začíná: „Nejdřív, Zdeničko, tu všední záležitost odbudem. Tady máš lístek na koš, prosím tě, odevzdej ho v klášteře.“

„A cos, prosím tě, Kájo, dovezl?“ dívá se Zdeňa nedůvěřivě.

„Samé dobré a vybrané věci k snědku, Zdeničko,“ smál se Kája bílými zuby. „Ale nejdřív mi pověz, děvče zlaté, mohu být jist, že na mne počkáš?“

Zdena opáčila otázku a zadívala se v jeho sazové oči zkoumavě dlouho, než řekla: „Copak tys mi v té Paříži, v Německu a v Holandsku vlastně tropil, Kájo?“

„Hrál jsem tam, Zdeničko,“ nespustil z ní očí. „Hrál a na tebe bez ustání vzpomínal.“

„Než na mne?“

Kájovy sazové oči byly plny záře a štěstí: „Na kohopak jiného? Leda na maminku a na tatínka!“

„A pověz, nelíbí se ti žádná tam v Praze? Jsou teď skoro všechny ženy tak svůdně krásné.“

„Myslíš, Zdeňo? Já nevím. Já se na ně nedívám. Já vidím pořád jen tebe. Jenže jsem nevěděl, žeš tolik hezoučká.“

„Jistě, Kájo, žádná ve světě se ti nezalíbila?“

Kájovy oči se smály: „Mám se ti na to, jak jsem říkával, zaklejšvat, Zdeničko? To ty nevíš, co jsem se po tobě natoužil, co navzpomínal, no – a taky, Zdeničko, jsem si poplakal! Co teď bude? Jak dlouho tu zůstaneš? Což když přijdou nové útrapy, když vzácná paní bude tě chtít vdávat?“

„Asi bude, Kájo,“ posmutněla Zdena, „proto se mi ani z kláštera nechce.“

Po chvíli ptá se Kája: „Počkáš na mne, Zdeňo? Řekni mi upřímně! Řekneš-li ‚nemohu‘, buď jista, jinou si nevezmu nikdy, Zdeňo! Ale nechám studii a poslechnu Mistra Netrefu. Rozjedu se znovu do světa. Kdybych tě měl někdy potkat s jiným mužem, o kterém bych věděl, že jsi jeho, já bych se, Zdeňo, neudržel, a špatně by to dopadlo. Řekneš-li ‚ano‘, pospíším si, jak jen mi možno, abych už byl hotov. Slyšíš, Zdeňo?“

Zdeňo z něho oči nespustila. Jak mu to slušelo! Jak se jí líbil! A on se ještě ptá! Což nepoznává, že se v něm vidí?

„Tys byl, Kájo, odjakživa ‚řečnej‘, jak říkal pan řídící. Nač tolik slov? Počkám na tebe, kdyby to mělo být ještě deset let. V nejhorším případě budu trvat na tom, že vůbec zůstanu v klášteře.“

„Ale vlasy si nedáš ustříhnout?“ lekal se Kája.

„Kdepak, bloudku. To by ještě trvalo, než by k tomu mělo dojít!“

Venku se drobně rozdeštilo, ale ti dva tady měli v duších to nejkrásnější jaro. Lekavě zadívala se Zdeňo na hodiny: „Musím jít, Kájo. Kdy se uvidíme?“

„Pojedu, Zdeničko, na Vánoce, a ty také musíš. Vid', že přijedeš? Někde se v našich lesích přece potkáme.“

Nebylo nikoho té chvíle v restauraci. Ospalý, rozzíváný číšník díval se zamženým oknem do ulice. Na Zdenině ruce ležely Kájovy rty. „Mám tě rád nad všechno pomýšlení, Zdeničko, bez tebe není pro mne života.“

Stáhla ruku do klína a zavrtěla hlavou: „Nemáš mne víc rád než já tebe. To, co přijde, musíme snést. Buď s Bohem, hochu! Je mi do pláče, ale život leží před námi. Musím už jít!“

Vzal její klobouček, a jak jí jej až k lesknoucím se vlasům podával, dotkl se jich svými rty.

Vyšli do šeré, skoro pusté ulice.

„Jen pár kroků, dovol, abych s tebou šel, Zdeničko.“

„Tam k tomu rohu, dál ne, Kájo!“

„Tož s Bohem,“ podávala mu ruku, „s Bohem, Kájo, a nezapomeň!“

„S Bohem, Zdeničko! Myslím na tebe dnem i nocí. S Bohem!“

Zelená stužka na hnědém kloboučku Zdenině stává se už sotva znatelnou. Kája pořád stojí, dívá se, ještě jednou se Zdeňa obrací, a pak mizí docela. Kája si přeje rukou oči a vrací se k nádraží. Bolest i radost, stesk i touha naplňují jeho duši. Jak by se jí mohl zpronevěřit jediným pohledem na jinou! Bude jeho, musí být jeho!

Zdeňa shání cestou myšlenky. Budou se jí ptát, co Božka říkala, musí se přemoci, musí povídat. Ale jen odevzdala lístek na koš a mohla odejít.

„Jak bych na Kájů nepočkala? Není pro mne nikoho na světě mimo něho.“ Probírá klávesy piana a vyhrává jednoduchou píseň „Čím kveteš, má milá“, vidí před sebou Kájů a ví, že na ni myslí každou vteřinou.

20. Paní lesní chytila ne lososa, ale doktora Kaprasa

Paní lesní se chystá do Prahy.

„Něco se musí podniknout,“ říká si rezolutně. „Mají přece v Praze tolik známých! Smíchovští zřejmě nadřžují Kájovi, s těmi nic není. Jen že tam přespím.“

Vstupuje do vlaku a čísi ochotná ruka jí pomáhá. Bere od ní koš a ukazuje na volné místo a v zápětí se představuje majitel té „čísi“ ruky: „Jaroslav Kapras, doktor medicíny z Berouna.“

Paní lesní okřívá: Vida, takový čiperný človíček a doktorem je, a od Berouna k tomu.

Představila se i ona a za chvíli byli v živém rozhovoru. Nesmírně se jí líbil. Řeč mu plynula jedna radost a ona docela zapoměla, že hlavní její zájem byl navštívit v Praze přítelkyni Řezábkovou, choť průmyslníka, která jí posledně v psaní zřetelně nadhodila, aby už hleděla Zdeňu provdat, jejich Anči že bude mít prohlásky ten měsíc,

a je přece o dva roky mladší než Zdeňa. Jen aby přijela k nim, že třebas by o partii věděli.

Taková psaní ovšem pan lesní do ruky nedostal, takže takovéhle podnikání bylo zcela na její vrub. Teď uvažovala i v tom přívalu slov, kterými ji spolucestující zahrnoval: „Lepší vrabec v hrsti nežli holub na střeše.“ Tohle je roztomilý človíček, jen jestli je ještě volný. Třeba Milča Řezábková ani honem nic v záloze nemá, ne - ne. Zdeňa nemá štěstí na pořádného ženicha, a léta ubíhají. Nenápadně stočila řeč na svoje starosti.

„Což vy, pane doktore, starostí nemáte, pokud je člověk svobodný –“ a tázavě se na něho zadívala.

„Ovšem, ovšem,“ přitakal, „svobodný, milostivá, úplně, naprosto, dokonale. Ale také už mám té samoty dost!“

Za chvíli se dozvěděl, že mají Rédlovi dceru, věděl, kolik dostane věna, i to, že je teď v klášteře, a pan doktor jevil živý zájem o každou podrobnost. A což když se pochlubila pohledkou, z níž vesele dívala se do světa hezoučká hlavička Zdenina! Mívala vždycky při sobě její obrázek říkajíc si: „Člověk nikdy neví, co se může stát.“ Pan doktor byl nadšen a začal teskně vzdychat, jaká škoda, že nepoznal slečnu dřív, že ona už je jistě zadána, ne-li zasnoubena.

„Copak o to,“ mávla paní rukou. „Ženichů se hlásí dost, ale nemůžeme si jaksí vybrat. Je dnes tolik falše ve světě, skoro se člověk bojí někomu ji svěřit. Proto jsme ji raději dali do kláštera, aby nebyla pořád obtěžována nápadníky. Mám ji tam jako v hedvábném kufříčku.“

Řeč plynula, vlak ujížděl, nepozorovali ani, že jsou za pár minut na Smíchově. Pan doktor se lekl: „Milostivá, vy už ráčíte vystupovat, a já, prosím uctivě, mohl bych vám nebo panu lesnímu psát?“

„Pište na muže, pane doktore,“ svolovala paní lesní. Vlak už zastavoval, pan doktor jí pomohl se zavazadly, dvorně jí políbil ruku, poslední „ruku líbám“ zašveholil a osaměl.

„Tohle by bylo výborné,“ myslil si. „Jedná se jen o to, získat starého a dceru. Matku už mám na své straně. Nic jiného mne nevytrhne než svatba s takovou nenáročnou, zazobanou nevěstou.“ Až bude po svatbě, bude už jedno, když se dovědí, že není doktorem, ale krejčím.

„Kdepak by je napadlo, aby pátrali! Takové křupany omráčí titul doktora; jen když vyklopí peníze. Poplatím dluhy, dám odbytné Katě, a potom – – pane lesní, paprlínku, najděte mi místo nebo mi zaříd'te pěkný kšeftíček!“ Zamnul vesele rukama. „Okolo Berouna mám pověst pokaženou, ale kdepak je samota za Lážovem? On, starý, bude asi domácí bačkora, takový kýval, se kterým bude malá práce! A dcera? Kterápak by nechtěla být paní doktorovou?“ v blažených myšlenkách dojížděl ku Praze.

Paní lesní se vrátila z Prahy nad očekávání brzo a v náladě velice dobré.

„Dostaneš, tatínku, psaní!“

„Ale?“ jen tak bez zájmu prohodil lesní. „Od kohopak?“

„Od pana doktora Jaroslava Kaprasa z Berouna.“

Pan lesní zdvihl hlavu: „A copak by psal?“

„To já, tatínku, nevím, ale nejspíš tě bude prosit o dovození, aby se s tebou seznámil.“

Panu lesnímu svitlo. „Ženich!“ řekl slavnostně. „Zas už? Už ti otrnulo po panu profesorovi? Marjánka taky už je na vdávání, chystáš snad někoho pro ni?“

„Tentokrát, tatínku, se nezmýlíme. To víš, já prokouknu člověka na první pohled. Tenhle pan doktor je tuze sčtetlý a rozumný pán. Hned mi něco řeklo, ten že by se hodil pro Zdeňu.“

„A já, maminko! Jak ti něco uvnitř řekne, vždycky to špatně dopadne. To asi v tobě mluví ten prorocký duch a s tím máme smutné zkušenosti!“

Ku podivů, paní lesní se nerozčilila. Jen podotkla: „No, počkej, až přijde psaní!“

A přišlo hnedle. Nezvykle divný formát, pan lesní vtáhl vzduch: „Voní to po pačuli, to se mi hned nelíbí.“ Ale psaní otevřel a četl. A čím dále četl, tím více se mračil:

Slovutný pane lesní!

Šťastná náhoda dopřála mi, abych zhlédl na obrázku Vaši spanilou slečnu dceru. Jsem úplně podmaněn, okouzlen. Něco mi říká: „Buď ta, nebo žádná jiná!“ Mám skvělé postavení, ale doposud jsem nenalezl dívku, která by odpovídala mým ideálům. Až jsem viděl foto Vaši spanilomyslné slečny dcery.

Doufám, že mi ráčíte dovolit, abych v neděli přijel k Vám, slovutný pane, se představit. Milostivá paní snad už se o mně zmínila. Jí ruce líbám a Vám se poroučím v úctě dokonalé

MUDr. Jaroslav Kapras, t. č. Praha-III., Nerudova

Pan lesní odstrčil psaní. Paní četla prve s ním, přes jeho rameno, a byla náramně dojata.

„Tatínku, sebral to, co?“

„Hm,“ zahučel pan lesní. „Tak to je ten kapr, kterého jsi chytl na vnadidlo. Nejspíš jsi mu řekla, kolik Zdeně dáme. Toho ‚slovutného‘ si mohl nechat. Tím mi nepodkouřil. Spíš bych se mohl urazit, že si tropí šašky ze starého myslivce. Myslivci nebývají slovutní, leda poctiví nebo nepoctiví, víc nic. Taky mu něco říká uvnitř: ‚Buď ta, nebo žádná jiná!‘ Na to vnitřní říkání já si moc nepotrpím, to víš! Žene to parou. V neděli že přijede?“

„To abych, tatínku, chystala lepší oběd.“

„Zatím nic nechystej! Ale říkála jsi, že je z Berouna. Jak to, že udává adresu do Prahy?“ zdvihl pan lesní obočí.

„Inu, to je lehké vysvětlit, tatínku! Má asi dovolenou.“

Pan lesní zkřivil trochu rty: „Škoda, maminko, že sis nedala zastříhnout mikádo – krátké vlasy – dlouhý rozum. A ne, abys mu psala! Ani slovo, až řeknu já!“ A pan lesní odešel.

To bylo v pondělí. Paní lesní po prvé v životě byla svědkem toho, že pan lesní chce podniknout něco bez ní.

Předně: Poslal si do Lážova krejčímu vyžehlit nedělní uniformu.

Za druhé: Na jeho psacím stole ležel jízdni řád.

Za třetí: Hajný Mařík byl u „audience“ a z jeho tváře bylo zjevno, že pan lesní opustí asi na den nebo dva revír a všechnu zodpovědnost přenesl na něho.

Za čtvrté: Ve středu večer řekl: „Podívám se zítra do Prahy. Snad se vrátím večerním vlakem. Když ne, neměj, maminko, strachu!“

„A copak tam budeš dělat, tatínku?“ ptala se sladce.

„U Štulců nemají semenec pro našeho kanára, musím jej koupit v Praze.“

Paní lesní se pohněvala. „Leda! Kvůli semenci bys jel do Prahy! Snad nechceš překvapit pana doktora Kaprasa? Jen aby on se neurazil! Jakpak to bude vypadat?“

„To je moje věc, maminko! Když ty sháníš ženichy, snad mi aspoň dovolíš, abych se o nich přesvědčil, ale tentokrát mám v plánu něco docela jiného.“

Tak paní lesní se ničeho nedozvěděla.

Pan Rédl nejel do Prahy, ale rovnou do Berouna. Jak to voňavě psaníčko přečetl, hned se mu zdálo, že maminka zase něco provedla. Musí se přesvědčit. Což kdyby náhodou ten pan Kapras vskutku byl vhodným ženichem? Jak by on potom zachránil Zdeňku pro Káju? Inu, musil by s pravdou ven, že ti dva od sebe neupustí, a to by bylo zle! Aspoň kdyby už byl Kája v posledním roce, no, hnedle bude vědět! Beroun není Londýn, a deset doktorů Kaprasů tam také není!

Šel městem a poptával se. Doktora Kaprasa ovšem nikdo tam neznal. V trafice na náměstí konečně mu řekli: „Doktor Kapras tu není, ale vedle v ulici vpravo je krejčí Kapras, Jaroslav Kapras.“

Pan lesní škulb rty, poděkoval a vyšel naznačenou cestou. Ještě jednou se zeptal a už stoupal po špinavých, rozviklaných schodech do II. poschodí. Na kusu tuhého papíru psáno bylo na zažloutlých dveřích: „Jaroslav Kapras, krejčovství“.

Slyšel rozčilené hlasy až na chodbu. Zvonku tam nebylo, tož klepal. Nic. Stíkl kliku, byl v tmavé předsínce. Ječivý ženský hlas

volal: „Všecko ti to naházím na hlavu, otrapo jeden! Už toho mám dost. Peníze jsi mi utratil, dítě už bude ke škole, jména táty ještě nemá.“

Ozvalo se něco, co se navlas podobalo pohlavku. Nato mužský hlas odpovídal: „Kato, nezlob se! Já přinesu peníze. Pojedu zítra do Prahy, dal jsem si poslat důležitý list na svou adresu na Malou stranu ke kamarádovi do Nerudovy ulice. Jestli se mi ten kšeftíček povede, peněz bude jako babek!“

Panu lesnímu bylo hrozně trapně. Poznal hned podvodníka. Zakašlal, šel k pootevřeným dveřím a hlučně zaklepal. Slyšel ještě ženský hlas: „Koho to sem čert nese! Beztoho jde zas někdo upomínat. Dál!“ vykřikla.

Pana lesního div nezakl dusný pach nevětrané místnosti. Rozcuchaná, nechutná žena seděla u kamen, špinavé nádobí rozloženo bylo po stole i po lavici, usmolené, stejně špinavé děcko hrálo si v koutě, a pan „doktor“ Kapras sázel zrovna na čísi rozbité kalhoty velkou záplatu.

„Pan Kapras?“ vynechal pan lesní „doktora“.

„Prosím, prosím,“ vyletěl krejčí ze židle a chytl se za červenou tvář. „Čím mohu posloužit?“

„Jdu vám jen vyřídit, že z toho kšeftíčku nebude asi nic. Do Lážova už jezdit nemusíte! Jsem lesní Rédl. Má úcta, poroučím se!“ A odešel.

Slyšel jen jadrné zaklení a přívál nadávek, hrnoucích se na hlavu neblahého krejčího. Vyšel z domu a rovnou k nádraží. „Dobrá! Nic lepšího se nemohlo stát! Konečně už snad dá maminka pokoj! Pro Boha na nebi, tenhle člověk měl k nim přijet! Toho chtěla dohazovat Zdeně! Jejich Zdeně, které by on chtěl připravit život bez útrap a bolestí! Teď dostane maminka za vyučenou!“

Chvilí byl smuten, to proto, že maminka tak snadno se dá zlákat úlisnými slovy a byla by schopna přivést Zdeňu do úžasně zkázy.

„Ještě dobře, že jsem sem hned jel. A konečně,“ řekl si, ale to už s úsměvem, „všecko špatné má svou dobrou stránku. Než z téhle rány se maminka vzpamatuje, zas uteče kus času, zas bude Kája cíli

blíž, a o nic jiného se vlastně nejedná!“ Už se na to díval z veselé stránky.

Paní lesní byla jako na trní: „Už aby tu tatínek byl! Ten asi koukal, jestli mluvil s doktorem Kaprasem! Jistě i na něho udělá báječný dojem.“ Aby snad na neděli naložila vepřovou kýtu, pěkně ji prošpikuje, smetanu si uchystá a potom snad svinutou telecí do závinu, s vlašským salátem, omáčku k hovězímu třeba okurkovou, letos se nakládačky tak krásně uležely, a na konec by mohla dát domácí klobásy, do polévky mozečkové knedlíčky, asi dva dorty, jeden oříškový, jeden čokoládový –

„Tak už jsem tady, maminko,“ zahlaholil pan lesní mezi dveřmi, až se lekla.

„To jsem ráda, tatínku! No tak, líbí se ti?“

„Tuze, maminko! Náramný pašák! Jenže mám ukrutný hlad.“

„No vidíš!“ byla paní ráda, že uhodla, kde byl, a sháněla talíře, aby nesla polévku.

„Nechala jsem ti celý oběd.“

Pan lesní se pokřížoval a jedl. „Maminko, ty se vyznáš!“

„V polívkách, vid', tatínku!“

„Ne, ve vybírání ženichů,“ už pan lesní dojídal.

Paní se blaženě usmívala: „Tak vidíš,“ a už nesla hovězí na talíři.

„Jistě! Jen se podíváš na člověka, hned poznáš, co v něm je. To ti vždycky něco uvnitř řekne?“

„Ba řekne, tatínku, řekne. A co říkal pan doktor?“ Nesla honem na stůl pečení.

Pan lesní se zavrtěl na židli. Když neodpovídal, dodala: „Co myslíš, mám připravit na neděli dva dorty, nebo tři?“

„Pro mne, za mne, maminko, třeba ani jeden. Já radši kus masa.“

„Ale pro pana doktora!“

Pan lesní byl syt. Odstrčil talíř i příbor, přetřel ubrouskem rty, napil se a zapaloval doutník.

„Pro pana doktora, maminko, nebudeš asi chystat nic!“

Paní lesní si honem sedla. „Snad jste se nepohodli?“ vyhrkla.

„Pohodli, moc pohodli! Hned jsem si vzpomněl na tvého prorockého ducha, maminko! Vezmi si flintu a zastřel toho ducha, nebo nebude u nás pokoje! Ten ti nakukal pěkné věci!“

„Copak, tatínku? Jak tě přivítal pan doktor v Praze?“

„Já byl v Berouně,“ řekl kuse pan lesní.

„V Berouně?“ podivila se paní.

„Už ano, v Berouně u krejčího Kaprasa, Jaroslava Kaprasa, maminko. To je ten tvůj doktor medicíny. Léčí leda roztrhané kalhoty.“

Paní lesní ani muk. Sedí na lavici u kamen, ale teď se chytla oběma rukama za hlavu.

„Krej-krej-krejčí?“ vyhrkla.

„No krejčí! Ale ať by! Třeba klempíř, jen kdyby ho Zdeňa měla ráda! Na tom nezáleží, jen kdyby byl čestným člověkem! Ale on má dítě s nějakou Katynkou!“

„Katy - Katy - dítě!“ zabědovala paní lesní.

„No ovšem! Já to dítě s ním nemám! To Katyna. Rozuměj - podvodník je to, maminko, který nám mohl uříznout kus ostudy, že by o ní v kraji mluvili kolik let. Je to smutné, že kdyby neměla Zdeňa rozumného tátu, máma by ji už zašantročila lecjakému hejskovi, jen proto - jen proto, aby si nesměla počkat na nejlepšího hochu pod sluncem, na Káju, kterému jsou dnes otevřeny dveře všech velkých pražských domů. Stačí, když natáhne ruku, deset, dvacet děvčat se mu na ni pověsí, a jakých, maminko, jakých! Ty mají trochu větší věno než Zdeňa. Mohli jsme mít ženicha pro Zdeňu, o jakém se nám ani nezdálo, ale tys to, jen ty, která všeneš dítě do neštěstí, anebo koneckonců bude nám chtít zůstat v klášteře navždycky. Děkuj Bohu, maminko, že nejsem prudkým člověkem! Mohlo to dopadnout hůř. Snad jsi vyléčena. A do konce roku ať neslyším o nikom ani slova. Musím se uklidnit. Co jsem shledal dnes, ukrutně mne rozrušilo. Chceš-li, abych zůstal zdráv, přestaň se ženichy!“

Paní lesní měnila barvy. Co slyšela, bylo pro ni hrozné. Ale přece jen teď za nic by nebyla řekla: „Ať si tedy Zdeňa na Káju počká!“

Řekla si v duchu: „Já už teda ani muk, ale ten hajných ji nedostane! Aby řekli lidé: Byla ráda, že si ji vzal!“

21. Lesních návštěvou u profesorů Krátkých

Začátkem prosince zvěděla paní lesní u Maříků, že přijede na Vánoce Kája, a proto, třebaže byl ujednán příchod Zdenin, napsala do kláštera, že bude lepší, když přijede až na Velikonoce, a potom už snad doma zůstane.

Zdeňna odpověděla podivným psaním. Pan lesní kroutil nad ním hlavou a řekl: „Vidíš, maminko, to máš z tvých nápadů! Děvčeti se teď opravdu v klášteře zalíbilo a z toho psaní vyznívá neskrývaná touha zůstat tam navždycky. Toho jsi nečekala, vid'? To bude smutná svatba! Ubohá holka! Máma je toho vinna, že jí nepopřeje být doma, pokud má rodiče!“

Paní lesní se lekla. Tohle jí nenapadlo. A to je pěkné! Hned po Vánocích pro ni napíše. To ať je raději doma, však ona, matka, dá už pozor, aby si s Kájou nepsali. Kdepak, než on bude hotov! A než dostane místo!

Ale stalo se jinak. Těsně před Vánocemi ozvaly se v noze silné revmatické bolesti, paní lesní musila zůstat ležet a pan lesní posílal do kláštera spěšný telegram: „Zdeňno, okamžitě přijed', maminka stůně!“

Zdeňna jela, ale poplašená nebyla, protože tušila, že je to mamčin starý neduh – revmatismus. Chvíli si poleží a zas bude dobře. Zazlívala mamince, když jí tato nakazovala v psaní: „Na Vánoce nejezdí!“

K revmatismu přidal se slabý zánět pohrudnice, a tak byly Vánoce vskutku bezradostné. Až o svátku tříkrálovém bylo lépe, noha bolela méně.

Toho dne musila Zdeňna obstarat nákup v Lážově a toho dne sešla se s Kájou. Měl krátký, elegantní městský kožíšek a ona bílý vlněný kostým. Věru, slušelo jim to nesmírně, a kdo je potkal, každý se za nimi ohlédl a řekl: „Jestli tihle dva se za sebe nedostanou, to už není

žádné spravedlnosti na světě! Vzácná paní asi prohraje.“ Věděli všude, že ona je tou, která nechce dovolit.

Co si všechno Kája se Zdeňou povídali, vědí jen teď němé stromy v průsekách, a ty nepovědí. Leda až jarní vichry rozplaší se krajem, až vyrazí nalité pupence v lístky, leda snad tenkrát rozhovoří se svými větvemi a vzpomenu - tenkrát v zimě, jak tu šel Kája se Zdeňou, že slyšely jejich sliby a vroucí slova lásky.

U hajných bylo ovšem mnoho radosti z Kájova příchodu. Maminka si libovala, že přece jen bylo dobře, že ho dali na studie, teď že už je hej - skoro hej! Jen aby ho neodvedli! Tatínek jen se usmíval. Zvykli už tomu, že Kája přijede vždycky jen na chvíli. O Zdeňě se nezmínili. K lesním nešel. Zas jen písemně projevil přání všeho dobra.

Paní lesní zase už byla chlapík. V polovici ledna jeli všichni do Prahy. Maminka, aby jí švagr ještě poradil, tatínek, aby ona nejela sama, a Zdeňa zase do kláštera. Při té příležitosti navštívili lesních domácnost pana profesora Krátkého. Tolikrát byli už zváni.

Zastihli jen paní Hanku. Roztomile vypadala a hned je ujišťovala, že muž se vrátí ve chvíli. Uvedla je do vytopené jídelny a za chvíli byli v proudu řeči. Doznamenala, že je velice spokojena, třebaže Vráťa má někdy podivné nápady. Ale už že mu umí vyhovět a jsou docela spokojeni. Tak k Vánocům překvapil ji vzácnou sbírkou nerostů. Musila ovšem předstírat velikou radost, ale hned po svátcích vrátila ji do obchodu, v němž Vráťa sbírku koupil. Že už v různých obchodech znají jeho podivínství a milerádi jí buď peníze vrátí, nebo ona vymění věc pro ni naprosto nepotřebnou za jinou podle svého výběru.

„Mimoto“ - a teď se paní Hanka začervenala, „jak se mu v prosinci zmínila, že příští Vánoce budou už tři, dal jí poslat z obchodu k té sbírce nerostů hned dva kočárky ‚prý pro všechny případy‘. Ten jeden ovšem bez jeho vědomí hned vrátila. Objednal též několikero roztomilých chlapeckých oblečků, ale už aspoň na šestiletého klučinu,“ podotkla paní Hanka v rozpacích, „a bude-li to děvče -“

„No, pošle se zpátky,“ smál se pan lesní hlučně. „Tož pan profesor se stará, koukejme se! A vždyť mi tenkrát říkal, jak se těší, až bude ženat, že všechny starosti o domácnost složí na ženu.“

„Kdepak,“ smála se i paní Hanka, „je velice starostlivý, zvláště teď. Myslím, že dnes se vydal na nákup, a já odpoledne, co přinese, zas budu vyměňovat. Ale má radost, jak bych mu ji mohla kazit! Je vskutku předobry. Jen když mi diktuje některou stať ze svých vědeckých prací a já udělám chybu, klepá tužkou o hranu stolu a opakuje: „Tak to vidíš, Hanko, zase chyba, zase chyba! Já se zblázním! Taková chyba! Inu, ženský mozek! Mozeček, mozeček! Leda ho udělat na gábl s mrkví!“

„A to jsem ještě nejed’,“ smál se pan lesní.

„Vráťa, strýčku, jak je kovaný ve svém oboru, ukrutně je neznalý kuchyně. Rád dobře papá, ale věčně si plete, co vlastně jí.“

„Což abys dělala zítra švestkové knedlíky se zelím,‘ řekl mi jednou. Dala jsem se do smíchu: ‚Snad s tvarůžkem, Vráťo,‘ povídám. ‚No ovšem, ovšem, tvarůžky jsou tuze dobré, takhle ovčí, tak s těma ty knedlíky!‘ V tržnici už ho znají. Vykládá tam hokyním, kolik procent vody je v které potravíně, kolik vitaminů a to mu trvá obyčejně celé dopoledne. Nakonec koupí, kolem čeho jde, a já si doma potom marně lámou hlavu, co s tím. I tam musím dojít a něco vyměnit, ale Vráťa už jiný nebude. Tetinko, prosím, poslužte si,“ podává občerstvení, „strýčku, pijte.“

Paní lesní se usmívá. Hanka bývala tak hodná, a jak teď vidí, pan profesor Krátký nebyl by pro Zdeňu vhodným mužem. Kdepak Zdeňa by mu dovedla takhle vyhovět! „Tož povídej, Hanko, ještě než se pan profesor vrátí,“ a vzala si kousek šunky.

„Ve středu po ránu,“ pokračovala paní profesorová, „hlásil: ‚Hančo, půjdu dnes nakoupit. Je dobře šířit mezi lidem, jak a kdy co mají kupovat. Já myslím, dnes že bys mohla vařit uzené. Třeba na paprice!‘ ‚To jsem, Vráťo, ještě nedělala. To radši ne. Kup zajecí předek, to bude lepší!‘ ‚Však něco přinesu, že budeš koukat!‘ No, já vždycky koukám, když přijde, ale nečekám, až přijde. Honem jsem vedle u řezníka koupila bifteky – výborné byly – a víte, co on přinesl

o půl dvanácté? Totiž on ne, ale zřízenec od firmy. Houpacího koně!“

Někdo zvonil.

„Vráťa jde z nákupu,“ smála se Hanka zvonivě, „nebo spíše někdo před ním něco nese.“

A skutečně! Usmívající se zřízenec od Stoupy hlásil: „Tak prosím, milostpaní, pan profesor koupil dvě dětské postýlky. Vezeme než jednu. Milostpaní si vybere jistě něco jiného.“

„A to šel pro roštěnku, tetičko,“ komicky vzdychla Hanka.

Za chvíličku už tu byl pan profesor. „Á, pěkně vítám!“ volal hlučně mezi dveřmi. „Mně se i zrak nějak zlepšil, že jsem vás hned poznal,“ a už objímal pana lesního, po něm paní, která byla v rozpacích.

„Pane profesore,“ řekla, ale on zvolal: „Kampak s panem profesorem! Vždyť jsme v příbuzenstvu, ne, švagře?“ obrátil se na pana Rédla.

„Ovšem, ovšem,“ chyť se toho pan lesní, „samí švagři navzájem.“

„A tuhle teta,“ pustil pan profesor z objetí paní lesní a chtěl si sednout. Ale najednou vyskočil: „Mně se zdá, když jsem šel ráno do tržnice, že jsem tu někde nechal ženu. Hanko, Hančo!“

„Ale vždyť stojím za tebou,“ smála se Hanka a Vráťa hned jí vtiskl na rty hlučné políbení.

„Smíme vás pozvat k obědu? Máme roštěnky, vidíš, Hanko, byl bych je zapomněl v kapse,“ a vytahoval balíček.

„To jsou dva telecí mozky, Vráťo!“

Pan profesor se poškrabal za uchem. „Vidíš, a já to věděl, že jsem chtěl roštěnky.“

Jak se vybavil z „vaření“, byl roztomilým společníkem. Je pravda, musil zaběhnout do svého oboru, ve kterém se mu hned tak někdo nevyrovnal, ale i při tak suchém námětu, jako je matematika a chemie, přímo sršel vtípem. Zřejmá spokojenost dívala se z jeho očí.

„Mně se zdá, švagříčku, že jste se dobře oženil,“ smál se pan lesní.

„Tuze dobře, tuze dobře! Ona Hanka mi sice někdy poplete v psaní chemické značky, ale jináč je to žena náramná. Však si jí také považuji! Hančo, ukaž tu sbírku nerostů, kterou jsi dostala k Ježíšku!“

„Hned, hned, Vráťo, jen zavařím polévku.“ A potom ovšem Vráťa zase zapomněl.

„Koupil jsem dnes klukovi Richtrovu stavebnici – tu celou. Ten bude mít radost!“ řekl po hovězím mase.

„A kde máte toho klučinu?“ ptal se pan lesní.

„To až v dubnu, švagříčku, v dubnu, z kluka musí být stavební inženýr. Ti mají dnes vyhlídky!“

„Tak máte to jisté, švagříčku, že to bude kluk?“ ptala se paní lesní.

Pan profesor se zarazil.

„No tož, tak docela jisté ne, ale dá snad Pán Bůh. A co dělá Zdenička?“ obrátil řeč. „Kája Mařík je ve třetím roce techniky, tož bude hnedle svatba? Říkala Hanka...“

Ta marně loupala po něm očima, marně kašlala. Jak se Vráťa do něčeho zakousl, tak hned se toho nepustil.

„... že se mají ti dva tuze rádi, a Zdeňa říká, že od něho...“

„Pozdrav Pán Bůh!“ přerušil se, když Hanka kýchlá přímo zuřivě, ale hned pokračoval: „No, jen co je pravda, v nejlepších kruzích pražské společnosti je velice oblíben pro své umění. Říkal mi kamarád – vyslanec Kramoš –, že jejich dcerka Alena je blázen po něm, že by mu ji rád dal a o výhodné místo se mu postaral. Vždyť Kája mimo němčinu ovládá plynně francouzštinu, angličtinu, ale on prý je učiněný rampouch. Ta vaše Zdenička mu učarovala.“

Ještě štěstí, že zvonil ten, který přinesl stavebnici. Jinak by paní lesní už nevěděla, kterou barvou zastříit svoje rozpaky. Řeč se otočila, a když konečně lesních byli na ulici, řekl pan Rédl: „Maminko, ani jsme na to nevzpomněli, že ty jsi vlastně příčinou toho šťastného manželství.“ O Kájovi ani muk, třeba by byl nejraději za slova Vráťova padl mu kolem krku.

22. Pan lesní zprostředkuje setkání Zdeni s Kájou, nastávajícím lesním inženýrem

Zdeňka došla do kláštera, ale nebylo jí dobře. Je pravda, psala domů, že by nejraději v klášteře zůstala, ale to ne proto, aby se maminka lekla a zavolala ji domů. Zatím ji volali, když maminka byla nemocna. Jinak by se ani na tu chvíli s Kájou nebyla mohla sejít. Ona dobře ví, že Kája jí neselže ani jediným slovem, ale také ví, co jí psala do kláštera teti ze Smíchova. Psala opatrně, ale přece jen z toho psaní vyčetla, že Kája Mařík má dnes v Praze už své jméno jako umělec, a že mnohé a mnohé z předních pražských rodin ani vteřinu by neváhaly počkat na něho. Řekla mu to, a co jí na to odpověděl?

„Zdeňko, kdyby pluk andělů kolem mne se točil, já si nevšímnu. Pro mne je než jediná bytost na světě a tou jsi právě ty! Já se ti, duše moje, nezpronevřím ani jediným pohledem, ani jedinou myšlenkou, jen hrůzu mám před tím, že tě vzácná paní bude chtít přece jen provdat dřív, než já budu hotov.“

Věřila mu, když se jí těma sazovýma očima zaslíboval, ale dnes, když zase je daleko, bojí se o něho. Zdeňka zvažněla, posmutněla, steskem duše ji rozbolela.

Zase psala Božka Sakařová, zase jí Kája sdělil, že nebyl odveden, ale Zdeňka už neměla stání. Dopisy od maminky byly plny touhy, aby ona už byla vdána, ale že doposud nikoho nemá, kdo by se pro ni hodil. Zdeňka se mučila zbytečnými domněnkami. Pobledly jí tvářičky, zesmutněla, a když na Velikonoce domů přijela, lekli se jí.

Pan lesní řekl vážně: „Teď už zůstane doma. Je přece dítě lesů a jako bledule vypadá. Už tě tam nedám!“

A tak Zdeňka zůstala doma. Teď ovšem Kája psát nemohl, a Zdeňka jak by bývalou živost a veselost zapomněla v klášteře. Sama nesměla ani krok. Když chtěla do branžovské myslivny, řekla paní lesní: „Ale jen jdi, Týna půjde s tebou.“

Zdeňka pohodila hlavou: „To raději zůstanu doma.“

Jen když v Lážově byla buď kočující divadelní společnost, nebo biograf, musila tam jít s maminkou. Šla, ale jak by nohy svázané měla. Lidé už si povídali, že jí klášter nesvědčil, anebo se spíše trápí, protože vzácná paní nechce dovolit, aby mluvila s Kájou.

Paní lesní zmrzutěla. Nemálo ji hnětlo, když si opakovala, co řekl pan profesor Krátký o Kájovi, a o vhodného ženicha nebylo možno zavadit. Zmínila se Zdeni o panu sládkovi Zdehorovi, ale ta se na ni podívala tak smutným, vyčítavým pohledem, že ani věty nedořekla.

Jediné, co utěšovalo paní lesní, byly listy paní Řezábkové, které se konečně se svými neúspěchy svěřila. Ta ji vřele utěšovala, jen aby doufala, že jistě najde pro Zdeňu partii, ale okamžitě není možno. Později psala: „Je dnes tak zle o čestné lidi a tolik podvodníků světem se tuče a mámí lehkověrné ženské. Je to opravdu hlavní výhrou z loterie, vyskytne-li se někde muž, který má dobré postavení i dobré jméno a nemá nijakých závazků. Deset dvacet padesát rukou se po něm vztáhne, aby ho urvaly pro sebe. A jaké hrozné nároky mají muži! Jak mnoho chtějí dnes vyženit!“

Paní lesní četla takové listy teď už roztrpčeně, protože z nich vycítila neúspěch i paní Řezábkové, a naděje její po získání vzácného, zámožného ženicha, který by si hned, ale hned mohl Zdeňu odvésti k oltáři, rozptýlila se v mátožný sen.

Zdeňa maminku ani nepoznávala. Žádná upřímnost mezi nimi nebyla, takže dcerka stranou si poplakala, proč už není maminka, jako bývala, proč tak zanevřela na Kájou. Panu lesnímu, když o Kájovi se jen zmínil, řekla rázně: „Vždyť je to ještě chlapec! Aby řekli lidi: No vida, ještě aby byli Řédlovi rádi, že si tu jejich dceru vezme ten hajných!“

„Hm, tož pro to tvoje ‚co by lidi řekli‘ chceš utrápit dvě mladá srdce? Což pořád nevěříš, že se mají ti dva rádi a že...“

„Počkej, počkej, tatínku! Kdo ti to povídal, že se mají rádi? Nesetkali se, jak před půl třetím rokem, tenkrát v Lážově, víš! Já ji dobře hlídám a v klášteře jsem ji měla schovanou...“

„Ovšem, ovšem,“ pospíšil si dodat pan lesní, „jako v hedvábném kufříčku!“ A odešel.

Kája věděl, že je Zdeňa doma, ale marně přemýšlel, jak by jí mohl psát. Tak bylo oběma smutno a odnikud hvězdička naděje v setkání nezasvitla. Pan lesní se Zdeňou o Kájovi nemluvil, ani to možno nebylo, maminka ji z očí nespustila.

Koncem června přinesl pan lesní od Maříků novinu. Vyčkal, až v kuchyni byli šafáři, aby se mohl rozpovídati, aby maminka neobrátila řeč. „Tož Kája, vlastně nastávající pan lesní inženýr, od 1. července půjde na praxi až někam na severní Moravu, do Dražova. Příčinnivý hoch, je pravda, mají radost Maříkovi, jak se umí ve světě ohánět. Před chvílí přijel. Ten chlapec je čím dál hezčí a pravdu má, že raději jede dál, pozná zas jiný kraj. Maříková ronila slzičky, že zas odjede a tak daleko, ale on se s ní zatočil po světnici: ‚Maminko, vždyť už jen jeden rok a budu hotov!‘ No, jak říkám, takového syna mít – “

„Zůstane tu Kája do prvního?“ vyhrkla paní lesní.

„Kdepak!“ a otočil hlavu po hodinách. „Teď, trvám, už je na cestě do Řevnic.“

Paní lesní si oddychla. Pan lesní zašel do pokoje, mezi jehož dveřmi stála Zdeňa. Očima na ni kývl, a jak zašla za ním, řekl jí tiše: „Zaříd' si to nějak, ale o páté musíš být u průseku!“

Zdeňa hned zas byla v kuchyni. Jak to zařídít? Propánakrále, jak se dostane ven, aby maminka nevěděla?

Maminka však měla nápad. „Jen když je Kája pryč!“ si myslila. „Nebezpečí zažehnáno. Tatínkovi to ještě poví, aby takhle víckrát Káju nevyvášel, a nejlepší, když mu to poví hezky za tepla, aby na nic nezapomněla. Zdeňu musí odstranit. No což, vzduch je čistý, pošle ji k hajným pro med a zatím tatínka ponaučí.“

Šafáři už odešli, paní lesní se zeptala do pokoje: „Tatínku, ráda bych s tebou mluvila. Nepůjdeš do lesa?“

„Ne, maminko, jen přijď!“

„Zdeňo, doběhni pro med k hajným!“ poručila.

Zdeňa v duchu výskla. Natáhla všední kabát, zčerstva se prohlédla v zrcátku a už se rozběhla k průseku. Čekal tam Kája, čekal, a jak jí uviděl a ona jeho, rozběhli se k sobě.

„Zdeňo!“ chtěl zavolat Kája, a „Kájo!“ chtěla zavolat Zdeňa, ale staré buky a duby slyšely jen „Zde-“ a „Ká-“, a potom už jen viděly, že dvoje mladé, čerstvé rty se spojily v dlouhém prvním políbení – dlouhém, ale tak něžném jako dotyk dvou jabloňových květů, a v téže chvíli zahořeli oba ruměncem a odstoupili od sebe. Jen Kája podržel ruku Zdeninu ve své: „Nezlob se, Zdeňo, prosím tě, víš, když já tě mám tolik rád!“

„Já jdu k vám pro med, Kájo! Maminka myslí, že jsi už jel, tatínek mne poslal, Kájo, ty zase pojeděš tak daleko – ty tam na mne zapomeneš, já to vím,“ a Zdeniny oči byly plné slz.

„Na tebe? Na tebe že bych zapomněl, Zdeňo? To je zrovna tak, jako bys řekla, že bych mohl zapomenout na maminku a naše lesy. Bůh to vzácnému pánu odplat, že nám poskytl příležitost se sejít. Jen na skok zastavím se doma, až ty už tam odtud odejdeš, a pozítří jedu. Však děvenko moje, uběhnou prázdniny, půjdu do čtvrtého roku, však dá Pán Bůh, dočkáme se lepších časů. Ale psát ti musím a ty musíš psát mně! Víš, nač jsem přišel? Ty budeš psát na adresu tety školníkovíc a ona mi hned psaní pošle v nové obálce, a já ti budu psát také tam. Jak dostaneš svoje psaní na lážovskou poštu a moje psaní do svých rukou, to už já nevím, ale vymysli něco. Pospícháš, vím, Zdeničko, Bůh je nad námi, a já ti před ním říkám: Zůstaň mi věrna jako já tobě!“

Pohládl chvějícími se prsty její lesklé vlasy – myslil si: jen ještě jednou přitisknout ji k sobě, ale místo toho zdvihl jen její ruku ke svým rtům: „S Bohem, Zdeňo, však já se k tobě vrátím takový, jakým jsem kvůli tobě vždycky zůstal.“

„S Bohem, Kájo,“ zavzlykla Zdeňa. Její volná ruka zachytila jeden ze dvou silných copů a sesmykla z něj hedvábnou stužku. Vzal ji z její ruky, i té se dotkl rudými rty, a odcházel.

Zdeňa doběhla do hajnovny. Zadýchaně požádala o med, ani nesesdla, ani nemluvila, a jen se kmitla ve dveřích. Pospíchala domů a po špičkách vešla do kuchyně. Ó, musí být ostražitou! Z vedlejšího pokoje zaslechla ještě hlasy rodičů. Zčerstva sedla k práci, a když maminka vešla do kuchyně, podivila se: „Ty už jsi tady?“

23. Kája na praxi v Dražově

Jel Kája teď ne za triumfy svých hbitých prstů, ale jel, aby naskočila mu praxe. Obětoval na to prázdniny. V České Třebové čekal na vlak. V čekárně už pozoroval mísení se různých nářečí. V Brně už poznal, že je tam jiný lid než u nás v Čechách. Na každou otázku dostal vlídnou odpověď. Divně zpěvné nářečí měkce zalehlo mu v sluch.

Jel dlouho a přijel do Skochoře o půl deváté večer. V plném létě jel, světlo ještě bylo, když se vydal na cestu do Dražova, dvě hodiny od stanice. Divné lesy, jiné lesy než ty jeho brdské, stály po pravé straně cesty jako vysoká hráz. Snad se mu to jen zdálo, ale byly tak cizí, tak tvrdé, jako to jehličí tam u nich doma, když v podzimu bos po něm běhal. Dlouhá vesnice, tak nekonečně dlouhá vesnice! Lesy cizí a tvrdé, skoro nepřátelské, ale řeč těch, kterých se ptal na cestu do myslivny, dětsky měkká, milá, teplejší než v Čechách, že si hned připomenul „sesterská Morava“, právě jako sestra vždycky měkčí, milejší bratra Čecha.

Konečně prosvitlo z rychle padajícího šera. Bílé zdi myslivny postříbrily se vycházejícím měsícem. Zaklepal na zamčená vrátka. Psi už dávno se rozštěkali. Zaklepal silněji.

„- s schon Nacht - wollen Sie?“¹¹

„Prosím,“ ozval se jasným hlasem, „jsem přidělen jako praktikant do vaší myslivny.“

„So, so,“¹² ozval se drsný hlas u dřevěné okenice, „tak jen dál! Závorku vpravo odstrčit, psi jsou ještě uvázáni, a zase zastrčit!“

Tak se dostal Kája do nového domova. Kdesi se rozlehl křaplavý hlas: „- m so spät?“¹³

„Pán Čech, no dobře, jen dál! Pokojík je připraven.“

Kája vešel do chodby. Odkudsi z hůry po dřevěných schodech těžce dokráčely pevné kroky.

¹¹ Už je noc. Co chcete? Pozn. red.

¹² Ano, ano. Pozn. red.

¹³ Proč tak pozdě? Pozn. red.

V jedné ruce svíčku, v druhé silnou hůl, tak přivítal pan lesní Rosenauer Káju.

„Odvedu vás do vašeho pokojíku, ale vyrušil jste mne ze spaní, a to nemám rád, příteli. Tedy pan praktikant Maržík, pravda, Maržík? – Gábi, jdi spát!“ řekl směrem k domovním dveřím, a za chvíli stál Kája v úzkém pokojíku. „Pan Maržík studuje na technice, ale teorie – v lesích pro kočku!“

Úzký pokojík, ozářený jen naplno sem vnikajícím měsíčním světlem, byl i v tomto pološeru opravdu velice nevlídný. Ale Kája po krátké modlitbě ulehл a spal znamenitě. Probudil se záhy. Při denním světle byl dojem ještě horší. Šedé stěny, černavě hnědá otlučená skříň, postel, stolek, dvě židle, natlučené umyvadlo na rozviklané židli, více nic.

Kája si řekl: „Jakáž pomoc!“ A vyšel do chodby.

Pan lesní Rosenauer otvíral dveře. Na Kájův pozdrav zahučel: „-Morn!“¹⁴ a podmračeně řekl: „To vstáváte vždycky tak časně?“ A vyvalil na něho oči.

Kája si hned vzpomněl na maminkino: „Čím kdo hřeší, tím bývá trestán.“ Co on se navyvaloval oči na Zdeňu, teď to má z Prahy doma.

„Jděte dolů k snídani! Pak vám povím, co budete dnes dělat. Mazlit se s vámi nebudu. Řeknu vám to rovnou: Takovéhle pány od pera nemám tuze rád. Je to samá teorie, ale v lese nerozezná smrk od buku a konipasa od bažanta!“ spustil zhurta.

Kája šel a myslil si: „Moc hezky to nezačíná!“ Zaklepal na dveře, za nimiž slyšel hovor.

Někdo zavolal „Herrain!“¹⁵ a Kája otevřel. Ženský hlas zapištěl, za ním druhý, kolem stolu přeběhly dvě ženské postavy – jak Kája jen postřehl – s teničkým copánkem jedna, ta druhá s hlavou, jak si řekl, jako „rorejs“, a Kája osaměl. Rozhlédl se kuchyní. „Panečku, kdyby sem maminka přišla, ta by tu měla práce!“

¹⁴ Dobrý -! Pozn. red.

¹⁵ Dále! Pozn. red.

Z vedlejšího pokoje bylo slyšeti výkřiky, hádání, šuškáni, odstrkování židlí, lití vody.

„Tam mají snad penzionát,“ pomyslel si Kája, „to tam musí být ženských!“

Ten nejvřískavější hlas pořád pobízel: „Geschwind! Geshwind Mäderlain!“¹⁶

Po hodné době vešla. Kája hned poznal, že je to paní domu. Usmívala se sice přelíbezně: „Pěkně vítám na Dubovou skálu“ – tak se té samotě říkalo – „hned bude snídaně, hned. Nevstávám tak brzo. Naše děvčátka teprve se upravují, představím je potom,“ a chystala snídani. Stále hovořila, ptajíc se a nečekajíc odpovědi. Její bledý obličej zřejmě se rozehříval při povídání o „děvčátkách“.

Kája si myslil: „Asi děti ještě,“ a jen toužil po tom, aby přišel pan lesní a řekl mu, co bude dělat. Za hodnou chvíli stál před ním hrneček řídké, bledé kávy a chléb, takový nějaký otrubový, podivný, ale Kája dobře si pamatoval, co říkala maminka: „Jez doma, co máš, v cizině, co ti dají.“ Dopil kávu, dojedl chléb, když paní lesní otevřela dveře do pokoje a volala: „Vilemín, Gretchen, Mary, Gáby! Pan inženýr prosí, abych vás představila.“

Bůh ví, že o to Kája nestál, ale nic neřekl.

„Děvčátka, pojďte!“ pobízela paní lesní.

Plavným krokem vykročily čtyři dcery Rosenauerovy z pokoje do kuchyně. Každá udělala rozkošné „pukrlátko“ a stály jako živý obraz matčin v řádce vedle sebe. Na žlutavé pleti rděly se ohnivé, kulaté růže ličidla, žlutavé vlasy všech čtyř, do stejného mikáda zastřižených, vypadaly jako slaměné věchty¹⁷. Všechny byly v bílých kratičkých šatech a němě a vyčkávavě zadívaly se na Káju.

Paní lesní je představila. Byla patrně nesmírně hrdá na ta svoje děvčátka. Jen Kája shrnul úsudek o nich v jednu větu: „A to jsou tety!“ Protože byl zvyklý pohybovat se mezi lidmi, prohodil ke

¹⁶ Honem! Honem, Mäderlain! Pozn. red.

¹⁷ Svazek, smotek slámy používaný k čištění, zapalování apod. Pozn. red.

každé pár konvenčních vět a v duchu už jen Boha prosil, aby přišel pan lesní.

„Prach světe,“ říkal si v duchu, „to už jsou vyrostlá děvčátka! A zdá se mi, dost krotká.“

Aspoň Vilemín, kterou odhadl na třicítku, položila mu ruku na rameno (ovšem, on hned je odtáhl) a řekla s cukerinovým úsměvem: „Napišete mi verše do Stambuchu¹⁸?“

Vtom vcházel pan lesní s hromovým zavoláním: „Kávu!“ A všechny čtyři grácie zmizely v pokoji. Pan lesní vypil kávu stoje a zavelel: „Jdeme!“ Mezi dveřmi se obrátil: „Loni tu byl taky jeden z Prahy, taky z techniky. Šel do lesa a měl plné kapsy knih. Když jsme potkali první sosnu, vytáhl knížku s obrázky a hledal, jak se ten strom jmenuje. Nemáte také v kapsách své vědomosti?“ Nečekal na odpověď a rázně vykročil. Panečku, ten Káju proháněl! Ale Kája byl kovaný, nedal se. To pana lesního začínalo rozčilovat, že už potom na něho křičel.

A z ničeho nic obrátil řeč: „Tak už jste poznal ty naše Nioby? Je to soužení, být tátou čtyř takových holek, které mají jen duši v těle!“ Ale zas začal klít a hromovat, až se Kája otrásl a řekl si v duchu: „Bude to pod ním těžká služba!“

A byla. Byla zlá v lesích i doma. V lesích láteřil pan lesní, doma narážel na každém kroku o některou ze čtyř nalíčených „děvčátek“, paní lesní dotírala na Káju otázkami, která přece nejlépe se mu líbí, že jsou všechny ještě volné, ale Vilemín že je nejvíc pro domácnost, že horuje pro tichý rodinný život, že ustavičně háčkuje ozdobné pokrývečky, že „kobzelo“ neupraví žádná tak jako ona.

S tím „kobzelem“ byla svízel. První den při obědě stál před každým plný talíř. Kája marně se dohadoval, co to vlastně je a čím se to jí. A bylo to „kobzelo“, do řídka uvařené zelí, polo polévka a polo kaše. Navrchu leželo několik nudliček osmažené slaniny. Ostatní jedli lžící, jedl také, ale na chuť tomu přijít nemohl. Druhý den totéž až do pátku. Toho dne bylo v poledne kakao a roztodivný koláč. Od

¹⁸ Deníček, album. Pozn. red.

soboty do pátku zase „kobzelo“. Kájovi už se zdálo, že toho zeli snědl sud. K večeri střídal se chléb se sádlem s chlebem se sýrem.

Ne, Kája nebyl vybíravý, ale za 14 dní měl „kobzela“ až nad hlavu. V nejvyšší čas poslala mu maminka bochník chleba a buchtu. A nejhorší ze všeho bylo, že během těch 14 dní nemohl nalézt ani jediné chvílky, v níž by napsal Zdeně. Do 9 musil sedat s celou rodinou dole u stolu a potom vždycky některá ze čtyř „děvčátek“ šla mu posvítit na schody. Při tom se vždycky tak líbezně ta, která svítila, usmívala a vybízivě řekla: „Donesu světlo až do pokojíku, můžem si trochu ještě porozprávět.“

Ale on honem popřál „dobré noci“ a raději potmě uléhal. Do Dražova se ještě nedostal, aby si svíčku koupil. Proto jen v myšlenkách se Zdenou mluvil a komicky ruce spráskl: „Kdybys ty věděla, Zdeničko, jaké Esmeraldy mne tu obléhají, ty bys mi dala! A já přece za to nemohu.“

Čím dál tím rezolutněji odmítal „donést světlo do pokojíka“. Proto čím dál byla káva bídňější, obličej paní lesní zachmuřenější a slaninových nudliček na talíři s „kobzelem“ méně.

Pan lesní už zřejmě „sekýroval“. Do Dražova se ještě nedostal. Už byl živ jako pohan, tři neděle bez mše svaté. I v neděli měl pro něho pan lesní práci. Ale té čtvrté v měsíci červenci prohlásil Kája rezolutně: „Dnes půjdu do Dražova na velkou, už jsem jako pohan.“

„Zrovna povídala Vilemín,“ slad'ounce se usmívala paní lesní, „že taky dnes půjdu naše děvčátka. Pořád měla moc práce, samé ty dečičky, ale dnes půjdu!“

„A na ty jsem čekal!“ pomyslně si Kája, když běžel po schodech nahoru pro klobouk, a slečna Vilemín volala za ním: „Jsme hotovy v půl hodině, pane inženýre!“

V Dražově vyzváněli po druhé, když Kája byl u prvního domku vesnice. Pospíchal za hlasem zvonu. Bylo tři čtvrtě na deset. Spočetl si: „Bude jistě kázání od deseti do půl jedenácté, v půl dvanácté mohu klidně ještě koupit dopisní papíry a svíčku. Tož teď do kostela!“

Čtyři „děvčátka“ Rosenauerova šlapala cestu od milníku k Dražovu, když Kája seděl už v lavici blízko kazatelny. Zaposlouchal se hluboce do slov mladého kazatele: „Varujte se falešných proroků!“ Ani nevěděl, jak se stalo, že takového falešného proroka viděl v paní lesní. A zase se mu zdálo, že je doma v Lážově, že nesedí v lavici, ale stojí na kůru kdesi u varhan a s kazatelny sympatickým hlasem volal kněz znovu: „Varujte se falešných proroků!“ v té chvíli kmitla se mu hlavou vzpomínka na setkání s adjunktem Brejchou, s adjunktem od píky, čekajícím na myslivnu 11 let.

Stěžoval si mu Kája, že ani do kostela se nedostane, a tu on prořekl: „Vy ještě věříte, přáteli? Pusťte se Boha a chytněte se protekce!“ Hle, falešní proroci! Při každém kroku možno je potkat. „Spustit se Boha!“ smál se tenkrát Kája, „to je zrovna tak, jako by řekl: „Spusť se maminičky víry a Zdeniny lásky!“ A Kája pohřížil se ve vroucí modlitbu.

V Dražově ovšem vzbudil pozornost, a než vyšel z obchodu, leckde z otevřeného okna dívčí hlavičky se objevovaly. Čtyři slečny lesních čekaly, že jim ujít nemohl. Jen si myslil: „To by měla Zdeňa malou radost, kdyby mne viděla hned se čtyřmi.“

Ale utéci jim nemohl. Udroboval slova jen tak na půl úst, zato ony předstihovaly se v touze být obdivovány. Tak se Kája těšil na tu cestu, že si bude připomínat všechno, co večer Zdeně napíše, a takhle to dopadlo. Odpoledne se zamkl ve své jizbičce a začal psát. Kája dobře věděl, že by se měl lépe, kdyby jen předstíral zájem o některou z dcer lesních. Ale nebyl by tak učinil za nic na světě! Třeba by se tím ani neprohřešil proti Zdeně, kdyby se byl na ně jen trošičku usmál, zažertoval, aby mu život neztrpčovaly. Než Kája si myslil: „To tak: Co by tomu řekla Zdenička!“ A chodil dál nevšímavě kolem nich.

Pan lesní ovšem dal mu tím více znát svou nepřízeň a Kája viděl, že doba, kterou tu ještě bude musít žít, bude krušná, ale vydržel to statečně. Ať bylo jídlo sebe horší, ať mu bouchaly dveřmi přímo před nosem sebe víc, ať pan lesní hulákal, až se stromy zachvívaly,

Kája zůstal klidným a jen počítal dny, kdy pojedje zpět. Od Zdeni nedostal ani jediného listu. Tušil, že nemohla asi lísteček propašovat z myslivny na lážovskou poštu. A právě, když se mu zdálo, že zuření pana lesního dostupuje vrcholu, byla doba, kdy si řekl: „Pozitří odjedu!“

24. Zdeň u prohlídky

S hezky velkým ranečkem zkušeností odjížděl Kája z myslivny na Dubové skále u Dražova. V Praze se zastavil u školníků, jestli aspoň tam nemá lísteček od Zdeni. Tam však čekalo jedno, jediné psaní od tatínka:

Milý Kájo,

tuším, že se zastavíš v bytě, proto Ti píšu. Třeba je nám velice líto a maminka pláče, musím Ti poradit, abys přijel až na Vánoce.

Vzácná paní velice tady vyzvídala, jestli si snad se Zdeňou nějakým způsobem nedopisujete, že se jí ona nelíbí, že chodí jako chorá, že se snad trápí. „A pro koho jiného, než pro toho vašeho chlapce?“ řekla zlostně.

Podle pravdy jsme jí řekli, že sama slečna Ti říkala, že se bude brzo vdávat a že si nepíšete, že víš, že pro Tebe nevyrostla a že by sis ani netroufal.

Neměj nám za zlé, musíme Ti psát: Teď sem nejezdi, protože vzácná paní řekla: „To Kája hned zůstane v Praze, ne? Já bych pro jistotu poslala Zdeňu hned zase pryč, třeba do Vídně.“

Myslíme, že máš jiné myšlenky, ale pro dobrou vůli nejezdi sem teď!

*Líbají Tě
Tvoji rodiče*

Než na toto psaní mohl odpovědět, přišel nový list, tentokráte od maminky:

Milý Kájo,

musím Ti honem napsat, že už konečně budeš moci hnedle jezdit domů jako jindy. Včera paní lesní říkala u šafářů, že slečna najisto se bude vdávat. Už tu byl ženich – prý báňský inženýr z Vídně, starší už, ale tuze zámožný. Slečna prý chodila uplakaná. To bych sama ráda věděla, proč, když se tak dobře může vdát, vid' ? Ženich přijede sem zase v neděli a to bude už tak říkajíc ruka v rukávě.

Jistě i Ty jsi rád, že se nebudeš musit vyhlýbat domovu a že si už vzácná paní nebude myslet, že snad za slečnou dobíháš.

Do ochrany Boží Tě poroučí

Tvá matka

Po tomto psaní Kája dlouho se zamýšlel. Jak zas vzácná paní shání ženichy, je zle. On nedovolí, aby se mu na jeho milé děvče někdo se zálibou díval, aby snad ona dokonce se na něho usmívala. Ne, už má toho skrývání dost, a může přece dnes už přijít a říci: „Za rok jsem hotov, o místo už teď se starám, máme se se Zdeňou rádi.“ Ale cosi uvnitř jeho hrudi se mu smálo. „Jen tam jeď, jen to řekni, to uvidíš, jak vzácná paní se do tebe pustí a maminka s tatínkem nebudou mít klidné chvíle.“

Nemůže nic podniknout. Nemůže ani Zdeně psát, musí čekat, jak se věci dál vyvinou, a čekání je tak ukrutně bolestné, když jedná se o bytost na světě nejdražší!

Bylo tomu tak, jak maminka psala. Pan lesní dost lehkomyšlně spoléhal, že rok uteče jako voda a najednou že přijde Kája říkat o dceru. I kdyby už byla zasnoubena, však se k němu rozběhne a maminka dostane rozum.

Mimoto respektoval maminčin výrok, že jí v Praze řekl lékař, aby se vůbec nerozčilovala, protože má srdce v nepořádku. A tak mlčel.

Zdeňa pobledlá a se začervenálýma očima chodila myslivnou. Stěžovala si na velké bolesti hlavy, nechut' k jídlu. Vymyslila si novou léčku, do které chtěla maminku chytit a kterou měl uplést strýček doktor na Smíchově. Prohlásila jednoho večera: „Když tedy maminka tak o to stojí, abych se v lednu vdávala, když mne

mermomocí chce dostat z domova, já povolím. Ale svatba bude až v červnu, maminko, ať sem pan inženýr přijede, kdy chce. Já už plakat nebudu, ale pokud nepokvetou růže v našem sadě, aby jich byly plné stoly, a já sama měla nejkrásnější z nich ve svatební kytici uvitou, potud se nevšímám.“

Paní lesní zjihla: „Zaplať Pán Bůh! Holka dostala rozum!“ řekla si v duchu, a nahlas: „Dceruško zlatá, jak to mluvíš? Že tě chci mermomocí dostat z domu? Zaopatřenou tě chci vidět! Léta ubíhají. Však ty mi budeš jednou blahorečit, že jsi poslechla. Pan inženýr Zedníček je pašák člověk, a což ten majetek! Budeš jako v hedvábném kuffíčku! – A pověz,“ – to už bylo tak šero v jizbě, že neviděla do dceřiných očí – „pověz podle pravdy, nemyslila jsi si na Káju?“

„Na Káju?“ opáčila Zdeňa lhostejně. „A kdepak! Kdo ví, kdy bude hotov, a kdo ví, které tam v Praze se už zaslíbil!“ Ihla Zdeňa udatně, protože jí soumrak pomáhal zakrýt červeň na tvářích, která se ukázala po tak nehorázné lži. „Ale potřebujeme ještě hromadu věcí. Musím do Prahy. Všechno si sepíšu, smíchovská teti mi poradí a půjde se mnou koupit. Co říkáte, maminko?“ Zdeňa zřejmě maminku zaskočila a chvíli bylo ticho.

„Do Prahy?“ ozvala se potom táhle. „A poslyš, kdepak bydlí teď Kája?“

„Což já vím, maminko? Mně se zdá, že na Malé Straně. Proč se ptáte?“

„Jen tak,“ řekla paní lesní a zas tak ulehčeně si oddechla.

„Vždyť ona ani neví, kde Kája bydlí! Bylo by tedy nesmyslem, aby měla strach, že se v Praze sejdou. Kdyby ji tolik nepobolívala noha, však by s ní jela, ale nemůže. Jistota je jistota, tak jaké strachy? Vždyť je tam sestra! Hned zítra jí napiše, aby Zdeňu ani na krok samotnou nepouštěla, a je po starosti. Hlavní, že už se děvče nebrání. No, uvidíme,“ řekla nahlas. „Zatím si to všechno napiš, čeho je třeba!“

Než šla toho večera Zdeňa spát, několik otčenášů přidala, aby jí Pán Bůh ve zlé neměl, že má v plánu nahnat mamince trochu strachu.

Zdeňa měla všechno dobře promyšleno, ale když jela do Prahy, měla přece plnou hlavu obav. S teti ani moc nemluvila, jen se pořád ptala, kdy už přijde strýček, že s ním musí honem mluvit a potom teti všechno poví. Když strýček přišel, hned ho poprosila: „Strýčku, už se vás nemohu dočkat. Celá jsem stonává. Všecko mne bolí, všude mne píchá.“

„Tož honem, Zdeňo, honem pojď, abys nám tu nakonec neumřela,“ smál se a otvíral dveře ordinace.

Paní doktorová seděla mezitím v kuchyni s Annou, kterou tenkrát ten ženich nechal sedět, a celá rozčilením zčervenala vykládala tiše a důležitě: „Anna, já nevím, co se děje, ale něco se děje. Zdeňa je celá pobledlá, na bolesti, na píchání si stěžuje: Pro Boha na nebi, aby tak - -“

Anna poslouchá s pootevřenými ústy a opakuje: „Aby tak - no, milostpaní nebyla by první ani poslední, takových pádů je mezi pány i chudáky, ale pro vzácnou paní by to byla rána!“ -

Tlumí obě ještě víc hlasy a špitají plny očekávání.

Zdeňa sedí na měkkém křesílku, očima přebíhá ordinační síň, a strýček sedí u stolu a říká:

„Tak co tě bolí, děvenko?“

„Hlava, strýčku, a tolik!“

„A co ještě?“

„Píchá mne na všech stranách.“

„V lopatkách také?“

„Také, strýčku, a jak! A všude. A také kašlu!“

„Ale jdi, že kašleš? A při kašli tě píchá?“

„Také, strýčku, na všech stranách.“

„A co srdce, Zdeňo?“

Zdeňa se dívá v kout pokoje. „Proč jen strýček tolik si ji prohlíží? Srdce, strýčku,“ povídá někam vzhůru, „to tlučé!“

„O tom nepochybuji, Zdeňo, ani dost málo, ale jak?“

„Jéje, strýčku, strašně!“

„Hm, hm, to bude vážné. No, proklepám tě.“ Strýček doktor rozvážlivě vyšetřuje. Zdeňka nevidí, jak mu cuká úsměvem v koutcích rtů, ona si jen myslí: „Kéž by strýček sám uznal, že nejsem vnitřně zdráva a teď se vdávat nemohu. Kéž bych nemusela s pravdou ven!“

Prohlídka je skončena. Strýček stojí u okna, poklepává na okenní tabuli kloubem prstu a ptá se vážně, jen napolo jsa k ní obrácen: „Nebolí tě taky někdy ledviny?“

Zdeňka si honem nemůže vzpomenout, kde jsou, ale sahá na žaludek a svědčí: „Jéje, strýčku, a jak!“

„Také tě v nich snad píchá?“

„No, pořád!“

„Hm, a což slezina?“

Propánakrále, jen kdyby Zdeňka honem věděla, kde je ta zpropadená slezina! Sahá si za krk: „Ta nejvíc, strýčku!“

„A cožpak játra, děvenko?“ nedívá se na ni strýček už ani trochu a klepá dál kotníkem prstu na okenní tabuli.

Játra, prach světa, jak je takhle důkladné ptaní, že on strýček opravdu něco shledal? Že ona je skutečně nemocna? Nebylo by divu! Co se už natrápila!

„Játra, strýčku,“ a v zamyšlení hladí Zdeňka obrácenou dlaní žebra zezadu, „v těch mne také pořád píchá.“

„Hm, hm,“ a strýček vyklepává už třemi klouby nějaký pochod na skle.

Chvilé napjatého ticha. Zdeňka teď sama neví – je zdráva, nebo ne? Strýček přestává klepat na sklo, obrací se k ní plnou tváří a ptá se náhle, tak náhle a neočekávaně, že ona zčervená až do konečku kořínků vlasů: „A což Kája, Zdeňo?“

Strýčkovi je jí patrně líto, protože k ní přistupuje, dotýká se rukou jejího čela, dívá se upřeně do jejích vylekaných očí a říká jí konejšivě: „Na mne by sis, děvenko zlatá, musila hodně přivstat! Jsi zdráva jako nejpovedenější tuřín. Nikde tě nepíchá, leda srdíčko někdy

zabolí steskem po Kájovi. Doma, zdá se, maminka do jiného tě nutí, vid'?"

A Zdeňa se rozplakala.

„Strýčku, je tomu tak. Do pana Zedníčka mne maminka nutí a za jiné nedá, než že si ho musím vzít. Strýčku, dali jsme si s Kájou slovo, já za jiného nepůjdu, pro Boha vás prosím, strýčku!“

„Já, Zdeničko, tvójí mamince poručit nemohu.“

„Ale můžete, strýčku,“ honem se Zdeňa vzpamatovává, „můžete mamince napsat, že jste mne prohlédl a proklepal, a že já jsem nemocna. V tomhle roce že se vdávat nesmím!“

„A ty mne, Zdeňo, navádíš k pěkným věcem! O to ti tedy jde? No víš, abych ti řekl upřímně, kdyby se nejednalo o Káju a tebe, jakživ bych se k tomu nepropůjčil, ale já Káju a tebe příliš dobře znám, než abych váhal. Buď bez starosti! Napíše tvójí mamince takové psaní, že jí přejde chuť na tvoje vdavky. Pojď, času na to dost! Ty beztoho budeš psát Kájovi, žes tady, abyste si spolu promluvili, ale v kuchyni ani muk! Naše maminka tohleto tajemství by snad neudržela. Psaní pošlu poštou, a ty – no, když už jsme v té lži, aby nás Pán Bůh netrestal –, Zdeňo, ale řekneš doma, že jsem tě proklepal a že jsi chycena na plíce, rozumíš?“

Strýček doktor vešel do kuchyně.

Paní doktorová ulpěla otázkou na očích svého chotě.

„Hned tak svatba v myslivně nebude! Aspoň dva roky musí švagrová počkat, než bude zadělávat na svatební koláče. Zdeňa je hrozně chudokrevná.“

A když Zdeňa vešla do pokoje, pošeptal paní i Anně: „Chudák! Je chycena na plíce!“ A honem odešel.

Paní doktorová chytla se stolu, Anna klesla na lavičku u kamen a vyjekla: „Milostpaní, to je rána! To je ouraz! To je neštěstí!“

Paní doktorovou polily slzy: „Ubohé děvče! Ubohá sestra!“ A vrátivši se Zdeňu zahrnovaly laskavostmi.

Pan doktor ihned psal do myslivny:

Milá švagrová,

nechci Vás polekat, ale nejsme malé děti, abychom si hráli na schovávačku. Zdeňa se mi nelíbila. Důkladně jsem ji vyšetřil, proklepal a shledal zánět plicních hrotů. Při pečlivé životosprávě ovšem se vyléčí, ale předně:

Ani pomyslení na vdavky, pokud nedovolím já. Aspoň dva roky pust' ženicha z myslí! Za druhé: Zdeňa musí každých 14 dní k prohlídce ke mně! Však já vám ji uzdravím.

Rychle vyrostla a teď je třeba, aby zesílila. Podrobné o životosprávě přikládám. Ještě štěstí, že přišla včas!

Pozdrav od ženy a dětí

Váš

Jaroslav Jirsa

Zavolal Zdeňu, dal jí list čísti.

„Vy myslíte, strýčku,“ usmívala se Zdeňa šťastně, „že naše maminka mne pustí každých čtrnáct dní do Prahy?“

„Jakpak by ne! To, co jsem ti předepsal, jsou samé dobré věci. Prášky, které ti dám – bude to cukrový prášek a lék bude Malaga, které ti naleji do skleničky. Kdybych neměl Kájou a tebe tak upřímně rád, nikdy bych takhle nejednal, ale ty by ses opravdu utrápila, když tě maminka do těch vdavek s jiným tak žene. O tvé svatbě s Kájou jí to povíme. Hlavu vzhůru, děvče! Napiš Kájovi pár řádků, že jsi v Praze, aby přišel hned do Tůmovy kavárny. Posluha to obstará v půlhodině. Půjdeš tam se mnou a počkáte tam, až se vrátím od profesora Grégra. Mám s ním schůzku.“

Zdeňa byla za chvíli s psaníčkem na ulici a v druhé chvíli pověděla krátce posluhovi, kam má dojít. Zaplatila mu a už byla zpátky. Napsala jen:

Kájo, čekám na Tebe v Tůmově kavárně. Přijď jistě a hned!

Tová Zdeňa

To bylo o půl jedné. Zdeňa skoro nejedla a pořád hartusila: „Strýčku, už půjdeme?“ A vysvětlovala: „Strýček mi slíbil, teti, že se mnou půjde do nějaké obrazové výstavy. Já bych se tak ráda prošla Prahou!“

„Šla bych s tebou, děvenko, ale mám pořád nesnáze s tou nohou, kdepak bych ti stačila! Tak jez, tatínku, jez, ať se Zdeňa projde!“

Pan doktor chtěl na Zdeňu loupnout očima, že jako mají dost času, ale kdepak už byla! Za minutku přišla oblečena, rukavice zapínala: „Tak, strýčku, já už jsem připravena.“

„Zatrápená holka!“ huboval strýc. „Člověku ani najíst nedá!“ A klidně si přibral ještě knedlík na talíř.

Zdeňa držela kliku: „Jéje, strýčku, vy toho sníte! Nechte si kousek na večer!“

„Ale jdi, panenka, ty jsi moudrá osoba!“

Dojídal, Zdeňa jen přešlapovala.

„Konečně!“ oddechla si, když bral strýc klobouk. „S Bohem, teti, ruku líbám!“ A strkala strýčka ze dveří. „Pojedeme elektrikou, strýčku, ano?“

„Prosím tě, snad nemyslíš, že už tam Kája bude?“ Ale přidal do kroku a u stanice vsedli do vozu elektrické dráhy. Za chvíličku vystupovali.

Zdeňa pořád napřed. Jak vstupovali do kavárny, ani nemusela se rozhlížeti a hledati. Kája k ní pospíchal od stolku vpravo, sazové jeho oči byly plny veliké radosti, když se prvně stiskly jejich ruce a oči obou setkaly.

Pan doktor svlékal u dveří převlečnick, a když se rozhlédl, viděl už jen tam v koutě v rohu u stolku bílou čapku Zdeninu a černé vlasy Kájovy. Usmál se tiše: „Zatrápená holka, o strejčka se nestará! Na mne podle všeho zapomněla, no, to je vděk!“ A šel k nim.

To se ví, že ani jeden z nich ho nezpозorovali. Když se u stolku postavil, Kája ani očí od Zdeni nezdvihl, a v domnění, že tam stojí číšník, řekl stranou: „Dvakrát bílou kávu!“ a hned zas Zdeně povídal.

Pan doktor se rozesmál skoro naplno. Honem si sedl. A když teprve teď trhla sebou Zdeňa a jako střela vyletěl Kája ze židle, řekl v stálém smíchu: „No, to jsem si dal! Ještě vám budu nosit kávu! Koukejme se! No, Zdeňo, ty nevděčnice nevděčná, tohle mám za všechno? Pane inženýre, tohle si budu pamatovat!“

Kája byl v rozpacích. Ale dovedl se tak pěkně omluviti a říci tak mile: „Prosím, pane doktore, říkával jste mi vždycky ‚ty‘. Proč teď jinak?“

„Hm, mně se zdá, že vy si myslíte: Pro ten krátký čas, co bych vám tak říkal, že to nestojí za to. Potom že stejně budem v blízkém příbuzenství. Tož budiž! Kájo, tahle nevděčnice je těžce chorá. Doma s ní budou musít zacházet jako s drahocenným porculánem. Vdávat se nesmí, ne, nesmí dřív, až budeš hotov. A teď ‚Adieu!‘ Asi za půl druhé hodiny se tu stavím pro Zdeňu.“ A odešel.

Kája byl ne na prahu ráje, ale hned v samém nebi, když mu Zdeňa všechno vysvětlila. A když konečně už i ta teď vskutku číšníkem přinesená káva stála na stole, stýdla, pokrýval ji nový, tenký škraloup, ale ti dva o tom nevěděli.

Ó, ti si měli co povídat! Dnes prvně vynechal Kája přednášky. A což, když Zdeňa řekla, každých čtrnáct dní že přijede, ale to že na neděli, aby Kája nemusil vynechat jediné hodiny.

Věru, zdálo se Kájovi, že je to jen neskonale krásný sen.

Po druhé hodině plnila se kavárna těmi, kteří přišli na černou kávu a čerstvou novinu. Přecházeli kolem nich, a Zdeňa jen slyšela: „Nazdar, Kájo!“

„Poklona, pane inženýre!“

„Servus, Maříku!“

Všichni dívali se na ni. Někteří také šli se slečnamí. Ty si nejvíc Zdeňa prohlížela, protože se líbezně usmívaly, marně chtějíce zachytit úsměv Kájův. Zdeňa zahájila výslech: „Kájo, kdo je tamhle ta slečinka, co má ‚bubikopf‘¹⁹ a teď se pudruje?“

„Nevím, Zdeničko, neznám ji.“

¹⁹ Krátký sestřih vlasů. Pozn. red.

„Jakpak ji neznáš, vždyť se na tebe usmívala?“

„Co by tě napadlo, Zdeničko?“

„Ale usmívala se, já to vím. A což ta vpravo, jak má tak strašně krátké sukně, kdo to je?“

„Taky nevím. Nevšímej si jich, Zdeničko, co nám na nich záleží! Znají mne z koncertů a snad si myslí, že si je pamatují. Ale já nemám v srdci a hlavě nikoho jiného než tebe, Zdeničko moje!“

„No však! Já bych se, Kájo, zbláznila, kdyby ses mi do jiné zakoukal!“

Vysoký, štíhlý pán s tmavě modrýma očima a světlým plnovousem postavil se u jejich stolku se zdvořilým „pardon“ a jemným úsměvem na Zdeňu.

„Pane inženýre, ve čtvrtek hrajeme u pana rady Sklenáře, račte přijít?“

„Přijdu, pane doktore,“ a hned představil Zdeňu, „slečna Zdeňa Rédlová, pan doktor Chýna.“

„Je mi velkou ctí, slečno,“ skláněl se pán k ruce Zdenině, která byla rozkošná v nestrojených rozpacích. „Ráčíte snad také přijít ve čtvrtek k radovům? Těšilo by nás upřímně. Ruku líbám, poklona, na shledanou!“ Odcházel k nedalekému zpola obsazenému stolu a tlumeně řekl dámě, která se ho cosi ptala: „Inženýr Mařík, přece, račte se pamatovat na poslední koncert, kdy hrál s filharmonií. Velký umělec a ryzí charakter. Ta mladičká slečna vedle něj, nejspíš snoubenka, rozkošné dítě, má on štěstí ve všem. Všimla jste si, milostivá, těch nádherných vlasů?“ (Kája už prve poprosil Zdeňu, aby sundala čapku.) „A což ty oči! Model pro Madonu! Škoda, že tu není Schwarzer, něco takového už dávno hledá. Podívá se přímo do očí a člověku se mžitky dělají. K závidění, opravdu!“

Zdeňa začínala být hrda na svého hochu.

„Ty máš známostí, Kájo! Jen jestli ty ženské na tebe nedorážejí! Bude moc dobře, že sem budu jezdit každých čtrnáct dní. Ať vědí, že se máme rádi, aspoň ti dají pokoj. A kdopak bude a těch radů?“

„Z dam jen paní radová, Zdeničko, a té táhne padesátka.“ Bylo už půl čtvrté, když přišel pan doktor. Oba se lekli. Jakže? Že jsou tu už půl druhé hodiny?“

„Už celé dvě,“ smál se pan doktor. „A jak vidím, nemohli jste se dočkat, abych tu už byl. Díváte se na mne jako na lupiče. No, to jsem si dal! Ale abyste neřekli, posedíme ještě chvíli, přečtu si poslední zprávy, ale ve čtyři musíme jít, Zdeňo!“

„Ta půlhodinka,“ řekl Kája, „ta nebyla o nic delší než minuta! Jaká škoda! Smím, pane doktore, vás doprovodit?“

„Radši ne, Kájo. Smíchov je než větší vesnice a řečí není třeba. Honem si to dopovězte, jdu zaplatit. Copak jste vlastně pili a jedli?“

Oba honem provinile míchali kávu. Kája ji vypil hořkou, protože mu Zdeňka v zamyšlení sebrala cukr do svého šálku, a pan doktor mu řekl důležitě: „Je to hlad, co? No, to pochodíš, Kájo! Rozmysli si to, dobře si to rozmysli! Bude ti servírovat hořkou kávu, a kdoví, co ještě.“

„Pane doktore,“ usmíval se Kája radostně, „nic se nebojím, ale, prosím, zaplatím si sám.“

„Jen buď rád, že máš ještě chvíli se Zdeňou pro sebe, a seď! Přijdu hnedle!“

Zdržel se vzadu chvíli, a pak už se opravdu rozloučili. Kája tedy ještě podle přání pana doktora zůstal, ale hned jak se zavřely za Zdeňou dveře, řekl si: „Prve tu sluníčko svítilo a voněly všechny květy s pryskyřicí brdských lesů. Teď je tu jako po Dušičkách na lážovském hřbitově. Ale Zdenička, miloučká, rozkošná, zase přijede za čtrnáct dní,“ a Kája pospíchá a zastavuje se v prvním kostele. Na kolenou Bohu děkuje: „Nejsem hoden tak velikého štěstí, Pane Bože, ale přičiním se, abych si je zasloužil!“

25. Zdeňka stůně?!

Paní lesní přišla s pláčem s psaním za tatínkem do lesa. Lekl se i on. Z tak zdravého rodu jsou přece oba, a jejich dítě, jejich Zdeňka, na plíce aby byla chycena?

„Neplač, maminko, tomu se dá předejít!“ A zašel hlouběji do lesa. Co nenapadlo maminku, napadlo tatínka: „Že švagr napsal to jen tak, aby mamince nahnal strachu, aby dala pokoj se ženichy? Byla sice Zdeňa teď trochu pobledlá, ale to nejvýš steskem po Kájovi, s nímž teď jistě ani lísteček vyměnit si nemůže.“ A pan lesní luskl prsty: „Jestli se Zdeňa jemu přizná, bude dobře. Když ne, taky dobře. Hlavní věc je, že dopisu věří maminka.“

Když se Zdeňa vrátila z Prahy, snášela jí maminka ze všech stran. Pozorovala ji ustavičně a opakovala přesvědčivě: „Však ona tě ta chudokrevnost pustí! Jíst hodně musíš, mléka hodně pít a chodit do lesa. Nepíchá tě nikde, děvenko? Namaž si chlebiček! Smetánku nechceš?“

Zdeňa nerada viděla maminku v takových úzkostech o sebe. Nejraději byla by ji chytla kolem krku a řekla: „Maminko, vždyť mi nic není!“ Ale vzpomněla si ihned, co by následovalo. Kája by byl pro ni ztracen.

Každých čtrnáct dní jezdila do Prahy, a vždycky hodinu dvě byli s Kájou v kavárně.

Strýček už to vždycky tak zařídil, že se Zdeňou došel až tam a pro ni se zastavil. V těchto chvílích otvírala se čistá srdce obou mladých lidí dokořán. Přesvědčovali se, že jejich záliby jsou společné a není ničeho na světě, co by je mohlo rozdvojit, a že se toho svého štěstí přece jen dočkají.

Časem napsal pan doktor do myslivny, že Zdenino zdraví se lepší, ale jen aby byli opatrní.

Uhnul Kája vojně, štěstí měl a o místo se začal starat. Dík jeho velikým známostem mohl říci v dubnu Zdeně: „Jak budu mít po posledních zkouškách, mám místo jisté.“

Kája se chystá k posledním zkouškám. Nastavuje noci i on, student přece tak výborný.

Teď už se nebojí maminka hajná zmínit se o Kájovi třeba i před vzácnou paní. Zalibuje si: „Chvála Bohu, přece se dočkáme radosti na tom našem chlapci! I místo už má slíbeno, a dobře placené.“

Vzácná paní při těch slovech ani nedutala. Hlavou se jí honily představy těch „dobrých partií“, které pro Zdeňu chystala, a teď, kdy už vidí, že děvče zase jen kvete, nebude se švagr doktor jistě zdráhat dát jí dovolení k sňatku. Musí se dopsat panu Zedníčkovi. Slíbili mu tenkrát, že mu sdělí, až Zdeňa trochu zesílí.

„Lesní inženýr,“ uvažuje kolikrát, když je sama, „ovšem to by byla výborná partie, ale kdyby to byl někdo jiný než ten Kája a kdyby byl aspoň o tři roky starší než Zdeňa. Ne, ne, Kája ji nedostane! Aby lidé řekli: ‚Vida, nebýt Káji, zůstala by Zdeňa sedět!‘ Jak by to vypadalo? Jaké štěstí, že ji tenkrát dala do toho kláštera, kde ji měla jako v hedvábném kuffříčku! Jen ta nemoc neměla do toho přijít, už mohla být holka paní Zedníčkovou“ –

Kája má po zkouškách. Dopadly výborně, ale je duševně vyčerpán. Myslí, že se hned rozjede domů, ale sotva došel do svého bytu, převalil se na pohovku a spal. Nahrazoval probdělé noci. Probudil se pozdě večer, a třeba mu teta školníková přinesla večeri, jen sklenici vody vypil, a zase v posteli. Spal do 9 hod. ráno. Teta vedle, plna radosti, že Kája, ke kterému přilnula jako k vlastnímu, je hotov, chránila ostražitě, aby k němu nezalehl hluk z chodby.

Kája, jak se probudil, uvědomil si, že studie jsou skončeny. Chtělo se mu zavýsknout! Zdeňo! Nebo: tatínku, maminko! Ale v kuchyni je teta školníková, dobrá duše, která mu byla místo maminky, a on v přemíře radosti zavolal: „Milostpaní!“

A jak ona otevřela, řekl: „Pan inženýr má hlad! Ohromný!“ Bohudíky, školníková s tím počítala a Kájovi chutnalo znamenitě.

„Tož dnes si obejdu známé, abych se rozloučil, a zítra pojedu.“

V těch dnech dostali lesních list ze Smíchova od Jirsů:

Milá švagrová!

Zdeňa už je zcela úplně a dokonale zdráva a vdávat se může hned. A propos, víte, že Kája Mařík už má po všech zkouškách, i místo? Mohou si gratulovat nejen jeho rodiče, ale i ti, jichž dceru si vezme. Myslím totiž, že se bude brzo ženit. Říkal mi tak nedávno.

Domnívali jsme se, že to bude ženich pro Zdeňu, ale ani ona, ani on ničeho takového neříkali.

Bud'te zdrávi!

Vaši Jirsovi

Tohle psaní pan lesní do ruky nedostal. Paní je hned spálila a hluboce vzdychla.

Zdeň se proháněla lesy a myslivnou jako jarní vítr. Vypadala na 18 let a zdraví se jí dívalo z očí. Pan Zedníček neodpověděl.

Pan lesní, kudy chodil, tudy si pohvizdoval. A když sám si byl pro list, který určitě čekal a který byl od Káji, nejen pohvizdoval, ale i rozezpíval se v pokoji, že se paní lesní lekla, co že ho to napadá? Toho večera – byl takový horký, plný žárného léta, plný vůně rozteplených lesů –, když Staník a Týna spali a Zdeň byla u šafářů, řekl mamince: „Neposadíme se chvíli ke tvým růžím? Chtělo by se mi chvíli povídat.“

Šla paní lesní ráda, nerada, kdož ví, ale šla.

„Tož co se Zdeňou, maminko? Myslím, že si ji doma nenecháme? Už by byl hnedle čas na svatbu. Chtívala jsi ji provdat do dvaceti. A vidíš, hnedle by ti zůstala v tom hedvábném kufříčku navzdýcky. – To se to kouří v té vůni, maminko! Nechtěla bys cigárko?“

„Dej mi pokoj,“ mávla rukou netrpělivě. „Já mám jiné starosti!“

„Jestlipak víš, maminko, žes to naše děvče neměla v tom klášteře tak moc dobře schované. Ten ‚hedvábný kufříček‘ se ti moc dobře nepoved’. Zdeň si s Kájou psala! Ona jemu jako Božce Sakařové, přítelkyni, a on jí jako ta Božka. Mně se zdá, že ti dva od sebe už neupustí. Copak tomu říkáš, maminko?“

Chvíli bylo ticho. A potom: „Za nic, tatínku, za nic! A hned budu psát do klášteřa, jak se tohle mohlo stát!“

„Ale nebudeš, nic tam nebudeš psát! To už není nic platné.“

Paní lesní vyběhla ze sadu a zavřela se v pokoji. Hlavou se jí honily překotně myšlenky. Ale tu, která jí radila: „Umoudři se! Nebud' směšná! Nekaz dítěti celý život!“ tu rdousila všemi silami.

Nad brdskými lesy rozběhla se lesní zářivá noc. Raf a Pěťa proháněli se dvorkem a povídali si: „Přijede Kája. Už je pánem! Budeme s ním chodit do lesů. Potkáme někde bílou a růžovou slečnu z lesovny, náš pán jí řekne: ‚Budeme mít svatbu!‘ A ona řekne: ‚Budeme!‘ Potom bude koláčů, kostiček a všeho dobrého habaděj!“

Psi z myslivny štěkali na ně přes dálku: „Víte, že vzácný pán dnes si zpíval a starému modřínu u průseku že povídal: ‚Budeme chystat svatbu, kamaráde! Snad se ještě pamatuješ na ty dvě malé děti, jak kolem tebe nesčíslněkrát pobíhaly? Na Káju a na Zdeňu?‘ Starý modřín to pošeptal větříčku a ten to pověděl nám.“

Měsíček se rozesmál nad samotami: „Máte pravdu, kamarádi! Já to vím od bratra sluníčka a ten to ví nejlépe. To mi povídalo, že je tak v Boží radě souzeno, že tihle dva budou mít svatbu. Posvítí prý jim na cestu k Božímu oltáři a sám Hospodin pošle jim své požehnání. Krátkou noc, kamarádi! Musím si posvítit do průseků, co tam o tom vědí. Ono to tak lehce nepůjde, to mi zas pošeptal bratřík větříček. Vzácná paní nechce ani slyšet, ale říkají lidé, já tak často je vyposlechnu, že věrnou lásku dvou čistých srdcí lidských sám anděl Páně ochraňuje. No, a to už mají vyhráno. Krátkou noc!“ a Raf s Pěťou a psi v myslivně se zamlčeli. Tomuhle oni dobře nerozuměli. Oni jen věděli, svatba že znamená kostičky, ať už potom zaječí a koroptví, nebo husí, kachní a kuřecí, holubí, nebo bažantí.

Vyštěkli jenom: „Krátkou noc, měsíčku, vyříd' to v průsecích!“

A měsíček, věren své přípovědi, osvítíl do sinava průseky. Chtěl jim povědět novinu, ale vrcholky starých stromů rozezpívaly se radostně: „Měsíčku, Kája a Zdeň, víš už, víš? Kája snad už zítra přijede, Zdenička půjde s ním stínem našich větví, bude asi svatba, měsíčku, co říkáš?“

„Bude, ba bude, kamarádi, no, dej jim Pán Bůh štěstí!“

Paní lesní se třepala půda pod nohama.

„Tož on Kája našel cestičku i do toho ‚hedvábného kufříčku‘? Tož on i takový je?“ A náhle ji napadá: „Což jestli ta Zdenina nemoc

nebyla také jen od švagra vymyšlena? Jestli – jak jen se stalo, že ona jako matka mohla věřit bajkám o zánětu plicních hrotů? Slepota byla raněna, nic jinak. Musí do Prahy, musí na sestru zaútočit. Musí se dozvědět, jak to vlastně bylo s tou Zdeninou nemocí!“

A jede. Vpadá k sestře s otázkou na rtech: „Prosím tě, co vlastně bylo Zdeně? Zdá se mi, že jste hráli se mnou...“

Paní doktorová, které teprve před několika dny pověděl muž pravdu, chlácholivě hladí její ruce: „Jak to bylo, tak to bylo. Povím ti všecko, jen se nezlob! Vždyť Jarka měl na mysli také jen Zdenino štěstí, které bys byla v horečné touze, aby už už Zdeňa byla vdána, sama zašlapala.“ A vykládá.

Paní lesní se zlobí, hrozně se zlobí. Odchází neusmířena a přijíždí domů jako mrak zakaboněná. Tuší to, cítí to, že prohrává. Je zaskočena, podvedena, a k tomu od těch nejbližších. Nechce mluvit se Zdeňou. Zdá se jí, že by Zdeňa řekla rovnou: „Maminko, buď Káju, nebo žádného!“

Po dlouhých vnitřních bojích stává se takovou, jakou bývala, když Kája byl u nich doma. Najednou se jí zdá, že vlastně nic nemá proti Kájovi, jen to, že je o půl druhého roku starší než Zdeňa. Najednou se přesvědčuje, že Kája je ten nejhodnější člověk na světě. Ale nahlas to neřekne, ještě dlouho ne! Ještě je všechny potrápí za to, že oni za jejími zády takhle prováděli!

26. Kája pod skaleckým křížem. Paní lesní na výzvědách

Kája se chystá na cestu domů. A najednou jako bleskem projede mu hlavou vzpomínka na Láďu. Musí se k němu přece jen ještě jednou podívat. Jde, ptá se po něm.

Paní bytná mu říká, že je v nemocnici. Jde tam.

Láďa leží v bílých poduškách, zrovna tak bílý jako ony, a chraptivě se směje: „Co to, že ty, puritáne, ke mně jsi přišel? Vyhrál jsi snad život, že jsi zůstal čistým? Bláhovče! Život jsi měl

užít, jako já užíval, nedívat se napravo ani nalevo, jen brát, co život skýtá a nabízí. Pořád jsi takovým bloudem?“

„Ba jsem, Láďo, a šťasten při tom. Co bych mohl nabídnout dnes svojí milé Zdeně, kdybych nemohl dodat: ...a srdce čisté a neporušené ti podávám? – Mám titul, mám postavení, ale pro kočku by to všechno bylo, kdybych nemohl říci: Jakou tebe chci dostat, takovým jsem i já! – Láďo, toneš v hříších. Nezdá se ti, že bys aspoň z nich se měl očistit?“

„Kdepak, Kájo! Nemám čeho litovat. Užil jsem, co se vůbec užít dalo. Jen škoda, že to netrvalo déle!“

„A co Bůh, Láďo, a jeho přikázání?“

„Eh, na to nemyslím. Chceš-li mi kázat, můžeš jít!“

A Kája šel. Lékařů se zeptal, a oni odpověděli: „Tak týden ještě, déle ne!“

„Konec!“ řekl si Kája. „Je konec jeho životu. A přece oč bědnější bude jeho skon nežli konec života zlíčovského Jiříčka. Teprve loni umřel. Sám čistý jako anděl Boží pokorně přijal poslední útěchu. Zlíčovská vila vyzdobena byla jako nevěsta. Bílé růže v girlandách visely nad vchodem, v chodbě, v pokoji, kde umřel. Bílými růžemi vystlali mu poslední lože. Byl jimi zasypán tolik, že když přiklopili víko rakve, bílá poupata, ve dví rozštěpena, zoufale nad ním plakala. – Láďa taky umře. Ale jemu nezalehne ve vychudlou hruď ani jediný bílý květ. Vědomě odříkal se Boha. Hřešil těžce, ale Bůh je přece tak krajně shovívavý. Láďa měl čas. Bůh ve svém nekonečném milosrdenství čekal – čekal na jeho pokání. Ale jeho tvor byl zatvrzelý, trval ve zlém až do konce. Není mu rady ani pomoci.“

Zahořklo v čisté duši Kájově vědomí, že panu faráři Hlouškovi musí napsat: „Není možno vždycky zlu zabránit. Nezbývá někdy jen zlomit nad hříšníkem hůl,“ a říci: „Jaký život, taková smrt!“ A při vzpomínce na pana faráře Hlouška hned si Kája vzpomněl, že je mu dlužen odpověď na poslední list. Napiše mu ještě hned teď z Prahy a pozve ho upřímně aspoň na týden do hajnovny.

Kája konečně jede domů a cesta jeho je plna vzpomínek. Vystupuje v Řevnicích, jde známou cestou, nad hlavou mu ptáci

zpívají. Léta studií leží za ním, uběhla jako sen. Pracoval intenzivně, jen aby byl hotov a Zdeňa na něho počkala. Kája jde rychlým, pružným krokem přes Skalku. Zastaví se chvíli u kříže, podívá se z výšky na Lážov, na ten do cípu složený šáteček, jak pěkně vykruhuje jej prostřední a zadní rybník vpravo a zahrady ostře vlevo.

Sedí Kája na lavičce sroubené na výčnělku skály. Sedí a dívá se. Co teď přijde, bude zatím kancelářská práce. Kdesi v jeho podvědomí vytryskuje vzpomínka na chvíle, v nichž v úžas přiváděl posluchače, vzpomínka na chvíle, v nichž zapomínal vlastního bytí a propadal úplně umění. Loučí se dnes se sny, v nichž se mu zdálo, že by nejlepší bylo rozjet se do světa a podmanit si jej mocí svých prstů. Doznává v této chvíli sám sobě: Kolikrát zakolísal, kolikrát chtěl zaměnit posluchárnu přednášek za jasně osvětlené sály, ať už zvoní tam třeba i jiná řeč než ta jeho rodná. Křídla, zdálo se mu v takových chvílích, že má, křídla, jimiž vyletět může do světa, do šíra a navždycky stát se umělcem velikého slohu, nenáročné touhy, písni ptáků a hymnou brdských lesů. Chtěl by jít cizími kraji a hrát třeba kosům a vrabcům, jen když to bude jeho píseň, kterou jim bude zpívat. Mistr Netrefa postavil ho před dilema: „Bude z vás světový umělec, anebo lesní inženýr, Kájo?“ Bez rozmyšlení tenkrát řekl: „To druhé, Mistře!“

Tím už je. Ale to první mělo přece tak svůdný přízvuk!

Cípeček složeného šátečku ležel pod ním tak odevzdaně. Tam za těmi rybníky, kam nedohlédne, tam červenají se dvě střechy. Ta jedna u nich doma, ta druhá tam, kde je teď Zdeňa.

Zdeňa! Ano, pro tu se rozhodl. Je Kájovi, jako by kdosi trhal jeho bílé prsty od dobrotivých kláves. Cítí úžasnou bolest ve všech kloubech, ale jeho duše otvírá mu rty a ty říkají: „To pro Zdeňu, pro milou mou Zdeňu!“

Nebylo to tak příliš lehké, když teď řekl: „Umělce pochovám, zbude jen lesní inženýr.“

Jeho bystré oči, když se teď rozběhly po nezamženém šíru, přece jen postřehly v dálce kus červenavé střechy, a Kája se rozběhl cestou

necestou tam, kde tušil najít plavovlasou Zdeňu s věrnýma očima. Nepomýšlí Kája na to, kdy a kde se se Zdeňou potká, on jen ví a raduje se, že za chvíli bude doma.

Rozštěkali se psi v hajnovně, ale Kája jen hvízdal, Raf i Pěťa rozběhli se k němu a maminka hajná div nůši se zad nepustila, jak se lekla, když Kája do dvorka vcházel.

„A já nemám ani zatopeno, chlapče! Což jsi nemohl napsat, kdy přijedeš?“

Ale Kája otáčí maminku i s nůši a skoro vykřikuje: „Tož jsem vám přivezl inženýra, máte, maminko, radost? Že nemáte zatopeno? Však já si oheň udělám!“ A než maminka složí nůši, Kája už štrachá u kamen. „No, to je vidět! Ani tu, maminko, pořádnou loučku nemáte! Však ji donesu a tříštičky vám udělám!“

Za chvíli hoří v kamnech a Kája povídá mamince o posledních zkouškách. Přichází tatínek a tiskne k sobě Káju: „Chlapče, chlapče, vždyť tys větší než já! A nepůjdeš už do Prahy studovat?“

„Ba ne, tatínku,“ směje se Kája, „Bůh ví, že ne! Teď už rovnou do místa!“

Do lesovny zvěst o příchodu Káji první donesla šafářovic Marjánka: „Vzácná paní, jako pan baron vypadá ten pan inženýr hajnejch! Potkala jsem ho za průsekem a on hned řekl: ‚A, Marjánka! Já tem pitla! Vyříd’ v lesovně ode mne uctivé poručení, a že si dovolím zítra přijít.‘ To abysme, vzácná paní, něco nachystaly k uctění!“

Ale vzácná paní se kabonila a odsekla jí: „Co bysme leda chystaly! Nic!“

„A to zas ne, maminko,“ zahlaholil mezi dveřmi pan lesní. „Budete chystat! Pan inženýr Mařík nějakou tu poctu si zaslouží. Přijde asi před polednem, tož pozveš ho k obědu, ale ať je, maminko, nedělní!“

Tohle všechno slyšela Zdeňa. Vyběhla do lesů: „Duby, buky, modřiny, jedle a borovice, poslouchajte! Přišel Kája! Můj Kája se vrátil! Má titul, má postavení! Moje drahé lesy, až dnes měsíc zasvitne do vašich větví, já s ním půjdu pod nimi!“

Paní lesní přelamovala prsty rukou. Má zítra Káju opravdu uctít nedělním obědem, nebo ne? Tatínek tak řek' a tatínek nesnese v jistých věcech odporu. Jen když Zdeňa nic neví! Bláhově myslila si paní lesní, protože nepostřehla, že Zdeňa slyšela.

„To mne dnes bolí hlava,“ prořekla večer Zdeňa. „Jak by se mi ta nemoc vracela!“

Paní se ulekla. „Nejlepší bude, Zdeňo, když si dáš studený obklad a lehneš si.“

„To také udělám, maminko!“ Hledá Zdeňa obklad na hlavu a odchází.

Pan lesní vybízí maminku: „Zítra přijde vzácná návštěva. Musíš se vyspat, maminko!“

Jak paní lesní odchází, pan lesní postává u laťkového plotu, chytá vůni rozkvetlých růží a bere brokovnici i klobouk: „Dnes asi sejdou se ty naše děti. Nebude snad na škodu, když si vyjdu i já.“

Paní lesní přitahuje si bílou peřinu až k očím a říká si: „Jsou to už chladné večery!“

Zdeňa zrovna teď vychází do růžového sadu a říká si: „Jaký nádherný večer!“

Pan lesní stojí na cestě u zahrady. A Kája? Ten se skoro rozběhl k průseku. Sotva se jím rozhlédl, viděl Zdeňu, jak vchází na pěšinu, měsíčním světlem skoro do mléčné běli ozářenou.

Pevný stisk ruky, zavolání „Zdeňo!“ „Kájo!“ a již jdou oba tou světlou pěšinou, nechávající za sebou potmělý průsek.

Pan lesní dívá se z průseku za nimi. „Mohl jsem si myslit, že jejich láska je bílým květem. Velké děti, jimž stačí stisk ruky, teplý pohled, vědomí, že jsou spolu.“

Paní lesní pod peřinou nechtělo se usínat. Najednou ji napadlo: „Což aby tak ten Kája nebo Zdeňa,“ a peřina mžikem letí přes pelest, paní obouvá lehké střevíce, natahuje župánek, svinuje vlasy v uzlu a potichu, se strachem jde k Zdenině pokojíčku. Otvírá. „Zdeňo!“ volá tiše.

Dívá se, jak měsíční světlo ostře kreslí bizarní rámce po nábytku. „Bud' tak tvrdě spí, anebo –“ a paní třemi poskoky je u postele.

Ustlána! Zdeňna je pryč. Je venku! „Tááák! A tohle je to bolení hlavy? A tomuhle se v klášteře naučila? Tatínek lítá někde po lesích, na vlastní dítě pozor nedá! Ó, kdyby nebylo jí, mámy, kdož ví, co by se nestalo! To on, ten Kája, ten ji chce obloudit: Propánakrále, aby potom už musila ona i otec říci: ‚Dávám vám ji!‘ No, ale ještě štěstí, že na to přišla. Teď udělá rámus na celý les. Ať přiběhnou z hajnovny i z lesovny všichni poslechnout! Jen co je najde!“ Vybíhá bez ohledu na nohu, která pobolívá.

„Kam, jen kam? Kde se asi sešli? Jistě ji zatáhl někam daleko, do tmy, ó, ten Kája, ten Kája chce se jí zmocnit lstí, aby rodičům nezbylo nic jiného než říci: ‚Vezměte si ji!‘“ Míří stezkou vysokým lesem k podrostu. „Tam jsou taková svůdná, zrádná místa, zvoucí k posezení – k hříchu. Tam někde budou! Že si s sebou nevzala psy! Vracet se nemůže! Každou vteřinu jde o Zdeninu čest. Dítě nešťastné!“ zahořekovala skoro hlasitě, ale zase ji hněv přemohl. „Vyženu ji, vyženu, ale jen abych je našla!“

Ba ne, nenašla. Prochodila celým podrostem, nikde ani lísteček se nehnul. Nejkratší stezkou vrací se k okolí samot. Jde průsekem. „Tady asi někde budou!“ Pronikavě dívá se do šeravé tmy, zas nikde nic. Už je na jeho konci. „Tady asi nebudou.“ Zadívá se do pěšiny: „Tady je světlo jako ve dne!“ Ale zastavuje se a očím nechce věřit. „Jsou tu! Jdou tou bílou pěšinou zrovna až k vysokému modřínu. Nemluví příliš tiše. Je jim rozumět.“ Ona chce vykřiknout, udělat hrozný rámus, ale nemůže. Hrdlo má zadrhnuté a slyší Káju: „Dobré místo mám, Zdeňo, hned se mohu oženit, a postup zaručený. Mimo to jsem vázán ještě na celý rok k vystupování na koncertech, a to vynese hezkou hromádku peněz.“

Paní lesní nastavuje uši, ale oni se od modřínu vrací zase zpět. Hlasy doznívají. Nezbyvá jí než čekat, jestli se zase vrátí, ale počká tu třeba do rána, kdož ví, jak horoucí bude rozloučení, a paní lesní čeká. Neví, že ani ne patnáct metrů od ní stojí pan lesní a usmívá se; maminka vidí, ať se přesvědčí!

Ti dva se vracejí stejným tempem k modřínu, kde se zastavují.

„Což vzácný pán,“ mluví Kája, „snad ten by dal svolení, ale vzácná paní? Co myslíš, Zdeňo? Tak na mne zanevřela, a přece mi kdysi byla jako druhou maminkou, Zdeňo, vid’? To už je dávno! A bez jejího svolení?“

„To je všechno marno, Kájo! Víš, že už jsme si to jednou řekli, bez maminičina svolení žádného štěstí bychom nedošli.“

„Ba nedošli, Zdeničko! A proti její vůli nic dělat nebudem. Cožpak já! Já se neožením s jinou za nic na světě, ale což když tebe bude vzácná paní nutit do svatby?“

Zdeňo jen tiše vzdychne.

„Zítra přijdu poklonit se vzácné paní do lesovny. Musíme doufat, Zdeničko! Štěstí dvou lidských srdcí leží v rukou vzácné paní. Dobrou noc!“

„Dobrou noc!“ podávala mu Zdeňo ruku, ke které on schýlil hlavu a dotkl se jí lehkým polibkem. Zdeňo šla vpravo, on vlevo.

Paní lesní byla ukrutně zklamána. Tohle bylo tedy to „horoucí“ loučení! Ona si to představovala jinak. A začíná uvažovat: „Jak to řekl ten zatrápený Kája? Štěstí dvou lidských srdcí leží v rukou vzácné paní!“ Ano, tak to řekl. Paní lesní neodchází domů. Sedá na dubový pařez a zamýšlí se. Vzpomínky přehouply se do minulosti. Také byl takový měsíční večer jako dnes, když tenkrát vyběhla ze staré školy - a bylo ještě později než dnes - a její maminka už dávno spala. Jen tatínek nahoře v kabinetě psal, ale ten netušil, že ona odchází. Dbala, by ani klika, ani zámek hlavních dveří ani trochu nezavrzly, a vyklouzla do školní zahrady. Čekal už tam na ni švarný lesnický adjunkt, on - Staník. Vždyť odjížděl snad na celý rok, musil se přece rozloučit! Maminka nechtěla ani slyšet o Rédlovi.

„Kdožví, kdy dostane myslivnu, co by tě napadlo?“ říkávala. Čekal a sevřel ji v náruč a ona byla tak šťastna! Seděli na březové lávce pod kvetoucími růžemi a její hlava ležela na jeho rameni. Trvalo to než chvíličku. Jak zhaslo v kabinetě světlo, musila ona spát. Ještě jedno políbení a utíkala lehce do svého pokojíku. „A ti dva tady,“ řekla si v duchu, „ani jediného políbení si nedali. Panečku, ti jsou ještě stokrát hodnější, než oni byli tenkrát.“ Už po

roce dostal Staník myslivnu a vzali se. Nelitovala nikdy, Bůh ví, že ne. Za půl roku po jejich svatbě zemřela maminka, ani zrození Zdeni nedočkala. Leží tam daleko v rodinné hrobce, každého roku jezdí tam s mužem. Na mramorové desce pod křížem, pod jménem maminčiným je prostý nápis:

Naposled stiskni ruku mou,
vždyť já tam přijdu za tebou!

A brzo přišel za ní tatínek, brzo. Do klína paní lesní padají slzy. A najednou si uvědomuje, že má dcerku dobře vychovanou, a ten Kája, ten že je vlastně z gruntu dobrý mladý muž. Co ji to posedlo, že najednou o něm ne a ne slyšet? Snad sám ďábel jí oči zaslepil, že ona jen pořád ženichy sháněla a o nejlepším, nejpořádnějším ani slyšet nechtěla! Snad je to souzeno v Boží radě, aby se ti dva dostali. Kdyby se tolik nebála vtipů tatínekových, řekla by mu to hned dnes. Ale ti dva nesmějí zvědět, že ona je viděla a slyšela – a tatínek ani slova. Nejraději by zítra, až přijde Kája, řekla: „Prosím tě, Kájo, už si tu naši holku vezmi!“ Ale to nesmí. To by byla moc velká porážka. No, snad to nějak dopadne!

Pan lesní, jak viděl paní sedat na pařez, řekl si: „Možná, že naše maminka tu bude přenocovat. Já musím nejkratší cestou domů. Jinak by si Zdeňa myslila, že dnes mají všichni z lesovny rendezvous²⁰!“ A vzal to rychle postranní stezkou. Než přišla Zdeňa, už předstíral spaní. Jak by byl tušil, že ona zajde ještě do jejich pokoje. Jen otevřela a řekla: „Už mne přestala bolet hlava, dobrou noc!“

„Dobrou noc!“ opáčil jako ospale a v duchu se těšil na ráno. Konečně paní lesní vstala z pařezu. Lekla se: „To jsem se zdržela! Snad ale tatínek ještě doma nebude?“ Vklouzla opatrně do ložnice.

Lekla se ještě víc. Tatínek byl doma, ale spal. Jak zhluboka oddychoval!

Ale ten dobře věděl, kdy ona přišla.

²⁰ Schůzka, rande. Pozn. red.

27. Nevítané návštěvy v lesovně

Pan lesní probudil se ráno v náramné náladě. Protože maminka ještě spala, řekl si v duchu: „Dospává večerní výlet.“ Celá ta dlouhá léta, co jsou spolu, vždy byla maminka dřív vzhůru než on. Přál jí spánku a tušil, že právě v té půlhodině, kdy včera večer zůstala sedět v průseku, přišla asi na jiné myšlenky, a proto vstal zcela tichounce, umyl se raději v kuchyni. Vyhnal Týnu, že bude sám vařit snídani, a už nasypal do mlýnku kávu. Dnes udělá tureckou, silnou, to bude maminka koukat, že jí nebude moci obvyklou dávkou smetany obílit! Žita ani zrnko!

Paní lesní se probouzí. „Tááák! Tatínek snad šel do lesa bez snídaně! Chudáček! To se dočkal na stará kolena!“ A paní lesní, jak sama sobě řekla, „byla by si proto napohlavkovala“. Jde do kuchyně, pan lesní odtahuje hrnek s vroucí kávou na okraj plotny.

„Dej Pán Bůh dobré ráno, maminko! Mně se zdá, že ráčili zaspát. Inu, když jsi se večer tak zdržela! Kdepak jsi vlastně byla, maminko?“

Paní lesní bezúčelně otírá utěrkou čistý stůl a oči nezvedá. „Byla jsem, byla jsem u šafářů, tatínku.“

„Hm, žes je burcovala! Když já jsem šel do lesa, už spali. Jen abys mi, maminko, nakonec nechodila na zálety! A copak dnes budeš vařit? Pozvu pana inženýra na oběd.“

Maminka honem neví, co by řekla. Přece snad nepoví: „Čekám na něho s otevřenou náručí!“ Proto odpovídá: „No, když myslíš, tatínku, pozvi ho. Uděláme smažená kuřata s mladým hráškem, potom by mohla Týna zaříznout jednu kačenu. No, však to nějak zařídíme. Ale tys nasypal kávy, tatínku, vždyť to nemohu ani obarvit,“ zamlouvá řeč.

„Ta je,“ říká pan lesní hlasitě. „Bez žita. Inu, takovou umím jen já!“

„Však stojí osminka pražené kávy u Štulců šest korun! Kolik bych jí spotřebovala za měsíc, kdybych vařila takhle silnou?“

Pan lesní si dal ještě jednu várku, usmívá se, bere klobouk a brokovnici, dívá se jí přímo do očí, cuká mu to šelmovstvím v koutcích rtů, když povídá: „S Bohem, maminko! A po druhé neseď tak dlouho na pařezu. Mohla bys nastydnout!“

Paní lesní hoří ve tváři. „Vida, tatínek to ví, on ji viděl, on tam byl taky. No, teď mne mají v hrsti! Já se přesvědčila, že je Kája vzácná povaha, i to, že mám dceru dobře vychovanou. Na tatínka už nic moje výmluvy a zdráhání by neplatily. No, Pánu Bohu poručeno! Ale jen tak zlehka Kájovi Zdeňu nedám! To by byla moc veliká porážka. Oběd uchystám dobrý. Jen nedopouštěj Pán Bůh, aby Kája přišel s tatínkem zároveň! A co Zdeňa? Ta to přece ví, že ona, maminka, o Kájovi ani slyšet nechtěla, a teď tu má kvůli němu vyvářet sváteční oběd? No, musím na to s politikou!“ řekla si a znova se zamyslí.

Káva na stole stydla.

„Vzácná paní,“ vešla Týna do kuchyně, „budeme mít k obědu lívance, jak říkali včera? Že bych doběhla pro droždí.“

„Kdepak dnes lívance!“ rozmáchla se rukou paní lesní. „Zařízni kačenu a dvě kuřata! Ta žlutá, stejně velká, víš?“

„A jéje, to sebou musím hodit! Kačenu a dvě kuřata! Už je hromada hodin!“

„Jakápak hromada hodin!“ paní lesní nato. „Pán před chvílí odešel,“ a dívá se po hodinách. „Propánakrále, máš pravdu, Týno, už je devět! Nejvyšší čas! Já jsem se nák zamyslíla.“

Týna vybírá zabiják na drůbež a jde mordovat.

„Zdeňo, honem pojď pomáhat!“ volá paní lesní do chodby. „Už je devět pryč!“

Zdeňa běží. „To víš, tatínek pozval k obědu pana inženýra, musíme se dát vidět!“

Zdeně se ani nechce věřit, že takhle mluví maminka, ale honem běží k plotně, zatápí a „co budem vařit, maminko?“ ptá se.

„Zčerstva hrnec vody na paření! Týna zařezává kachnu a dvě kuřata – polévku drůbkovou s rýží, ke kachně okurkový salát

a brambor, ke kuřatům hrášek, honem, Zdeňo, honem, taky nákyp uděláme!“

V kuchyni je rušno. Lítá Týna, lítá Zdeňka, hodiny taky letí, paní lesní dává strohé povely.

Už si myslí – no, přece to bude v poledne, když se rozštěkávají v lesovně psi.

Týna hučí něco o čechmantovi, který sem někoho nese, ale běží je okřiknout a vrací se s nimi: „Jde paní správcová se slečnou!“

Paní lesní tuhne v žilách krev: „No, ty mi tu ještě chyběly! Každá minuta je mi vzácná, a ony si přijdou v jedenáct hodin, snad na besedu!“

V Lážově už věděli včera, že se vrátil pan inženýr Kája Mařík, i to, že už má dobré místo zaručeno. Jak to dolehlo k uším paní správcové, svolala ona na večer rodinnou poradou. Přišel její otec, obchodník pan Zádřaba, přišla matka pana správce, vdova po železničním úředníku, přišla i sestra paní správcové, paní lesní radová Gelnerová. Zasedal ovšem i pan správce s paní a dcerou Vlastou.

Vlastě pořád se nenaskytla příležitost chytiti ženicha. A přece měla mikádo, malovala se, sukýnky nosila jedva ke kolínkům, hrála tenis, výborně plavala, pěstovala házenou zrovna tak dokonale jako růžové nehtíky.

Objevil se sice v Lážově nový ředitel banky pan Markas, zazobaný vdovec, zalíbila se mu Vlastička, začal už do domu chodit, ale po dvou měsících zmizel z Lážova zcela náhle. Jen v „Besedě“ prořekl svým známým: „Kdepak Vlasta! Já hledám ženu, a ne její karikaturu. Ženu, která by mi dovedla dobře uvařit a nechtěla každý měsíc nový klobouk. Při tom všem musila by mi stačit duchem. Nepřikoval bych ji do kuchyně ke kastrolům, chraň Bože, měla by totéž právo na život jako já. Naše zájmy byly by společné, ale až odejdu do kanceláře, tuze bych byl rád, aby se věnovala plotně. Já v úřadě musím se věnovati cifrám taky někdy umořujícím, ona neméně umořujícím vaření. Ale v poledne bych chtěl, abychom na ty svoje dopolední trampoty zapomněli, a večer by patřil nám.“

Slečna Vlasta je moderní dáma, výborná tenistka, plavkyně, v házené se jí někdo tak hned nevyrovná, ale ženou by byla praohavnou.“

Tož návrat Káji dohnal paní správcovou k tomu, aby se uradili. Pan Zadraba, obchodník, radí: „Dáte přece dceři dost velké věno. Stačí říci cifru, a takový mladý inženýr, vyrostlý v chudobě, bude omráčen.“

Matka pana správce podotýká: „To už říkal můj nebožtík muž: Kdo maže, ten jede! Pošlete něco jeho rodičům!“

Koneckonců bylo usneseno použít všech rad.

„Zítřka,“ řekl pan správce, „dojde do lesovny moje paní s Vlastičkou. Tam odtud hrozí nebezpečí. Mají tam dceru na vdávání, kdož ví, co by se mohlo stát. Ale Zdeňa není moderní, kdežto naše Vlastička rozhodně. Řekne se cifra věna, do hajnovny se pošle prezent, předhodí se známosti paní švagrové, protekce atd. Jedná se o to, aby v lesovně věděli, že bychom neváhali dát dceru panu inženýrovi. Pan lesní takové věno Zdeně dát nemůže jako já.“ –

„Jen na skok, paní lesní, jen na skok!“ volala paní správcová mezi dveřmi. „Vlastičku pobolívá časem hlava a dnes je takový krásný den, vyšly jsme si do lesa, máme jednoduchý oběd, od včera nám zbyla svíčková. Jdeme průsekem, povídám: „Co by tomu řekla paní lesní, kdybychom k ní nezašly?“

Paní lesní byla by ovšem nejraději viděla obě zase už za průsekem a stálo ji velké přemáhání, aby se tvářila vlídně. Pobízela k vstupu dál, ale myšlenkami byla v kuchyni u rozdělaného nákypu, nedopečené kačeny. „Proboha, aby tak Zdeňa nechala přepálit omastek na kuřata!“

Zdeňa se v kuchyni kolem plotny otáčela jako vřetýnko, jen aby se tu nic nezkazilo. Musí přece také do pokoje. Propánakrále, jen aby tu nezůstaly kdoví jak dlouho sedět, aby tak mezitím přišel Kája! A copak asi maminka s ním myslí? Zdeňa má v hlavičce, jak by se jí mozeček byl roztočil.

„Tu bílou zástěrku, honem, kde ji mám? Týno, tadyhle visela, ta s kraječkou, honem!“

Podívá se do zrcadla a pospíchá do pokoje, kde maminka jistě sedí jako na trní. Vchází, a věru zdá se, že s ní kousek sluníčka přišlo. Tak se zasvítily její vlasy a zabělely v úsměvu bílé zuby. Vítala obě dámy a paní správcová, jak porovnála Vlastičku se Zdeňou, chtějí nechtějí musila doznat, že ta lesních vypadá hodně mladší, než je, hodně mladší než Vlastička, a že jí ty silné copy přece jen tuze krásně sluší! A pleť má tak čistou, jak by se v mléku koupala. No, ale Vlastička je zase jinak hezká. Má hlavičku dokonale klukovsky zastřiženou a všelijakých kelímků má doma plno. Líčit se umí znamenitě. A pan inženýr, ten jistě pozná hned, že Vlastička vyrovná se pražským dámám. Jedná se teď jen o to, aby vyzvěděla, mohou-li hned hnát útokem bez obavy, že by jim Zdeňa překážela. Všecko záleží na panu inženýrovi.

Paní správcová rozplývala se zrovna v úsměvech. Zdeňa ujišťuje maminku, že je v kuchyni všechno v pořádku. Řeč vážne, paní lesní přece jen by nejradyji byla u plotny. Je slyšet kroky a hlasy. Zdeňa běží do chodby a je slyšet hlasitě: „Ruku líbám!“

„Nazdar, Hedvo!“

„Á, paní kontrolorová,“ natahuje nosánek paní správcová a paní lesní dělají se mžitky před očima.

„Co si to dnes vzpomněly, propánakrále?“

A paní kontrolorová hlaholí zase: „Jen na skok, paní lesní. Jdeme na Rochoty, povídám Hedvičce: „Co by si paní lesní myslila, kdybychom nezašly!“ Ale sundává klobouček a sedá si s takovou jistotou, jako by tu chtěly zůstat do večera.

Paní lesní se už neudrží: „Na okamžik, dámy, promiňte! Jen se podívám do kuchyně!“ a odbíhá.

Slečna Hedva je asi osmadvacetiletá, kostnatá bruneta, která píše básně. Zatím jen do sešitů, ale doufá, že časem vyjdou tiskem. Alespoň tak každého ujišťuje. Je rozhodně nehezká a mikádo má sestřižené do ofinky, jež se dotýká bledého obočí. Jistě má s sebou

jeden z těch pověstných modrých sešitků, před kterými mají mladí i starší muži pověrečnou hrůzu.

Paní lesní lomí v kuchyni rukama: „Týno, jestli nám tu zůstanou přes oběd, já se zblázním! Co jim dáme? A co je to napadlo? Za hodinu aby byl oběd na stole, ony se tam ukrosnaly jak na celé půldne. Aspoň těch kuřat kdyby bylo víc!“ Běduje, ale při tom zčerstva dává na omastek obalené kousky kuřat, jak jí je prve Zdeňa byla připravila. Hrášek bude hnedle. Do polévky ovšem mozečkové knedlíčky dělat už nemůže. Musí zavařit nudle, jsou hotovy, ale je toho málo, málo!

Najednou jí bleskne hlavou myšlenka, a skoro vykřikne: „Týno, svíčkovou!“

Týna není zrovna z těch nejmoudřejších a už dávno zapomněla, že paní lesní před třemi dny nakládala svíčkovou. Proto myslí, že snad pro ni poběží do Lážova. Ptá se: „Kolik, milostpaní?“

„Ale všecku, všecku!“

A Týna chytá v chodbě šátek a tašku z věšáku a uhání k Lážovu, jen se za ní praší.

Paní lesní netrpělivě čeká. Ale když míjí pět minut, sama běží do sklepa a volá do dvora: „Týno, pročpak jsi neběžela do sklepa?“ Ale nemá času ji hledat. V mžiku je v kastrolku máslo, cibule, zelenina, v minutě naložená svíčková pěkně se dusí a už začíná vonět. Bude za tři čtvrti hodiny. Je z mladého, odleželého a naložena už tři dny. Paní lesní se upokojuje. Podá k ní brusinky a knedlík.

„Propánakrále, knedlík! Knedlík, Týno, knedlík! Mouku, žemle, sodovku, tři vejce, honem!“

Ale Týna upaluje nejkratší cestou, už dobíhá prvních domků lážovských a říká si: „Všecku, všecku svíčkovou!“ Paní lesní platí maso vždycky za týden v neděli u Lajdra, ona přinese jen lísteček.

Paní lesní už vidí, že se Týny nedovolá, ale už musí do pokoje. Ony by si teprv myslily, kdoví co jim chystá. A konečně snad se zvednou a půjdou před polednem.

Jde do pokoje. Zdeňa rozumí němému pokynu maminčiných očí a odbíhá do kuchyně. Jen se podívá na stůl, už vidí, čeho třeba.

„Maminka myslí, zůstanou-li tu přes oběd, aby jim měla co dát. Kdyby nebylo toho, že je pozván Kája, prostě by vyčkali, až dámy odejdou. Ale takhle, co by tomu řekl tatínek?“

Mezitím už hřeje se jí voda na knedlíky, už je má zadělané, už je zaváří. „Věčná škoda, že přišly! (Zdeňu hned napadá, že jistě na výzvědy.) Co je do toho! Kája bude musit sedět u stolu, a ona aby nosila na stůl!“

Zčervenálá od prudkého žáru točí se kolem plotny, když slyší kroky na chodbě. Otvírá.

Ano, tatínek s Kájou. Jediný pohled vyměnili, ale v tom bylo všecko.

Tatínek prst na ústech – tak jdou ke kuchyni.

„Holka, co se to děje v pokoji? Je tam hluk jako o jarmarce.“

„Přišla, tatínku, paní správcová s Vlastičkou, a paní kontrolorová – – –“

„- s Hedvičkou,“ doplnil a ušklíbl se pan lesní. „Hm, to asi budou výzvědy lážovského tábora. Asi tak něco jako kvartýrtnachři. Hledají, trvám, něco pro Káju. Je oběd, Zdeňo?“

„No, tatínku, za chvíli. Ale to byl shon! Chystaly jsme jen kačenu a dvě kuřata, a teď jich přijde hromada. Honem maminka přistavila tu svíčkovou a já dováším knedlíky.“

„Jen si vezmu domácí kabát a půjdu tam, Kájo!“ Odchází pan lesní do vedlejšího pokoje.

Kája v mžiku stojí u Zdeni. Ó, není možno, aspoň té růžové tvářičky se musí dotknout svými rty. A už tak činí. Protože je to políbení kratičké, lehoučké, nezůstane při jednom.

Kdož ví, kolik by jich bylo, kdyby nebyl pan lesní vedle porazil židli. Kája odlítl, postavil se ke dveřím a bloudil očima po zdech.

Pan lesní vešel. Kája vypadal jako neviňátko. Pan lesní se také začal dívat po zdech.

„Tu je!“ zavolal najednou a ukazoval na maličkou pavučinku v koutě u kamen. „Vidíš, Zdeňo, já pořád, co je tu takové ticho, a on Kája počítal pavučiny.“ Zadíval se na Zdeňu a zakýval povážlivě hlavou: „Holka, holka, mně se zdá, že se začínáš malovat.“

„Já, tatínku? Co by vás napadlo?“ v hrozných rozpacích odpovídá Zdeňka.

„No proto. Já jen tak, že se mi zdá ta tvoje pravá tvář, že je červenější než levá. Nezdá se to také tobě, Kájo? Ovšem, tys neměl kdy koukat po Zdeně, když jsi počítal pavučiny. Tož pojďme, Kájo!“

Pan lesní Rédl v dámské společnosti nebyl naprosto oblíben, protože tuze rád mluvil pravdu. Otevřel teď dveře u pokoje a jeho statná, rozložená postava zastínila na okamžik Káju, který vlastně by byl nejraději zůstal v kuchyni a do pokoje moc se nehnal.

„Á, pěkně vítám,“ zahlaholil pan lesní mezi dveřmi, „já pořád, co je to za štěbetání, myslil jsem si, že snad teta kovářka, teta pekařka a celý ten rod mají tady babský sněm, a ony zatím roztomilé dámy z Lážova se slečnami. A to jsou k nám hosté!“ hrne se do pokoje. „Poklona, milostpaní! Poklona,“ ukláněl se zas druhé. „Slečno Vlastičko, slečno Hedvičko!“ šveholil na všechny strany. „No, maminko, musíš pozvat dámy k obědu!“

Oči všech obrátily se na Káju.

„Vida,“ řekl pan lesní, „na toho nejhlavnějšího hosta bych byl zapomněl. Pane inženýre, pojď bavit slečny, já se obětuju pro milostivé, a maminko, podíváš se do kuchyně, vid’?“ zaprosil víc očima než slovy.

Kája ocitl se mezi oběma slečnami. Vlastička živě dorážela na něho otázkami, který sport pěstuje, tenis že jistě, že mají v Lážově báječný kurt, jen aby přišel. Hedva šermovala modrým sešitkem skoro před jeho očima: „Zadala jsem, pane inženýre, sbírku svých básní do tisku a zase již píšu nové. Hled’te!“ podařilo se jí dostat se ke slovu. „Tohle jsem psala včera večer, když měsíc svítil.“ A přednáší:

„Ha, kým to mámením - v objetí zve nás
tím černým žárem jara čas?“

Kája škubl rty: „Jsou tam chyby, slečno!“ Původní text zní:

Ó, jaké toužení, v objetí zve nás
nejsladším rájem lásky čas?

To je přece to dueto z ‚Dalibora!‘

„Ó ne, já ze zásady nic neopisuji. To je má vlastní tvorba.“

„A což házenou, pane inženýre,“ radovala se z porážky Hedvy Vlasta, „tu nepřestujete?“

Pan lesní bavil svým způsobem obě dámy, ale postřehl skoro zoufalý pohled, kterým se Kája k němu obrátil.

„Pojďte mezi nás, vy mladí!“ zavolal hlučně.

Kája si honem chtěl sednouti mezi paní správcovou a paní kontrolorovou. Ale to si dal! Pan lesní zabavil obě slečny a tyhle dvě paničky zabavily jeho. Hned věděl, kolik dostane Vlastička a jakou mají protekci. A z druhé strany dorážela paní kontrolorová, jejich Hedva že horuje pro nehlukný, tichý život, že je tak nenáročná!

I z tohoto utrpení vysvobodil ho pan lesní.

„Mně se zdá, dámy, že máte obě něco za lubem. Že to uhádnou? Vy jste nás jistě přišly pozvat na svatbu svých slečen dcer.“

A když obě se na něho tázavě podívaly, dořekl: „Přece pan ředitel Markas a slečna Vlasta, a pan účetní Karbus a slečna Hedva.“ Obě slečny hlasitě zaprotestovaly, a obě matky se na sebe podívaly skoro zdrceně. Jejich pohled znamenal: „Je to krobián, co? Jako by nevěděl, že z toho sešlo!“

Pan účetní Karbus prohodil dokonce veřejně, že paní kontrolorová umí sice výborné omáčky a kompoty, ale slečna Hedva že je naprosto nemožná jako žena v tom slova smyslu.

Ale skoro zároveň otevřely ústa: „Pan ředitel Markas,“ uškříbla se paní správcová, „ó, takových nápadníků už se o dceru ucházelo! Ale považte si! Naše Vlasta si umínila, že její nastávající musí mít docela černé oči, a ten měl tak vybledle modré!“

„Zrovna jako naše Hedvička!“ spustila paní kontrolorová. „Pan účetní nebyl první, který si troufal, ale ona ne a ne, že její vyvolený musí mít černé vlasy, a on měl vlasy skoro rezavé.“

Otevřely se dveře, vběhla Zdeňa s náručí talířů. Zlaté vlasy na hlavě i v copech jen svítily.

V mžiku prostřela bílý ubrus, kladla talíře, ale bylo nutno vytáhnout stůl. Zdeňa tak zčerstva to zařídila, že se octl Kája vedle pana lesního, že toho v první chvíli nikdo ani nepostřehl.

Paní lesní nesla už polévku omlouvajíc se, že nečekali hostí, tož aby prominuly, nebude-li něco tak zrovna. Chutná krmě náramně rozbázala jazýčky všech. Když konečně donesla Zdeňa i nákyp, nebylo chválám konce. Ale ať obě paničky začínaly z kteréhokoli konce, ničeho se nedozvěděly, co Kája teď smýšlí.

Když konečně o třetí odpoledne odcházel, to už bylo po svačině, d'obla paní správcová: „Škoda, paní kontrolorová, že nejedeme jednou cestou. My do Lážova, vy na Rochoty.“

A paní kontrolorová chtíc nechtíc musila tou cestou s Hedvou namířiti.

Kája ještě poseděl. Pili s panem lesním černou kávu. Kája dnes i cigaretu si zapálil, třeba byl jen svátečním kuřákem. Když osaměli, ušklíbl se pan lesní: „To se nám poved' ten oběd, co? Já měl jenom strach, že ještě přijde paní lékárníková s Heluškou, paní ředitelová s Tudi a paní Korecká s Kiki. To ony šly, hochu, okouknout terén. Kdopak to zas tamhle běží?“ dívá se oknem. „Á, to je naše Týna!“

V kuchyni je zatím po ní velká sháňka.

„Já ji poslala do sklepa pro tu svíčkovou,“ vzpomíná si paní lesní, „a od té doby jsem ji neviděla. Že ona klábosí někde u šafářů! Je s tou holkou kříž! Kromě poctivosti a pracovitosti nemá žádných jiných předností. V tu ránu na všecko zapomene.“

Týna se žene dvorkem. Šátek z hlavy drží v ruce, pot jí stéká po čele i tvářích, podává paní lesní tašku: „To jsem se zdržela! Lajdr nebyl doma, běželi pro něho do Lhoty, povídám mu: ‚Všecku svíčkovou, všecku!‘ A on se ještě se mnou hádá, že milostpaní ji má jistě naloženou. ‚A jak to, všecku? Snad celou?‘ povídá. ‚No tož ji pošlu. Je toho tři a půl kila. Tuhle je cedulka!‘

Pan lesní i Kája to slyší do pokoje a pan lesní otvírá dveře, když paní spráskne ruce a povídá: „Týno, vy jste –“

„No, kmotra,“ ulamuje hrot tomu, co asi paní lesní chtěla říct – trumpeta! „A to jsem rád, že zas jednou budeme mít svíčkovou. Máme ji teď sice už třetí týden, ale teď nás bude na to víc. Tuhle Kája prý by se po ní utlouk!“ a zavírá dveře.

„Zdá se mi, Kájo, že to u naší maminky vyhráváš. Aspoň jak jsem pozoroval, na ty paničky měla tuze svrchu. Akcie stoupají! Já dnes večer zaútočím, myslím, že je půda připravena. Co mne se týče, já bych řekl, ať je svatba třeba hned. Máte se špacírovat při měsíčku modřínovou pěšinou, darmo člověk se nevyspí, a naše maminka si zhorší revma v noze, když sedí na pařezu. Ale musí to být právě maminka, která o tom musí začít!“

Kája, třeba byl zvyklý pohybovat se lehce ve velké společnosti, byl v rozpacích. Tedy pan lesní i paní vědí, kde včera se Zdeňou byl!

Pan lesní tlumí hlas, dotýká se jeho ramene a říká mu: „Kájo, my to vyhrajem, já to vím. Já půjdu na naši maminku s flintou, ale to ti povídám tady pod tím starým křížem, ať toho nikdy nezalituji, že jsem dělal, co mohl, abych tu naši dcerku pro tebe zachoval!“

„Vzácný pane,“ skoro v slzách odpovídá Kája, „já vám tady u toho kříže slibuji, že ani vy, ani Zdeňka nikdy nezalutujete, že bude mojí. Bůh mým svědkem!“

„Však kdybych nevěděl, jak živou a pevnou je tvá víra, hochu, však bych přece váhal. No, tož zítra ti povím, jak jsem pořídil.“

Klaní se Kája v kuchyni, paní lesní ruku líbá, ale Zdeně ani ruku podati se neodváží. Jde domů.

Maminka už čeká: „To jsou věci, hochu! Od správců z Lážova donesla služka koš. Já nevím, co v něm bylo. Tatínek jen se podíval, koš jí dal znovu do ruky a řekl: ‚To bude asi mýlka! Jen to doneste zpět a vyřídíte: Hajný Mařík neví, proč by darů přijímal. Marné řeči by vznikly. Vzácný pán obchoduje s ním s dřívím, na mně by zůstal stín. Tak to řekl tatínek, ale já si myslím něco jiného, Kájo! Smýšlí asi oni, aby sis Vlastičku vzal.“

„Dobře tatínek udělal, maminko, a vám povím jen tolik: Tu si nikdy nevezmu. Však už se teď Zdeničky dočkám!“

„Propánakrále, Kájo, co bys myslil?“ ulekla se maminka hajná, ale Kája se jen usmíval. –

Nad samotami tiše pluje měsíček. Jeho světlo je dnes tak sváteční, žlutavé. Psi v lesovně na něho dorážejí: „Víš, co nového, měsíčku?“ A on odpovídá: „Vím dřív než vy. Včera večer svítil jsem nad modřínovou cestou svátečním světlem. Chodila tam Zdenička s Kájou a v průseku byl vzácný pán a trochu dál i paní. Bratr sluníčko zhavěl dnes zrovna do lesovny a večer mi povídal: „Mně se zdá, a já se nerad mýlím, že už je to všecko ‚kapút‘ a že bude svatba.“

„Ale, ale,“ podivili se psi, „a my ti chtěli jen říci, že byl dnes Kája na obědě v lesovně. Tož přece bude svatba! Ó, to budou časy! Krátkou noc, měsíčku!“ A rozjímavě lehli si k boudám.

Svatba, a už snad brzy! Ó, to je jistě ještě víc než pouť a posvícení! „Kapút,“ řekl měsíček, a ten ví víc než oni, oni přece jen tak rychle nechápu.

„Kapút! kapút!“ ozvali se zčerstva ti z lesovny. „Naše Zdenka stojí ještě teď u okna a usmívá se do bílé noci.“

„Tož už to bude jisté,“ vyštěkal intimně Raf, „protože náš Kája zrovna teď otvírá okno a taky se usmívá.“

28. Paní lesní v rozpacích. Kája také

Paní lesní předstírá únavu a chuť k spaní, ale pan lesní je samá řeč.

„Nic platno, maminko, musíme tu holku vdát. Rozkvetla nám jako kytička, aby ji neutrh’ někdo nepovolaný!“

„No, vdáme ji, vdáme, to víš, tatínku!“

„Ale já bych ti řek’ o ženichovi, maminko!“

Maminka si myslí: Už je to tady! Vyrukuje s Kájou. Ale zrovna ne, aby věděl! „Ty víš o ženichovi, tatínku?“

„No, a hned se může ženit. Povídal mi sádecký fořt, tam u nich ovdověl pan starý, Vinař. Znáš ho přece, ne? Smejší on na Zdeňu. Co tomu říkáš?“

Paní lesní je sražena k zemi. „Sádecký pan starý? Propánakrále, a to ne! To ne, za nic ne! Na vdovce s třemi dětmi Zdeňu nedá, kdepak!“

Ticho. Pan lesní si nácívá poslední dávku do faječky.

„Tak co, maminko? Sádecký pan starý má po nebožce hantuchů a tištuchů²¹!“

„A dej mi pokoj, tatínku! Já myslila, že Kája!“ vyhrkla najednou.

Pan lesní se směje upřímně a dlouho. „Kája? Má zlatá maminko, kdepak Kája! Všecky lážovské nevěsty se dnes po něm točí. To pusť z hlavy! To by ses byla musila k němu jinak mít, a ne se nafukovat! Kdepak Kája!“

Teď pan lesní předstírá spaní, ale paní nemá na spaní ani pomyslení. „Cože? Takhle tatínek? A aby to věděl, nikdo jiný Káju nedostane, než právě Zdeňa. Hned po ránu si dojde do hajnovny. Hned po ránu si s ním promluví. A to by bylo, aby ho zhltna nějaká Hedvička nebo Vlastička!“

Paní lesní spala velice nepokojně. A Zdeňa, ta zas nevěděla, na čem je. Že tatínek je na její straně, nebylo pochyby, ale maminka?

Pan lesní se vyspal patrně náramně dobře, protože hned po ránu si pohvizdoval, až se paní zlobila.

„Kdyby ses raději ‚Otčenáš‘ pomodlil po ránu a nehvízdal jako pohan!“

„Já už se, maminko, pomodlil, tys ještě spala, ale ty jsi asi zapomněla. Tak tomu bude, žes hned po ránu dopálená. Mně se zdá, že jsi v ‚šlamastrice‘, co? Dnes snad přijde paní lékárníková, paní Jakličková a paní učitelová Durdová, každá s dcerou, Jakličková s třema, abys porazila aspoň čtyři kačeny, anebo – pošli k Lajdrovi pro půl telete! Má zlatá, když nechceš Káju za syna, musíš to všem těm paničkám říct, aby ony zahájily hon a lov. Každá legrace něco stojí. Tebe ten špás, že ti není Kája dost vhodným ženichem pro dceru, bude stát hejno kachen a všechna kuřata. Ještě že Zdeňa je moudrá. Myslím, že by byla svolná i k tomu vzít si

²¹ Ručníků a ubrusů. Pozn. red.

sádeckého sládkka. Aspoň když jsem jí včera povídal: Zdeňo, ať není nakonec Kája dřív ženat než ty vdaná, to by byla přece rána, řekla: ‚To se nesmí stát, tatínku, kdybych si měla vzít dráteníka! Načpak dráteníka? povídám. Sádecký pan starý je přece ještě fešák, ne? A stál by o tebe.‘

Paní lesní už seděla. „Tááák! Ne, to už se všichni okolo mne zbláznili,“ myslí si. „Přece slyšela na tyhle svoje vlastní uši, co povídal Kája Zdeně přede včerešním večer.“ Vyhrkla: „A to ne, tatínku! Kája povídal Zdeně: ‚Štěstí dvou lidských srdcí leží v rukou vzácné paní.‘ A to jsem přece já, ne?“

„Tož přece jsi to byla ty, maminko, na tom pařezu? No, povídal, ale mně zas povídal, že si dobře všechno rozmyslil, že i Zdeňo s ním souhlasí, že půjde každý svojí cestou. Odvykli si. Tys pořád zabraňovala, no, teď jsi v šlamastrice.“

„Nic! Já jim požehnám a bude to!“ skoro vykřikla paní.

Pan lesní se smál: „Komu, maminko? Snad nemyslíš, že Kája přijde prosit? Zdeňo má taky svou hlavu. Povídal mi: ‚Když maminka nechce, přes moc svatba s Kájou nebude. Ale vdávat se budu brzo, tatínku, ať je to s kým chce!‘“

Pan lesní odešel do lesa. Paní lesní bylo už do pláče. A to si to pěkně nadrobila! Už včera večer si umínila, že Kája musí být Zdenin, už se na to chystala, kdyby dnes zas některá přišla z těch paniček, že jí pošeptá: Budem chystat svatbu. Pan inženýr už se vyslovil. A bác ho! Teď nebude chtít ani Zdeňo, ani Kája!“

Pan lesní se vracel: „Vidíš, maminko, zapomněl jsem ti říct: Až přijde poselák s poštou, v kanceláři na stole jsou tři dopisy, nezapomeň mu je dát!“

„Copak ty myslíš, tatínku, že bych dala dceru sádeckému sládkovi? Ani za nic! Vždyť je to karbaník!“

„Tak komupak ji věnuješ, když se chce holka mermomocí vdávat? Mně se zdá, že i on byl v záznamu ženichů pro Zdeňo. Jenže tenkrát jsi říkala: ‚Však ona by ho Zdeňo odnaučila karbanit!‘“ A odešel.

„Co se to na mne, na ubohou děvečku, valí?“ lamentovala paní lesní. „Já bych jim tuhle v tu ránu požehnání dala, já bych jim pomyslení dělala, a tatínek přijde a řekne: Oni si to rozmyslili! Ale teď já si s nimi promluvím poslední slovo.“ A paní lesní se rozhoduje: „Promluvím si s nimi hned dopoledne!“

Jenže na pana lesního by si musila moc přivstat! Ten hned po ránu promluvil si se Zdeňou: „Maminka by teď hned svolila, Zdeňo, ale musíme ji taky trochu vytrestat. Mne se natrápila s těmi ženichy dost! To ty ani všechno nevíš! Zkrátka, ty už Kájou nechceš, rozumíš?“

Zdeňa byla pravou dcerou svého otce. Pochopila hned: „Rozumím, tatínku!“

„Ty si budeš chtít vzít sádeckého sládka, víš?“

„Vím, tatínku! A kdy budeme mít svatbu?“

„S tím sládkem? Jdi, celého mne popleteš? S Kájou, no, myslím, v srpnu. A řekneš mamince, že se Kája brzo bude ženit. Rozumíš? Že má lásku v Praze!“

„A to bych mu dala, tatínku! Od toho jsem tady já, aby tam žádnou lásku neměl. Co by vás napadlo!“ pohoršuje se dcera.

„Bože, se ženskými je kříž!“ vzdychá pan lesní. „To jen tak, člověče, to jen tak maminku chci poplašit!“

Zdeňa se rozesmála. Tatínek jí říká „člověče“!

„Já už vím, tatínku. A s Kájou jste mluvil?“

„Toho si vezmu do parády za chvíli. On už tě teď také nechce, rozumíš?“

„Ju,“ zvonivě se rozesmála Zdeňa, „nechce! To byste koukal, jak by –“

„Prosím tě, jdi už! A pamatuj si, co jsem řekl!“

Pro Kájou si došel.

„Pojď, pane inženýre, do lesa!“ volal do okna.

„Hned, hned, vzácný pane, zrovna vstávám.“

„Inu,“ zlobil se pan lesní, „to jsem jakživ neviděl, že může někdo tak dlouho spát! Honem, Kájo, udílím audience a Zdeňa ti vzkazuje, že tě už nechce!“

Kája byl vskutku za chvílečku hotov a vyběhl z hajnovny. „Že nechce, vzácný pane?“ opáčil otázku a tak se smál, že ty jeho bílé zuby přivedly pana lesního v údiv.

„Hochu, ty máš zuby jako veveříčka. Ale rozuměj! Naše maminka je z gruntu dobrá žena, ale moc mne trápila se ženichy pro Zdeňu. To nejde, aby teď jen ruce vztáhla a požehnala vám. Chci ji trošičku vytrestat. Ty už Zdeňu nechceš! Máš lásku v Praze!“

„Jéje, vzácný pane, Bůh ví, že ne. Zdeňa by mi dala!“

„Bože náš,“ zanaříkal pan lesní, „to je s tebou řeč zrovna jako se Zdeňou! Zkrátka: Ty už ji nechceš a dost! To je než tak, chápeš?“

„Už ano, vzácný pane!“

„A teď se zase vrať! Možná, že tě bude naše matka volat k audienci!“

Paní lesní už se opravdu rozběhla do lesa, ale najednou se zastavila. „Co budu za nimi běhat? Zdeňa je doma a pro Káju si pošlu. Zdeňo, Zdeňo,“ volá hlaholivě v chodbě.

„Hned, maminko! Chcete něco?“

„Pojď na chvíli do kanceláře! Povádal tatínek, že se chceš vdávat.“

„Ráda bych, maminko! Léta ubíhají, kamarádky se vdávají. Aspoň abych byla dřív vdána, než se Kája ožení. Jak by to vypadalo?“

Paní lesní poposedávala neklidně. „A copak vy už se nemáte rádi?“

„Maminko, copak jste to chtěla dovolit? Já bych si třeba vzala sádeckého pana sládka, jen aby už bylo po řečích.“

Maminka nevěděla z místa. Takhle už pro Káju nepošle. Ten by asi odpovídal jako ona. Musila by být slepotou a hluchotou raněna, aby tuhle partii nechala si tak říkajíc před nosem urvat. Ale jak to teď zařídit? Tatík si žene sádeckého pana starého, holka taky, a Kája, ten by snad taky řek': „Sádecký pan starý, to by bylo něco pro Zdeňu!“

„Tak zas jdi!“ řekla hlasitě a po dceřině odchodu se hluboce zamyslí. Výsledek²² toho přemýšlení byl: „Odpoledne zajdu do hajnovny!“

²² Výsledek. Pozn. red.

Všecko ji dopoledne zlobilo. Zdeňa pořád načínala nějakou písničku, Týna měla jeden z těch svých dnů, kdy vůbec nic nechápala, tatínek přišel k obědu už o jedenácté, kdy ona vůbec ještě nevěděla, co bude vařit, a zdaleka si pohvizdoval.

„Á, dneska z toho kouká krupičná nebo čočka,“ zahlaholil mezi dveřmi. „Naše máteř přemýšlí o své šlamastrice. Zdeňo, můžeme vyndat zuby, dnes splivnem oběd jako jahodu. Já si budu myslet, že jsem nemluvně. Já vůbec krupičnou kaši hrozně rád jím! Mohla by být kapaná malinovou šťávou, pro tu bych se utlouk! A moje zuby zrovna by dnes tak rády kousaly něco na kosti.“

Paní lesní neměla naprosto žádnou náladu a skutečně chystala k obědu krupičnou kaši. Jak viděl pan lesní, že nese ze špižirny sáček s krupicí, zavolal na Zdeňu: „Děvče moje, honem mi přines kousek slaniny!“

Paní lesní nechápala, co se děje. Zdeňa si prozpěvovala celé půldne, od lesovny kroku neudělala. „No, teď by nechybělo nic jiného,“ myslila si paní lesní, „než aby ta holka trvala na tom, že si vezme sádeckého sládku! Vdovce s třemi dětmi, z nichž nejstarší, 12letý, je postrachem celého městečka. Káju pozve tatínek na oběd, je pravda, ale ani muk o něm! Tuze nerada, ale musí promluvit s Kájou o samotě. Musí! Nebo se něco stane! Zdeňa má svou hlavu, provede něco, co je všechny do smrti bude mrzet. Nechtěla se vdávat, než jí bude dvacet, protože pořád myslila, ‚však maminka povolí, abych na Káju směla čekat‘, ale safraportské živobyť, vždyť slyšela Káju, co Zdeně povídal. Aby tak ji, starou mámu, byli postřehli u toho průseku a úmyslně to tak pověděli, jen aby ona zůstala teď v hrozných rozpacích. Musí s Kájou mluvit!“

Pan lesní přišel dnes zase brzo k večeru, až řekla paní mrzutě: „A tys taky teď víc doma než v lese! Snad nemyslíš, že už je večere?“

„To si taky myslím, maminko, že je, a dobrá, když oběd nestál za nic.“

„Tuhle člověk má plnou hlavu starostí, a ty bys jen pořád jedl.“

Pan lesní se usmál: „No, to jsem se dočkal na stará kolena! Hnedle mne budeš z domu vyhánět a ožívat mi už i to sousto! Copak ti, maminko, přeletělo přes frňáček, že tak hubuješ?“

„A co, přeletělo, nepřeletělo. Najednou bys dítě strčil starému sládkovi. Kouska citu nemáš!“

Pan lesní zvážněl: „Já? Tos ty neměla, maminko, když jsi Zdeňu do samých takových potrefených vdavek hnala! Já že ji někomu strkám? Holka chce sama!“ A koutky úst zas už mu šklublo. „To budeš mít zetička! A hned budeš bábou, trojnásobnou bábou!“ Paní lesní už neodpověděla. Jen se v kuchyni mihla a do pokoje vběhla.

Pan lesní chutě pokuřoval. Za chvíli šel za paní. Viděl ležet na posteli lepší šat, paní stácela si před zrcadlem stále ještě bohatý cop hustých vlasů v uzlu.

„Tak co bude,“ chtěl říci pan lesní, „s tou večerí?“ Ale nedořekl. „Á, naše maminka půjde ,aus'²³? Kampak, kampak?“

„Už mi dej pokoj, muži, už mám toho všeho dost! Ale dítě svoje tomu ochmelkovi nedám! Ať ti Zdeňa něco udělá k večerí!“

„Já se jí zeptám, jestli tam zbylo trochu té krupičné kaše. Opečená by byla tuze dobrá.“ A šel do lesa.

Paní lesní vyšla asi o půl hodiny později. Bůh ví, že by byla mnoho za to dala, aby tuto cestu nemusila podniknout. Než cestou se uklidňuje. Nejde přece nikoho prosit! Jde se jen zeptat. Zeptat, ví-li Kája o tom, že Zdeňa si bude brát sádeckého sládku. A což když jí řekne: „Mně přece do toho nic není?“ Což aby se ho zeptala, jestli se bude ženit? No, to by teprve ji mohl odbýt! Jde a neví, co se bude ptát, celá je pomýlená, pomatená – když proti ní zabělá se světlý šat a v několika vteřinách stojí proti ní Kája s uctivým pozdravem. Kája ustupuje stranou, aby mohla pohodlně projít úzkou stezkou. Kdyby se aspoň zeptal, kam jde, ona by už nějak obratně stočila řeč. Ale takhle asi nebude točit nic. Kája ani muk. Nic platno. Musím začít sama. Zastavuje se s úsměvem: „Kampak, pane inženýre?“

„Jen tak, milostpaní!“

²³ Ven. Pozn. red.

Paní lesní hnedle by byla řekla: „Vezměte mne s sebou,“ ale potom náhle se rozmyslila, že by to bylo hrozně směšné. Představila si v duchu sádeckého pana starého s tím jeho uličnickým Brěťou, který jednou přišel se Staníkem do lesovny, pustil vodu z akvária, zlaté rybičky vyhodil na zahradu, sehnal jí všechny kvočny z vajec, svázal motouzem k sobě kočky – a rozhodla se: „Pane inženýre, ráda bych s vámi promluvila.“

„Prosím,“ s poklonou odpověděl Kája a honem si opakoval, co mu řekl pan lesní, jak má mluvit.

„Předevčírem večer jsem slyšela – doznávám to – vaše i Zdenina slova. Proto mne překvapuje, co najednou slyším, Zdeň se mermomocí chce vdávat. Vezme prý si sádeckého sládka. Povídal tatínek a ona taky. Co tomu říkáte?“

Kája poznal, že mu uložil vzácný pán těžkou roli. Neví, jak to provede. Nic na světě se mu neprotiví tolik jako lež, ale tož tedy s ní začne: „Je pravda, milostpaní, předevčírem jsme si se slečnou hezky povídali. Ale přes noc se jí to v hlavičce nějak rozleželo a řekli jsme si, že půjdeme každý svou cestou.“ Očima rozbíhal se při té lži snad až do vršků stromů a hned si umínil: „Ne, už ani slova neselžu. Není to možno!“

Paní lesní chvíli ani necekla. Jen si pomyslila: Hrůza, a Brěťa vyrůstal před ní jako příšera. Jistojistě umučí Zdeňu i její rodiče „Tož vám je to jedno, pane inženýre?“

Kája smyká sazové oči z vrcholků stromů a pomalu je zdvíhá směrem k jejím.

„Vždyť mi to srdce utrhne, pane inženýre, to se nesmí stát: Kájo, mějte rozum! Já vím, že jsem chybila, když jsem vaší lásce bránila, ale všechno se dá napravit, jen pochopte, že je tu strašlivá mýlka,“ a paní lesní dává se do usedavého vzlykotu.

Pan lesní, je pravda, připravil Kájmu i na tuto možnost, ale v tom případě měl říci: „Už je pozdě!“ Ale Kája v tu chvíli uvědomil si všechnu laskavost i dobrodiní vzácné paní, i to, že je maminkou jeho miloučké Zdeni, ne, neřekne to, za nic ne, pravdu poví.

„Milostpaní,“ řekl tichým, teplým hlasem, „prosím vás pěkně, neplačte! My, vlastně vzácný pán – vlastně já – totiž Zdenička – (byl v hrozném zmatku) anebo – co to pletu všechno dohromady – to já si myslil –“

Ale paní lesní pochopila. To tatínek a Zdeňka chtěli ji trochu potrestat, však zaslouží.

V slzách se ptá: „Máte Zdeňku rád? Jen to mi povězte?“

„Nad všechno pomyšlení na světě, milostpaní,“ řekl vroucně a paní lesní hned si oči otřela.

„Tož je všechno v pořádku, Kájo, snad vám zas tak mohu říkat. Provinila jsem se proti vám všem, patřila mi ta úzkost, s kterou jsem vás šla hledat. Já už vím, že lepšího muže by Zdeňka nedostala. Pospíším teď domů, ale nic neřeknu. Prosím vás, ani vy zatím slovem se nezmiňte! Slibujete?“

„Slibuji, milostpaní!“

„A dnes o osmé k nám přijďte!“

„Rád, milostpaní, nesmírně rád,“ šťastně se usmíval Kája. „Jen o jedno ještě prosím: Býval jsem vždycky Kája ‚ty‘.“

„Tož Kájo, hochu zlatý, už se nezlobíš na mne ani trochu?“ A její ruka tiskla jeho.

„Jak bych, milostpaní! Šťasten jsem jako nikdo jiný na světě!“

„Tož přijď!“

Nic nebolí noha vzácnou paní. Pospíchá domů náramně radostně. Vida, on jediný jí pověděl pravdu. Pán Bůh buď za to pochválen, že to takhle dopadlo! Kájmu má teď ze všech nejraději. Nedá na něho dopustit. Jen aby nepověděl, co spolu mluvili. Ale slíbil, že nepoví, a on nepoví. Teď zčerstva něco k večeri nachystat.

Vejde do kuchyně a první pohled platí hodinám. Čtvrt na sedmou. „Týno! Zdeňo! Týno, zařizni zčerstva ta dvě kropenatá kuřata, přines ze sklepa zaječí zadek v láku, připrav delší polínka pod troubu, přistav si hrnek na opaření kuřat, vezmi sem zeleninu, ze špíže slaninu!“

Týna si zatím pamatuje jen první příkaz, protože to ostatní beztoho zapomene, ale slečinka jí připomene, a běží se zabijákem na dvůr.

„Zdeňo, budou pečená kuřata, s kompotem, běž honem pro pár renet, a loupej! K zajíci se udělá čerstvý knedlík s brusinkami. Hod' sebou, děvče, čas letí jako voda! Copak jedl tatínek?“

„Nic, mami, šel do lesa.“ Otvírá Zdeňa široko oči: „Co se to zas bude dít?“

Ale maminka se usmívá, a když Zdeňa snáší, čeho třeba, řekne: „Ty jsi mi pěkná sojka a tatínek jak by smet!“

A zase jako by nic. Samý úsměv a samý vtip. Když o půl hodiny později vchází pan lesní, chytá líbezné vůně už v chodbě a vchází se slovy: „Á, naše dámy si podstrojují,“ a věru nečekal víc než vejce na slanině, kterou nejvíce cítil. Ale viděl Týnu, kterak přímo zuřivě škube kuřata, viděl paní lesní, jak míchá na plotně na kastrůlkách, viděl Zdeňu, jak zčerstva loupe renety, vtáhl ještě jednou vonné výpary a řekl: „Tohle je zajíc, maminko!“

„Je, a ty jsi taky sojka!“

No, z tohodle pan lesní moudrý nebyl. Ještě štěstí, že Zdeňa zdvihla hlavu od plotny a vysvětlila: „Maminka prve povídala, že jsem sojka, a vy, tatínku, jak by smet!“

„Hm,“ rozmýšlivě se ještě rozhlédl pan lesní po všech těch přípravách v kuchyni a odcházel do jídelny se šibalským úsměvem: „Aspoň soják, kdyby maminka řekla, ale sojka?“ Stojí ještě mezi dveřmi a dodává: „Zajíc, kuřata, kompot, brusinky, knedlík – mně se zdá, že k tomu se bude rýmovat už jen – pan inženýr Kája!“ A přirazil za sebou dveře. „Co se to děje?“ říká si v tichu jídelny. „Zdeňa je sojka, já jsem sojka. A, mně se všechno zdá, že Kája je pleticha!“

Paní lesní po půlhodině přichází do jídelny, prostírá sváteční ubrus. Zdeňa nese talíře a příbory, maminka stojí nad bělostným ubrusem jako král, který vyhrál rozhodnou bitvu, a velí: „Tady pro tatínka, vlevo pro mne, vpravo“ – teď udělá pomlčku, Zdeňa drží v ruce talíř a čeká – „vpravo pro pana inženýra, a vedle něho“ –

pomlčka je ještě delší než prve, až pan lesní předbíhá: „Vedle něho pro sádeckého pana starého, naše matka dělá dnes zásnuby,“ ale paní lesní se neusměje a vážně dodává: „vedle něho chystej příbor pro sebe!“

Odchází a pan lesní neodolá, aby neřekl: „Jak císařovna Marie Terezie, tak vznešeně dnes naše matka vypadá!“ A pořád ještě neví, co se děje.

Rázem osmé hodiny krátce zaštekli psi a přichází Kája.

Paní lesní hned v chodbě ho radostně vítá a vede ho dál. „Tož se posad', Kájo, hned bude večere. Zdeňo, pojď do kuchyně!“

Pan lesní valí oči, Zdeňo valí oči, ale jde poslušně za maminkou. Srdečko v ní radostí skáče, ale nesmí to dát znát. Toto! Aby si všechno pokazila! Kdepak! A proto, když nese ze sklepa kompot, podotýká: „Sádecký pan starý také prý tuze rád zajíce.“

Ale dostává žderchu do zad se slovy: „Já ti dám sádeckýho pana starýho!“

V pokoji zvidá pan lesní, Kája se červená, pan lesní najednou chápe: „A, tudy na to! Proto si naše matka dnes přechesávala vrkoč. Ona s tebou mluvila, Kájo, to je jisté. Ale ty jsi asi vypad' z úlohy, vid'? Žes jí neodpovídal, jak jsem ti radil? Vid', že ne?“

Když Kája začne: „Já - vzácný pane - ona milostpaní a já -“

„Ty jsi pleticha, Kájo! Ohromný pleticha!“ vyhrkne pan lesní a směje se upřímně.

Zdeňo nese mísy, paní lesní nese mísy, paní se líbezně usmívá, nejlepší kousky nabízí hostu, vede hlavní slovo, dokonce teď pohladila Kájku po hlavě. Pan lesní se probírá z ustrnutí, a když mu Zdeňo potichu sděluje, že dostala v kuchyni žderchu do zad, už se neudrží. Dojídá, zapaluje si doutník a vpadá do řeči zrovna ve chvíli, kdy paní láskyplně pobízí hosta: „Vezmi si, Kájo, jako doma, jako doma!“

„Tož jsem si vždycky myslel,“ začíná pomalu a důrazně pan lesní, „že budu chystat svatbu dceři, a mně se zdá, že dřív naší mamince.“

Ta se na něho dívá nechápavě.

„No, ovšem. Měla jsi dnes schůzku s Kájou, vrkoč jsi si kvůli tomu přechesávala, inu, pozdní láska bývá zlá. Tak jsem si myslil, že mi až do smrti posloužíš, a vida, matka se zfanfrněla, do Káji se zakoukala, no, bude rozvod, bude. Zdeň a si vezme sádeckýho pana starýho a já tu zůstanu se Staníkem jako dva kůly v plotě. Abych se taky ohlédl po nové společnici životem – třeba teta kovářka by si dala říct.“

Ale paní lesní se nedala zmýlit. Promluvila: „Abys věděl, tatínku, i ty, Zdeňo, mám ze všech vás nejraději Káju. Vy jste mne vylekali, ale Kája řekl hned, že má Zdeňu rád a žádnou jinou.“

„Tak on to řekl hned?“ divil se pan lesní. „Ale vidíš, maminko, já to vím přece déle než ty! Víím to po všecká léta, co Kája studuje. No, jen když je všeko v pořádku. Sádecký ostrouhá, jaká pomoc! A já se tak těšil na toho Břěťu!“

Kája vycítil, že je na něm, aby řekl formálně o ruku Zdeninu. Ale toho večera ne. Vždyť ještě ani doma nic neřekl, a mamince bylo by přece líto, kdyby o tom dřív nevěděla. A potom představoval si ten krok trochu slavnostní. Přijde přece v černých šatech, v dokonalém oblečení. Pošeptal Zdeň, že přijde zítra dopoledne.

„Mně se zdá,“ řekl pan lesní, „že bys rád, abych tuhle s naší matkou šel chvíli do přírody, že máš se Zdeňou nějaké důležité jednání,“ a smál se.

„Ba ne,“ vyhrkla Zdeň a uraženě. „Kája mi jen povídal, že k nám přijde zítra dopoledne.“

„Á, dopoledne, matko! Tvoje nejslavnější chvíle se blíží. Načesáš si vrkoč, vezmeš lepší šaty a do každé kapsy dva kapesníky. Kája přijde říkat o Zdeňu. Budeš mít řeč? Můžeš začít: ‚Tož jsem ti ji ukrývala jak v hedvábném kufříčku.‘ Zdeňo, máš tu někde psaní, které ti psal Kája do kláštera? To bude slz! Ty přijdeš s ‚pukétem‘, Kája? Přines také jeden naší matce, když tě má tak ráda!“

Paní lesní až hlava kolem šla z těch řečí, ale věděla dobře, že zaslouží, a usmívala se.

„Jen když to takhle dopadlo,“ myslila si.

„Jen přijď, hochu!“ zvázněl na chvíli pan lesní. „Přijď, budeš vítán! Vezmi to slavnostně, ať má naše matka sladké vzpomínky!“ Zase už se usmíval: „Vidíš, maminko, konečně jsi se dočkala ženicha! Konečně se zbavíš dcery! Budeš mít pokoj! Než doroste Staník, abys mu sháněla nevěsty, budeš mít třeba zatím jinou práci tuhle u dcery a zeřáčka.“

Teď se už Zdeňa dopálila doopravdy a utekla. Teď i paní lesní řekla: „Už dost, tatínku! Taky někdy nevíš, kdy přestat.“

Ale pan lesní se nedal: „Vidíš, Kájo, tohle jsou ženské! Máma jako dcera. Kdož ví, co si hned myslí. Já zatím měl na mysli, že potom k vám bude jezdit zavářet ovoce a sušit houby.“

Kájovi se hezky sedělo, ale přece vstal a paní lesní ruku políbil. Pan lesní se rozesmál: „To na naši maminku platí. Ten Kapras z Berouna taky –“

Ale paní lesní už ho vystrčila ze dveří a volala: „Zdeňo, tatínek jde vyprovodit pana inženýra, jdi také!“

Pan lesní se zarazil: „Já že? A co by tě, matko, napadlo! Však on trefí sám. Kdybys to řekla hezky po česku: ‚Zdeňo, pan inženýr jde domů, venku je světlo jak ve dne, on ti chce ještě něco hezkého povědět, honem jdi s ním přes pěšinu!‘ To by byla řeč!“

Zdeňa už tu byla. Pan lesní se na oba podíval a řekl docela jiným tónem, než prve mluvil: „Jdi, dceruško, doprovod ty Káju přes pěšinu! Já půjdu do lesa až za malou chvíli.“ A v očích – Kája to jistě viděl – se mu zalesklo, když podával Kájovi ruku: „Já vím, Kájo, že nepotřebujete průvodce. Ani Zdenin, ani, jak doufám, tvůj anděl strážný neměli ještě příčiny nad vámi zaplakat. Dobrou noc!“

Kája znovu a přepevně si umiňoval, že Zdeňu učiní dokonale spokojenou.

Pěšina svítila jak bílým hedvábím pokrytá. Prosvětlovala se až k průseku a ona byla první, která zašeptala toho večera snad do všech kořenů brdských stromů: „Zdeňa a Kája budou mít svatbu!“

Zdeňa šla jen malý kousíček cesty. Tatínek by si jí nadobíral, kdyby se zdržela!

Maminka hajná přecházela netrpělivě světnicí. „Co ten chlapec nejde?“ Nebyla doma celé půldne a myslila, že ho jistě teď zastihne. Konečně rozsvítí. Na stole zasvitne bílý papírek.

Čte: „Maminko, budu dnes na večeri v lesovně, ale přijdu brzo. Počkejte na mne!“

„Co to?“ diví se hlasitě. „V lesovně na večeri?“ Ale čeká, čeká i tatínek, když se z lesa vrátil.

Spěšné kroky ozvaly se dvorkem. Kája vběhl do dveří. „Maminko, tatínku, zítra jdu poprosit o ruku Zdeninu!“

„Kájo, chlapče, copak tě to napadá? Co myslíš?“

Ale za chvíli věděli skoro všechno a šťastný úsměv ležel jim na rtech, ještě když uléhali.

29. Pan lesní uvádí kovářku v úžas

Druhého dne dopoledne k jedenácté oblékl se Kája do černých šatů, maminka mu udělala křížek na čele a šel. Byl by nejraději utíkal. Jak vešel do lesovny, do jídelny, až trochu pobledl, když viděl pana lesního dnes vážného, vzácnou paní zřejmě potlačující pohnutí a Zdeňu v bělavých šatkách také jaksi svátečně rozpolozenou, a skoro se zajíkl. Dík příspěví pana lesního dobře to všechno dopadlo. Paní lesní si zaplakala a pan lesní řekl: „To je závěrečný akt. Bez toho efektu by se to neobešlo; výborně, maminko! A teď si dejte políbení, Zdeňo!“

Ale Zdeňka ušpulila rtíky: „A to nic není, když se na nás díváte!“ a sedla ke stolu.

Nebylo ještě půl druhé odpoledne a v Lážově už se vědělo, že šel dopoledne inženýr Mařík říkat o Zdeňu a že byl slavnostní oběd. Z toho ovšem byl náramný poplach a každý, kdo šel od lážovských samot, byl podroben dokonalému výslechu, co se tam děje nového. Hádáno, kdy a kde bude svatba, kolik bude družiček a které, kolik vlastně Zdeňka dostane. Stará kovářka div se do krve neseprala s kovářem, protože řekl, že to bude roztomilý páreček a ona vykřikovala, že si ji ještě ten hajných nevede, že může dostat mladší,

že téhle už bylo šestadvacet, a kovář, oháněje se oběma rukama, ji překřikoval: „Mlč, lhářka jsi, slečna je o půl druhého roku mladší než pan inženýr, ale vypadá mladší o pět let!“ Konečně pozadu se dostal do přístěnku a tam se zamkl, „než zas“, jak si řekl v duchu, „bába poletí se štafetou o dům dál“.

To dlouho netrvalo. Neletěla sice o dům dál, ale vybrala se na cestu k hajnovně. To by tak bylo, aby nevyslídila, jak, co, kde a kdy. Ona to musí vědět první, a ještě dnes! Zapomíná, co se naubližovala zlým jazykem oběma mladým lidem, a když vchází do dvorka hajnovny, nejdřív si libuje, že psi nejsou doma, a toho uvázaného se nebojí. S nejlíbeznějším úsměvem všinula se do kuchyně. Hajná žehlila a nerada viděla tuto návštěvu, před kterou bylo nutno dát si ohromný pozor na řeč.

Kovářka spouští hned mezi dveřmi: „A to jsou mi noviny, teta, tak bude svatba, a kdypak?“ rozbíhá se hned do prostředka.

„Ani nevím,“ odpovídá hajná. „Je tam horko, co? Povídal muž, že čeká bouřku.“

Kovářka, ač nepobízena, si zešíroka sedá a začíná z jiného konce: „Kolikpak má váš mladej měsíčně? A to budou v Praze?“

„Tak mi ňáko teď zaléhá v uších,“ povídá hajná, „že někdy slyším jen poslední slovo. V Praze? A já už tam nebyla, kdož ví kdy, teta! Pořád tam něco bourají, jestlipak má kovář ještě to píchání?“

Bába se jen natrásá: „Koukejme se! Ona se staví nedoslejšavou. Však já to z tebe přece vytáhnu!“ myslí si v duchu. Začíná hodně hlasitě: „Povídám, teta, kdy bude veselka?“

„Veselka?²⁴ Kdo ji prodává? Vždyť to není pravda! Vy se dáte taky nachytat.“

„Prosím vás, teta, nedělejte si ze mne, staré, zkušené osoby, legraci! Řvu jako na lesy, a vy děláte, že neslyšíte.“

Hajná musila zdvihnout oči: „Slyším, že křičíte, ale když se vám nedívám na ústa, nerozumím. To je z těch průvanů. A koukat vám pořád na ústa, nemám, teta, kdy. Mám tuhle ještě hromadu prádla

²⁴ Dvůr blízko Lážova.

na žehlení.“ A přeložené prostěradlo letí kolem nosu kovářky, div ji nešmikne, jak hajná prudce na prkno je rozkládá. Kovářka ještě chvíli zkouší, ale nedostává se jí jiné odpovědi než „hm“ nebo „ále“ – nanejvýš „tak-tak“. Dopáleně se zdvíhá k odchodu.

„Tak vám přeju, aby vás ta nedoslejchavost brzo přešla! – S Bohem!“

Hajná se usmála.

„A to přejde, teta, to jen tak časem. S Bohem!“ Myslí si: „Na zvědy přišla. Co se tomu našemu chlapci naubližovala, zapomněla. A co jí budu konečně povídat? Jí! Zrovna jí! Snad jí neřeknu, že jsme si jakživí nemyslili, jaké štěstí toho našeho chlapce a s ním i nás potká?“

Kovářka plna zloby uhání pěšinou k lesovně. Slyší až na cestu hluchý smích a veselé hlasy: „Panečku, tam snad i něco olízne,“ a přidává do poskoku.

Pan lesní ji poznal z dálky.

„Lážovský deník shání nejčerstvější zprávy. Poschovávejte se, kde chcete! Nesmí zastihnout v pokoji nikoho než mne. Já už jí něco povím.“

Paní lesní honem zašla do špiže a zatáhla s sebou i Týnu. Byli totiž náhodou všichni té chvíle v kuchyni. Pan lesní se rozehnal utěrkou po Zdeně a Kájovi: „Utečte!“ řekl a oni tuze zčerstva vylitli do vedlejšího pokoje. Jak se zdálo, přišlo jim to náramně vhod.

Pan lesní mluvil cosi hlasitě sám k sobě, když kovářka zaklepala. „Volno! Á, pěkně vítám, pěkně vítám,“ hlaholil zvučně. „A co tak brzo?“

Bába čekala, že uvidí plnou kuchyni lidí, a rozhlížela se. „Koukáte, že jste prve slyšela hlahol, a jsem tu než sám. To já se tak vyrazím. A jářku, co tak brzo?“

„Na co, vzácný pane, je tak brzo?“

„No, košťata sbírat! Já totiž myslil, že jdete pro ně, abyste měla zásobu na prvního máje, až poletíte komínem. Jedno vám nestačí. Kdož ví, kolik se jich pod vámi zlomí, než doletíte na babí sněm –

prskáte asi cestou jedovaté sliny – no, ale vidím, že jsem neuhodl. Tak co nám nesete?“

Bába zapomíná na to, čím pan lesní dloubal, sedá na lavici a usmívá se bezzubými rty: „Nenesu nic, vzácný pane, ale slyším, že budou mít doma veselku.“

Panu lesnímu šklublo šelmovsky kolem rtů, ale s nejdůležitější tváří sedl si proti kovářce a zhluboka vzdychl: „Jo jo, milá brachu, já si zpívám, povídám sám sobě a směji se nahlas, ale do smíchu mi není. To já jen tak z ‚dešperace‘. Já vám to řeknu rovnou: Já vás moc rád nemám, ale když jste sem tak přišla, kovářko, já vám něco řeknu. Ale Bůh vás chraň, abyste jen cekla o tom v Lážově! To víte: Sdělená bolest, poloviční bolest.“

Bábě div oči z důlků nevypadnou.

„Vzácný pane, jen se mi svěřejí, já si toho budu považovat.“ Shrnuje si šátek z hlavy hodně dozadu, aby měla uši volné a nic neušlo.

„Já jsem nešťastnej, bábo, tuze nešťastnej!“

V bábině hlavě pracuje mozek o překot. Nejdřív s tím poběží k správcovům. Nahlas s ohromnou účastí se ptá: „Voni, vzácněj pane? Voni jsou nešťastnej?“

„Jsem, matko! Budou dvě veselky. Nejdřív se bude vdávat Zdeňa, bude si brát sádeckého pana starýho.“

„Sáde – pana – vzácný pane, a to jsou noviny! Snad ne?“

„Budou mít veselku v Pelhřimově.“

„Že v Římě?“

„Už jo, bábo! Daleko, daleko! A před tou druhou veselkou bude rozvod.“

Něco křápllo ve špiži a vyprsklo zrovna jako smích. Kovářka se lekla.

„To nic, kovářko, to jsou znamení. To pořád je teď u nás slyšet. Znamení, že neštěstí se blíží.“

„Rozvod, vzácný pane? Honem povídají! Já jsem z toho blázen!“

„Teprve budete! Rozvod, ano, rozvod! Naše matka se dá se mnou rozvést a potom si bude brát pana inženýra Maříka.“

A pan lesní se tvářil jako zoufalec.

Tohle bylo i pro kovářku trochu moc. Vylítla: „Vzácný pane, to není možné!“

„Teta, vy říkáte, že nikdá nenaděláte žádných klepů, a já vám věřím. Tak jisté, jako že nejste klepnou, tak jisté je tohle.“

„Mají pravdu, vzácný pane, voni jsou jeden uznalej pán. Jakživa klepů nedělám, ale kouknou se, mohli by se mi na to zadušovat?“

„Myslíte jako, že by to bylo jistější. Musí vám stačit, co jsem řekl. Ulevilo se mi. Vím, že se mnou cítíte. Ano, je tomu tak.“

„Proto ona vzácná paní bránila,“ kývla hlavou bába.

„Proto, proto, ale ani muk, kovářko, ještě to žádný neví!“

Týna ve špíži vypískla, kovářka sebou trhla, ale pan lesní řekl povýšeně: „Zase znamení! Matko, já už se naplakal!“

Kovářku začala pálit podlaha pod střevíci. Už jen aby byla venku „Jsou to pády, vzácný pane, kdo by si to byl pomyslíl? No, potěš jich Pán Bůh! Já abych zas šla.“ Bába poskokem uhání k Lážovu. Pan lesní se hlaholivě směje, ona to slyší a říká si: „Ubohý pán! Snad se z toho zblázní. To budou v Lážově koukat! Jen abych stačila do večera to vyřídít.“

Paní lesní sedí na lavici u kamen a říká: „Už se nemohu smát. Už mne všechno bolí. No, tys jí dal, tatínku! Víš, co to prve krápllo? Shodila jsem loktem ten hliněný pekáč. A kdepak je Zdeňa?“

U pokoje se otvíraly dveře. Nejdřív vyšel Kája, ale jaksi provinile rozhlížel se kuchyní.

Hned za ním Zdeňa.

„Poslouchej, Zdeňo, mně se zdá, že dostaneš do tváře růži. Ta ti hoří zrovna plamenem. Tož, co říkáte, pověděl jsem jí noviny, co?“

Ale ani Kája, ani Zdeňa nic nevědí z toho, co si povídal pan lesní s kovářkou. Kája ví jen to, že Zdenina tvářička je heboučká jako sametový polštářek, a Zdeňa zas ví, že Kájovy rty velmi pěkně dovedou na tuto tvářičku přilnout. Více oni nevědí ničeho. Ta políbení, která jí Kája na tvář vtiskl před chvílí, ta byla jejich políbeními zásrubními, při kterých Kája stokrát opakoval: „Jsi, Zdeničko, první, které se dotkly mé rty v políbení.“ A Zdeňa zas

stokrát odpovídala, že nikdo jiný nedotkl se rty ani špičky jejího prstíku.

Paní lesní zahrnala všecky do jídelny a kovářka kámen nekámen, kořen nekořen uháněla k Lážovu. V duchu vidí úžas, leknutí, ba zděšení v očích těch, jimž už za chvíli bude vyprávěti. Škoda, že už jí nohy neslouží tak jako jazyk. Musí se zastavovat, dechu nabrat a „škoda každé chvíličky“, si říká. Cesta před ní dosti dlouhá, nic platno, s bolestným srdcem, ale musí to nejdřív povědět nejvěrnější kamarádce, staré Divišce, a pověřiti ji radostným úkolem, aby takovou ohromnou novinu roznesla do půl Lážova. Jednu půlku obstará sama, ale na víc už nestačí. A dnes to musí vědět přece celý Lážov! Ještě dobře, že zůstává Diviška hned zkraje.

Diviška, když se jí někdo zeptal: „Čím se vlastně, babo, živíte?“ říkávala: „S pomocí Boží a lidským milosrdenstvím.“ Ale podle pravdy se živila klepy a pomluvami. V mladém světě lážovském byla zrovna tak obávanou jako kovářka. Jestli postávala některá dívčina v podvečer za humny u plotu déle se svým šohajem a kmitla se tou cestou Diviška, polekala se dívčina víc, než kdyby šel tatínek s maminkou a celým příbuzenstvem. Z ničeho dovedla vykouzliti kroniky. Stačilo, když slyšela: „Ten nebo onen ohlíží se po Bětušce Strakových,“ za půl hodiny věděli v Lážově i to, na které planetě se Bětuška narodila, kolik rozbila už talířů, a najednou život její i toho, který se za ní „ohlížel“, ležel přede všemi jako na dlani. Věděla, co si kdo myslí ráno, v poledne a večer.

Když k ní kovářka došla, už se ulizovala, cítíc novinu, po které se bude jistě dobře spát. Za chvíli věděla všecko. Věřila doslova jako kovářka, spínala ruce, bědovala, ale kovářka ji popohnala. Rozešly se u potoka. Diviška měla levou půli, kovářka pravou. A tak během dvou hodin dosáhly rekordu. Lážov zpracovával úžasné sousto. Musil strávit něco ohromného, netušeného, něco, čemu padly všanc připálené řízky i vykypělé mléko, větrající pivo, popraskané párky a snad všecka dostaveníčka, která byla na ten večer smluvena.

Podivno! Lidé snad všude slyší tak rádi o bolesti bližního. A snad na světě nejvíce zajímají je události, do kterých jim pranic není.

O lidském štěstí se zpravidla mlčí, to závist zavírá ústa, ale o neštěstí, třeba jen domnělém, vypravuje se s úžasnou, nepokrytou radostí.

Pravnučkovi dovedou vyčísti hřích jeho praděda a dodat: „Vždyť ty nebudeš jiný!“

Marně vyhlížel kovář svou bábu. Ta byla právě na poslední své štaci - v pivovare. Jak se vytasila s novinou, řekla paní stará: „A to asi bude pravda, jako že váš kovář chodí za slečnou řídících.“

A pan starý se rozkřikl: „Sádeckej že si bude brát slečnu lesních? Vnučkou by mu mohla být, ne ženou! Za svoje klevety jste lidem na posměch, a dobře vám!“ Obrátili se k ní zády a bába šla s ukrutnou zlobou v duši.

Však sádeckej pan starej není tak daleko. Hned po ránu se tam podívá a musí jí to potvrdit a pak poběží se štafetou zase sem, aby pan starej neříkal, že ona klevetí a je lidem pro posměch. Teď už jde pomalu. Už jí strašně bolí noha. To bylo dnes pochůzek! Sucho má v ústech. Už aby byla doma!

Přece došla. Kovář už podojil a uklidil kozu, uvařil si česnečku, seděl na prahu a pokuřoval si.

„Copak asi bába dneska roznáší?“ říkal si v duchu. „Mám to s ní patálii! Ale ještě je to lepší, když je pryč a pořád mně tou klapačkou doma netluče.“

Kovářka se blíží. Prudce dýchá a hned začíná: „To budeš koukat! Vzácná paní se dá rozvést a vezme si toho hajnejch a Zdeňka -“

„A pan lesní si potom vezme tebe, ne?“ ušklíbl se kovář, nedav jí domluvit. „Kéž by to Pán Bůh dal, abych už měl od tebe pokoj! Ale vzácnému pánovi bych takovou nejmíň přál. A kdopak ti to povídal, co?“

„No, kdo? Sám pan lesní!“

„No, to si z tebe vystřelil. Jestli jsi to už roznesla, jako že jo, pomoz ti Pán Bůh! Ženská, to jsi si dala! Tomuhle věřit!“

Safra, kovářka se lekla. On táta je, jak se řekne, „nekňuba“, ale kolikrát už jí leccos předpověděl, co se splnilo. „Ale ne,“ odhání

starost z čela, „vzácný pán se nesmál, celý byl smutný. Ale zejtra se přeptá sádeckýho pana starýho – ‚pro všeccko‘.“

Uháněla tam hned po ránu, ale zpátky byla dřív, než se kdo nadál. A zticha byla jako pěna.

Odpoledne začala zdaleka, že už dlouho nebyla u sestry ve Všenorech a že měla na dnešek špatný sen o bílých kytkách.

„A to se ti spíš v noci zarazily v hrdle ty klepy, které věčně sháníš,“ zabrousil kovář. Ale nedočkal se prudkého odbytí jako jindy. Kovářka pokračovala: „Že bych tam asi tři až čtyři dni pobyla!“

„Ale jen jdi s Pánem Bohem! A zůstaň tam třeba do jara! Budu tu mít aspoň pokoj. Beztoho mi tu nejsi nic platna.“

Odešla, ale neřekla, co ji žene z domova, že strach, ohromný strach, protože sádecký pan starý ji vyhodil. Ba ano, ji, v počestnosti zešedivělou osobu on vyhodil, sprosták jeden, ji, která žádnému neublížila, a vysmál se jí. Panečku, když není pravda, že si on bude brát tu lesních, není jistě pravda, že bude v lesovně rozvod. Teď by tu nevydržela pro posměch a nadávky. Proto se vybrala do Všenor.

Když v Lážově opadly trochu vlny prvního zděšení, začali rozumnější o věci uvažovat.

Před nimi začala se rozvíjet nemožnost té zprávy v pásmo lživých dohadů, upletených kovářkou a Diviškou.

Druhého dne vyšlápl si pan správce s panem kontrolorem k lesovně. Protože pana lesního zastihli v průseku, hned „ťali do živého“. Odpovědí byl jim takový srdečný smích, tak nakažlivý smích, že se začali smát spolu, a teprve po hodné chvíli mohl říci pan kontrolor: „A to jsme nalítli těm babám!“

Toho večera služka od správců i od kontrolorů docela nic nedostaly vyhubováno, že donesly pivo bez pěny a dlouhým stáním před domem vyvětralé. Chápali páni, že Lážovští podnikli na ně útok, aby zvěděli, co pravdou na zvěstech obou bab.

Stará Diviška, jak ráno vstala, namáhavě přeslabikovala, co jí kdosi křídou na dveře pastoušky napsal: „Bábo klepavá a trajdavá, neukažte se ve městě, nebo dostanete nařezáno!“

Domyslíla se, že co jí včera kovářka povídala a co ona ještě hodně zveličené roznesla, nezakládalo se asi na pravdě. Honem zamkla a přehlídla zásoby. „Zaplat' Pán Bůh! Čtyři dni nemusím jít do města.“ A zabarikádovala dveře stolem – pro jistotu.

30. Pro ohlášky. Přípravy k svatbě

Sobotního červencového lahodného odpoledne vítá lážovský pan farář ve své kanceláři hosty: pana lesního, slečnu Zdeňu, pana inženýra Maříka, pana lesního z Branžova a pana faráře Hlouška.

Ano, pan farář Hloušek přijel ze Lhoteček k mladému svému příteli Kájovi. Přijel zrovna, když uvažovali o druhém svědkovi. Byl přivítán velice upřímně a hned požádán, zdali by šel zítra s nimi na faru za svědka se podepsat. Kája se vytyčil s prosbou: „Pane faráři, tolik bychom byli rádi, kdybyste nás oddal vy. Pamatuji se dobře, co jste mi psal, že se modlíte za to, aby konečně vzácná paní řekla: ‚Tož, Kájo, vezmi si Zdeňu!‘ Ráčíte mít tedy také zásluhu, prosím pěkně.“

Pan farář Hloušek zabloudil hnědýma očima po pokoji: „Rád bych, velice rád, Kájo, jen o to mi jde, aby lážovský pan farář se nemrzl.“

„I nebude, pane faráři, nebude!“ třepal rukou pan lesní. „Jsme velice dobře známí, oba budete hosty na svatbě. On ví, že jste přítelem Kájovým. Tož ujednáno.“

A druhého dne, jak pan lesní podotkl, „trochu brzo začíná ten pláč,“ paní lesní v slzách vešla se Zdeňou do jídelny, kde ostatní čekali. Zdeňka byla trochu pobledlá, ale slušelo jí to znamenitě. Měla tmavě zelené šatky a klobouček z měkoučké plsti s tetřevím pírkem.

„Lesáčka,“ řekl si Kája se šťastným úsměvem. „Hotová lesáčka a jako obrázek hezoučká.“

„Tož půjdem, děti,“ zahlaholil pan lesní a bral do ruky klobouk.

„A copak ty bys chodil, tatínku?“ přispěchala s otázkou paní. „Ty nemáš na faře dnes vůbec co dělat! To bych spíš měla jít já jako matka.“

Pan lesní se podíval tak trošku šikmo: „Já že vůbec nemám co dělat na faře? A to se, maminko, náramně pleteš. Já tam budu hlavní osobou. Tihle dva,“ ukázal na Káju a Zdeňu, kteří si špitali něco u okna, „tihle dva by tam beze mne nebyli vůbec nic platní, protože samou radostí by zapomněli, jak se jmenují. Pana Pavla pan farář nezná, pana faráře Hlouška jen tak trošičku, to by mohli pořád tvrdit, že to je Kája Mařík a Zdeňa Rédlová, nemusil by jim věřit.

To musím dosvědčit já. Ty bys plakala celou cestu a pan farář by myslel, že jdeš vyjednávat můj pohřeb. Místo ‚Pěkně vítám!‘ by řekl hned ‚Potěš vás Pán Bůh!‘ Koukejme se! Naše matka by taky chtěla s sebou! To už jsi mohla zalarmovat celý náš žijící rod. Staník by mohl nésti korouhvičku, šli bychom procesím, a pan farář by myslel, že je to lesňovské procesí a dal by zvonit. A vůbec, maminko, neplač! Já do tebe vidím, to víš! Celá se třeseš, už aby byla dcera z domu, už aby ses jí zbavila, nejraději by sis zpívala, a křeniš se! Kájo, rozmysli si to! Dcera bude jako máma. Nic, maminko, přichystej dobrou svačinu, přivedu lážovského pana faráře!“

Na faře byli velice vlídně přivítáni. Když Kája s prosbou se obrátil na pana faráře, že by velmi rád, kdyby je ve skaleckém kostelíku oddal vzácný jeho přítel, pan farář Hloušek, s úsměvem odpověděl: „Beze všeho, pane inženýre! Pan lesní už mi říkal, že je to vaším přáním. Já si při té vaší slavné svatbě zaasistuji a v lesovně připijem si na vaše zdraví, což, pane lesní? Prohlášky tedy budou ve třech nedělích za sebou, a svatba?“ dívá se tázavě po Kájovi, ale ten zas už si špital něco se Zdeňou.

Tož musil pan lesní povědět: „Já jsem to doma řek’, že by tu tihle dva mladí nebyli nic platní – svatbu prosíme v úterý po třetí prohlášce. Upřímně znovu zvu.“

„A k svatě zpovědi, slečno, kde?“ obrátil se pan farář na Zdeňu. „Jak ráčíte myslit, důstojný pane faráři: snad v pondělí před svatbou abychom přišli sem k vám.“

„Dobře, slečno, a po mši svaté se tu oba zastavíte na snídani.“

Pan farář Hloušek zdržel se tři dny a odjel s určitým příslibem, že přijede najisto. Ty dny teď letěly, jako když neviditelná ruka zčerstva z klubka nit odvíjí.

Paní lesní dohlížela na vykrmování kachen, hus, krůt, krocánů, kuřat, a pan lesní si došel do Lážova do lesní kanceláře všechny pozvat a poprosit, aby směl odstřelit srncí, pár zajíců, nějakého bažanta a koroptev, že hned to všecko zaplatí. Ale pan lesmistr poklepal mu přátelsky na rameno: „Jen si odstřelte, co budete potřebovat! Takových Rédlů, jakým jste vy, na panství nám chybí. Konečně, na tu svatbu slečny Zdeni přijde nás deset. Kdybyste to srncí servírovali od poledne do večera, řekli bychom sami: Kolik srnců jste to střílel? Těšíme se, pane lesní. Bude to zas jednou lesácká svatba, jako snad byla poslední před lety lesmistra Wajgla dcery. Povídají si o ní ještě dnes lesníci i hajní v celém revíru.“

Tož to bylo v pořádku. Ale hostí tolik, že ani do prostorných místností lesovny za žádnou cenu se nesrovnají. Problém umístění hostí ležel v hlavě pana lesního jako kámen. Prohlížel stokrát za den veliký dvůr, zahradu, rozpočítával, uvažoval, usuzoval.

„Ty nejvzácnější hosty posadíme ovšem dovnitř, ale budou tu ještě mnozí jiní, kteří se do lesovny nevejdou. Hromadu prken máme tamhle pod kůlnou – jak mi je z kanceláře na druhou kůlnu poslali, ale my ji nestavěli – dá-li Pán Bůh ten den počasí, no uvidíme!“

Třetího dne přivalil se z Lážova mistr tesař Krákora s pomocníky, a pan lesní měl s ním dlouhou poradou v kanceláři. Hned se dali do práce. Paní lesní o tom nevěděla, ale jak viděla chlapce nosit prkna a kůly, spráskla ruce a zavolala pána: „Máš ty rozum, tatínku! Teď před svatbou co tu budeš stavět? Snad budeš dělat veřstavu, ne?“

„To ani ne, matko, ale pověz, kdo je zván na svatbu!“

„To sem nepatří, tatínku!“

„Ale ano, moc patří! Jen jmenuj! Vezmi to po pořádku! Nejdřív příbuzenstvo!“ A posadil se k oknu.

Paní lesní chvíli přelamovala obrubu zástěrky v prstech a potom začala: „No, sestra ze Smíchova, švagr, neteř, synovec. Sestřenice z Kladna s rodinou. Tvoje sestra ze Zbirova, švagr, dvě vdané dcery. Paní Řezábková s vdanou dcerou a zetěm, tvůj bratranec z Višňové se sestrou, a potom: příbuzných od Maříků jsme včera spočetli čtrnáct. A teď z Lážova: pan farář zdejší a pan farář Hloušek, pan řídící s paní a dcerou, pan starý s paní, pan kontrolor s rodinou, pan Štulc, paní Líba s Pavlem, lékárníkovice, pan lesmistr s paní, pan účetní s paní, pan adjunkt, všichni lesníci a hajní, pan doktor Švitora, pan starosta s paní, pan správce s paní a Vlastou, a teď všechny ty tety a kmotry.“

„Tak kampak je, maminko, posadíš, co?“

„Vynese se nábytek.“

„No, to se vynese, ale to je pořád málo. Na dvoře postaví Krákora stoly a lavice, rozumíš, maminko? Žádnou vejstavu! Jen aby Pán Bůh dal pěkné počasí!“

Tož paní honem nesla Krákorovi sklenku domácí jalovcové, jen aby to dobře rozměřil, hostí že bude moc.

Vida, zapomněla jmenovat pana profesora Vratislava Krátkého, vídeňského švagra, a kdož ví, co všechno zapomněla, když v první radě musí pamatovat na vykrmování drůbeže.

Neviditelná ruka spěšně odvíjela z klubka věčnosti dny. Zítra časně zrána půjde Zdeňa s Kájou k svaté zpovědi.

Vyhouplo se srpnové ráno, jako ten nejpěknější kaštanek v aleji na lážovském náměstí.

Od samot pěšinou jdou ti dva mladí lidé, jistě vědomi si vážnosti chvíle, protože jdou pomalu a jen sem tam slovo prohodí. V kostele není ještě nikoho. Před mariánskou sochou rozhořívají se rudé jiriny ve vysoké váze, nad hlavním oltářem „české nebe“, sochy svatých, Václava, Vojtěcha, Prokopa, Ludmily, Víta. Rozběluje se sluneční září. Přibíhají dva drobní hoši-ministranti. Kostelník zvoní – ještě chvíli a pan farář jde do zpovědnice. Zdeňa kleká k ní... Po Zdeně Kája stejně jako ona svědomitě vyznává své poklesky proti příkazům Božím.

S hlubokou pokorou a úctou přijímají hosta Nejvyššího. Ranečky jejich hříchů byly malé, ač velká byla jejich lítost, a zato veliká milost Boží na ně sestoupila.

Vycházejí z kostela. Pan farář na ně čeká, k snídani je pobízí a Zdeňka říká upřímně: „Však jsem věru při chuti, důstojný pane faráři!“

Jak posnídají, spěchají domů.

„Já bych nejraději, Zdeničko, kdyby už bylo po všem.“

„Já taky, Kájo, ale jinak to nejde!“

Zdeňka vydatně pomáhá v kuchyni, Kája všude se plete, maminka hajná s paní lesní o překot vaří a smaží, zadělávají, pekou a dusí. Kuchyně plná je nejrůznějších vůní, špiže jsou plné vzácných dobrot. Plzeňské pivo sedí v soudkách ve sklepě. Kája nespouští oči ze Zdeni, ale paní lesní jemně ho vystrkuje ze dveří.

„Jdi k tatínkovi, pomoz mu tam něco, tady jen překážíš!“

Tož Kája smutně jde. Pan lesní zkouší, jestli ty narychlo sbité lavice drží. Dosedá na ně z vysoka, a jak vidí Káju, volá zdaleka:

„Taky tě vyhodily? Mě už dávno!“

„Mám vám jít pomáhat, vzácný pane!“

„Mně?“ zase poskočil na jiné lavici pan lesní. „A vždyť já nic nedělám. Heleď!“ ukázal mu stranou k malému stolku, „tuhle jsem vykrad’ špižírnu. Pořád se sháním po snídani, žádný si mne nevšímá. Tož jsem si vzal tuhle jedno rosolované kuře. Bylo dočista zvlášť na téhle misce, asi bylo liché, a tuhle kus šunky a nářezu. Otočil jsem tam taky láhev vína. Zkrátka, zařídil jsem se tu pro sebe. Tož mi pojd’ pomoci!“

„No, počkejte, vzácný pane, vy dostanete!“ smál se Kája, ale nevzal si. Kdepak on měl pomyšlení na jídlo!

„Až se trochu posilním,“ řekl pan lesní, „půjdeme prohlížeti do kanceláře svatební dary. Tam už je věcí, chlapče! – Á,“ volá k pěšině, „paní Nejedlá se žene se škatulí, to ona nese Zdenino svatební kvádru. Teď bude velké zkoušení. Juknem na chvíli do kuchyně, třeba tam bude něco teplého,“ svádí Káju. „Jestli se, hochu, nenajíme

dnes, zítra sotva. To bude řečí a hlaholu! Ty bys, mně se zdá, měl tisíc chutí také se jítí podívatí na tu „průbu“? To bys letěl!“

Paní Nejedlá skutečně nesla Zdeniny svatební šaty, a jak se v kuchyni ukázala, paní lesní i hajná honem odtahovaly kastrůlky a hrnce. Hajná otevřela dvířka u kamen, aby ztlumila žár.

Týna chytla kočky a šups s nimi za půdové dveře. Šafářka vylákala psy do jídelny, Marjánka, aby také něco dělala, ale nevěděla co, honem zastavila hodiny. Zdeňka položila bezmyšlenkovitě želízko na pálení vlasů na oheň. Paní Malinová zamkla špiží a klíč pověsila na její dveře.

Paní lesní zavelela: „Pojďme se dívat! Do Zdenina pokoje, prosím, paní Nejedlá!“

Paní Nejedlá, vědoma si své důležitosti, vplula napřed se škatulí, za ní ostatní husím pochodem. Jak poslední vešla, maminka hajná řekla: „Zastrčím, aby sem někdo nevrátil.“

A paní lesní podotkla uznale: „Copak vy pamatujete na všecko.“

Pan lesní, plížil se chodbou, za ním Kája. Oba zaslechli to „zastrčím“. Pan lesní podíval se pod kliku: „Vida, klíč trčí v zámku! Podíval se po Kájovi a zašeptal: „Když ony se před námi zastrkují, my je zamknem!“ a tiše otočil klíčem.

„Tááák,“ oddechl si ulehčeně a pokračoval šeptem: „Slyšíš? Teď cvakly nůžky. To paní Nejedlá přestříhla provázek na škatuli.“

Chvíli bylo ticho. Potom rozlehlo se obdivující, dlouhé, v tichý šumot doznívající: „Aáá!“

„Tak, teď pojd!“ Táhl Káju za rukáv až do kuchyně. „Tak, teď jsme tu pány my! Uděláme revizi. Opatrné ženské, opravdu! Kterápak asi zamkla špiží a pověsila klíč člověku zrovna na nos? A želízko na vlasy na ohni! Hned bych si napálil, kdybych měl co. Ale hleď, Kájo, ty máš takové čupřiny, ty si je můžeš pálit, a já začnu s prohlídkou.“ Odkrýval pokličky a hlasitě konstatoval: „Tuhle se dělá zvěřina, ale co je do ní, když není hotová! Tuhle zajíci, tamhle krocan, tuhle koroptve, inu, naše maminka musí být zítra v kostele, to ona si na polovic všecko přichystá. Tak na plotně není nic, na čem

bychom si smlsli. Ale heleď! Tuhle na prkénku na stole je rozsekaná kačena – ju, ne jedna, ale dvě aspoň, to asi dnes k večeři!

Odneseme si to, protože v poledne by nám leda nabídlly koláče.“ A pan lesní spravedlivě rozdělí porce. Že spravedlivě? Ba ne! Říká: „Stehýnka, biskupy, od kosti je nejlepší prsíčka jim tu nechám, to se beztoho lépe na míse srovná.“ A nakládá do kastrůlku. „Ale že by naše maminka chystala jen kačeny k večeři? Vždyť dnes přijede pan farář Hloušek, profesorovic Krátkých, vídeňský bratr, Smíchovští. To bude asi něco ve špíži. A když nám tak pěkně ten klíč pověsily ženské na nos –“ a pan lesní otvírá špíži a usmívá se: „Vždyť jsem to věděl! Zadělávaná kuřata s karfiolem a ještě jsou teplá. Kájo, podej mi sem nějaký kastrůlek!“ A za chvíli do něj vybírá lžící stehýnka, křídélka – „a vida, tuhle je paštika z husích jater. Když kousek ukrojím, nic nezkazím. Kájo, podej mi talíř! Anebo hned dva! Je tu také vlašský salát.“ Pan lesní už má plné dva kastrůlky a dva talíře. Kája trne, co se stane, až vzácná paní přijde.

Ale pan lesní volá ze špiže: „Nějakou hlubokou mísu mi podej! Hochu, tady je sladkostí! Já zatím vyberu od všeho kousek. Dortů si nevšímnu, nejsou ještě nakrájené. Ty zatím dones ty kastrůlky do altánu v zahradě, ale přiklop je a vrať se pro to ostatní! Potom už půjdeme.“

Kája jde jako stroj. „No, tohle může dopadnout!“

Ve Zdenině pokojíku zatím otáčí se Zdeňa na stole ve svatebních šatech. Jsou světlezelenavé, třpytí se jako ranní rosa, jsou jako měsíční paprsek. Paní Nejedlá sem tam opraví záhyb a obrací se na ostatní: „Krásné, co?“

A všechny sborem odpovídají: „Krásné, překrásné! Zdeničko, slečno, obraťte se, otočte se!“

A Zdeňa se točí na stole, aby všechny viděly, že je to všechno, jak paní Nejedlá řekla, „a jour!“ Nemohou se nabažit pohledem na krásnou nevěstu. První se vzpamatovala Týna: „Koukala bych na slečnu do večera, ale musím jít přiložit.“

Všechny vrátily se do skutečnosti tou připomínkou. Hajná odstrkuje zástrčku a bere za kliku: „Rány do hlavy! Vždyť nás někdo zamkl!“

To už pan lesní odnesl poslední mísu a přemýšlel, jakými slovy jim otevřítí. Honem vskočil do kanceláře, vzal klobouk a flintu a hlučivě šel chodbou. Volal z dálky: „Kdo to kde bouchá?“ Odmyká Zdenin pokoj: „Kdo vás tu zamkl? Asi Staník. No, vy toho navaríte!“ A zase šel ven.

V altánu pobízela Káju, ale ten valné chuti neměl. „Jen aby se nezlobila vzácná paní,“ myslí si.

Ta ovšem postřehla, že v kuchyni někdo hospodařil. Podívala se do špíže.

„Zaplať Pán Bůh!“ řekla, „že se nám nepustili do dortů. To byl tatínek s Kájou. Jen kdybych věděla, kam se s tím uklidili!“

To jí pověděl Staník, který přiběhl z Lážova a vyslídil v altáně tatínka s panem inženýrem.

„Ale pan inženýr nejí,“ vysvětloval Staník, „jen tatínek. Volal na mne, abych mu donesl pivo ze sklepa, jednu láhev.“

„Tož jdi, Staníku, a řekni, aby si dali dobře chutnat, ale že už nedostanou nic ani v poledne, ani večer. Běž!“

Bylo rušno a hlučno na samotách. Maminka hajná už včera vynesla z přístěnku všechny „vejražní“ peřiny. Celý den vyhřívaly se na sluníčku, dnes už jsou pěkně rozloženy na postelích. Vždyť i v hájovně bude plno hostů.

Když se pan lesní s chutí nasytil, šli s Kájou tiše do kanceláře rozbalovati dary. Byly to samé vzácné dary, ale pan lesní přece řekl, „nejšikovnější“ že poslal pan Štulc: ohromný košík drahých vín.

„A tuhle je velká bedna, to od Krátkých,“ a pan lesní vybaluje. Vykukují dva páry ohromných těžkých bot. „Panečku,“ řehoní se pan lesní, „to jsou ‚bagančata‘. V těch by se tancoval charleston!“

Vytahuje dva batohy. Kája vrtí hlavou. Ukazují se konečně dva celé obleky pro horolezce.

Vedle bedny leží ještě dvě silné, okované, dlouhé hole. Pan lesní se nad nimi zamýšlí: „Vida, já myslil, že jsou to sochory, na kterých bednu přinesli.“

Kája chápe: „Vzácný pane, výzbroj na cestu do Alp, na Raxalpu.“ A oba se smějí, až jim slzy z očí skáčí.

„Což abyste si to vzali zítra na oddavky? To byste cvakali po kostele jako dvacet dragounů na koních. A to jsou španělky!“ Potězkává hole. „No, až to uvidí naše matka, taky bude chtít lézt po horách! A ještě je tu něco, heleď, Kájo!“ A pan lesní se znovu řehoní. „Šle! Česky ‚kšandy‘ – jedny, dvojce, Kájo, ještě jedny a ještě! Človče, totě kšand pro tebe a pro ten celý rod! Dvacatery! A dobré, pevné, ty odkážeš ještě vnukům! No, o tomhle daru Hanka jistě neví!“ Obrací bednu, něco tam bouchne, pan lesní loví: „A, žehlička! Žehličky!“ opravuje se.

„A to je dobře. Naše matka jich má sedm. Zdeña pět. Tu vyfukovací, co po ní ženské dostávají bolení hlavy, dvě s tím vyndávacím želízkiem, které se rozpálí, jen když se naláduje do kamen najednou půl metráku uhlí, a dvě s železným držátkem, takové, jak se musí člověk o ně spálit, kdyby nechtěl. Jedna, dvě – tady je jich šest, a všechny s tím vyndávacím želízkiem. Musíš, Kájo, objednat hned po svatbě dvě fúry uhlí, panečku, ty něco sežerou!“

Je hlučno, je veselo, je před svatbou. Přijíždí pan farář Hloušek, vídeňský Rédl, Smíchovští.

I u hajných houká auto. To Venda s rodinou a Cíla přijeli. Pan lesní s Kájou jen chodí a vítá.

Psi se pletou všem do cesty, ženské pobíhají „div ne celým revírem“, říká pan lesní. Ještě přicházejí z Lážova služebná děvčata s košíky a krabicemi. Pan lesní si postěžoval, že už je jak ten Lumír²⁵ na mostě, s tím rozdílem, že Lumír pořád bere a on pořád dává diškrece. „Inu, jako před svatbou,“ dodává.

Konečně tichým tempem blíží se noc. Hosté lahodí si po výborné večeři v lesovně i hájovně buď v zahradě, nebo u otevřených oken.

²⁵ Lumír se kdysi říkalo výběřčím na mostě.

Paní lesní přehlíží špíz a usmívá se. Maminka hajných vychází ze sklepa a také se usmívá.

Jen Kája není spokojen. Nezachytil dnes jediné chvíle, ve které by se mohl zadívat do Zdeniných očí.

Zrovna tak Zdeňa. Když už v lesovně všichni ulehli, říká si dozlobeně: „Ani jsem dnes kalého slůvka s Kájou promluvit nemohla.“

31. Svatba

Jistě se to přimlouvali všichni andělíčkové v nebi, aby Bůh vybral jeden z nejkrásnějších srpnových dnů toho roku, protože sluníčko vstávalo v lehké mlze a od osmi hodin svítilo už tak líbezně, jako by bylo samo vzácným svatebním hostem. Nežhnulo, jen teplilo a libovalo si: „Bude to dnes slavný den! Hajní chystají ohně, střelení a na samotách mají připraveno výborných jídel pro každého, kdo přijde.“

A pravdu mělo! Byl to slavný den. Auta a kočáry vyjížděly od lesovny a hájovny, vysoké ohně vyžehovaly do výšek, hajní stříleli, celý Lážov byl v pozoru. Ty chytřejší hospodyňky uvařily si hned včera večer, v poledne lehko ohřejí, ty zpozdilky šmahem se ustanovovaly na nejjednoduším obědě: krupičná kaše, noky, polévka.

Kovářka, která se už dávno vrátila ze Všenor, přinesla klín tvrdých housek a s nejsladším úsměvem je vysypala na stůl už v sedm hodin zrána: „Můžeš si je udělati pařené.“

Kovář se ušklíbl: „A to jsem rád! Na pařené housky s cukrem a skořicí se jen třesu.“

Aut a kočáry projížděly Lážovem o desáté. V nejposlednějším kočáru, jehož kola propletena byla čerstvě zelenou chvojí, a který celý vyzdoben byl bílými jirínami, seděla Zdeňa s Kájou. Po staru to vzali. Ne jako dnes, ženich aby vedl matku nevěsty a nevěstu otec ženicha. Jen oni dva sami seděli v té záplavě bílých květů, jež měli bílí koně i v hřívě propletené. Zdeňa v těch zelenavých šatech

v dlouhém bílém závoji, s kyticí bílých posledních poupat růží, pobledlá, zmlklá, jen se rty, rovnými třem maličkým rudým třešním, dívala se zamýšlivě do bílých poupat svojí kytice. Vedle ní Kája taky jako malovaný obrázek, ale teď trochu pobledlý, shrnul černé brvy a sazovýma očima díval se jen na snítku zelené myrty na svém kabátě.

Skalecký kostelík se otevřel, když poslední kočár předjel.

Po stranách oltáře stály vysoké keře jalovcové. Zdeňa, světlezelenavý obláček, vkládá chvějící se ruku v Kájův loket a oba klekají na červené sukno kostelního klekátko.

Kostelík je přeplněn a před ním ještě plno lidí.

Pan farář Hloušek stojí už u oltáře, má vzácný pluvial ze starého blankytného a růžového brokátu a mluví: „Uprostřed lesů, v nichž prožili jste svoje mládí, v kostelíku, proslaveném svojí vzácnou krásou, přistupujete k oltáři Božímu, abyste přijali svátost stavu manželského. Děti lesa, snící v klínu mateřském stejně šťastně jako na zeleném mechu, vyrostli jste spolu, snášeli spolu velké dětské radosti i drobné bolesti, takže je pravda, můj mladý příteli, že Káju bez Zdeni a opačně nebylo si možno představit?! Dětství leží za vámi tam v brdských lesích.

Dá-li vám Pán Bůh dočkat zlaté svatby a půjdete-li zelenou pěšinou, ztemnělými průseky, najdete vzpomínky na ně na každém kroku.

Slečno nevěsto, vím, že váš milý druh jako drobný klučina, když jste onemocněla nakažlivou nemocí, jako rytíř bez bázně si řekl: ‚Kdo se nebojí, nic se mu nestane!‘ Přišel, přinesl vám hrst prvních sněženek. Vy jste se s ním rozdělila o nakousnuté sousto. A přece ho Bůh chránil a nerozstol se. Naučila jste se na něho dívat jako na svého ochránce. Kéž v životě, který dnešním dnem začínáte, zůstane vám ochráncem nejvěrnějším!

V rukou vašich vidím bílá orosená poupata tak čistá jako neposkvrněný sníh – tak čistá, jako jsou vaše duše. Kéž jsou symbolem lásky nepomíjející a vždycky orosena milostí Boží posvěcující. Takovéhle manželství, jaké dnes slavným slibem

uzavíráte před oltářem Hospodinovým, vskutku a vpravdě se v nebi uzavírá.

Slečno nevěsto, nezapomeňte nikdy, že pan ženich je zvláštním miláčkem Božím, který ho obdařil dary Ducha svatého v míře svrchované, že dal mu dar velikého umění – podmaňující hudby. Mohl se jí věnovat a být umělcem světového jména. Ale dal přednost vám – tichému rodinnému domácímu životu s vámi. Z lásky k vám, slečno nevěsto! Dopřál vám milostivý Bůh i toho štěstí, že rodiče vás obou jsou přítomni vašemu sňatku. Dobře vás vychovali, v duchu náboženském vedli, naučili vás nejen na Boha spoléhat, ale i vlastními silami k spokojenosti si pomáhat. Dobře vás vyzbrojili na cestu životem. Nemám ani trochu strachu, že ztroskotáte, a vím, že ani jednou nepřijde vám chvíle, ať už někdy ten život zabolí a smutek hrdlo zadrhne, abyste zapochybovali o milosrdenství Božím. Matka Boží ustavičné pomoci bud vaší přímluvkyní v nebesích!“

Pan řídící na maličkém kůru vzal tichý akord a kostelíkem rozlehl se sbor: „Okamžení přeblahé, krásné,“ a hned po něm byly oddavky a hned zase na kůru začali: „Hle, svazek váš je nerozlučný, ta smlouva platí na věky,“ a hned začala mše svatá.

Po ní první předjel bílými květy skoro porostlý kočár a už se sjíždělo k Lážovu. Pan lesní seděl s panem farářem Hlouškem a hned mu pověděl: „Moc hezky jste to řekl, pane faráři, Zdeně zvlášť, Kájovi zvlášť, ale ty rodiče jste odbyl najednou, a já přece čekal, že řeknete: „To tamhle lážovský fořt je příčinou toho, že se nebudete, nevěsto, jmenovat Bezinková, ale Maříková, a vy nic.“ Ale jeho oči zářily dokonalým štěstím.

O téhle svatbě povídali v podbrdských lesích zrovna pohádky. Jak by ne! Za zvanými hosty přitáhli se nezvaní, ale pro každého našel se koláč, kus masa, hlt piva, sklenka vína. Ať už stoje to snědli nebo vypili, jen se ulízli a čekali dál. Zdálo se, že zásoby jsou nevyčerpatelné, protože pořád někdo vynášel z lesovny ošatky koláčů, drobného cukroví, na míse jaterničky, v hrnečkách polévku. Nosilo se také z hajnovny: bábovky, pletence, řízky.

Stará Diviška se tu také kmitla. Myslíla si: „Jestli se na mne rozkřiknou, no, půjdu dál a všude povím, že mají zlé srdce. Ale oni to neudělají, kdepak! Oni snad ani nevědí, co mi kovářka nakukala a co jsem roznášela.“

Blahostně si pochutnávala na řízku, který jí Marjánka i s hromádkou salátu na něm posazenou podala.

Stará kovářka neměla doma stání. Vzácný pán jí řekl, když ji ve středu potkal: „Bábo klepavá, ani mi na oči nechod'te!“ Ale slyšela tolik řečí o všech těch dobrotách, které jsou připraveny v lesovně i v hajnovně, a ona tak ráda by taky olízla! Každou chvíli vybíhala, zase se vracela, až řekl kovář: „Mně se zdá, že bys chtěla taky na trachtaci. To si dej zajít!“

Snad na to čekala, protože honem chytila angorák²⁶ přes sebe a odpověděla: „Abys to věděl, just půjdu!“

Držela se zpátky, je pravda, ale i ona dostala. Kdepak dnes ženské z kuchyně měly kdy, aby se rozhlížely, kdo tam za zahradami stojí a kouká, kde by co olízl. Měly poručeno: „Dávejte každému!“ Tož dávaly.

Veselo bylo na samotách v lesích. Pan lesní vykládal panu faráři o mamincině „hedvábném kufříčku“. Pan profesor Krátký našel výborného posluchače svého oboru ve vídeňském panu Rédlovi, a tak horlivě mu vykládal, že si ani nevšiml, že polévku krájí nožem a chce vyjít vidličkou.

Ušlechtilá nenucenost poháněla k upřímnému smíchu uvnitř místností, venku u těch improvizovaných stolů bylo bujněji. Tam co chvíle rozlehl se hlučný smích.

Zdeňka zašeptávala se s Kájou a do jídla jen sem tam d'obli. Pan lesní, když nejlépe si špitali, udeřil zlehka do stolu zrovna před Kájovým talířem, až se oba lekli, začervenali a honem dojídali vychládající krmi.

Rozhodně byli všichni spokojeni. Jak se snášel první soumrak nad lesy, zdvihl se lážovský pan farář k odchodu. Ale kdepak by ho

²⁶ Šátek z jemné angorské vlny. *Pozn. red.*

byli pustili! Pan lesmistr tvrdil, že teď se mu to nejlepší sedí. Lamy byly připraveny. I tam venku na drátě měli tři pověšené. A tož seděli všichni.

Ze dvora se přihnál šafář se sádeckým hajným s přípitkem a hned taky s prosbou. „Pane inženýre, tam ti, co jsou venku, ani nevěděli, jaký vy jste muzikant. Až v kostelíku dnes od pana faráře slyšeli, tož prosí, všichni pěkně prosí, nemoh' by nám pan inženýr něco zahrát?“

Branžovský lesní řekl těm okolo: „Je to dost hanba, že nás ještě nenapadlo pana inženýra poprosit. V Praze hrál, v Paříži hrál, v Berlíně a Drážďanech. A nám by nezahrál?“

„Pane inženýre,“ doléhal šafář, „zahrajte, prosím! Jsme jen prostí lidé, ale za kouskem hezké muziky běželi bychom za hranice revíru!“

Kája vstával: „Rád, velice rád!“

Šafář to šel vyřídit. Pan lesní zrovna vpadl do řeči panu profesoru Krátkému: „Ovšem, ovšem,“ smál se hlučně, „není nad dobrý výpočet! Švagříček tuhle,“ a ukazoval na profesora prstem, „sotva mu Hanka řekla, že jich bude o Vánocích víc, už nosil domů houpacího koně, Richtrovu stavebnici a chlapecké oblečky a dal poslat hned dva kočárky. To bych se nasmál, kdyby místo toužebně čekaného kluka byly přišly dvě holky. Ale profesor! Inu, od čeho by studoval a uměl dobře počítat? Náramně dobře si to rozpočet. Kluka mají jako zouna. Sotva se vybatolil z peřiny, už ho táta učil velkou násobilku. Heleď, Kájo! Ty by ses mohl tuhle švagříčka zeptat, jak...“

„Tatínku,“ důrazně říkal Kája a hořel ve tváři, „mám jít zahrát na piano. Půjdu hned, ano?“

„Počkej, chlapče, tuhle máme jiný problém ke zpracování. Víš, já bych tuze rád do roka taky slyšel, že budete mít malého Maříčka - tak aby ses tuhle přeptal.“

Zdeň se dopálila a utekla od stolu a Kája pln rozpaků znovu mluvil o pianě. Pana lesního stihl přísný pohled paní. Honem se vzpamatoval a kvitoval jej slovy: „Naše maminka na mne vyvaluje

oči – u nás už to asi bude rodem, vid', Kájo? Piano, povídáš, hochu, piano – a heleď, maminko, kampak jste zašantročily piano? Ještě nedávno stálo tuhle zrovna v tom pokoji. Snad je maminka uklidila do prádelny nebo na půdu nebo do sklepa. Bůh suď, ale já o něm nevím.“

„Piano,“ rozpomíná se paní, „já už vím! Je ve Zdenině pokojíku.“

Branžovský pan lesní vstal a vyhrnoval rukávy: „Tož my je vyvezeme, protože je na kolečkách – na dvůr.“

Nečekal odpovědi a vyšel na dvůr: „Hoši, pojedeme s pianem z pokojíku na dvůr!“

Deset, dvacet hbitých nohou se rozběhlo. Ve dvoře svítily lampy, kdosi otevřel domovní dveře dokořán, desatero, dvacatero ochotných silných rukou posunulo nástroj z pokojíku, vyjeli s ním chodbou, u schůdků řekli: „Jedna, dvě, rup,“ a už stálo piano na rovném, jako dlážděném dvoře. A už tichly hlasy uvnitř i venku.

Kája sedal ke klavíru. Rozběhly se jeho bílé prsty klaviaturou prostou písni:

„Dievča, dievča, lašťovička,
vídal som ťa od malička,
ešte ťa len kolembali,
už ťa za mňa slubovali,
ešťa si len húsky pásla,
už si v mojom srdci rástla,
v srdci rástla.“

Do vysoka nesly se kaskády trylků, kterými teď Kája improvizoval, ale zase už přeběhl v tu lesáckou „Zelení hájové“. Ale jak on hrál! Vždyť i ptáci ve hnízdech se probudili, zaposlouchali, hlavičky naklonili. Vždyť i vrcholky stromů špitavě si šeptaly: „To Kája, Kája hraje!“

I ten starý Hýbl, nejstarší hajný v revíru, který od mlada zaslíbil svůj život sklence dobrého moku a dnes si tu tak liboval, při prvním akordu vztáhl ruku po sklence, ale nedonesl ji k věčně žízničím rtům. Rukou čelo podepřel a poslouchal. Takové ticho leželo nad

samotami, jako by před chvílí hlučící, smějící se, žertující svatební hosté kouzelným proutkem byli dotknuti a zkameněli.

A Kája hrál. Letěly před ním vzpomínky dětství, mládí, studií, jeho veliké, nekonečné, bílé lásky ke Zdeně, k té, která dnes u Božího oltáře se mu zaslíbila pro celý život.

Dohrál. Poslouchali patrně i noční ptáci, protože teď prolomili ticho těžkým máváním křídel, a svatební hosté hlaholivě vzdávali dík za tenhle požitek. Oči a rty všech se naň usmívaly, ruce se k němu vztahovaly.

To už táhla desátá. Teď už opravdu zdvíhali se lážovští hosté k odchodu. Veliké balíky výsluhy byly přichystány. Kočáry předjížděly, srdečné rozloučení, opravdová poslední přání „mnoha štěstí a spokojenosti“ letí teplým večerem. Zůstávají jen ti, jak říká pan lesní, „přespolní“. Ale i ti dívají se, kam se uloží – paní lesní přebíhá – hajná pobízí – tichne lesovna, zhášejí se lampy – piano už je zase na svém místě.

Nad samotami maminka noc rozkládá se křídly skoro černými. Nejmladší její synáček, jižní větříček, čepýří lehce vrcholky starých sosen a dubů: „Slyšely jste, jak Kája hrál? Zaposlouchal jsem se na vrcholku nejvyššího modřínu. Nedaleko má stará sova Katla hnízdo. I ji přilákala Kájova hra. Otřela si zobák o větev a řekla: „Dva ptáčky jsem spožehovala, na třetího jsem měla namířeno, vtom začal Kája hrát. Přitom já nemohu loupit. Letím do hnízda, budu poslouchat!“

Starý modřín kýval větvemi: „Já jsem to věděl, že bude svatba!“

Les, který měl teď spát, rozhovořil se tisícerými písněmi: „Naše Zdeňa a náš Kája měli dnes slavnou svatbu. Bůh jim žehnej!“ A to „Bůh jim žehnej!“ přeletovalo od stromu ke stromu, splynulo v jeden mohutný chorál tam pod serpentínovou cestou pod Skalkou a neslo se vzhůru až ke kříži, vztyčenému na kostelíku, jako modlitba ke Stvořiteli.

A ořech, dívající se všemi větvemi do skaleckého kostelíka, odpovídal: „Bůh jim bude žehnat! Nakouk’ jsem tam dnes dopoledne, zrovna jak hezoučká, plavovlasá nevěsta ruku podávala

ženichovi se sazovýma očima k spojení až do smrti. A tak se mi zdálo, když ten pan farář jim povídal, že jejich duše jsou čisté jako bílá poupata v nevěstině kytici, že i ti svatí poustevníci tam v kostelíčku, Pavel, Antonín, Ivan a Prokop, souhlasně zakývali hlavami. Všichni svatí, orodujte za ně!“

Psi v lesovně nezašli do bud. Obezřetně procházeli dvorem a začali se dorozumívat s kamarády v hajnovně té chvíle, kdy měsíček se rozhovořil: „Nepověděl jsem vám pravdu? Však jsem to měl od bratra sluníčka, který mi řekl: ‚Je tak v Boží radě souzeno, že ti dva se za sebe dostanou!‘ Ale byly to časy dnes, co?“

„Ba byly!“ štěkavě povíдали psi z lesovny i hajnovny. „Jídla, že jsme nestačili jíst. Po dvoře jsme kostičky křehoučké zahrabali, aby nám zbylo na zítřek. Slavný den, velký den! My nemáme duši, ale slyšeli jsme prve, jak vrcholky stromů se rozšuměly v jediném zavolání: ‚Bůh jim žehnej!‘ Tož i my voláme: ‚Bůh jim žehnej!‘“

Konec pátého dílu.

Felix Háj
Školák Kája Mařík 5

Edice E-knihovna
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 2. 12. 2016

ISBN 978-80-7532-383-5 (pdf)